

Onsdagen den 3 februari

Kl. 09.00–18.13

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 20, 21 och 22 januari justerades.

§ 2 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Johan Nissinen* (SD) avsågt sig uppdraget som suppleant i finansutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2015/16:337

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:337 Offentlig upphandling
av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 23 februari 2016.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 1 februari 2016

Finansdepartementet

Ardalan Shekarabi (S)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition
2015/16:82 till socialutskottet

Skrivelser

2015/16:80 till arbetsmarknadsutskottet
2015/16:87 till miljö- och jordbruksutskottet

EU-dokument

KOM(2016) 31 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 29 mars*.

Utlänningsdatalag

§ 5 Utlänningsdatalag

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2015/16:SFU10

Utlänningsdatalag (prop. 2015/16:65)
föredrogs.

Anf. 1 MIKAEL CEDERBRATT (M):

Herr talman! Jag yrkar bifall till yrkande 2 och 3 under punkt 2 i vår reservation 1 och yrkande 1 under punkt 4 i reservation 4.

Detta betänkande innehåller en ny lag om behandling av personuppgifter i verksamheter som Migrationsverket, Polismyndigheten och utlandsmyndigheterna bedriver enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen.

Syftet med lagen är att ge tidigare nämnda myndigheter möjligheter att behandla personuppgifter på ett effektivt och ändamålsenligt sätt och att samtidigt skydda människor mot att deras personliga integritet kränks vid en sådan behandling.

Detta är en typ av mycket teknisk och svårbedömd lagstiftning där egentligen enbart insatta myndighetspersoner fullt ut kan värdera och bedöma hur bra lagstiftningen de facto är. Det är då extra viktigt att lyssna på remissinstanserna.

Polismyndigheten hade några synpunkter i sitt svar. Bland annat vill Polismyndigheten om det uppkommer relevant information ha tillåtelse att informera den brottsbekämpande delen av sin egen myndighet, vilket lagförslaget inte tillåter, och att Polismyndigheten även ska kunna undantas från förbudet att använda lagöverträdelse som sökbegrepp.

Vi moderater delar Polismyndighetens bedömningar på dessa två områden och anser det viktigt att ge polisen så bra verktyg som möjligt för att förhindra och upptäckta brott och att lagföra gärningsmän. Just nu är det extra viktigt med hänsyn till det kraftiga migrationstrycket som vi har haft och som även kommer att vara betydande inom överskådlig framtid.

Innan gränskontrollen infördes var det väldigt många som kom in i vårt land utan att vi egentligen visste vilka de var. Därför är det extra viktigt att vi ger polisen möjligheter att ha bra verktyg vid den inre utlänningskontrollen.

Som jag nämnde inledningsvis är denna typ av lagstiftning svår att till alla delar värdera vid beslutstillfället. Därför anser vi moderater att riksdagens beslut även behöver innehålla ett beslut om en snar utvärdering.

Som en sista kommentar är det lite förvånande att regeringen inte lyssnar på framför allt Polismyndighetens synpunkter när inrikesministern har sagt att ungefär 80 000 människor behöver kunna utvisas.

Anf. 2 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Vi behandlar nu socialförsäkringsutskottets betänkande SfU10 om utlänningsdatalagen. Jag vill inledningsvis yrka bifall till SD- och M-reservationerna under punkt 1 och 4.

Särskilt i det exceptionella läge som Sverige nu befinner sig i är det viktigt att ge Polismyndigheten de verktyg de behöver för att kunna utföra sitt arbete på ett bra, ändamålsenligt och effektivt sätt.

I utlänningsdatalagen anges för vilka ändamål behandling av personuppgifter får förekomma, och dessa ändamål är indelade i primära och sekundära ändamål. De sekundära ändamålen reglerar i vilken utsträckning personuppgifter som myndigheten samlat in för ett primärt ändamål får behandlas för att lämnas ut till personer eller myndigheter med syftet att tillgodose deras behov.

Vi menar att riksdagen bör gå Polismyndigheten till mötes, som ju i sitt remissvar efterfrågat ytterligare ett sekundärt ändamål. Myndigheten bör få tillhandahålla uppgifter som behandlas för den primära verksamheten för användning inom den brottsbekämpande delen av myndigheten. Detta tycks även vara något som regeringen kan tänka sig, varför vi menar att regeringen snarast bör se över möjligheterna till ett införande av ett sådant sekundärt ändamål.

I huvudsak är regeringens förslag att betrakta som ett steg i rätt riktning. Vi menar dock att det går att göra mer för att förbättra polisens möjligheter men inser även vikten av att efter att förslagen blivit verklighet se till att en utvärdering snarast möjligt sker. På så sätt kan tänkbara problem kopplade till tillämpningen enkelt åtgärdas. Att utan utvärdering se konsekvenserna av det nya regelverket är svårt, men det kan vara extremt viktigt. En noggrann uppföljning är därför, i vårt tycke, ett måste.

Herr talman! Vi menar att Polismyndigheten bör ha goda förutsättningar för att bedriva sitt arbete effektivt. Det är snarare märkligt om man, som vissa krafter ibland vill antyda, misstänkliggör en viktig myndighet som denna, som om den medvetet skulle använda sina uppgifter på ett felaktigt sätt.

Nej, snarare bör en översyn göras för att Polismyndigheten med ytterligare ett sekundärt ändamål kan få möjlighet att tillhandahålla uppgifter som behandlas enligt de primära ändamålen i den brottsbekämpande verksamheten. Likaså bör möjligheterna att medge avsteg från det principiella förbudet för Polismyndigheten att använda uppgifter om lagöverträdelse som sökbegrepp ses över.

Anf. 3 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! När vi ska lagstifta om behandling av personuppgifter är det viktigt att inte bara titta på vad som är tekniskt möjligt och behövligt för olika typer av verksamheter utan också väga in hur förslaget påverkar skyddet för den personliga integriteten. Det gäller särskilt när det är fråga

om situationer där känsliga personuppgifter är vanliga. Syftet är att minska risken att personuppgifter eller annan känslig information sprids på ett olämpligt sätt. Det är just den avvägningen vi diskuterar här i dag.

Vänsterpartiet tycker att alla människor har rätt till en bred privat sfär som skyddas på praktiska och principiella grunder. Skyddet för den personliga integriteten är en grundsten i ett fritt och demokratiskt samhälle. Den smygande utvecklingen mot ett kontrollsamhälle är en realitet och måste vändas. För oss måste skyddet för den personliga integriteten hela tiden vägas mot nyttan och omfatta oss alla. Vi motsätter oss glidningar som innebär att några av oss inte omfattas av ett sådant skydd på lika sätt som andra.

Personuppgifterna får enligt grundläggande dataskyddsprinciper bara samlas in för specifika och legitima ändamål. Det betyder att uppgifterna sedan inte får användas på ett sätt som är oförenligt med det. Ändamålsregleringen är helt central för skyddet av den personliga integriteten. Det fungerar som den ram som ska garantera att en personuppgift endast används för det som den är tänkt för.

Både Advokatsamfundet och Datainspektionen riktar kritik i sina remissvar mot att just ändamålsbestämmelserna i utredningens förslag är alltför vida. Det kan ifrågasättas om dessa bestämmelser verkligen uppfyller kraven enligt grundläggande dataskyddsprinciper. Vänsterpartiet tycker att avgränsningarna i ändamålsbestämmelserna måste vara precisa för att undvika att avgränsningsproblem uppstår och minska risken för kränkningar av den personliga integriteten.

I propositionen har regeringen valt att ersätta det som är ett nödvändighetskrav med ett behovskrav beträffande personuppgifterna. Eftersom ändamålsbestämmelserna redan i utredningens förslag var vida innebär förändringen att de riskerar att bli ännu vidare.

Utredningen innehåller varken någon analys eller avvägningar av vad behovskravet får för konsekvenser. Inte heller propositionen innehåller ett tillräckligt underlag för att man ska kunna ta ställning till vad det här egentligen kommer att betyda när det gäller integriteten. Vänsterpartiet anser därför, precis som utredningen föreslår och som för övrigt majoriteten av remissinstanserna tycker, att det ska uppställas ett nödvändighetskrav för behandlingen av personuppgifter i de här ändamålsbestämmelserna.

Vänsterpartiet är generellt kritiskt till att tillåta direktåtkomst mellan olika myndigheter, särskilt när det gäller så här känsliga personuppgifter. Det riskerar att leda till att alldeles för många personer utan tillräckliga skäl får tillgång till de här personuppgifterna. Ofta finns det mindre integritetskänsliga sätt att dela information mellan myndigheterna utan att olika tjänstemän har direkt åtkomst till varandras personuppgifter.

Eftersom förslaget till utlänningsdatalag frångår principen att uttryckligen ange vilka kategorier uppgifter som får behandlas i Migrationsverkets verksamhetsregister ökar sannolikt möjligheterna för Migrationsverket att behandla helt andra kategorier av personuppgifter än vad man kan i dag. Vi tycker därför att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att Säkerhetspolisens och Polismyndighetens direktåtkomst till Migrationsverkets uppgifter inte omfattar fler uppgifter än vad som i dag finns i Migrationsverkets verksamhetsregister.

Vänsterpartiet tycker också, precis som Advokatsamfundet, att den argumentation och motivering som finns i propositionen kring nödvändigheten av att införa en uttrycklig rätt för Migrationsverket att få tillgång till Polismyndighetens fingeravtrycks- och signalementsregister inte är övertygande. Det saknas tillräckligt underlag som visar att Migrationsverkets slagningar i just Polismyndighetens fingeravtrycksregister har bidragit till verkets arbete med att fastställa asylsökandes identitet på ett sådant sätt som faktiskt uppväger det integritetsintrång som det kan innebära.

I det fåtal fall där Migrationsverkets tillgång till registret skulle kunna stärka asylsökandes möjlighet att bevisa sina asylskäl eller sin identitet kan Migrationsverket begära den aktuella informationen från Polismyndigheten. Även det faktum att Migrationsverket över huvud taget får kännedom om att en enskild person finns upptagen i Polismyndighetens register kan vara känsligt för den enskilda. Och eftersom regeringen i förslaget frångår principen om att uttryckligen ange vilka personuppgifter som Migrationsverket får behandla i sitt verksamhetsregister ökar sannolikheten för att Migrationsverket får behandla andra uppgifter än i dag. Vänsterpartiet tycker därför att regeringen ska ta fram ett förslag som innebär att Säkerhetspolisen och Polismyndigheten inte får direktåtkomst till fler uppgifter än som finns i dag.

Till sist vill jag säga: Propositionens förslag till bestämmelser om tredjelandsoverföringar innebär att myndigheterna kommer att kunna lämna ut fler personuppgifter till tredje land jämfört med i dag. Vi vet tyvärr att det redan i dag har förekommit att hemlandet har fått information om en persons uppgifter i asylansökan vid tvångsutvisningar. Det är helt uppenbart att utlämning av en sådan information riskerar att utsätta den enskilda för risker och att kränka dennas integritet – det gäller faktiskt även familjen. Därför bör bestämmelserna följas upp och utvärderas mycket noga.

Jag ställer mig naturligtvis bakom Vänsterpartiets samtliga reservationer men yrkar bifall endast till reservation nr 3.

Anf. 4 ANNA VIKSTRÖM (S):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet. Utlänningsdatalagen är en ny lag om behandling av personuppgifter i den verksamhet som Migrationsverket, Polismyndigheten och utlandsmyndigheterna bedriver enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen. Med verksamhet avses till exempel utlänningars inresa i och utresa från Sverige, deras vistelse och arbete, mottagande av asylsökande och andra utlänningar samt svenskt medborgarskap.

Personuppgifter är all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet. Med behandling avses varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, till exempel insamling, lagring, bearbetning, användning, överföring, spridning och några ord till i en lista.

Den här lagen gäller endast om behandlingen av personuppgifter är helt eller delvis automatiserad eller om personuppgifterna ingår i en strukturerad samling av personuppgifter. Därmed faller manuell behandling av personuppgifter helt utanför lagens tillämpningsområde, om den inte ingår i en sådan strukturerad samling. Lagen är också teknikneutral.

I vissa delar av lagen gäller personuppgiftslagens paragrafer, och i vissa delar tar denna lag över. Det kan vara värt att nämna att den här typen av datalag redan finns inom ett flertal andra domäner, till exempel polis-datalagen.

Som när det gäller alla lagar som reglerar personuppgiftshantering är det en balans mellan integritet och att verksamheterna ska kunna utföra sitt arbete. Denna balans tar sig till exempel uttryck i begränsningar för hantering av känsliga personuppgifter – det är till exempel etniskt ursprung, politiska åsikter och uppgifter som rör hälsa och sexualliv – och även hur man får använda sökbegrepp för känsliga personuppgifter.

Frågor som rör personuppgiftshantering i denna lag har tidigare varit reglerade i en förordning. Liksom tidigare föreslås att ett antal myndigheter ska ha direktåtkomst till Migrationsverkets personuppgifter: Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten samt Skatteverket. Dock, som det tydligt står i 16 §, ska det när det gäller de myndigheter som utlänningsdatalagen omfattar vara så här: Tillgången till personuppgifter begränsas till det som varje tjänsteman behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Ett förtydligande i den här lagen är en uttrycklig rätt för Migrationsverket att ta del av Polismyndighetens fingeravtrycks- och signalementsregister för jämförelse, något som redan sker i dag. Ny är möjligheten att kontrollera identiteten av en person via fotografijämförelse. Det är något som både Migrationsverket och regeringen anser skulle kunna effektivisera arbetet och även förkorta asylprocessen i vissa fall.

Herr talman! Det är positivt att regeringen strävar efter att skapa en teknikneutral och flexibel lagstiftning samtidigt som den värnar om den personliga integriteten. Dessa utgångspunkter tillgodoses bäst genom att man väljer en mer generell reglering av personuppgiftsbehandlingen, medan det framgår på flera ställen i lagen och i propositionen att formerna för behandlingen närmare regleras i en förordning eller genom myndighetsföreskrifter.

Vid utformningen av lagen måste en godtagbar balans uppnås mellan samhällets rättmätiga krav på att verksamheten enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen kan bedrivas på ett effektivt och välordnat sätt och skyddet för den personliga integriteten. Bestämmelserna i utlänningsdatalagen har till syfte att balansera dessa båda intressen.

Anf. 5 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Vi debatterar alltså socialförsäkringsutskottets betänkande 10 om en utlänningsdatalag. Behovet av en ny lagstiftning är en konsekvens av att en ny lydelse av 2 kap. 6 § regeringsformen trädde i kraft 2011.

Bestämmelsen innebär att enskilda är skyddade mot åtgärder från det allmänna som innefattar betydande intrång i den personliga integriteten om det görs utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Enligt regeringen innebär den nya lydelsen av bestämmelsen sammantaget med bestämmelsen i 2 kap. 20 § regeringsformen att åtgärder som innebär betydande intrång i den personliga integriteten måste regleras i lag.

Regeringens förslag innebär att det införs en ny lag om behandling av personuppgifter i verksamhet som Migrationsverket, Polismyndigheten och utlandsmyndigheterna bedriver enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen: utlänningsdatalagen.

Det finns alltså ett behov av en ny reglering, och det är positivt att regeringen strävar efter att skapa en teknikneutral och flexibel lagstiftning och samtidigt värnar om den personliga integriteten. Dessa utgångspunkter tillgodoses bäst genom att man väljer en mer generell reglering av personuppgiftsbehandlingen där de grundläggande bestämmelserna som har till syfte att skydda den registrerade mot intrång i den personliga integriteten vid behandling av personuppgifter slås fast i lag, medan formerna för behandlingen regleras närmare i förordning eller efter bemyndigande genom myndighetsföreskrifter.

Det har alltså varit viktigt att hitta en balans mellan myndigheternas behov av att behandla personuppgifter på ett effektivt och ändamålsenligt sätt och skyddet för den personliga integriteten.

Det är av stor vikt, inte minst av integritetsskyddsskäl, att den närmare omfattningen av direktåtkomsten regleras så precist som möjligt. I likhet med justitieutskottet delar vi bedömningen att det kan vara både svårt och opraktiskt att specificera vilka uppgifter som ska få behandlas. Regeringen bedömer att de närmare bestämmelserna om för vilket syfte direktåtkomst ska medges därför bör regleras i förordning och inte i lag.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 6 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L):

Herr talman! Som vi tidigare hört i debatten handlar dagens debatt om utlänningsdatalagen.

Att i korta ordalag förklara den är i stort sett omöjligt. Syftet med utlänningsdatalagen är att ge Migrationsverket, polisen och utlandsmyndigheterna förutsättningar för att kunna behandla personuppgifter på ett enkelt och effektivt sätt. Samtidigt är det viktigt att detta görs på ett sådant sätt att den personliga integriteten för den enskilda personen inte kränks.

För oss liberaler är det extra viktigt att den enskilda människans integritet vägs mot myndigheternas behov av information. Myndigheterna måste ha ett verktyg som är effektivt och flexibelt att arbeta med. Men samtidigt måste den enskildes känsliga personuppgifter endast behandlas om det är absolut nödvändigt.

Vi anser att man har gjort en avvägning mellan dessa två intressen och ställer oss därför positiva till lagförslaget.

Polismyndigheten har i sitt remissvar efterlyst en möjlighet att få använda de här uppgifterna i brottsbekämpande verksamhet. Regeringen har sagt att de har för avsikt att återkomma i frågan.

Vi ser positivt på att detta utreds grundligt och att man än en gång ser över den enskildes integritet innan lagförslaget kommer. Vi förutsätter också att det görs en uppföljning av lagen, så som är brukligt, så att eventuella felaktigheter kan åtgärdas.

Jag yrkar bifallet till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 6 Bidrag för glasögon till barn och unga

Socialutskottets betänkande 2015/16:SoU4
Bidrag för glasögon till barn och unga (prop. 2015/16:71)
föredrogs.

Anf. 7 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr talman! I dag ska vi diskutera frågan om glasögon till barn och unga. Jag blev väldigt glad när regeringen lade fram det här förslaget, eftersom det är ett förslag som jag har drivit sedan jag kom in i riksdagen 2010. Förvisso vill jag att det ska vara helt gratis, men detta är väl att se som ett steg i rätt riktning.

Herr talman! Låt mig börja med att yrka bifall till reservation 2 om att utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd inte ska omfattas av den föreslagna propositionen.

I regeringens proposition föreslås en ny lag om glasögonbidrag till barn och unga. Lagen innebär en skyldighet för landstingen att lämna bidrag för kostnad för glasögon eller kontaktlinser till barn och unga mellan 8 och 19 år och som omfattas av landstingens skyldighet att erbjuda hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Jag har själv en dotter som vid tio års ålder behövde glasögon. När hon var elva år hade vi bytt glasögon tre gånger redan och hade ett extra par. Det blev fyra par. Nu hade jag förvisso möjlighet att betala detta och hade den typen av inkomst. Men det är faktiskt inte alla som har det. Självfallet satsar man gärna på sina barn, men det är inte alla föräldrar som har råd att göra det. Därför menar vi att förslaget om glasögonbidrag är mycket bra, och vi välkomnar den här satsningen på barn och unga.

Glasögon är viktigt för barnen och många gånger också en förutsättning för att de ska kunna delta i fritidsaktiviteter och skolarbete på lika villkor. Barnen växer och utvecklas, och då är de också tvungna att byta sina glasögon med jämna mellanrum. Det är orimligt att barn som växer upp i familjer med knappa förhållanden ska behöva avstå glasögon för att föräldrarna inte har råd.

Vi menar att barn, oberoende av föräldrarnas ekonomi, ska kunna leva och växa upp under goda förhållanden. Vi menar att möjligheten till glasögon för alla barn i skolåldern ska vara likvärdig, eller åtminstone så likvärdig det går, över hela landet. Naturligtvis förutsätter vi att de landsting som i dag har en högre ersättning än den som regeringen nu föreslår inte sänker sin ambitionsnivå.

Vi sverigedemokrater vill däremot satsa mer än regeringen. Regeringen satsar 800 kronor per barn och år i sin budget. Sverigedemokraterna satsar 1 200 kronor per barn och år upp till 19 års ålder, eftersom glasögon oftast är mer kostsamma än 800 kronor per år.

Herr talman! Som jag sa är vi positiva till den här satsningen på barn och unga och ser det som ett steg i rätt riktning. Därför ställer vi oss bakom regeringens proposition, men vi reserverar oss angående den delen av lagförslaget som jag tog upp. Vi yrkar att riksdagen tillkännager för regeringen att de som enligt lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd inte ska omfattas av den nu föreslagna lagen.

När lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd tillkom yrkade vi avslag på den propositionen i dess helhet. Vi motiverade det med att Sverige har de mest generösa asyl- och migrationsreglerna i den utvecklade världen, och har man flyktingstatus nekas man inte uppehållstillstånd.

Därför menar vi att det inte finns sakliga skäl till att personer håller gömda eller vistas i Sverige utan tillstånd. För att Sverige ska kunna upprätthålla en reglerad invandring anser vi att de som har fått avvisnings- eller utvisningsbeslut eller bara befinner sig i landet utan tillstånd bör lämna landet.

En viktig princip för oss är att ingen ska nekas akut eller omedelbar vård i Sverige på grund av bristande betalningsförmåga. Men i detta fall anser vi inte att glasögonbidrag är att betrakta som akut vård, och vi menar därför att det inte heller bör omfattas av lagen.

Vi anser såklart att lag och ordning ska gälla. Att undanhålla sig från avvisnings- eller utvisningsbeslut är en kriminell handling och bör också klassas som det.

Herr talman! Vi yrkar på att riksdagen tillkännager för regeringen att man bör återkomma till riksdagen med ett nytt förslag, där personer som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd inte ska inkluderas i lagen om glasögon till barn och unga.

Vi menar att detta är en viktig reform och att det är viktigt att den genomförs med barnens bästa i första rummet. Därför väljer vi att inte yrka avslag på propositionen, trots vår invändning och reservation avseende personer som uppehåller sig i Sverige utan tillstånd.

Än en gång yrkar jag på reservation 2.

Anf. 8 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Denna debatt är för socialutskottet delvis en upprepning av höstens budgetdebatt, när regeringens budget bifölls av riksdagen. Det innebar bland annat att glasögon för barn mellan 8 och 19 år skulle betalas av staten. När det gäller barn mellan 0 och 7 år finns det en skyldighet för landstingen att tillhandahålla glasögon fritt.

Jag framhöll då att Centerpartiets budget var en storsatsning på fler jobb i Sverige genom en rad satsningar. När fler människor kommer i arbete ökar skatteintäkterna för kommuner, landsting och stat samtidigt som kostnaderna för utanförskapet minskar. Därför var också Centerpartiets budget en mycket offensiv sådan som skulle ha skapat många tiotusentals jobb och därigenom också ge större skatteintäkter och mer resurser till hälso- och sjukvården.

Regeringen med stödparti gör ett stort nummer av de riktade specialstatsbidrag man vill införa till allt möjligt, till exempel glasögon och läkemedel. I den grenen är man – det medges – rätt oslagbar. Man höjer skatter som försämrar drivkrafterna för jobb och företagande och delar sedan ut dem gratis i olika förmåner. Men gratis läkemedel och gratis glasögon går till alla familjer oavsett inkomst, även de mest välbärgade, och är något gratis ökar ofta användningen.

I dag diskuterar vi regeringens förslag att införa en skyldighet för landstingen att lämna bidrag för kostnad för glasögon till barn och unga mellan 8 och 19 år. Centerpartiets utgångspunkt är att alla landsting ska tillhandahålla bidrag för glasögon till barn eftersom glasögon för barn är

att betrakta huvudsakligen som hjälpmedel. De som inte omfattas av ett generellt stöd i sitt landsting eller sin region i dag och som på grund av sina ekonomiska förutsättningar inte har råd att själva bekosta glasögon kan få ekonomiskt bistånd för detta.

Ett mer effektivt sätt att höja inkomsterna för ekonomiskt utsatta familjer kan vara exempelvis höjt bostadsbidrag eller höjd socialbidragsnorm. Det finns även andra invändningar mot lagförslaget som är värda att lyfta fram, och de finns i våra reservationer. De framförs även av några av remissinstanserna, till exempel att skillnader kan uppkomma mellan villkoren för glasögon till barn upp till 7 år och villkoren för glasögon till barn mellan 8 och 19 år.

Jag står bakom alla Centerpartiets reservationer men nöjer mig för tids vinnande med att yrka bifall till reservationerna 1 och 3.

Anf. 9 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 1 och 7.

Att sitta i ett klassrum och inte se vad som står på tavlan, att plötsligt få en boll i huvudet på idrotten utan att ha en aning om varifrån den kom eller att ständigt ha huvudvärk – så ska självklart inga barn behöva ha det. Synfel är många gånger ärftligt, och det är inte ovanligt alla i en familj bär glasögon eller för den delen linser. För vissa familjer där glasögonen behöver bytas ofta – det kan vara på grund av att synfelet förvärras, på grund av en rolig fotbollsmatch på skolgården eller på grund av att ren tankspiddhet och glömska är boven – blir det ibland dyrt.

Liberalerna tycker att det ska finnas nationella riktlinjer för stöd till glasögon till barn. Bostadsort och plånbok ska inte avgöra om ett barn ska kunna få glasögon eller inte. Landsting och regioner borde erbjuda bidrag till barnglasögon, och det jobbar vi för – i landstingen och regionerna. Om man är riksdagsledamot och vill bedriva landstingspolitik kandiderade man nog i fel val 2014.

Vi liberaler för en diskussion om vilka skillnader mellan landstingen eller regionerna som är rimliga. Vilken sida om en länsgräns man bor på bör inte innebära att man får olika god vård eller olika tillgång till hjälpmedel. Vi lutar åt att staten nog bör styra mer och att det är dags att göra en ordentlig genomlysning av ansvarsfördelningen mellan stat och landsting. Det regeringen och dess stödpartier gör är dock någonting helt annat. Det verkar faktiskt inte finnas någon analys alls bakom vad som ska regleras nationellt och vad landstingen ska göra själva.

Det förslag vi diskuterar i dag kan vara det allra tydligaste exemplet. Vi ska alltså reglera i lag att barn i åldern 8–19 ska få bidrag till glasögon men att landstingen när det gäller yngre kan göra i stort sett som de själva vill, precis som med alla andra hjälpmedel. Är inte det lite knepigt? Det tycker Lagrådet i alla fall, även om det har ett annat språkbruk än jag. Man säger: ”En mycket preciserad regel för en särskild situation är också svår att förena med ramlagstanken.”

Om man nu ska göra ett nationellt system, vilket vi som sagt absolut inte helt avvisande till, måste man tänka till lite grann kring hur ett sådant ska se ut. Regeringen har dessutom ett utmärkt sammanhang att göra det tankearbetet i. En nyligen tillsatt utredare ska se över avgifter och regel-

verk för hjälpmedel och fundera på nationell reglering och huvudmannaskap. Glasögon är ett hjälpmedel, och nu sysslar vi med avgifter och regelverk för dem. Då passar det ju alldeles utmärkt att utredaren får se över även detta.

Det utredaren då också bör fundera på är om det verkligen är så ändamålsenligt med just ett bidrag på några hundralappar till *alla* barn som behöver glasögon. Här har mitt eget parti en hemläxa att göra, och jag tackar för inspirationen! Ett par standardglasögon till barn kostar nämligen strax under tusenlappen. Flera av de stora optikkedjorna har olika erbjudanden som till exempel kan innebära att man bara betalar för synundersökningen, att man bara betalar en del eller att man får två par glasögon till priset av ett. Det är en utgift som de allra flesta familjer klarar av. De som verkligen inte gör det kan få annan typ av stöd.

Samtidigt finns det barn som behöver glasögon som kostar flera tusen. Även ögonen växer hos barn som växer, och synen kan förändras oerhört snabbt. Ett par glasögon kan behöva bytas flera gånger om året. Det svider i plånboken även för föräldrar med hyfsade inkomster, och då är de där 800 kronorna en ganska klen tröst. Kanske vore det bättre med ett högkostnadsskydd? I stället för lite pengar till många som inte behöver kanske man borde ge mer till lite färre – till dem som verkligen behöver?

Jag läser också på flera ställen att det nu blir gratis glasögon till barn. Det är ju lite tokigt, för det är faktiskt inte sant. Det handlar inte om gratis glasögon, utan det handlar om ett bidrag.

Det de mest utsatta barnfamiljerna behöver allra mest är en politik för fler jobb, med sänkta trösklar in på arbetsmarknaden och goda villkor för företagande. Där har *ni* en betydande hemläxa att göra! För att förbättra villkoren för dem som ändå hamnar utanför är till exempel bostadsbidraget, riksnormen för försörjningsstöd, flerbarnstillägget och underhållsstödet mer träffsäkra stöd än ett glasögonbidrag som även betalas ut till mångmiljardärer och riksdagsledamöter. Fritidspengen var för övrigt också ett sådant stöd, men det har *ni* redan tagit bort.

Liberalernas slutsats av detta är att det behövs en bred och förutsättningslös diskussion om ett förstatligande av sjukvården som kan bidra till att säkra sjukvårdens kvalitet och likvärdighet över hela landet. Svaret är inte självklart. Det kan vara så att dagens ansvarsfördelning mellan stat, landsting och kommuner i huvudsak är som den ska vara men att några områden behöver starkare statlig styrning.

Självklart ska inga barn, oavsett vilka föräldrar de har eller var föräldrarna kommer ifrån, behöva gå utan de glasögon de behöver. Det här är dock en felriktad satsning.

Anf. 10 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Herr talman och åhörare! I detta betänkande föreslås att riksdagen antar propositionen 2015/16:71, som innebär en skyldighet för landstingen att lämna bidrag för kostnad för glasögon och kontaktlinser till barn och unga mellan 8 och 19 år. Lagförslaget är tänkt att träda i kraft den 1 mars.

Politik gör skillnad. Sveriges regering håller på att staka ut en ny väg. Sedan tidigare har vi infört fria läkemedel för barn och unga. Vi har ökat resurserna till sjukvården. Vi har satsat flera miljarder på bemanning inom äldreomsorgen. Vi har kraftigt förstärkt socialtjänsten. Politik gör skillnad.

Sverige håller på att få en ny väg. I stället för skattesänkningar har vi en helt annan fördelningspolitik.

Som representant för Socialdemokraterna kan jag stolt meddela kamraren att vi i dag debatterar ytterligare en reform, en satsning som gör att våra barn och unga får möjlighet att se.

Redan i vårpropositionen för 2015 aviserade regeringen avsättandet av 120 miljoner kronor per år för stöd till synhjälpmedel. Det ska ges som ett bidrag till pojkar och flickor, oavsett vilken bakgrund eller funktionsförmåga de har, för att de ska kunna delta på lika villkor i skolan och på fritiden. Det ska också ge mer jämlik tillgång till glasögon, vilket ger barn i ekonomisk utsatthet bättre förutsättningar och minskar utanförskapet.

Det är sant som en del debattörer redan har sagt att landstingen i dag ger bidrag till standardglasögon för barn i åldern 0–7 år med stöd av hälso- och sjukvårdslagen. Men även inom det spannet, herr talman, kan man se en variation i bidragets storlek och utformning. Tittar man på de äldre barn och ungdomar som det här förslaget gäller, de mellan 8 och 19 år, kan man se enormt stor variation mellan landstingen i Sverige.

Det är därför regeringen föreslår att vi riktar ett stöd till barn och unga mellan 8 och 19 år. Regeringen förutsätter att stödet till barn under 7 år fortsatt kommer att ges, precis som i dag.

Som sagt innefattar målgruppen inte bara våra egna medborgare utan även barn i familjer på flykt, ensamkommande flyktingbarn och barn som av något annat skäl vistas i landet utan tillstånd. Vi väljer att se alla barns behov.

Ett barns syn utvecklas snabbt. Från födseln fram till ungefär 4 års ålder har de flesta utvecklat en synskärpa nästan som hos en vuxen. Vid 10, 11 eller 12 års ålder – det finns naturligtvis individuella variationer – har man i princip fullt utvecklad syn. Därför är det oerhört viktigt att man får rätt hjälp i rätt tid.

Herr talman! År 2014 fanns det i Sverige ca 1,3 miljoner barn och unga i åldern 8–19 år. Socialstyrelsen gör utifrån rapporten *Landstingens stöd till glasögon för barn* antagandet att ca 12–13 procent av barnen i åldern 8–16 år är i behov av synhjälpmedel. Antar man att behovet ser lika ut i åldern 17–19 år skulle det innebära att ca 160 000 barn och unga i landet berörs.

Ett par enkla glasögon inklusive glas och bågar till målgruppen kan kosta runt 500 kronor. Men så fort man behöver glasögon eller kontaktlinser som är särskilt utformade stiger priset till mellan 1 000 och 2 000 kronor.

Enligt förslaget får regeringen meddela föreskrifter om stödets storlek och villkor och hur återbetalningsskyldigheten ska se ut. Reformen kommer att göra bidragsgivningen jämnare och tydligare för den enskilde, oavsett landsting. Regeringen avser i förordningen att bidraget till glasögon eller kontaktlinser ska uppgå till ett visst belopp per person.

I dag finns inga enhetliga regler inom landstingen för vad som ingår när stöd ges. Vi tror att kloka landstingspolitiker i stor utsträckning själva kan hantera stora delar av reformen och få ett bra resultat. Dock föreslås att Socialstyrelsen får i uppdrag att följa upp och utvärdera reformen.

Regeringen har också sedan tidigare gett kommittédirektiv till en utredning om hjälpmedel, teknik och metoder för delaktighet och självbestämmande. En särskild utredare ska se över tillgången till och användningen av hjälpmedel och lämna förslag i syfte att öka likvärdigheten och minska skillnaderna i fråga om avgifter och regelverk. Naturligtvis kommer vi att följa dessa åtgärder.

Herr talman! Jag yrkar mot denna bakgrund bifall till utskottets förslag och avslag på motionen och reservationen.

Anf. 11 SOFIA FÖLSTER (M):

Herr talman! En av grundbultarna i vår gemensamma välfärd är att så gott det går ge alla barn likvärdiga förutsättningar i livet. Det innebär en skolgång som ger varje barn rikligt med kunskap för att delta i samhället och skapa sin egen försörjning. Det innebär vård och en beredskap för alla de sjukdomar som plötsligt och oväntat kan dyka upp. Det innebär även rätten till en trygg uppväxt.

Dessa insatser gör att även om barn föds med olika förutsättningar gör vi vad vi kan för att ändå ge alla barn en god chans i livet, en god uppväxt och möjligheter att bli vad de vill och nå sina drömmar.

Synfel är en av de mest förekommande funktionsnedsättningarna hos barn, så vanlig att vi ibland glömmer att det är en funktionsnedsättning. Socialstyrelsen antar att 12–13 procent av alla barn i åldern 8–16 år är i behov av glasögon. Det är ungefär vart åttonde barn.

Att inte kunna se ordentligt är inte bara ett hinder för att lära sig läsa, skriva och räkna. Det hindrar också deltagandet i fritidsaktiviteter och gör livet svårt i vardagen. En så enkel sak som att säkert korsa en väg blir en stor utmaning om man inte kan se vart man går.

Det är oerhört viktigt att alla barn som är i behov av glasögon också får det. Men det är inte alltid en självklarhet. Olika familjer har olika ekonomiska förutsättningar, och som vi har hört i tidigare anföranden är glasögon en dyr investering.

Landstingen är i dag ansvariga för att bistå med stöd till glasögon. Trots det ser det väldigt olika ut i olika landsting, och det finns skillnader mellan landstingen i fråga om vilka barn som får rätt till stödet och i vilken omfattning de får stödet.

Därför menar vi att det ändå finns skäl att utjämna skillnaderna mellan landstingen och på så sätt förbättra likvärdigheten för barn med synfel. Det är också i linje med de vallöften vi utställde inför riksdagsvalet 2014.

Vi har dock valt att addera ett särskilt yttrande. Förra året kom ungefär 160 000 asylsökande till Sverige. Det är ungefär dubbelt så många som året innan. 35 000 är ensamkommande barn. Vi har föreslagit en rad åtgärder för att vårt samhälle ska kunna klara av att ta hand om de människor som har kommit till Sverige. Men vi tror att det utöver detta behövs en diskussion om vilka välfärdstjänster som ska komma de människor till del som bara vistas här tillfälligt. Det är inte en självklar utgångspunkt att personer som inte bor permanent i Sverige och inte har arbetat här ska ha samma tillgång till tjänster i välfärden som de som har svenskt medborgarskap eller permanent uppehållstillstånd eller har arbetat ihop kvalifikationer för att komma in i de svenska välfärdssystemen.

Den här gången har vi valt att inte reservera oss, men vi anser att det finns anledning att noga följa utvecklingen i frågan och förbehåller oss rätten att återkomma i den större diskussionen om vad som ska ingå i det svenska samhällskontraktet och vad som inte ska göra det.
(Applåder)

Anf. 12 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman! Politiker borde mycket oftare tala om helheten. Politiker borde mycket oftare tala om att olika politikområden hänger ihop och påverkar varandra, att en reform på ett område kan ha effekter på helt andra samhällsområden. Politiker borde oftare argumentera utifrån vad de vill med samhället än med fakta från just det stuprör där ämnet hör hemma. Utifrån det perspektivet tänkte jag argumentera i dag.

Den rödgröna feministiska regeringen har en mycket genomtänkt jobbpolitik. Vi föreslår inte sänkta löner i en tid när tillväxten mer än någonsin är beroende av köpstarka slutkonsumenter. Det vore kontraproduktivt ur ett jobbpolitiskt perspektiv. Den feministiska regeringen vet nämligen att det bara är genom ökad välfärd vi skapar stabila samhällen.

Vi prioriterar inte heller sänkta skatter i en tid när förutom medvetna konsumenter den offentliga sektorn är den enda säkra, stabila och köpstarka inhemska kund som kan ställa krav på leverantörer att ligga i framkant i utvecklingen.

Den rödgröna feministiska regeringen satsar på framtiden. Vi gör det i många olika former: mer forskning, ökat bostadsbyggande och utveckling av all den infrastruktur som krävs för ett modernt, fungerande samhälle. Vi satsar på de små och medelstora företagen, men främst satsar vi på de unga. Vi vet att utan ständigt nya välutbildade generationer kommer vårt samhällsbygge inte att kunna fortsätta utvecklas.

Vi läser alltmer i Sverige, inte bara skönlitteratur utan även för kunskapsinhämtning. Allt fler i varje ny ung generation förväntas klara av allt fler år av krävande utbildning. I dag finns det mesta av det studiematerial som våra elever och studenter ska tillägna sig på nätet, och allt fler studerar på distans. Det ställer krav.

Att då börja skolan med en suddig bild av bokstäverna i boken och otydliga konturer av det läraren ritar och skriver på tavlan är inte någon bra start. Det har vi hört många påpeka. Det har vi insett sedan länge, och därför är det tur att vi har en så väl utvecklad barnhälsovård. Synfel upptäcks ofta tidigt, och landstingen ger därför redan bidrag till glasögon för barn i åldern noll till sju år. Så var det inte förr. Mitt eget synfel upptäcktes först vid 19 års ålder.

I takt med att barn växer kan synfelen förändras ganska snabbt, vilket också har påpekats. Glasögonen kan alltså behöva bytas med bara några års intervall eller oftare för att ge fullgott stöd. Att glasögon är en dyr historia har alla debattörer hittills påpekat, och det vet jag av egen erfarenhet.

Vi vet också att klyftorna i samhället växer. Så var det även före alliansregeringens tillträde 2006, så Socialdemokraterna kan inte heller slå sig för bröstet och säga att de har lyckats väl på det området, vare sig tidigare eller nu.

Men under alliansregeringens tid ökade takten med vilken klyftorna i samhället växte. Allt fler fick och får tyvärr fortfarande allt svårare att klara det nödvändigaste. Risken finns därför att stora investeringar som

glasögon inte blir av och att många ungdomar från familjer med små resurser får svårt att följa skolarbetet.

Det är inte lätt att förstå hur partier i opposition kan påstå sig sätta sysselsättning högst på den politiska agendan när de har invändningar mot ett stöd till det kanske mest grundläggande redskapet för framtidens arbetskraft: en synförmåga som gör att man kan följa en utbildning. Det är en brist på helhetssyn.

De flesta landsting ger tyvärr inte stöd till glasögon för barn över sju år, vilket gör att villkoren för skolbarn är olika i olika delar av landet. Så kan vi inte ha det. Därför bör en regering och en riksdag ta ett initiativ.

Redan i den budget som riksdagen i höstas antog för 2016 anslogs medel för denna reform, så den oro för undanträngningseffekter som står beskriven i en del motioner anser jag är ganska obefogad.

Krav på ytterligare utredningar och, som det står i en motion, en eventuell utredning av ett förstatligande av sjukvården innebär bara en långbänk. Det är klart att förslag och beslut kan bli bättre om vi utreder mer och väntar. Men det skulle förmodligen innebära att många generationer skolbarn framöver får sämre förutsättningar för skolarbete och går ut med sämre resultat än om vi gör det som regeringen föreslår i dag.

Oppositionspartiernas förhoppning om att landstingen ska lösa detta utan statlig inblandning ser jag mest som en förevändning att hitta på ett motiv för att motsätta sig regeringens förslag. Det kan ju knappast vara så illa att allianspartierna outtalat och indirekt motsätter sig möjligheterna för dem från samhällets bottenskikt att ta sig upp till toppen, kanske hit till riksdagen.

Vill man vara illvillig kan motståndet mot ett statligt stöd, även om det inte är den bästa formen, till glasögon för dem i åldern 8–19 tolkas som en ovilja att möjliggöra klassresan i vårt land.

Jag tror givetvis inte att det finns en sådan medveten tanke från oppositionspartierna eftersom jag vet att de flesta som engagerar sig politiskt, oavsett vilket parti man tillhör, vill att alla ska få möjlighet att utveckla sin fulla potential. Det är ju så vi skapar ökad sysselsättning och ett gott samhälle.

En genomtänkt politik för fler i arbete förutsätter att alla politikområden medverkar. Det är därför det är så viktigt att staten tar ett tydligt initiativ för alla barns och ungas rätt till en bra start i livet med god synskärpa.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Anf. 13 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Jag tänkte tala lite om reformpolitik, för det är precis vad detta handlar om. Från 2016 avsätter vi 120 miljoner kronor per år för att även barn och unga i åldern 8–19 år ska få bidrag till glasögon på motsvarande sätt som de som är noll till sju år får genom landstingen. Det är en generell välfärdsreform.

Några i denna sal tycker att det är en bättre idé att de barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer i stället ska knacka på dörren till socialtjänsten, lite med mössan i hand. Var sjätte svensk barnfamilj lever på en ekonomisk nivå som ligger under EU:s fattigdomsgräns. Utan barnbidraget och underhållsstödet skulle var fjärde familj vara fattig. Jag ber er fundera på det.

Det är stor variation mellan landstingen som ger denna typ av bidrag till glasögon. Det borde ni kanske ha tagit tag i de där åtta åren när ni styrde landet och såg att variationerna mellan landstingen ökade. Det blir orättfärdigt.

Mot bakgrund av att samtliga landsting redan i dagsläget ger bidrag till barn noll till sju år föreslår vi detta. Vi tycker att det är en bra reform. Vi förutsätter att bidraget till barn mellan noll och sju år kommer att fortsätta att ges av landstingen.

Målgruppen innebär att även familjer som söker asyl, ensamkommande flyktingbarn och barn som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd får ta del av denna reform. Vi tillämpar barnkonventionen.

I denna diskussion har jag hört att Moderaterna närmar sig Sverigedemokraterna i synen på välfärd. Vissa ska ha, vissa ska inte ha. Jag vill poängtera det.

Med denna reform blir det mindre tombola för barn och familjer och mer jämställt i hela Sverige. Socialstyrelsen ska få i uppdrag att följa reformen. Det tycker vi är bra. Alla reformer som sjösätts ska följas och utvärderas, tycker vi. Om man tittar på vilka av den förra regeringens sjösatta reformer som har utvärderats ser man dessvärre inte många man kan pricka av.

Politiker på högerkanten tycker jag har låtit den solidariska generella familjepolitiken förfalla. Den här typen av reformer såg vi inte så många av under de åtta år som de borgerliga partierna styrde.

Klyftan mellan de rikaste och fattigaste hushållen har ökat kraftigt. Då pratar vi inte bara om de senaste åtta åren utan om de senaste tjugo åren. Om man tittar på SCB:s siffror över disponibel inkomst, det vill säga inkomst efter skatt, ser man att den rikaste tiondelen av befolkningen har fått se sina inkomster öka med hela 63 procent sedan 1991 medan de fattigaste 10 procentens inkomster har ökat med 1,7 procent. Då kan man förstå skillnaden och vilka som behöver reformer. Det är inte de rikaste.

De ökade klyftorna i samhället har drabbat barn i Sverige oerhört hårt. Det kan vi se på många områden. Precis som Miljöpartiet sa hänger politiken ihop.

Detta är ingen megareform. Trots det sticker den i ögonen på vissa av de borgerliga politikerna. Jag vill återigen påminna om att 18 procent av alla svenskar under 19 år levde i relativ fattigdom år 2013. Det är en hård siffra. Andelen har ökat med 5 procentenheter sedan 2006. Det är den högsta nivå som SCB har uppmätt. Fundera på det! Det är nytt rekord i barnfattigdom, på grund av den orättfärdiga politik som den förra regeringen förde.

Det är därför vi måste ha fler generella reformer. Det behövs fler reformer som minskar klyftorna, och de måste vi arbeta med på lång sikt. Det är just därför det är bra att även barn till föräldrar med skral ekonomi kan känna sig något uppgraderade av den budget som Vänsterpartiet har varit med och komponerat. Barn och unga i åldern 8–19 år ska till exempel få bidrag för glasögon på motsvarande sätt som barn åldern 0–7 år.

Man ska komma ihåg att det sett till hela utskottet är vansinniga nedskärningar på högerkanten utifrån den liggande budgeten. Jag vill påminna om att Moderaterna vill ha ungefär 4 miljarder mindre till välfärden, Liberalerna 2,4 miljarder mindre och KD i runda slängar 4 miljarder mindre.

Centerpartiet leder listan med 6,1 miljarder mindre till välfärden. Så ser det ut.

Vänstern vill se att välfärden byggs upp och utvecklas. Vi hade gärna sett större satsningar och en helt annan fördelningspolitik, för det är precis vad vi behöver.

Jag måste ställa en basal fråga. Under åtta år hade ni i de borgerliga partierna regeringsmakten. Ni såg att landstingen gled isär. Det handlar om var man bor om man ska få olika typer av bidrag och så vidare. Varför gjorde ni så lite? Det är en fråga som jag vill ställa till er.

Jag yrkar avslag på samtliga motioner och stöder det liggande förslaget.

(Applåder)

Anf. 14 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1. Jag står självklart bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till den första.

För Kristdemokraterna är det självfallet viktigt att alla barn kan lära sig att läsa och skriva och får möjlighet att få glasögon om de har synnedsättning. Därför har Kristdemokraterna verkat för att den politiska nivån i vårt land som ansvarar för hälso- och sjukvård och för hjälpmedel, nämligen landstingen och regionerna, ska se till att man lokalt inför stöd för att barn som behöver glasögon ska få det när föräldrarna inte har råd.

Vi har, inte minst under vår tid i regeringen då Maria Larsson hade ansvaret för barnfrågor, verkat för att minska barnfattigdomen och risken för att barn inte ska få det de behöver. Glasögon är självfallet ett sådant grundläggande behov.

Det är viktigt att det finns försörjningsstöd för familjer som inte har något annat sätt att få sin vardagsekonomi att gå ihop. Men framför allt är det viktigt att barnfamiljer får möjlighet att klara sin egen försörjning. Att föräldrar får arbete är det viktigaste för att barn ska få det de ekonomiskt har behov av.

Vi har därför sett till att öka de generella stöden i form av barndelen i bostadsbidraget. Vi har sett till att de familjer som lever i störst ekonomisk utsatthet under lång tid ska få möjlighet att behålla försörjningsstödet lite längre så att de kommer på rätt köl och får en egen försörjning.

I propositionen sägs att landstingen ska vara skyldiga att tillhandahålla glasögon för de lite äldre barnen. Vi vänder oss emot att det bara är de äldre barnen, för vi ser en risk för att det kommer att innebära att landstingen, om det blir obligatoriskt för vissa grupper av barn, tar bort glasögonstödet för de yngre barnen. Det är en skevhet i lagstiftningen som inte beror på några principer utan bara på att man inte tror att landstingen kommer att göra så. Därför gör man en lag som gäller de lite äldre barnen och hoppas sedan på det bästa för de yngre.

Det blir en skevhet i lagstiftningen. Det finns ingen argumentation för lagstiftningen, utan det är bara en budgetteknisk lösning. Budgetteknik kan man behöva använda ibland, men det är knappast bra som princip när man ska skydda de mest utsatta.

Kristdemokraterna kommer att fortsätta att verka för att landstingen tillhandahåller glasögon för de barn som behöver det. Det är ett hjälpmedel, men det bör hanteras som ett sådant. Ansvaret för det bör ligga hos

Prot. 2015/16:62

3 februari

*Bidrag för glasögon
till barn och unga*

landstingen, enligt vår lagstiftning och de principer som jag tror att vi alla står bakom.

Anf. 15 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Jag måste fråga dig något, Emma Henriksson. Ni hade möjlighet att göra något när ni såg att landstingens vilja att betala ut bidrag ser väldigt olika ut i Sverige. Det glider isär på område efter område när man tittar på vad landstingen gör och inte gör.

Min ena fråga till dig är: Vad gjorde ni för att minimera de stora skillnaderna? Min andra fråga är: SCB:s siffror visar att 385 000 barn, det vill säga 18 procent av alla svenskar under 19 år, levde i relativ fattigdom 2013 – hur tycker du att man ska hantera det?

Behövs det inte mer generella välfärdsreformer för att lyfta dessa grupper, eller hur tycker du att vi ska hantera det? Ska vi ha specifika ingångar för vissa barn, som exempelvis ska söka bidrag via socialtjänsten? Hur tycker du att vi ska bygga upp och säkra barns möjligheter att ta sig fram i det här landet?

Anf. 16 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag ber i förväg om ursäkt för att jag går lite utanför ämnet för dagens debatt, som är glasögonbidrag för barn.

Karin Rågsjös frågor handlade om barnfattigdom och framför allt om relativ fattigdom. Det är ett knepigt begrepp. Vi har sett till att de allra fattigaste har blivit lite mindre fattiga. De sämst ställda har fått det bättre, de näst sämst ställda har också fått det bättre liksom de näst näst sämst ställda.

Förutsättningarna för de ekonomiskt utsatta i vårt land blev bättre under alliansregeringen. Men vi såg också till att de som jobbar och sliter hårdast och får de högsta inkomsterna har fått behålla mer. Det gör att fler kan hamna i den grupp som lever i relativ fattigdom. De har fått mer pengar i sin plånbok. Fler har råd att spela fotboll, fler har råd att gå och titta på innebandymatcher och fler har råd att köpa lite bättre mat.

Relativt har det blivit fler personer, men det är ingen enskild som har fått det sämre. Den relativa fattigdomen handlar om hur mycket jag har i förhållande till dig, inte om hur mycket jag har för att klara mig.

När Rädda Barnen gör sin barnfattigdomssammanställning använder de lite olika mått. En del av de måtten är sådana att om man får försörjningsstöd under lång tid, då är man fattig. När vi då gör så att de som har försörjningsstöd under lång tid får behålla det stödet lite längre, för att de ska ha ett incitament för att jobba – det vill säga får mer pengar i plånboken under längre tid och har fått mer försörjningsstöd – då slår det igenom som en siffra om att det har blivit fler fattiga. Men det handlar ju om att fler människor har fått mer pengar att klara sig på och framför allt har fått bättre förutsättningar för att långsiktigt bli självförsörjande.

När vi tittar på begrepp och definitioner är det viktigt att se vad som är den stora utmaningen. Den största utmaningen är att fler ska klara sig själva, och det ledde vår politik till – till skillnad från Vänsterpartiets.

Anf. 17 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Jag återkommer till min första fråga om landstingen, som jag gärna vill ha ett svar på, och sedan går jag tillbaka till barnfattigdomen.

Tittar man i olika rapporter och SCB:s siffror ser man att det är väldigt markant att den relativa barnfattigdomen ökade med 5 procent under er regeringsperiod. Tittar man på olika nivåer, olika hälsotillstånd och så vidare ser man att ni inte har satsat på de sämst ställda, om man får uttrycka sig så, på dem som är socioekonomiskt utsatta. Ni har satsat på en helt annan grupp.

Politiken hänger ihop. Det är därför vi vill reformera och ta in fler välfärdsreformer. Det är extremt viktigt. Vi vill inte sänka skatterna mer för de absolut rikaste och vill inte heller behålla de enorma räntebidragen. Allt hänger ihop. Vi vill satsa på ett mer jämlikt samhälle, för vi tror att jämlikhet bygger ihop Sverige. Ett land som är mer jämlikt mår mycket bättre. När skillnaderna ökar mår folk sämre. Detta är en reform av flera. Vi pratar om reformpolitik, och det är vansinnigt stor skillnad på vad vi vill satsa på.

Det vore väldigt bra om du kunde svara på frågan varför ni under åtta år inte laddade lite mer när det gäller skillnaderna mellan landstingen, som har ökat i ganska rask takt.

Anf. 18 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Kristdemokraterna vill överföra mycket mer av det som i dag är landstingens ansvar när det gäller den avancerade sjukvården till staten, just för att få det mer lika över landet. Men det tror jag att vi får återkomma till i någon annan debatt.

Tillbaka till barnfattigdomen: Du repeterar igen att det handlar om den relativa fattigdomen, specifikt i SCB:s mätningar. Det är ett svårt begrepp, som jag pratade om innan.

Men sedan påstår du att vi inte gjorde någonting för de mest utsatta. Det kan inte bli mer felaktigt i redovisningen! Vi satsade just precis på de allra mest utsatta. I våra skattereformer sänkte vi skatten mest för dem som tjänar minst, just för att fler ska klara av att försörja sig själva, att fler ska få känna: Jag är självförsörjande, jag behöver inte be någon annan om pengar för att ha råd att köpa kaffe eller blöjor till mina barn eller råd att prioritera i min vardag. Fler ska känna den självständigheten.

Vi har också satsat på att fler ska få ett arbete, inte minst de som inte har så lång utbildningsbakgrund och har svårt att få ett avancerat arbete. RUT-tjänsterna är ett jätteviktigt bidrag till att fler har kommit i egen försörjning. Det är något som ni motarbetar och förnedrande kallar piggtjänster. Men det är riktiga, bra jobb som människor är stolta över att gå till och som de absolut inte ska behöva skämmas för.

Vi har också tittat på de barn som har det svårt därför att föräldrarna är fattiga, barn som själva har vittnat om att de måste avstå från fritidsaktiviteter. Där sa vi: Här måste vi rikta pengar specifikt till något som gynnar barnen. Barnrättsorganisationerna höll med oss. De som jobbar med barnen i socialtjänsten höll med oss. Men vad gör Vänsterpartiet och den nuvarande regeringen? Jo, tar bort det som man vet är pengar som riktas direkt till barn, tar bort pengar som gör att barn nu igen måste sluta på fotbollen, sluta på sin dans, sluta på gymnastiken.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 7 Värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument

Finansutskottets betänkande 2015/16:FiU15
Värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument (prop. 2015/16:10)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 17.)

*Subsidiaritetsprövning
av EU-förslag*

§ 8 Subsidiaritetsprövning av Europaparlamentets förslag till ändringar i EU:s valrättsakt

Konstitutionsutskottets utlåtande 2015/16:KU27
Subsidiaritetsprövning av Europaparlamentets förslag till ändringar i EU:s valrättsakt (P8_TA(2015)0395)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 19 JONAS GUNNARSSON (S):

Herr talman! Ärendet vi nu diskuterar är inte riktigt som de subsidiaritetsprövningar vi är vana att göra i den här kammaren. Jag kan konstatera att det är ett mycket kritiskt yttrande som föreslås lämnas, ett yttrande som dessutom har hanterats i full enighet i utskottet.

Det är dessutom inte utan viss förvåning jag kan konstatera att det finns brister i det mest grundläggande när det gäller Europaparlamentets kommunikation med oss i riksdagen. Det kan tyckas vara självklart att meddela att ett subsidiaritetsprövningsförfarande har inletts, så att de nationella parlamenten i EU faktiskt får möjlighet att inleda en sådan prövning, men så har inte skett i det här fallet. Även det faktum att förslaget till valrättsakt inte har åtföljts av en motivering vad gäller subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna förtjänar kritik.

De nationella parlamentens rätt att subsidiaritetspröva förslag till EU-lagstiftning infördes i samband med Lissabonfördraget. Syftet var att stärka medlemsstaternas parlaments – och därmed de folkvalda lagstiftarnas – inflytande över eventuell maktöverflyttning till EU. Avsteg i negativ riktning från de rutiner som har etablerats mellan medlemsstaternas parlament och EU:s institutioner kan skada det förtroende som har etablerats under de år som verktyget har funnits på plats. I värsta fall kan sådana brister som nämnts minska de nationella parlamentens fördragsbundna demokratiska roll i EU-beslutsfattandet.

När det gäller det faktiska innehållet – det vi har att pröva enligt subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna – blir det tydligt att det är mycket lite som kan passera utan att väsentlig makt över en av de regle-

ringar som är viktigast för vår demokratis funktionssätt, nämligen val-
lagen, i många stycken föreslås flytta från den nationella nivån till den
europeiska.

Förslagen skulle, om de genomfördes, också få konsekvenser på tryck-
och yttrandefrihetens områden. För oss ter det sig en aning underligt att
Europaparlamentet faktiskt vill diktera vad de svenska partierna ska ha i
sina politiska program och hur deras valsedlar ska se ut. I övrigt kan det
också ifrågasättas om flera av de andra förslagen som ligger på bordet är
rimliga i förhållande till vad det skulle innebära vad gäller laglig reglering
av vad vi i alla fall vanligtvis brukar betrakta som partiernas inre angelä-
genheter.

För att avsluta vill jag bara säga att jag tycker att det är underligt att
EU-parlamentet inte har involverat de nationella folkvalda församlingarna
i ett tidigare skede i den här processen. Då hade förmodligen en mer kon-
struktiv och kanske till och med paneuropeisk debatt kunnat ta fart.

Trenden och ambitionen sedan EU-val började hållas har varit tydlig,
nämligen att ge väljarna förståelse och insikt i EU-frågor samt öka infly-
tandet från befolkningen i stort över det som beslutas på transnationell
nivå. Då kan till exempel en gemensam valdag som nu föreslås komma till
nyttja. Syftet från EU-parlamentet med förslagen är tydligt. De vill uppnå
just det, och det är vällovligt. Tyvärr känns det dock som om parlamentet
i den här frågan har missat den viktigaste beståndsdelen i receptet för ökat
medborgarinflytande, nämligen den politiska diskussionen.

Herr talman! Med detta korta anförande kan jag konstatera att Europa-
parlamentets förslag i stora delar vore direkt olämpliga att genomföra. Av-
slutningsvis vill jag yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 20 PATRICK RESLOW (M):

Herr talman! Grunden för det här ärendet är att Europaparlamentet har
presenterat ett förslag och numera också en resolution vad avser ändringar
i EU:s valrättsakt. Det är ett pågående ärende där rådet just nu håller på att
diskutera förslaget.

Syftet med förslaget är, som vi hörde, att öka den demokratiska och
gränsöverskridande dimensionen i Europaparlamentsvalen, att öka den de-
mokratiska legitimiteten för beslutsprocessen, att stärka unionsmedborgar-
skapet och att öka Europaparlamentets legitimitet.

För att säkerställa detta syfte har Europaparlamentet föreslagit en rad
mycket långtgående åtgärder. Jag tänkte översiktligt skissera hur det ser
ut.

För det första föreslår Europaparlamentet en gemensam valperiod och
en gemensam dag och tidpunkt då valet till Europaparlamentet ska vara
avslutat. I detta förslag ligger också att alla prognoser och annat som byg-
ger på vallokalsundersökningar inte ska få meddelas förrän efter denna
tidpunkt, eftersom det kan påverka utgången av valet.

För det andra föreslår man ett regelverk på unionsnivå som ska hindra
dubbel röstning. Här föreslås ett mycket omfattande informationsutbyte
mellan medlemsstaterna, dels när det gäller de medborgare som har dub-
belt medborgarskap, dels när det gäller medborgare som är bosatta i en
medlemsstat men som är medborgare i en annan.

För det tredje vill man införa en ny gemensam valkrets, där partiernas listor toppas av respektive partis kandidat till posten som ordförande i kommissionen.

För det fjärde föreslår Europaparlamentet att det ska ske en reglering av innehåll, publicering och utskick av partiernas valmaterial.

För det femte föreslår man att det ska införas regler rörande fastställande av kandidatlistor, röstlängder, listornas utseende i fråga om logotyper och de europeiska partinamnen.

Herr talman! Konstitutionsutskottet har i detta ärende att ta ställning till om bestämmelserna om subsidiaritet är tillämpliga. Vi kan konstatera att så är fallet och att detta förslag är av sådan karaktär att det omfattas av subsidiaritetsprincipen. Vi konstaterar att Europaparlamentet i denna process har brutit i sin information i fråga om när denna subsidiaritetsprövning inletts och när tidsfristen börjat löpa. Detta har inte varit riktigt tydligt.

Vi vill också framföra att utkastet till förslag saknar motivering när det gäller varför syfte och mål med regeländringarna måste ske på unionsnivå och inte på medlemsstatsnivå. Vi har i tidigare fall riktat mycket stark kritik när en sådan motivering saknats, eftersom det försämrar de nationella parlamentens möjligheter att påverka beslutsprocessen.

Vår uppfattning är att förslaget på flera områden strider mot subsidiaritetsprincipen. Inte minst gäller det de förslag som avser att reglera de nationella partiernas nomineringsordningar. Vi menar att en reglering på unionsnivå är ett allvarligt ingrepp i partiernas inre liv, och det kan till och med ifrågasättas om man skulle acceptera en sådan långtgående reglering ens på nationell nivå.

Vi anser också att förslagen om en gemensam valkrets och toppkandidater är alltför långtgående i förhållande till de uppsatta målen. Tvärtom menar vi att en sådan reglering kan vara kontraproduktiv. Det är inte så att väljarna rusar till vallokalerna för att lägga sina röster i Europaparlamentsvalen. Risken är att det med ökad reglering blir precis tvärtom, det vill säga att man tappar sin legitimitet och att färre väljer att gå och rösta i Europaparlamentsvalet. Denna typ av reglering skulle lämpa sig bättre på nationell nivå.

Vi anser att flera av förslagen strider mot svensk grundlag. Det gäller till exempel regleringen av valseglarnas utseende, innehållet i de nationella partiernas valkampanjmaterial och publiceringen av valkampanjmaterial. Det gäller också förbudet mot publicering av valprognoser.

Det är viktigt att vi i ett demokratiskt samhälle mycket tydligt slår vakt om tryck- och yttrandefriheten och att vi avvisar tankegångarna på att man ska inskränka tryck- och yttrandefriheten genom reglering på unionsnivå som är helt onödiga.

Utskottet menar däremot att det finns en liten ljuspunkt i mörkret, och det är förslaget om en gemensam valperiod och en gemensam dag och tidpunkt då valet till Europaparlamentet ska vara avslutat. Där tycker vi att en reglering på unionsnivå är mest lämpligt för att uppnå målet. Däremot får man nog överväga om inte åtgärderna när det gäller reglering på unionsnivå för att till exempel förhindra dubbel röstning är alltför byråkratiska och långtgående.

Herr talman! Jag instämmer med föregående talare om att vi är ytterst kritiska till det förslag som har lagts fram. Det genomsyrar också det motiverade yttrande som vi föreslår att riksdagen ska anta. Med detta yrkar jag bifall till förslaget i konstitutionsutskottets utlåtande.
(Applåder)

Anf. 21 JONAS MILLARD (SD):

Herr talman! Sverigedemokraterna är, som namnet antyder, ett Sverigevänligt parti. Det innebär för vårt vidkommande att vi, olikt vissa andra mer internationalistiska och mer federalt sinnade partier, alltid strävar efter att makten ska stanna i Sverige. I de fall då makten har överlämnats strävar vi efter att den faktiskt ska återföras till det svenska folket.

Att makthavare i EU strävar efter att knyta så mycket makt som möjligt till sig själva på bekostnad av Europas självständiga nationer är beklagligt men i sammanhanget inte alls konstigt. Vad som däremot är anmärkningsvärt är om man försöker mygla till sig makten genom att skicka ut ofullständiga underlag till de nationella parlamenten att fatta beslut om.

I detta fall har alltså Europaparlamentet sänt över den här lagstiftningsakten till riksdagen utan att bifoga den sedvanliga underrättelsen om att samtliga språkversioner av förslaget sänts över till de andra nationella parlamenten i EU:s medlemsstater. Inte heller fanns det någon information om att förfarandet som används vid prövning av subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen hade inletts. Enligt rutin följer sådan information med när akter överlämnas från kommissionen och rådet. Ett enigt utskott har nu gladeligen uttalat att frånvaron av sådana yttranden leder till osäkerhet bland de nationella parlamenten huruvida aktuell akt omfattas av reglerna för just subsidiaritetsprövning eller ens från vilken dag en sådan subsidiaritetsfrist ska räknas.

Utskottet har även uttalat att det vore en god ordning om samtliga lagstiftningsakter som översänds till de nationella parlamenten åtföljs av sådan information, oavsett om avsändaren är kommissionen, rådet eller, som i detta fall, EU-parlamentet. Om detta har skett medvetet från parlamentets sida är det naturligtvis mycket illa. Har det skett genom ett förbiseende är det också mycket illa. Ansvariga borde likväl skämmas och göra ett bättre arbete framdeles.

Vad gäller själva innehållet i detta förslag finns det mycket att anmärka på. Förslaget är överdrivet detaljerat, precis som många tidigare talare har varit inne på. Det innehåller regler som styr de politiska partiernas inre liv. Extra anmärkningsvärt är att det innehåller regler om sådant som redan styrs, eller inte styrs, av den svenska tryckfriheten. Sådana frågor gäller logotyper på valsedlar, hur valmaterial ska publiceras och förbud mot prognoser baserade på vallokalsundersökningar, det vill säga mycket långtgående regler.

Som sann Sverigevän är jag därför glad att ett enigt utskott i dag skickar tillbaka förslaget till EU med två läxor: För det första måste EU vara mer tydligt. För det andra ska EU hålla fingrarna borta från svensk grundlag.

(Applåder)

I detta anförande instämde Fredrik Eriksson (SD).

Prot. 2015/16:62

3 februari

*Subsidiaritetsprövning
av EU-förslag*

Anf. 22 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Herr talman! Ibland är det lite extra intressant för oss som är mycket intresserade av lagstiftning på det mer principiella planet. KU föreslår för, såvitt jag förstår, första gången att man gör en subsidiaritetsprövning och lämnar ett motiverat yttrande utan att direkt ha fått en uppmaning att göra det.

Vi diskuterar en ganska speciell valrättsakt. EU:s valrättsakt har processats under mycket lång tid. Tanken har varit att få till stånd starkare och mer formerade europeiska partier, en gemensam valdag, gemensamma listor och gemensamt kampanjmaterial. Bakgrunden till det har varit att man vill ha en mycket större och bredare gemensam debatt och politik i valrörelsen och få mer fokus på EU-debatten. Man vill i förlängningen se någon form av Europas förenta stater där det blir mer fokus på den gemensamma politiken för att ge mer legitimitet.

Det förslag som EU lägger fram är mycket långtgående. Inte ens i USA finns en enda gemensam valkrets, och ingen skulle ens komma på tanken att föreslå något sådant. Att kräva andra partisymboler än de som vi känner igen oss i kan vara direkt kontraproduktivt när väljaren inte känner igen partiet denne ska rösta på. Listor där den svenska EU-kandidaten kanske återfinns först på baksidan av valsedelns kan direkt minska intresset för att rösta.

Vi diskuterar i dag om man på EU-nivå har funderat över om förslaget borde prövas, trots att det är så långtgående åtgärder som föreslås i valrättsakten. KU tycker att det ska ske en prövning och att ett mycket kritiskt motiverat yttrande ska skrivas. Många av förslagen strider dels mot svensk grundlag, dels mot principen att frågor inte ska behandlas på en högre nivå.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i utlåtandet.
(Applåder)

Anf. 23 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Herr talman! I konstitutionsutskottet har vi kommit fram till ett förslag som innebär att riksdagen ska lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentet om vår subsidiaritetsprövning av EU:s valrättsakt. Jag tycker att vi från konstitutionsutskottet har kommit fram till ett tydligt och bra förslag till yttrande. Vi hoppas att de som arbetar med dessa frågor i Europaparlamentet kommer att förstå yttrandet.

KU anser att grundtanken i den nuvarande valrättsakten om reglerna vid nationella val också ska gälla för Europavalet. Tilltron till valförfarandet skapas genom att man känner igen sig. Vi tror att det är viktigt för att upprätthålla förtroendet för valförfarandet. Detta påverkar också antalet medborgare som är beredda att delta i val.

Det finns delar i förslaget där konstitutionsutskottet tycker att vi kan ställa upp på att det finns särskilda regler när det gäller Europavalet. Det handlar om åtgärder för att undvika dubbelröstning. Samtidigt får valet inte vara alltför byråkratiskt. Det finns en tendens till det i förslaget. Den delen kan vi tänka oss att acceptera, likaså att fastställa en dag och tid när valen ska avslutas gemensamt i hela Europa.

När det gäller övriga förslag som framförs om valrättsakten är vi kritiska. Vi menar att de strider mot subsidiaritetsprincipen, det vill säga att vi anser att vi kan sköta lagstiftningen bättre på nationell nivå än att Europaparlamentet ska ta över beslutanderätten om hur Europavalet ska gå till.

Vi anser inte att de politiska partiernas inre liv ska styras alltför mycket. Det bör i stort kunna gå till som i Sverige. Några av förslagen är så långtgående att det till och med kan bli konflikt med vår grundlagsreglering i Sverige om tryck- och yttrandefrihet. Det gäller bland annat kravet i valrättsakten på att partisymboler ska finnas på valsedlarna. I Sverige har vi beslutat att det får finnas partisymboler på valsedlarna, men i Europa-valet skulle det enligt förslaget bli obligatoriskt. Det menar vi är alltför långtgående. Det ger problem tryckfrihetsmässigt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i konstitutionsutskottets utlåtande.

(Applåder)

Anf. 24 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Herr talman! Flera talare har förtjänstfullt redogjort för innehållet i det motiverade yttrandet. Det är galant skrivet. Vi skulle också kunna säga att det här är skit, men yttrandet är mycket snyggare skrivet. Det är mycket bra.

Det är bra att vi är så överens. Jag håller helt och hållet med Jonas Gunnarsson i slutsatsen att förslaget är direkt olämpligt. Om förslaget eventuellt landar i Europaparlamentet igen hoppas jag att vi är lika överens där också. Det är bra om det går att förstå en politisk linje om partierna har samma uppfattningar oavsett vilket parlament de är representerade i.

I Europaparlamentet har företrädarna för FI, som inte är representerade här, och Liberalerna, Centerpartiet och Socialdemokraterna röstat för förslaget. Jag ska också säga att två socialdemokrater lade ned sina röster.

Jag hoppas att det som har sagts här i kammaren också kommer att vara den politik som drivs vidare i EU-parlamentet. En förutsättning för att vi också ska få igenom vår vilja är att vi håller vår linje hela vägen. Yttrandet är glädjande, och jag hoppas att det resulterar i att hela paketet slängs i papperskorgen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 9 Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism

Konstitutionsutskottets betänkande 2015/16:KU4

Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism (skr. 2014/15:144)
föredrogs.

Anf. 25 JONAS MILLARD (SD):

Herr talman! Jag kan inledningsvis säga att jag riskerar att dra över ett par minuter på anförandet. Jag hoppas att det finns överseende med det.

Sverigedemokraterna har i betänkandet totalt sex reservationer, men för tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation 1 och reservation 4.

*Åtgärder för att
göra samhället mer
motståndskraftigt mot
våldsbejakande
extremism*

Jag vill även berätta för er som lyssnar att Sverigedemokraterna kan ställa sig bakom några delar i förslaget som presenteras. Det gäller bland annat hur vi ska utveckla metoder för att identifiera samfund och organisationer som inte kan ges stöd och pengar från det allmänna på grund av att de inte lever upp till grundläggande demokratiska värderingar genom att de exempelvis förespråkar radikal islamism.

Vi ställer oss också bakom att det finns anledning att se över behovet av ett förtydligande ansvar för skolhuvudmän och andra som arbetar med barn och unga för att motverka radikaliserings.

Herr talman! Terrorism är inte ett nytt fenomen. Sverigedemokraterna har länge varnat för islamismens utbredning. Vi känner alla till hur det runt om i världen sedan länge diskuteras hur kriget mot terrorism ska föras, hur islamismen bäst kan slås tillbaka och hur den demokratiska delen av världen kan vinna striden mot terrorismen.

Lösningarna som diskuteras är mer eller mindre långtgående, men det absoluta flertalet av världens moderna länder verkar enade om att vi måste göra mer. En internationell kapprustning mot hotet från terrorister pågår just nu. Sveriges bidrag till kapprustningen heter Mona Sahlin. Med hjälp av stödtelefoner och genuspedagogik ska hon och regeringen bekämpa hårdföra IS-krigare.

Herr talman! För oss är det inte fel att tillsätta en nationell samordnare, men det ska då vara en person med dokumenterad kunskap på området och inte en före detta partiledare som vid flera tillfällen visat prov på dåligt omdöme och dålig verklighetsförankring. Som politiker från sjuklövern har det tyvärr varit väldigt nära till hands att helt bortse från verkligheten till förmån för sina personliga politiska preferenser.

När man inte vill ändra politiken försöker man i stället ändra på verkligheten, vilket oftast brukar yttra sig i politiskt korrekta floskler om ett mer spännande Sverige men med lite mer och större utmaningar. Det är också vanligt att då beskylla oss sverigedemokrater för att alltför ensidigt fokusera på islamismen. Mitt enkla svar är att det inte bara är jag och mitt parti som menar att vi bör fokusera på just islamismen, utan det gör även flertalet av de forskare som till skillnad mot exempelvis Mona Sahlin besitter djupare kunskap i ämnet.

En av dessa forskare som besitter den här kunskapen är terrorforskaren Magnus Norell, som i torsdags blev intervjuad av Dagens Samhälle. Han sammanfattar förslagen så här: Förslagen är väldigt allmänt hållna, på gränsen till meningslösa. Vidare säger han: Om kommunernas samordnare jobbar på samma sätt som Mona Sahlin är det illa. Vidare menar samma forskare att det är fel att bunta ihop våldsbejakande islamism med andra våldsbejakande ideologier.

Även regeringens egen utredare har fastslagit vilken sorts extremism det är som verkligen utgör det största hotet. Ändå verkar majoriteten härinne nöja sig med denna verkningslösa och missriktade rapport från den samordnare som ni har varit med att utse.

Herr talman! Jag skulle kunna stå här länge och påtala olämpligheten i att regeringen Reinfeldt tillsatte en av vår tids mest kontroversiella politiker, dessutom före detta partiledare för Socialdemokraterna, som nationell samordnare och vårt främsta vapen mot våldsbejakande extremism.

Sverigedemokraterna vill att riksdagen tillkännager för regeringen att den saknar förtroende för Mona Sahlin och föreslår att hon ersätts av en

icke politisk samordnare som har de kunskaper som krävs och som uppdraget så väl förtjänar.

Ett av förslagen i betänkandet handlar om att stärka och stödja samfund och organisationer som vill motverka radikaliserings. Det som helt verkar ha missats här är att det är flera av just dessa samfund och organisationer som bidrar till ökad radikaliserings, även om de utåt fördömer densamma.

Återigen vill jag hänvisa till Magnus Norell och den intervju som han gav i Dagens Samhälle i torsdags. Där säger Magnus Norell följande: Det är dessa organisationer som utses till dialogpartner. De är starka, välorganiserade och får mycket statsbidrag och kommunala bidrag. Men då blir den officiella bilden av islam den bild som islamisterna ger. Organiserad islam är helt dominerad av konservativ islam.

Detta är alltså vad en av de främsta terrorforskarna uttryckligen menar.

Ett konkret exempel på hur man från moskéer säger en sak utåt men gör något helt annat i verkligheten visades för några år sedan. Ni kanske alla minns programmet *Uppdrag granskning* från 2012 där man granskade moskéer och deras företrädare med dold kamera. Det framgick tydligt av samtalen hur man agerade internt för att förtrycka kvinnor, samtidigt som man utåt sett gärna framhöll att kvinnor och män var lika mycket värda.

Att ge dessa organisationer mer stöd i form av exempelvis mer pengar från statskassan innebär bara att man ännu en gång – jag vet inte vilken gång i ordningen – skjuter sig själva i foten. Därför vill Sverigedemokraterna inte att riksdagen beslutar om mer stöd och pengar till dessa samfund och organisationer.

Vidare föreslår konstitutionsutskottet att riksdagen beslutar om åtgärder för att försöka förhindra radikaliserings och rekrytering i digitala miljöer, det vill säga på internet. Detta ska enligt utskottet ske ”genom att sprida positiva motbudskap om demokrati och våra grundläggande värden”. Att staten ska agera internetkrigare kommer, enligt vår mening, snarare att förstärka en känsla hos människor som håller på att radikaliserars, och de som sprider radikala budskap får ännu fler argument i sin verktygslåda som de kan använda för att driva sin tes om en gemensam fiende. Även i denna del motsätter vi sverigedemokrater oss förslaget.

Det finns också två förslag i betänkandet, det ena under punkt 9 med rubriken ”Beredskap för att hantera avhoppare” och det andra under punkt 10 med rubriken ”Exitverksamheten”.

Herr talman! I detta vill Sverigedemokraterna vara extremt tydliga. Den som en gång lämnat Sverige för att kriga med IS eller med al-Qaida har förbrukat sin rätt att någonsin återvända till Sverige. I Sverigedemokraternas Sverige behövs således inga pengar tas från vare sig välfärd eller samhällsnyttiga investeringar till att bedriva någon avhoppverksamhet i Sverige för terrorister.

(Applåder)

I detta anförande instämde Fredrik Eriksson (SD).

Anf. 26 ANDREAS NORLÉN (M):

Herr talman! När solen gick upp över Paris lördagen den 14 november förra året låg 130 människor döda, mördade av fanatiska islamister. När flaggorna vajade på halv stång i Trollhättan i oktober förra året var det till minne av barn och skolpersonal som dödats av en hatisk rasist. Närmare

Prot. 2015/16:62
3 februari

*Åtgärder för att
göra samhället mer
motståndskraftigt mot
våldsbejakande
extremism*

*Åtgärder för att
göra samhället mer
motståndskraftigt mot
våldsbejakande
extremism*

300 människor har rest från vårt land, från orter som Göteborg, Örebro, Gävle och många andra för att strida för Daish eller IS, en barbarisk och brutal terrororganisation som fördriver hela folkgrupper, förslavar kvinnor och dödar barn. Runt om i Sverige har flyktingboenden stuckits i brand, och häromdagen i Stockholm jagades människor med utländskt utseende av en rasistisk mobb.

Herr talman! Vi lever i en allvarsam och dramatisk tid, när våra grundläggande värderingar och vårt sätt att leva utmanas. Låt oss vara tydliga med just detta: Våra grundläggande värderingar attackeras och det pågår nu en kamp om samhällets värdegrund. Extremisterna och terroristerna i Frankrike, i Sverige, i Mellanöstern och på andra platser använder inte sina vapen i ett etiskt, kulturellt och ideologiskt vakuum. Vapnen används därför att det finns människor, också i vårt land, som står för antidemokratiska värderingar, värderingar som gör att de ser det som rättfärdigt att använda våld för att tvinga andra till underkastelse, att våld är ett legitimt medel för att förändra samhället. Den fria världen vann det kalla kriget mellan friheten i väst och förtrycket i öst. Vi måste också vinna den kamp som nu rasar mellan demokrati och extremism.

I dag debatterar vi här i riksdagen åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism. Regeringen har lämnat en skrivelse till riksdagen med en rad åtgärder inom detta område, och den har behandlats av konstitutionsutskottet.

De åtgärder som regeringen vidtar för att förebygga extremism är bra och bygger vidare på det arbete som alliansregeringen redovisade för riksdagen för några år sedan. Alliansen i konstitutionsutskottet menar dock att fler åtgärder behövs utöver de som regeringen nu har redovisat. Alliansen har därför i en följdmotion lagt fram en rad förslag för att vässa det förebyggande arbetet, och vi är glada över att regeringspartierna har gått oss till mötes på en rad punkter. Det innebär att det finns brett stöd i den här kammaren för ytterligare viktiga åtgärder i kampen mot radikaliserings och extremism, och det innebär att konstitutionsutskottet vill rikta sju tillkännagivanden till regeringen. Jag kommer nu att redogöra för dessa.

Vi säger för det första att arbetet mot våldsbejakande extremism behöver utvecklas kontinuerligt. Den nationella samordnarens arbete ska slutföras i juni, och det är mycket angeläget att det inte ses som slutet på arbetet mot extremism, inte ens som början till slutet utan möjligen som slutet på början.

Att tidigt fånga upp människor som är på väg åt fel håll är centralt i arbetet mot radikaliserings. Alliansen och regeringspartierna anser därför för det andra att det bör göras en översyn av om skolhuvudmän och andra som arbetar med barn och ungdomar ska få ett ökat ansvar för att motverka radikaliserings och slå larm när de ser sådana tendenser. Skolan måste stå upp för demokratiska värden och inte låta odemokratiska åsikter stå oemotsagda. Det är även viktigt att skolan ber det omgivande samhället, till exempel socialtjänsten och polisen, om hjälp om man märker att unga riskerar att radikaliserars. I Storbritannien har man infört en prevent duty, en plikt att förhindra, och vi menar att de brittiska erfarenheterna bör tas till vara i Sverige.

För det tredje är våra partier överens om att organisationer och samfund som tar avstånd från grundläggande principer för ett demokratiskt sam-

hålle inte ska få stöd med skattebetalarnas pengar. Staten måste därför säkerställa att statliga bidrag inte går till antidemokratiska organisationer, men detta behöver även följas upp på den kommunala nivån. Ibland tycks det ha funnits en tveksamhet från olika kommuner att ifrågasätta fortsatta kommunala bidrag, även när det till exempel visat sig att organisationer återkommande bjudit in exempelvis föreläsare som är kända för antidemokratiska åsikter, oavsett om det handlat om förintelseförnekare eller hatpredikanter. Staten behöver därför utveckla metoder och redskap för att kommunerna ska kunna identifiera sådana sammanslutningar och få stöd i sina bedömningar.

Vi framhåller samtidigt för det fjärde betydelsen av att stärka och stödja samfund och organisationer som vill motverka radikaliserings. Det är mycket viktigt att många medborgare försvarar demokratins värdegrund och öppet tar avstånd från extremism. Där spelar det civila samhällets institutioner och organisationer en stor roll.

För det femte är det centralt att kommuner och andra myndigheter har beredskap för att hantera personer som återvänder och misstänks ha begått grova brott utomlands men inte kan åtalas till följd av bristande bevisning. Myndigheterna får aldrig uppfattas som naiva, och det får aldrig vara så att personer av detta slag får en mer förmånlig behandling än andra när det gäller till exempel tillgång till bostäder och arbetsmarknadsåtgärder.

Samtidigt är det viktigt att framhålla att personer som är svenska medborgare enligt grundlagen alltid har rätt att återvända till Sverige. Det är en ordning som har gällt länge, och det är en ordning som kommer att bestå tills vi ändrar vår grundlag. Det är då också viktigt att påpeka att det inte pågår något beredningsarbete för att ändra regeringsformen i det här avseendet eller i något annat avseende. Skulle man vilja ändra på detta är det därmed realistiskt sett först framåt 2023, efter valet 2022, som en sådan ändring skulle kunna genomföras. De som nu ropar högljutt på åtgärder för att utestänga svenska medborgare från Sverige har alltså en lång väg framför sig. Vill man ha åtgärder här och nu för att motverka det hot som återvändare kan utgöra för vårt samhälle är det de förslag som vi från utskottsmajoriteten för fram som är det som finns inom räckhåll. Det är det som är realistiskt och konkret och som gäller här och nu.

Vidare framhåller vi i betänkandet för det sjätte att det krävs mer kunskap för att många – i skolan, på sociala medier och i andra sammanhang – ska kunna bemöta extremistisk propaganda. Innebörden av nazism och vänsterextremism är ganska välkänd i vårt samhälle, men kunskapen om våldsbejakande islamism är ofta otillräcklig. Därför behövs ett initiativ för att sprida kunskap om våldsbejakande islamistiska organisationers övergrepp och ideologi, ett uppdrag som förslagsvis kan ges till Forum för levande historia.

Det är väl känt att sociala medier används som plattformar för att sprida propaganda från extremistiska organisationer. Det är därför för det sjunde mycket angeläget att arbeta proaktivt för att motverka radikaliserings på nätet. KU och justitieutskottet anordnade nyligen på förslag från mig och Beatrice Ask en hearing om just radikaliserings och rekrytering i digitala miljöer. Där gavs en mycket oroande bild av terrororganisationer som bedriver ett genomtänkt och professionellt arbete med hjälp av bland annat sociala medier för att skapa stöd för sin sak. Då är det självklart att goda krafter måste finnas där för att ifrågasätta och motbevisa extremisternas

påståenden och mytbildning. Men det är samtidigt också angeläget att sprida positiva motbudskap om demokrati och våra grundläggande värden. Båda dessa uppgifter och åtgärder kan främjas genom uppdrag till myndigheter, men också genom stöd till organisationer och samfund som vill engagera sig i arbetet. Staten är förmodligen i många sammanhang inte den mest trovärdiga avsändaren om man vill kommunicera med unga människor. Därför spelar civilsamhället även här en nyckelroll.

Herr talman! Varje dag försöker extremister i vårt land och i hela Europa att värva unga människor till en kamp mot demokratin. Vi som står på demokratins sida har ett gemensamt ansvar för att arbeta aktivt mot extremism och radikalisering. I dag kommer riksdagen på konstitutionsutskottets förslag att besluta om ytterligare åtgärder i detta viktiga arbete.

Herr talman! Vi lever i en allvarsam och dramatisk tid, en tid när våra demokratiska värderingar och vårt sätt att leva utmanas, en tid när hatets och extremismens banerförare försöker vinna ungas hjärtan, en tid när vårt samhällskontrakt och vår samhällsgemenskap sätts på prov. Vi utmanas, och vi får inte ge vika. Vi i den här kammaren får inte ge vika. Alla de miljontals människor runt om i hela Sverige som står för demokrati, individens frihet, tolerans, öppenhet, jämställdhet och alla de andra värden som ligger till grund för vårt samhälle får inte ge vika. Vi måste utmana extremisternas förvridna världsbild och paranoida konspirationsteorier. Vi måste utmana hatet, illviljan och människoföraktet. Vi måste utmana de krafter som vill göra unga människor över hela Sverige till lydiga verktyg i en extremistisk kamp. Demokratin måste vinnas av varje ny generation, och nu är det vi som håller i frihetens fackla – vi i den här kammaren, vi i det här landet. Den facklan ska vi hålla brinnande – för att det är rätt, för att det är gott och för att det är vår plikt.

Mot denna bakgrund yrkar jag bifall till förslaget i konstitutionsutskottets betänkande.

(Applåder)

(ANDRE VICE TALMANNEN: Jag vill uppmärksamma ledamoten på att den använda talartiden överskred den anmälda med över 25 procent.)

I detta anförande instämde Patrick Reslow (M), Per-Ingvar Johnsson (C) och Tuve Skånberg (KD).

Anf. 27 EMILIA TÖYRÄ (S):

Herr talman! Jag blir alltid väldigt glad när jag får höra mitt efternamn uttalas på rätt sätt, så jag tackar herr talmannen för att han lyckades med detta när han gav mig ordet.

Vi är här i dag för att debattera konstitutionsutskottets betänkande KU4, *Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism* – en ganska lång titel. Det är också namnet på regeringens skrivelse, som vi i utskottet tycker ska läggas till handlingarna.

Åtgärder som regeringen föreslår är bra, precis som vi framhåller i betänkandet, men vi vill ta det ett steg längre. Det är glädjande att vi kunnat samordna oss över blockgränsen i denna viktiga fråga. Det visar på ett ansvarstagande för samhället och för utskottets seriositet. I diskussionen som förts har det funnits en lyhördhet för respektive partis önskemål, och jag tycker personligen att vår överenskommelse blev lyckad.

Min fasta övertygelse är att det viktigaste för att komma till rätta med vilken sorts extremism det än må handla om är att ha ett gott förebyggande arbete. Med människor som är trygga och litar på att samhället finns där för dem är utrymmet för extrema våldsorganisationer att locka dem till sig litet.

Det är ingen hemlighet att det är ungdomar som är lättast att locka till våldsbejakande organisationer – framför allt ungdomar som ännu inte hittat sin identitet. Hur ska vi göra för att hjälpa dem att hitta den, innan de hamnat i ett gäng som är svårt att ta sig ut ur, innan gänget är deras identitet, innan de lockas in i en våldsam spiral?

Herr talman! Vi har några förslag som presenteras i betänkandet och som utskottets ordförande Andreas Norlén redogjorde för alldeles nyss. Det skulle vara förmätet att tro att detta kommer att vara den enda lösningen, men vi tror att förslagen kan föra oss närmare ett samhälle som klarar av att stå emot den våldsbejakande extremismen. Jag vill också lyfta fram en del av dem.

Den förra regeringen tillsatte en nationell samordnare som ska ta fram en sammanhållen strategi för att värna demokratin mot extremism, som tidigare nämnts. En del av syftet är att förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer för att de ska kunna stå pall för påtryckningarna. Samordnaren ska också se till att kunskapen om våldsbejakande extremism ökar och att förebyggande metoder utvecklas. Detta är givetvis ett viktigt arbete, och – nu kommer någonting som jag inte brukar säga i alltför många sammanhang – alliansregeringen ska berömmas för det beslutet.

En fördel med att vi är eniga över blockgränsen är att det oavsett regering finns en kontinuitet i arbetet. Det förslag jag vill nämna här är att samordnarens arbete ska fullföljas och att erfarenheterna ska tas till vara.

Kunskap nämns ofta som ett sätt att komma till rätta med olika problem i samhället – så också här. Det är svårt att besegra en fiende som man inte vet någonting om. Med kunskap följer som bekant också makt.

Därför föreslår utskottet exempelvis att Forum för levande historia är lämpat att ta fram information om våldsbejakande islamistiska organisationers övergrepp och ideologi. Forum för levande historia är ett nationellt forum för att främja demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter. Utgångspunkten är Förintelsen. Myndigheten ska sträva efter att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde. Den tar fram utredningar och faktamaterial, visar utställningar för skolelever och allmänhet och bedriver informationsverksamhet i övrigt. Med tanke på forumets verksamhet hade det varit rimligt att också ta fram material om denna extremism, precis som myndigheten har gjort när det gäller information om nazismens och kommunismens våldshistoria.

Om det finns en annan myndighet eller instans som är bättre lämpad för uppgiften kan denna förstås göra arbetet i stället. Det viktiga är att få fram information så att människor som är i kontakt med personer som riskerar att hamna utanför samhället och i extrema grupper, oavsett ideologisk grund, vet vad de ska hålla ögonen på.

Herr talman! Den 16 november förra året startade ett försök med en stödtelefon dit personer kan ringa om de vill få tips och råd om vad de kan göra för att hindra att en anhörig dras in i en våldsbejakande extremistisk

rörelse. Man kan ringa dit helt anonymt, och det är Röda Korset som bemannar telefonen. Försöket kommer att pågå fram till juni i år, och beroende på hur det går kan det bli en permanent lösning. Det här är en konkret åtgärd som kan hjälpa personer som känner oro för sina nära.

Herr talman! Det finns förstås andra miljöer än de ideologiska där våld förhålls. Läktarvåld, till exempel, har blivit allt vanligare. Det har till och med spritt sig till basketens värld, har jag fått höra nyligen. Det här är inget isolerat problem som finns bara på ett område. I ett samhälle där motsättningar mellan grupper eldas på och där man förväntas identifiera sig i första hand som en del av en viss grupp och inte som en samhällsmedborgare riskerar vi att få än mer polariseringar.

Jag kommer inte att säga att vi ska kramas mer här i riksdagens talarstol. Men framhålla att vi med tolerans och en vilja att närma oss varandra kan hålla våldet på en lägre nivå – det kommer jag att göra. Astrid Lindgren blev aldrig mottagare av Nobelpriset, men klok var hon så det förslog: Ge barnen kärlek, mer kärlek och ännu mer kärlek, så kommer folkvettet av sig självt.

Med det, herr talman, vill jag tacka för mig och avsluta med att yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 28 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Herr talman! Emilia Töyrä sa i sitt anförande några positiva ord om Alliansen. Jag vill fortsätta med det. Vi behandlar KU4, som är en del av en mycket bredare överenskommelse när det gäller terrorism som Alliansen och regeringen gick in i i december. Där var det mycket skärpt lagstiftning, motverkande av terrorismresor, missbruk av pass och en rad andra olika åtgärder. Där ingår också som en del vikten av att jobba med det förebyggande arbetet. Man får inte frestas att tro att detta arbete är någonting som bara sker för sig, utan det är en viktig del av hela den stora lagstiftningsprocessen. I överenskommelsen tydliggör man kommunernas ansvar, det förebyggande arbetet och rekryteringen på nätet.

Nu behandlar vi regeringens skrivelse om åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism och två motioner i samma frågor. Det finns en motion från allianspartierna och en motion från SD. Vi har dessutom fått in yttranden från både justitieutskottet och utbildningsutskottet, och vi har även haft en bred offentlig hearing tillsammans med justitieutskottet som i mycket handlade om radikaliserings på nätet.

Som flera talare har varit inne på tidigare är detta en aktuell fråga, som har varit aktuell under lång tid. Vi har traditionellt haft vänster- och högerextrema grupper som har uppmanat till våld. Men den framväxande gruppen av våldsbejakande islamistiska extremister har kommit till och gett ett allt större fokus i det som kartläggs. Den senaste kartläggningen gjordes 2014. Förutom dessa tre grupper pekar man på att det också finns individer som i sig kan vara mycket farliga och som kan ha ganska stort avstånd till de olika grupperingarna. Dem ska man inte glömma bort.

Den förra regeringen tillsatte den nationella samordnaren, som Emilia var inne på tidigare. Huvuduppdraget är att värna demokratin mot våldsbejakande extremism, och består i att engagera och involvera berörda aktörer på marknivå och lokal nivå. Det gäller socialtjänsten, skolan, polisen,

fritidsverksamheten och olika former av organisationer inom det civila samhället. Det kan gälla trossamfund, men det kan också gälla andra organisationer. Det handlar om att underlätta utvecklingen och bredda kunskapen.

Det finns ett brett nätverk med myndighetssamverkan som är kopplat till den nationella samordnaren. Man tar fram utbildningsmaterial och rekommendationer för kommunernas arbete, och man ser till att riktigt bra metoder sprids.

Den nationella stödtelefonen håller på prov på fram till juni 2016. Då får man se om den ska fortsätta. Telefonen har mottagit någonstans mellan fyra och fem samtal per dag, och den har varit ett viktigt stöd. Vi får som sagt se om den ska fortsätta.

Det finns 8 miljoner kronor avsatta för 2016 i statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin. Bidraget kan sökas av olika organisationer men också av kommuner.

Regeringen uppger 21 punkter i sin skrivelse. De kan delas upp i det som handlar om den nationella samordningen, om åtgärder för att värna demokratin och alla människors lika värde och om att ta fram utbildningsmaterial. Det handlar om den kampanj som Statens medieråd gör – No Hate Speech Movement på nätet. Det handlar också om uppdrag till Forum för levande historia och Nämnden för statligt stöd till trossamfund.

Det finns åtgärder riktade mot särskilda riskgrupper. Det handlar om att ge Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor i uppdrag att titta på hur man kan fördela pengar för att motverka antidemokratiska strömningar. Man tar dessutom fram utbildningsmaterial, ger stöd till anhöriga och så vidare. Det finns uppdrag till Socialstyrelsen för att ge extra stöd till socialtjänsten. Det finns uppdrag till Kriminalvården att kartlägga de metoder som de använder sig av för att jobba förebyggande i sin verksamhet. Det finns åtgärder för att stödja avhoppare och ett stärkt nordiskt erfarenhetsutbyte.

I betänkandet har majoriteten i utskottet haft en stor och bred samsyn. Vi ser gärna att regeringen, som redan har ett brett arbete på det här området, tydliggör och utvecklar det här arbetet inom några områden. Det tycker jag är bra. Flera av de punkter där vi nu gör tillkännagivanden är sådana som det pågår ett arbete med och som man kan behöva skärpa till sig i.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag att lägga skrivelsen till handlingarna med de kompletterande tillkännagivandena. (Applåder)

Anf. 29 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Herr talman! Vårt betänkande från konstitutionsutskottet om att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism bygger på en skrivelse från regeringen. Efter vår följdmotion från allianspartierna har ett omfattande arbete lagts ned på att finna gemensamma ståndpunkter inom KU. Dessa har formulerats i ett förslag om att riksdagen ska göra ett tillkännagivande till regeringen om vilka åtgärder vi vill att regeringen ska genomföra för att förebygga, upptäcka och bekämpa våldsbejakande extremism.

Prot. 2015/16:62
3 februari

*Åtgärder för att
göra samhället mer
motståndskraftigt mot
våldsbejakande
extremism*

En av de åtgärder jag vill lyfta fram gäller hur samhället ska kunna upptäcka och motarbeta de våldsförhållande budskap som sprids på internet och i sociala medier. De här budskapen utgör verktyg för rekrytering till extremistiska organisationer och grupper. För några veckor sedan uppmärksammades i medierna hur IS mycket aktivt arbetar på nätet för att sprida sin våldsförhållande propaganda.

Vi framhåller i tillkännagivandet att det är viktigt med ett proaktivt förhållningssätt. Samhället behöver ge uppdrag till organisationer som kan upptäcka, ifrågasätta och motarbeta de här budskapen på nätet. Det behöver därför tas fram lättillgängligt informationsmaterial som är demokrati-befrämjande, och det behöver tas fram på flera språk. Det är nödvändigt för att vi ska få ett framgångsrikt arbete när det gäller detta.

Jag ser fram emot att vi i riksdagen inom kort kommer att behandla regeringens proposition om kriminalisering av förberedelser för terrorhandlingar. Det är förberedelser som ofta utförs av dem som på nätet tagit del av våldsförhållande propaganda. Detta är en kriminalisering som jag i tre år genom motioner till riksdagen har framfört behovet av.

Herr talman! Jag tillstyrker konstitutionsutskottets förslag om ett tillkännagivande i det här ärendet.

(Applåder)

Anf. 30 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Herr talman! Som flera redan har sagt diskuterar vi alltså regeringens skrivelse om åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism och motioner som har väckts med anledning av det. Det är verkligen ett arbete som nu mer än någonsin behövs. Det finns många bra förslag i skrivelsen, och det har också tillkommit många bra förslag från utskottet med anledning av motioner.

Grupperingar som propagerar för våld som politisk metod och som också använder sig av våld är inget nytt i Sverige. Som många har sagt har det här pågått till och från och olika mycket under olika perioder.

I mars 1940 utsattes en tidning i Norrbotten, Norrskensflamman, för ett brandattentat. Fem personer, varav två barn, dog. Fem personer blev skadade. Det är det värsta terrordådet i Sverige under 1900-talet. Det är också en verklighet som vi inte får bortse från.

Det här har fortsatt. Från augusti 1991 till januari 1992 sköt John Ausonius elva personer i Stockholm och Uppsala. En dog och flera fick skador för livet. Den gemensamma nämnan hos offren var mörkt hår eller mörk hudfärg. Den 12 oktober 1999 mördades den fackliga aktivisten Björn Söderberg. Två nynazister har dömts för mordet. Ytterligare en har dömts för skyddande av brottsling och grovt vapenbrott.

Från den 13 juni 2003 och fram till gripandet i november 2010 genomförde Peter Mangs en mängd våldsdåd i Malmö. En hel stad sattes i skräck. Han har dömts för två mord, flera mordförsök och misshandel. Lägenheter och byggnader har beskjutits. Den gemensamma nämnan hos offren är även här mörkt hår eller mörk hudfärg.

Den 8 mars 2014 misshandlades Malmö FF-supportern Showan Shattak och tre andra personer efter en feministisk demonstration i Malmö. Även här var det nazister som anföll och attackerade.

Den 22 oktober 2015 attackerades elever och lärare på grundskolan Kronan i Trollhättan. Tre avled och två skadades, och även här var det rasistiska motiv.

Därutöver har vi under 2015 sett en mängd mordbränder på flyktingförläggningar. Det är en verklighet som vi inte kan bortse från. Vi har därutöver andra former av våldsbejakande aktivister. Vi har i helgen sett hur fotbollshuliganer från de så kallade firmorna har gått samman med extrema högergrupper och attackerat barn på gatorna i Stockholm – hopar som dragit runt med det uttalade syftet att faktiskt misshandla barn. Vi har också förstås, som har nämnts här flera gånger, ett problem med andra våldsbejakande grupper, till exempel våldsbejakande islamister som reser utomlands, deltar i krig och sedan kommer tillbaka till Sverige och utgör ett hot.

Vi måste förstås agera vad gäller alla former av våldsbejakande extremism. Det är bra att det finns förslag som går att använda brett och på olika sätt. Men sedan är det någonting som vi dessutom måste göra, och det handlar om hur vi tillsammans ska skapa ett samhälle där det faktiskt finns en mindre rekryteringsgrund för de här grupperna. Vi har som sagt alltid haft extrema grupper som har propagerat för politiskt våld. Det har funnits nazistiska grupper i Sverige sedan 40-talet. Men de har inte alltid förmått att rekrytera. De har inte alltid förmått att dra andra personer till sig.

Det som har hänt nu är att vi har ett samhälle som har dragits isär. Vi har ett samhälle där fler människor lämnas utanför och då också är lättare för de här grupperna att rekrytera.

Det har inte plats i den här skrivelsen hur vi jobbar mot det som redan har uppstått, men det har plats i frågeställningen: Hur bygger vi ett samhälle som är starkt och som står enat och förmår att försvara demokratiska värden där alla känner att de hör till och faktiskt är en del av ett gott samhälle som vi alla vill försvara?

(Applåder)

Anf. 31 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Vi har alla följt händelserna i Paris, attackerna i Frankrike, både i januari förra året och i höstas, i Köpenhamn och också i Sverige, då Stockholm faktiskt råkade ut för en självmordsbombare. Sverige är inte förskonat från extremism och radikalism. Det förekommer radikalisering, rekrytering och finansiering till terrorism. Kommuner som Göteborg och Örebro är särskilt utsatta.

Utvecklingen de senaste tre åren har varit oroande, i synnerhet sedan sommaren 2014 när al-Baghdadi utropade ett så kallat kalifat i Syrien och Irak för att uppmåna människor från omvärlden och Europa att ansluta sig till ett så kallat jihadkrig, ett religiöst krig.

Att över 300 personer hittills rest från Sverige till detta konfliktområde visar också att vi behöver vidta akuta åtgärder, herr talman. Den 13 augusti 2015 överlämnade därför regeringen denna skrivelse som konstitutionsutskottet nu behandlar innehållande reviderade och nya förslag till myndigheter men också till den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. Därefter överlämnade regeringen sin strategi mot terrorism, som riksdagen behandlade i december. Men i det dokumentet var det i huvudsak kommande utredningar som aviserades, inte några konkreta lagförslag.

Prot. 2015/16:62
3 februari

*Åtgärder för att
göra samhället mer
motsåndskraftigt mot
våldsbejakande
extremism*

Liberalerna och Alliansen kom överens med regeringen om ett antal åtgärder mot terrorism men också förebyggande insatser, som vi presenterade den 10 december. Jag hade möjlighet att delta i de väldigt konstruktiva samtalen. Jag beklagar dock att Vänsterpartiet inte var med när överenskommelsen justerades.

Arbetet mot våldsbejakande extremism i alla dess former kräver helt klart insatser utöver de repressiva, som skärpta straff och kriminalisering av resor. Det är ingen underdrift att påstå att Sverige har varit tamt när det gäller de som har återvänt till Sverige efter att ha deltagit i terrorverksamhet för exempelvis Islamiska staten. De personerna har kallt kalkylerat med att man inte drabbas av någon som helst sanktion om man kommer tillbaka till Sverige.

Den bilden, den kalkyleringen, måste vi ändra på. Sverige måste göra betydligt mer för att fler ska kunna lagföras för de avskyvärda brott som många av de personerna har gjort, antingen direkt eller indirekt genom att stötta terrorism och extremism.

Herr talman! Hittills finns det en enda lagakraftvunnen dom från svensk domstol. Den är från 2005, för finansiering av terrorism. Nu avvaktar vi också överklagandet till Svea hovrätt efter att två personer nyligen dömdes till livstids fängelse i Göteborgs tingsrätt, för terrorism genom mord i Syrien våren 2013. Ingen i Sverige har alltså dömts för uppmaning till terrorism ännu. Ingen har dömts för rekrytering till terrorism.

Vi har stora bekymmer i ett antal områden som vi inte längre kan blunda för. Det är miljöer där ungdomar och vuxna radikaliseras och luras eller lockas medvetet in i extremistisk verksamhet.

Jag besökte Örebro i måndags, för att titta på hur de jobbar med radikalisering och extremism. 20 personer från bara en svensk kommun, Örebro, har under de senaste två och ett halvt åren rest till Syrien och Irak för att ansluta sig till Islamiska staten. Därför blir avhopparverksamhet och till exempel stödtelefonlinjer särskilt viktiga.

Liberalerna välkomnar åtgärderna som presenteras i betänkandet, som också har vässats ytterligare med Alliansens tillkännagivanden på en rad områden. Det gäller inte minst bidrag till organisationer som ägnar sig åt våldsbejakande budskap. Åtgärderna är breda och ska träffa radikalisering och extremism, oavsett sort.

Samtidigt måste vi ändå använda Säkerhetspolisens analys som visar att våldsbejakande islamistisk extremism är det största hotet mot Sveriges demokrati. Insatserna måste prioriteras utifrån den analysen. Organisationer och samfund som ägnar sig åt våldsbejakande budskap måste identifieras, och offentliga bidrag måste kunna dras in. Kommuner, landsting och stat måste återkalla stödet. Ifall organisationer aktivt motverkar våra liberala värderingar, som demokrati och jämställdhet, ska de inte ha ingångar till myndigheten SST eller kommuner och landsting.

I ett tillkännagivande i betänkandet, som Liberalerna och Alliansen har initierat, uppmanas regeringen och ytterst demokratiministern att omgående påbörja ett arbete med att identifiera samfund som inte ska ha stöd från det offentliga. Alice Bah Kuhnke sa före jul i *Agenda* på SVT att hon var beredd att se över, till och med skärpa, regelverket. Men i en interpellationsdebatt med mig på samma tema den 12 januari meddelade hon att möjligheten redan finns. För mig är det alltså lite oklart vad regeringen vill i denna viktiga fråga.

Den andra viktiga uppmaningen som jag särskilt vill lyfta fram är att det behövs fler aktiva åtgärder på sociala medier mot radikaliserings och extremism. Utifrån Försvarshögskolans rapport vet vi att det sociala mediet Facebook är en effektiv plattform som tyvärr missbrukas och nyttjas till rekrytering till terrorism och radikaliserings.

Förbättrad dialog mellan kommuner och samfund finns. Men det är uppenbart att det inte fungerar. Tyvärr väljer konstitutionsutskottet att avslå Alliansens yrkande i just den delen. I mina samtal med SST, Nämnden för statligt stöd till trossamfund, har det blivit uppenbart att det finns brister i kommunernas dialoger med religiösa samfund. Ibland har medierapportering till och med bidragit till att tidningar har blivit bombhotade med krav på att man ska ta bort publicerade artiklar och reportage, till exempel Gefle Dagblad som uppmanades att ta bort artiklar om den lokala moskén i Gävle.

Organisationer som får offentliga medel måste tåla mediernas granskning och allmänhetens insyn. Jag vet att det finns stora bekymmer när det gäller det. Det riskerar att befästa radikala miljöer som underlättar för vissa att rekrytera unga till terrorism och uppmana dem att sprida våldsbejakande budskap. Därför är punkten om samarbete med kommuner mycket central. Men det gäller även arbetet på sociala medier.

Jag står bakom utskottets förslag i betänkandet.

Jag måste avslutningsvis ställa en fråga till Jonas Millard, Sverigedemokraterna, som på punkt efter punkt har reserverat sig i konstitutionsutskottets betänkande. Man anser att det är verkningslöst. Man påstår att vi ger pengar till samfund som bedriver våldsbejakande extremism. Man säger nej till förslaget om avhopparverksamhet. Man säger nej till förslaget i utskottets betänkande om att stötta samfund och organisationer som vill jobba mot radikaliserings och extremism.

Herr talman! Det är obegripligt att Sverigedemokraterna skäller ut hela utskottet, idiotförklarar hela Sveriges riksdag och reserverar sig i betänkandet. Det är inte trovärdigt.

(Applåder)

Anf. 32 JONAS MILLARD (SD) replik:

Herr talman! Vi blev påhoppade här, tack vare att vi har en hel del reservationer i betänkandet. I mitt anförande var jag tydlig med vilka delar i betänkandet som vi håller med om och med de delar där vi inte håller med resten av utskottet.

Det är inte bara vi som kritiserar de slutsatser som man har kommit fram till. Det här totalsägades så sent som i torsdags av en av Sveriges främsta forskare. Jag måste fråga: Hur kan man försvara alla de delar i betänkandet som ifrågasätts av forskare, som är betydligt kunnigare än den samordnare som exempelvis Roger Haddad har varit med om att tillsätta? Hur kan man försvara en sådan rapport?

Anf. 33 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Till skillnad från Sverigedemokraterna diskuterar jag gärna funktionen nationell samordnare, inte personen. Jonas Millard ägnade en stor del av sitt anförande åt att angripa personen Mona Sahlin. Det är inte okej i det här sammanhanget. Ifall Sverigedemokraterna har synpunkter på funktionen – om den ska vara kvar eller inte, om den ska få

utökat mandat eller mer pengar eller om den ska föreslå lagstiftningsärenden – är det i så fall den ni ska diskutera, Jonas Millard.

Jag tycker att den nationella samordnaren, genom att åka runt och besöka en stor del av Kommunsverige, har bidragit till att öka intresset. Man har inte minst tvingat kommunpolitiker att lyfta upp frågan om extremism och att diskutera strategier. Initialt fanns det kommunalråd som sa att de inte hade några problem med det här, att de inte behövde göra någonting. Men när man skrapade lite på ytan, började besöka stadsdelar och diskutera med lokala församlingar, föreningar och skolor visade det sig att de visst hade problem. I den meningen har den nationella samordnaren bidragit i den här frågan.

När det gäller avhoppbarverksamhet har vi ingen avhoppbarverksamhet i dag när det gäller just radikaliserings och extremism. Med den här uppmaningen vänder vi oss egentligen till regeringen. Regeringen kan välja att tillsätta en egen utredning, att anvisa det till nationella sekretariatet eller hur de nu löser frågan. Det står inte att exakt den metod som används mot högerextremism också är bäst att tillämpa när det gäller radikal extremism.

Det är för tidigt att avfärda eller ansluta sig till kritiska rapporter.

Anf. 34 JONAS MILLARD (SD) replik:

Herr talman! För mig är det uppenbart att vem man tillsätter är viktigt, om man nu ska tillsätta en nationell samordnare. Det gäller att det är en människa som har kunskap och kompetens i ämnet. Det är uppenbarligen inte viktigt för Roger Haddad eftersom man beslutade att tillsätta just Mona Sahlin som samordnare.

Det är inte på det sättet att jag enbart kritiserar Mona Sahlin som person. Jag citerade nämligen tydligt vad forskaren hade sagt. Han hade reflekterat över de åtgärder som Mona Sahlin föreslagit och recenserade dem.

Jag kan upprepa dem igen och citera honom direkt ur den intervju som jag hoppas att Roger Haddad har tagit del av. Den publicerades i torsdagens Dagens Samhälle. Forskaren säger: Förslagen är väldigt allmänt hållna, på gränsen till meningslösa. Vidare: Om kommunernas samordnare jobbar på samma sätt som Mona Sahlin är det illa.

Hur kan man helt bortse från den här totala sågningen? Även ni måste ha insett att det finns väldigt stora förbättringsåtgärder som man skulle ha kunnat vidta. Man borde bland annat ha hittat en samordnare som kan sköta jobbet på ett bra sätt och som har den kompetens som behövs.

Anf. 35 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att man, som Jonas Millard gör, ska överdriva den nationella samordnarens roll.

När jag besökte Örebro kommun träffade jag den lokala och kommunala samordnaren mot våldsbejakande extremism. Det är ju han som med sitt team tillsammans med socialtjänsten, fältassistenter och skolans personal som ska göra jobbet. Men det arbetet hade inte tillkommit och ökats på om vi inte hade haft en nationell funktion. Dessutom har detta arbete genom politiska initiativ och politiska beslut påskyndats.

Jonas Millard må hänvisa till vilken forskare och artikel som helst, men det finns inget svart eller vitt i de här frågorna. Det är inte så lätt som Jonas Millard påstår.

Men Sverigedemokraterna besvarade ingen av mina frågor när det gäller utskottet. Vi uppmanar regeringen att påbörja en avhopparverksamhet, att börja titta på metoder för att identifiera eller stötta samfund och organisationer som aktivt vill arbeta mot radikaliserings och mot extremism. Det säger Sverigedemokraterna nej till. Det tycker jag fortfarande är obegripligt.

Anf. 36 TUVE SKÅNBERG (KD):

Herr talman! Av debatten har framkommit – och det vill jag understryka – att vårt demokratiska samhälle utsätts för attacker från odemokratiska våldsbejakande rörelser och individer. Det är därför angeläget med åtgärder som stärker samhällets arbete mot våldsbejakande extremism.

Enligt Säpo kan man identifiera tre våldsbejakande extremistiska miljöer som inte accepterar de grundsatser som det öppna demokratiska samhället vilar på. Det är våldsbejakande högerextremism, våldsbejakande vänsterextremism och våldsbejakande islamistisk extremism. Dessutom finns det ensamagerande extremister som drivs av olika ideologier.

Inte minst hotet från en våldsbejakande, radikaliserad islamism framstår som ett allvarligt hot mot vårt demokratiska samhälle. Säpo har lyft fram detta, och historien har gett dem rätt. Jag talar om terroristgrupper som Daish och al-Qaida som har ambitionen att bygga en islamistisk stat, ett kalifat, som har ambitionen inte bara för ett litet område i Mellanöstern utan för hela världen, också för Sverige. Vi vet att svenska medborgare i hundratal dras till dessa oroshärdar och återvänder med värderingar, spårar och tabun bortsuaddade av de mest djävulska upplevelser och attentat som de har ägnat sig åt.

Vi behöver åtgärder som syftar till att öka kunskapen om våldsbejakande extremism. Vi behöver utveckla förebyggande insatser och metoder. Myndigheter, kommuner och det civila samhällets organisationer, inklusive trossamfund, behöver mer samordnat och effektivt bidra till att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Som vi har hört tidigare har regeringen i en skrivelse föreslagit en nationell samordning för att värna demokratin, värna alla människors lika värde och rättigheter mot våldsbejakande extremism, åtgärder mot identifierade risker, åtgärder för att individer ska lämna våldsbejakande extremistiska rörelser och ett stärkt internationellt kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Det är viktigt och bra, och Kristdemokraterna och ett enigt utskott stöder det, utom möjligen i en del avseenden Sverigedemokraterna.

Vi kristdemokrater välkomnar åtgärderna för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism. Det är en allvarlig och angelägen fråga. Demokratin måste värnas, och samhället måste bli mer motståndskraftigt mot radikaliserings till våldsbejakande extremism. Förslagen som utskottet nu lägger fram om att gå ytterligare längre än vad regeringen gjorde i sin skrivelse är bra, men tyvärr kommer det säkert att visa sig inte vara tillräckligt. Detta är en strid som inte är avslutad i och med dagens debatt och beslut.

Kristdemokraterna har tillsammans med övriga allianspartier formulerat ytterligare steg för att motverka radikaliserings till våldsbejakande extremism. På ett flertal punkter har nu utskottet ställt sig bakom dessa åtgärder i form av sju tillkännagivanden.

Prot. 2015/16:62

3 februari

*Åtgärder för att
göra samhället mer
motståndskraftigt mot
våldsbejakande
extremism*

Det finns behov av att kontinuerligt utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism. Det uppdrag som getts åt den nationella samordnarens funktioner är angeläget.

I alliansmotionen framhåller vi att kommunerna ofta saknar verktyg för att upptäcka och förhindra att fler rekryteras. Kunskapsbristerna när det gäller hur problemet ska motverkas är stora. Det krävs ett grundläggande arbete med att utveckla metoder för hur till exempel kommuner och skolor i ett tidigt skede ska kunna upptäcka ungdomar som riskerar att radikaliseras. Det krävs utbildning om vilka signaler lärare, föräldrar och alla vi andra ska vara uppmärksamma på.

Vi anser att det bör vara ett statligt ansvar att framställa ett informationsmaterial som distribueras till kommunerna för att öka deras kunskap om förebyggande arbete men även om hur kommunerna bör arbeta med återvändare. De som har begått brott och kan lagföras ska lagföras. Det är inte alla som kan lagföras men som ändå utgör ett hot och en fara för framtiden. De måste fångas upp och stoppas.

Kommunerna behöver också öka sin kunskap om olika våldsbejakande ideologiers budskap för att bättre kunna ta debatten med förespråkare för extremism. Det finns relativt god kunskap om högerextrema och vänsterextrema ideologier, men kunskapen om de ideologiska utgångspunkterna för Daish och al-Qaida och andra våldsbejakande islamistiska rörelser är betydligt svagare och behöver förstärkas.

Det finns behov av djupare kunskaper hos unga människor om hur ett samhälle kan påverkas av bristande demokrati, avsaknad av rättssäkerhet och brott mot mänskliga rättigheter, just för att minska risken för att de ska lockas att ansluta sig till extrema rörelser. Det finns behov av kunskap om våldsbejakande islamistiska organisationers övergrepp och ideologi. När sådana kunskaper presenteras kommer de att vara avskräckande. Uppgiften att sprida sådana kunskaper skulle, mot bakgrund av de uppdrag som myndigheten redan har, kunna ges till Forum för levande historia.

För att få olika former av organisationsbidrag som finansieras med skattebetalarnas pengar kräver vi i utskottet att de ska stå bakom grundläggande principer för ett demokratiskt samhälle. Det är orimligt att med skattemedel finansiera organisationer och samfund som arbetar för att undergräva vårt demokratiska statsskick och de värden som det bygger på, oavsett om organisationerna och samfunden är uttryckligt våldsbejakande eller inte. Därför bör staten bistå kommunerna med metoder och redskap för att identifiera samfund och organisationer som förespråkar eller på annat sätt stöder olika former av våldsbejakande extremism och som därmed inte bör kunna uppbära stöd från det allmänna.

Det är samtidigt viktigt att stärka de krafter som tydligt tar avstånd från våldsbejakande extremism och att samhället ger dem stöd i deras avståndstagande. Dessa krafter finns, och de är viktiga och trovärdiga. Vi vill också identifiera och inspirera samfund och organisationer som vill arbeta för att motverka radikaliserings. Det civila samhället är oerhört viktigt, och dessa insatser klarar sig inte samhället ifrån. Staten bör självklart också använda dessa metoder och redskap i sitt eget arbete för att motverka att statliga bidrag betalas ut till organisationer som inte accepterar grundläggande demokratiska värden. Jag vill tillägga att detta inte bara ska gälla i Sverige.

Herr talman! Min talartid är strax ute. Jag hade anmält åtta minuter, men jag skulle kunna hålla på att tala länge.

Om inte samhället tar krafttag mot dessa oerhört farliga och otäcka tendenser som vinner gehör hos unga människor kommer vi att få ett samhälle som blir polariserat, sönderfallande och farligt.

Vi kommer att få se betydligt mer av repressiva åtgärder som tvingas fram. Därför är det så viktigt att vi nu, med den början till åtgärder som vi ändå enats om i utskottet, står upp för det demokratiska samhället och säger nej till all våldsanvändning, vem avsändaren än vill vara eller vilka skäl det än kan vara. Det är därför med glädje, herr talman, som jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 17.)

§ 10 Riksrevisionens rapport om digitalradio

Konstitutionsutskottets betänkande 2015/16:KU6
Riksrevisionens rapport om digitalradio (skr. 2015/16:25)
föredrogs.

Anf. 37 BERIT HÖGMAN (S):

Herr talman! Betänkande KU6 handlar om Riksrevisionens rapport om digitalradio, eller DAB-radio om man så vill. Bakgrunden är flera utredningar, varav den senaste beställdes av den förra regeringen 2013 och överlämnades till den nuvarande regeringen i november 2014. Den hette *Från analog till digital marksänd radio – En plan från Digitalradiosamordningen*, SOU 2014:77, för att vara noga.

Regeringen vidtog en sedvanlig remissomgång och startade beredningen. Parallellt med detta valde Riksrevisionen att göra sin granskning. Remissomgången visade sammantaget att det inte fanns ett tillräckligt starkt stöd för ett generellt införande i nuläget.

Det är lätt att se de positiva delarna. Radiolyssnarna skulle få ett större utbud, fler aktörer skulle få plats, och fler nischade grupper skulle få sina favoritprogram. Det skulle helt enkelt ge yttrandefriheten en ny och större arena att verka på.

Men så kommer vi till ”men”. Oklarheterna och tveksamheterna låg bland annat i om valet av teknik är det rätta, om yttäckningen var tillräcklig, radions viktiga roll vid katastrofer och också hur det såg ut i vår omvärld.

Detta tillsammans med osäkerheten som låg och ligger i andra länders agerande gjorde att regeringen valde att i nuläget inte satsa på DAB-radion. Det framgår tydligt i texten i budgetpropositionen för 2016 för utgiftsområde 17. Men regeringen beskriver också att man har för avsikt att följa utvecklingen internationellt. Där är vårt grannland Norge intressant, liksom Storbritannien och en del andra.

Herr talman! Konstitutionsutskottet har i sin behandling av regeringens skrivelse 2015/16:25 konstaterat att Riksrevisionens rapport inte innehåll-

Prot. 2015/16:62
3 februari

*Åtgärder för att
göra samhället mer
motståndskraftigt mot
våldsbejakande
extremism*

*Riksrevisionens
rapport om
digitalradio*

ler några rekommendationer. Vi menar att regeringen har hanterat rapporten på ett korrekt sätt, varför konstitutionsutskottet enhälligt föreslår att riksdagen beslutar att lägga regeringens skrivelse till handlingarna.

(Applåder)

Anf. 38 ANNICKA ENGBLOM (M):

Herr talman! Konstitutionsutskottets betänkande nr 6 behandlar den granskningsrapport som Riksrevisionen genomfört om huruvida staten har bidragit till att den övergång som föreslås från analog marksänd fm-radio till digital på ett effektivt sätt belysts ur ett ekonomiskt perspektiv och ett lyssnarperspektiv.

Frågan och diskussionen om övergången har egentligen pågått sedan den digitala erans födelse på 90-talet och har utmynnat i ett antal utredningar, som föregående talare har redovisat. Den senaste är Digitalradiosamordningens rapport som presenterades för regeringen i november 2014.

Det är ett storteknikskifte som vi talar om. Det är i grunden en väldigt komplex fråga. Det finns både fördelar och nackdelar. Det finns därmed också både förespråkare och motståndare.

Om vi tittar på fördelarna ser vi att det är ganska trångt i frekvensutrymmet i dag. En digitalisering skulle frigöra utrymme. Det skulle kunna vara fler aktörer, bättre konkurrens och därmed också ett mer jämbördigt förhållande mellan kommersiell och statlig radio.

Nackdelarna har att göra med att det är ett stort teknikskifte. Det innebär ett skifte av själva apparaten för att kunna motta detta, och det gäller även i bilar. Riksrevisionens rapport lyfter fram huruvida det är tillräckligt belyst om det finns en efterfrågan av just digitalradio hos lyssnarna. Om man tittar på teknikutvecklingen de senaste åren ser man att utvecklingen av internetradio har gått ganska fort. Frågan är om det egentligen inte är ett större utvecklingsområde än just övergång till digitalradio.

Herr talman! Jag har i större delen av mitt liv sysslat med radio, inte med kommersiell radio utan med militär sådan. Därmed har jag förstås särskilda glasögon på vad gäller den aspekten av digitaliseringen och den viktiga roll som radion spelar i ett krisberedskapssammanhang. Det gäller yttäckning och därmed tillgång till radio i vårt avlånga och i många delar glesbefolkade land.

Det är aspekter som bland annat lyfts fram i Riksrevisionens rapport. Slutsatsen är att effekterna av ett sådant teknikbyte inte är tillräckligt belysta. Just tillförlitligheten och att det är lättare att störa ut ett digitalt radiosystem än ett analogt är en viktig faktor i den återuppbyggnad av totalförsvaret som inleddes under alliansregeringen. Det är i dessa oroliga tider ytterligare en viktig aspekt.

Herr talman! Från konstitutionsutskottets sida föreslår vi att granskningsrapporten om digitalradio läggs till handlingarna med två medskick. Baserat på regeringens svar kan det inte uteslutas att en digitalisering av marksänd radio ändå blir den framkomliga vägen. Det kan aktualiseras i framtiden. Det är bra att regeringen följer den internationella utvecklingen på området, bland annat i vårt närområde i Norge, där man avser att göra teknikskiftet 2017.

Ett medskick är att regeringen inte lägger frågan på is utan belyser och utreder frågan med beaktande av de påpekanden och rekommendationer som Riksrevisionen så förtjänstfullt lyfter fram i rapporten.

Herr talman! Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag i konstitutionsutskottets betänkande nr 6.
(Applåder)

Anf. 39 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! För mindre än ett år sedan, så sent som i mars 2015, fanns det ett brett uttalat politiskt stöd för att avveckla fm och gå över till DAB. I utfrågningen av partierna som gjordes då var Miljöpartiet det enda parti som hade en annan uppfattning.

Det ser nu ut som att det har varit en total politisk omsvängning i frågan. Nu har vi ett enigt KU som ställer sig bakom regeringens skrivelse med innebörd att vi inte i närtid går vidare med en avveckling av fm-utstrådnings och en utveckling av DAB-tekniken.

Självklart är inte heller val av teknik för broadcast en ideologisk fråga. Det är en teknisk och ekonomisk fråga där vi mycket sansat kan se på vilka faktiska effekter den ena och den andra tekniken har ur ett tekniskt och ett ekonomiskt perspektiv.

Det betänkande som konstitutionsutskottet har behandlat är som nämnts föranlett av Riksrevisionens granskning. Men regeringen har samtidigt varit förutseende nog att också sammanfatta den remissomgång som gjordes på den av den förra regeringen tillsatta utredningen.

Remissomgången visade väldigt tydligt att så många återstående frågor fanns att lösa att alternativet att gå vidare med den tidsplanering som föreslogs i utredningen helt enkelt inte var möjlig. Det var inte ett rimligt alternativ.

Det som kvarstod som alternativ för regeringen var i så fall att tillsätta ytterligare utredningar eller att avvakta och inte göra något i nuläget utan i stället se vad som händer internationellt. Som nämnts tidigare händer saker i vår omvärld. Vissa länder väljer att nu pröva DAB-tekniken. Andra länder väljer att inte göra det.

Det senare alternativet var då att föredra, inte minst för att få klarhet i om det finns en efterfrågan från hushållen när det gäller en övergång till DAB-teknik. Att initiera en sådan övergång och inte möta den med en efterfrågan från hushållen vore föga meningsfullt.

Som Berit Högman nämnde finns det många fördelar med den digitala tekniken, men räckvidd är inte en av dem. Där är den analoga tekniken klart fördelaktig, helt enkelt därför att det fortfarande går att urskilja ett budskap även om den analoga signalen blir sämre och sämre med ökat avstånd och även när brusnivån är förhållandevis hög. Det går fortfarande att uppfatta budskapet i sändningen. Den digitala tekniken klipper däremot tvärt. Det går från en väldigt bra ljudkvalitet till att inte vara någon signal alls.

Den som haft en repig LP-skiva och en repig cd inser den skillnaden väldigt enkelt. Den repiga LP:n går att spela. Visst, det knastrar och brusar, men du hör musiken ändå. Den repiga cd:n går däremot inte att spela över huvud taget.

Det här är inte en teoretisk fråga. Att uppnå en fullgod yttäckning över hela vårt land är en viktig fråga. Vi måste kunna få ut viktiga budskap, inte

bara till Sveriges hushåll utan också i ytterskärgården eller i fjällområdena. Det räcker inte med att bygga upp ett DAB-nät som ska täcka alla våra hushåll i landet. Vi måste också ha möjlighet att sända radio över hela den geografiska ytan. Där är fm att föredra.

Försvarsmaktens remissvar har naturligtvis varit helt avgörande och vägt väldigt tungt i regeringens ställningstagande.

Att en övergång till DAB nu inte står för dörren innebär inte att vi saknar andra EU-politiska utmaningar för radion. Den kommersiella radion efterfrågar nu nationella fm-kanaler, och Sveriges Radio efterfrågar möjligheten att räkna det som man publicerar på webben inom ramen för sändningstillståndet. På samma sätt som vi har uppnått en politisk enighet kring DAB-frågan hoppas jag att vi framöver också får politisk samstämmighet i de frågorna.

Jag yrkar bifall till konstitutionsutskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 40 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Herr talman! Vi har i konstitutionsutskottet behandlat regeringens skrivelse om hur den ser på Riksrevisionens rapport om DAB-radion, alltså förslaget om en digitalisering av marksänd radio.

Förslaget om en övergång från marksänd analog ljudradio till marksänd digital ljudradio lades fram av en statlig utredning. Sedan gjordes en plan för övergången som överlämnades av Digitalradiosamordningen i december 2014. Enligt förslaget skulle övergången till digital sändning vara genomförd så att fm-sändningarna skulle släckas ned 2022 eller senast 2024, när minst halva befolkningen i landet hade skaffat DAB-radioapparater. Förslaget har haft stöd och har, som jag uppfattar det, fortfarande stöd av Sveriges Radio och av privata medieföretag som vill kunna sända mer radio. De fördelar som lyfts fram är bland annat att fler kanaler för att sända radio blir tillgängliga i det här systemet och att sändningskostnaderna blir lägre. I Storbritannien och Norge pågår ett införande av DAB-radio.

Regeringen lyfte i budgetpropositionen för 2016 fram remissutfallet i fråga om Digitalradiosamordningens förslag. Det var många invändningar och olösta frågor. Regeringen var därför inte beredd att gå vidare med ett genomförande. Men regeringen uttalar att man vill följa utvecklingen i andra länder, och man utesluter inte att frågan kommer upp på nytt.

När regeringen lämnade budgetpropositionen hade den Riksrevisionens rapport om digitalradion som en viktig grund för att nu inte införa digitalradio. Riksrevisionen anser att en övergång till marksänd digital radio har betydande risker både tekniskt och lyssnarmässigt. Riksrevisionen lyfter också fram i rapporten att Sveriges Radio inte får tillgodoräkna sig programtjänster via internet. Riksrevisionen menar att regeringen bör överväga att modernisera bestämmelserna i yttrandefrihetsgrundlagen eftersom internet bedöms bli en stor del av mediasamhället, mediekonsumtionen, i framtiden.

Herr talman! I konstitutionsutskottet lyfter vi fram regeringens uttalande om att frågan om en digitalisering av marksänd radio kan komma att aktualiseras på nytt, och vi anser att det är bra att regeringen avser att följa den internationella utvecklingen på området.

(Applåder)

Anf. 41 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Från Liberalernas sida vill vi vara med och understryka vikten av det ställningstagande som utskottet nu gör gällande skrivelsen från regeringen. Det är naturligtvis mycket viktigt att fortsätta att följa utvecklingen internationellt. Men det är också utomordentligt viktigt att hålla dörrar öppna, bejaka utvecklingen och följa med i utvecklingen. Därför vill vi gärna från vår sida göra några klargöranden och medskick.

Herr talman! Man kan konstatera att situationen för den framtida distributionen av svensk radio är väldigt oklar efter regeringens beslut, och osäkerheten i hela branschen och bland samtliga aktörer är väldigt stor. Som alla vet har privatradion tilldelats 21 nationella kanaler i ett digitalt marknät samtidigt som regeringen vill avvakta i frågan. Det gör naturligtvis att situationen är ganska ohållbar. Privatradion har nu bett om uppskov med starten på grund av den oklara situationen. Digitaliseringen av svensk radios marknät är nog den enskilt viktigaste branschfrågan och framtidsfrågan för samtliga av radiobolagen.

Man måste ändå påpeka att en politisk enighet när det gäller skrivelsen och behandlingen i KU inte är samma sak som enighet om synen på framtiden.

Inför att den privata radions fm-tillstånd går ut 2018 förbereds nu enligt uppgift en förändring av tillstånden som ska ge privatradion ungefär samma utrymme som i dag, det vill säga tre nationella kanaler. Det ska jämföras med de 21 i ett digitalt nät som privatradion redan har fått tillstånd att sända i. Men också Sveriges Radio behöver fler kanaler för att undvika alla de kanalkrockar som i dag sker och för att kunna utveckla sitt utbud. Det är något som vi faktiskt måste bejaka om vi menar något med att värna ett starkt public service.

Situationen för radion i Sverige är besvärlig inom det här området, både för public service-radion och för privatradion, jämfört med exempelvis situationen i Norge och Storbritannien, som har nämnts här i talarstolen, som redan har byggt ut sina digitala nät. Och man måste lägga till att stora delar av Europa är på väg. Tillgången till ett tillräckligt antal nationella kanaler saknas helt enkelt i Sverige. Alla tjänar på ett större och friare radioutbud med fler kanaler, mer konkurrens och fler röster, inte minst demokratin.

Herr talman! En annan sak är värd att påpeka: Under den tid som regeringen nu ska följa utvecklingen i övriga Europa är det viktigt att det frekvensutrymme som avsatts för det digitala marknätet i Sverige inte begränsas genom att det fylls med annat. Det skulle hindra en framtida utbyggnad, och då står vi vid ännu ett omkast i framtiden.

Med andra ord, herr talman: Det är inte bara trångt i etern. Det är fullt. Dagens teknik har nått vägs ände. Utan att vi låser oss vid exakt vilken version av ny teknik vi ska ha måste vägen mot morgondagens radio nu stakas ut. Öppna dörrar är viktiga, precis som utskottet säger. Men ännu viktigare är att ta steget ut ur rummet och ut i verkligheten. Man måste ta frågan vidare.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 17.)

§ 11 Nya regler för att öka Europadomstolens effektivitet

Konstitutionsutskottets betänkande 2015/16:KU9

Nya regler för att öka Europadomstolens effektivitet (prop. 2015/16:18) föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 12 Riksrevisionens rapport om Vattenfall och energiomställningen

Näringsutskottets betänkande 2015/16:NU7

Riksrevisionens rapport om Vattenfall och energiomställningen (skr. 2015/16:33) föredrogs.

Anf. 42 INGEMAR NILSSON (S):

Herr talman! Dagens debatt handlar alltså om näringsutskottets betänkande 7, som behandlar dels Riksrevisionens rapport om Vattenfall och energiomställningen samt regeringens skrivelse med anledning av rapporten, dels åtta motionsyrkanden från den allmänna motionstiden om Vattenfall AB.

Inledningsvis beskriver Riksrevisionen bakgrund och motiv för granskningen och dess upplägg som att man ”granskat Vattenfalls förutsättningar att bli ett konkurrenskraftigt och ledande bolag i energiomställningen och därigenom bidra till EU:s klimat- och energimål, samt om bolaget kan nå sina miljörelaterade hållbarhetsmål”.

Granskningen omfattar perioden 2010–2014. Det förtjänar nog att upprepas att granskningen omfattar just den tidsperioden, det vill säga 2010–2014, och den regering som då hade ansvaret för styrningen och ledningen av det helstatliga energiföretaget Vattenfall AB.

Herr talman! Energimarknaden, och därmed energipolitikens spänningsfält, har genomgått en avsevärd förändring sedan 2010, både i ett svenskt och i ett europeiskt perspektiv. Det gäller och påverkar inte minst Vattenfall som företag.

Bland annat som en konsekvens av den finanskris och lågkonjunktur som präglade Europa och Sverige så påtagligt från och med 2008 påverkades och förändrades energimarknaden i Sverige, i Europa och i världen långsiktigt – kanske för alltid. Marknaden har också förändrats av att allt fler länder i vår närhet lagt om sin energipolitik med en ökad inriktning mot mer av förnybar energi.

Ett helstatligt bolag som Vattenfall är naturligtvis en viktig faktor och aktör i den energipolitiska utvecklingen, både nu och i framtiden, i Sverige men också på den framtida nordiska och europeiska energimarknaden. Hur Vattenfall AB styrs och leds är därför en viktig och central fråga i flera avseenden.

Herr talman! Det som i nästan förvånande stor utsträckning präglar Riksrevisionens rapport är den tolkning som man gör beträffande rollfördelningen mellan regeringen som ägare, Vattenfalls styrelse och den operativa ledningen för bolaget. På punkt efter punkt lyfter man fram hur man

ser att den här rollfördelningen nu är och hur man anser att den borde se ut.

Regeringen å sin sida redovisar i sin skrivelse till riksdagen sin syn på Riksrevisionens rapport i allmänhet och på dessa specifika synpunkter i synnerhet. Regeringen delar inte Riksrevisionens syn på rollfördelningen mellan staten som ägare, bolagets styrelse och den operativa ledningen när det gäller operationella mål, till exempel val och utformning av hållbarhetsmål, placeringshorisont, samägande av bolag, forskning och användning av utdelning till förnybar energi.

Inte heller när det gäller Riksrevisionens syn på Regeringskansliets interna processer för kunskapsinhämtning och oberoende analyser eller regeringens uppföljning av Vattenfalls uppdrag delar regeringen Riksrevisionens syn och därav följande förslag.

Herr talman! Glädjande nog finns det i utskottet en mycket tydlig majoritet som delar regeringens syn i det här avseendet. Det finns en bred samsyn på hur staten ska utöva sin ägarroll och hur rollfördelningen ska se ut. Detta kommer också till uttryck i ägardirektiv, i statens ägarstyrningsdokument och i bolagsordningen.

På några områden delar dock regeringen i sin skrivelse Riksrevisionens synpunkter. Det gäller framför allt regeringens återrapportering till riksdagen. Där avser också regeringen att vidta åtgärder för en förbättrad och fortlöpande återrapportering av bolagets strategier och utveckling till riksdagen genom utskotten. Detta välkomnas av näringsutskottet.

Herr talman! När det gäller motionerna från den allmänna motionstiden är de yrkanden som i första hand handlar om förvaltningen av Vattenfall i allt väsentligt tillgodosedda genom den skrivelse som regeringen har lämnat.

På samma sätt är det när det gäller synen på Vattenfalls roll i energisystemet. Vad gäller den viktiga roll som Vattenfall spelar i detta sammanhang och hur den bör hanteras inom bland annat det uppdrag som Energi-kommissionen har att arbeta med finns det inom utskottet en bred samsyn.

När det gäller synen på Vattenfalls agerande på den europeiska energimarknaden syns tydligt de svårigheter som i stort sett alla stora, mogna europeiska energibolag har att brottas med i dagsläget. Såväl regeringen som Vattenfalls ledning har, i sina olika roller, tydligt gett uttryck för en affärsmässigt sund omdirigering mot en ökad fokusering på förnybar energi.

Man har också successivt vidtagit en rad olika åtgärder för detta. Låt mig bara nämna det faktum att man har utsett två nya styrelseledamöter på det här området som ett sätt att bredda bolagets kompetens, detta för att möjliggöra att Vattenfall kan leva upp till att vara ett ledande företag i energiomställningen.

Anf. 43 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1 från Moderaterna, Centern, Liberalerna och Kristdemokraterna.

Vi debatterar Riksrevisionens rapport om Vattenfall och energiomställningen. Det har ni precis hört föregående talare berätta om. Det är ett antal frågeställningar som har tagits fram från Riksrevisionen, som har sammanställts med rekommendationer och som regeringen sedan har gett

sitt svar på i en skrivelse. Utifrån det materialet har näringsutskottet skrivit sitt betänkande.

Det finns delar i rapporten där man från Riksrevisionen beskriver förbättringar som jag instämmer i. En sådan är att uppföljningen till riksdagen kan bli bättre. Här talar Riksrevisionen om mer transparens, utförlighet och högkvalitativ redovisning. Det är bra och en god ordning.

Det viktiga arbete som alliansregeringen gjorde under åtta år för att förbättra styrningen av Vattenfall AB utifrån hållbarhet och styrning vill vi se framåt, och vi följer frågan.

År 2007 var Sverige det första landet i världen att införa GRI-rapportering: global reporting initiative, en internationell standard för hållbarhetsrapportering utifrån utmaningar och hur man agerar för att leva upp till riktlinjerna i ägarpolicyn. Detta har skapat medvetenhet och en god grund för ett fortsatt hållbarhetsarbete i bolaget och i alla bolag.

År 2012 togs nya steg för att förstärka hållbarhet som en viktig angelägenhet. Regeringen lyfte då in frågan i bolagsstyrningen genom att ge styrelserna i uppdrag att utarbeta strategiska hållbarhetsmål. Genom att tydliggöra sitt engagemang inom centrala hållbarhetsfrågor visar bolagen att de är moderna organisationer. Hållbarhetsarbetet syftar alltså både till att säkerställa anständiga affärer och att bibehålla eller öka värdet på svenska bolag.

I sådana här presentationer redovisas också sådant som etik-, jämställdhets- och miljöpolicy och miljöledningssystem enligt IFRS, vilket står för international financial reporting standards.

Herr talman! Vi är glada över att utskottet som helhet ställer sig bakom den motion som ligger till grund för att Vattenfall är en central aktör i den framtida svenska elförsörjningen och att vi som ett enigt utskott kan tillkännage för regeringen att den på lämpligt sätt bör tydliggöra att den parlamentariskt sammansatta Energikommissionen även bör diskutera frågor som Vattenfalls roll i energisystemet och bolagets uppdrag och mål.

Inom ramen för Riksrevisionens rapport finns det dock delar som går in på vad Vattenfall ska göra i sin roll som bolag, där beskrivningen görs på ett sätt som innebär att man är inne på Vattenfalls ledning och berättar om den process som är ett internt arbete i ett bolag.

Man talar om att forma en målbild för att bli ett konkurrenskraftigt och ledande bolag i energiomställningen och att genomföra en strategisk, långsiktig planering för hur bolaget ska nå dit. Sedan skriver Riksrevisionen att planeringen bör brytas ned i verksamhetsplanering dels på affärsområdesnivå, dels inom bolagets olika utvecklingsavdelningar.

Det är inte en sak som politiken ska lägga sig i. Vi har hört Ingemar Nilsson säga samma sak tidigare.

Ett bolag som Vattenfall styrs med ägardirektiv och bolagsregler, men i svaret från Riksrevisionen är man inne och besvarar frågor om hur bolaget ska agera. Det låter sig inte göras. Därför delar vi den syn regeringen har i de delar som handlar om att skilja på vad bolaget gör, vad styrelsen gör och de mål som sätts av regeringen. Det finns till exempel inte en miljörelaterad del av uppdraget som är fristående från den del som är affärsmässig. Ägarpolicyn ska också följas, och bolaget ska utvärderas utifrån hur det uppnår sina mål. Hur bolaget arbetar är en fråga för bolaget och inte för politiken.

Ett mål sattes för Vattenfall, och det meddelades en avsikt att använda EU:s 2020-mål som referenspunkt för uppföljning av Vattenfalls roll i energiomställningen. Det beslutades också. Det är viktigt, herr talman, att ha uppsatta mål att jobba mot. Det har Vattenfall också tagit upp i dag, då man presenterade sitt resultat för 2015.

På vägen fram har Vattenfalls väg förändrats, precis som för många andra energibolag. Det har varit radikalt – från det att man verkade i Sverige till att man blev en internationell spelare på 1990-talet med satsningar i framför allt Tyskland, en omläggning av energipolitiken, globala förändringar i synen på klimat och energi samt vägval för att klara den egna energiförsörjningen för medborgare, industri och näringsliv. Detta har ställt stora krav på baskraft som inte gör systemet skakigt.

Skiffergas från USA har kommit att spela en roll, liksom beroendet av kolkraft och gas. Vattenfalls steg för att kunna agera och navigera i denna värld som ett hållbart företag i statlig ägo med fortsatt stora utmaningar framåt spelar roll. Bolaget satsar på förnybart men bär med sig sin historia. I nuläget har Vattenfall signalerat om ytterligare kärnkraftsreaktorer som man kan tvingas stänga. Det medför kostnader och bekymmer, och regeringens förslag på höjd skatt i ett läge med låga elpriser har inte gjort vägen lättare.

Herr talman! Vi kommer att följa Vattenfall på dess väg framåt och se hur man tar sig an detta. Vi hade en interpellationsdebatt i går. Det blir ett viktigt sammanhang i en kedja när man talar om industrins och näringslivets förutsättningar i Sverige.

(Applåder)

Anf. 44 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Herr talman! Tidigare talare har på ett förtjänstfullt sätt redogjort för vad vi debatterar här i dag, så det behövs kanske ingen närmare presentation.

Vattenfall är ett bolag som är helägt av staten, och det spelar en viktig roll för det svenska kraftsystemet och den svenska energiförsörjningen. Utöver den verksamheten har man under flertalet år både förvärvat och uppfört anläggningar i andra länder, vilket har lett till att bolaget även har blivit ett av Europas största energibolag. Det är ett äventyr som under senare tid har blivit en alltmer kostsam historia för bolagets ägare.

Även om omständigheterna kunde ha varit mer angenäma ur ett rent ekonomiskt perspektiv är det ändå välkommet med troliga ägarförändringar där många av de anläggningar som bolaget är ägare till, främst vad gäller fossil energi, kommer att avyttras. Sverigedemokraternas uppfattning om Vattenfalls roll är att fokus ska flyttas från den expansion som har skett i utlandet till att primärt värna den svenska elförsörjningen ur ett långsiktigt perspektiv.

Under innevarande mandatperiod har det kommit nedläggningsbesked från bolaget för två av de sju reaktorer man driver i Sverige. Man har även avbrutit det analysarbete kring ersättningsreaktorer som man påbörjade 2012. Vad gäller det avbrutna analysarbetet kring ersättningsreaktorer framhåller regeringen i sin skrivelse att det är Vattenfall som på eget initiativ har fattat det beslutet. Detta är någonting som har varit föremål för debatt tidigare och är således ingenting nytt i sammanhanget, men jag

tycker uppriktigt sagt att vi kan fundera över hur pass självständigt just ett sådant beslut har varit.

Går man tillbaka i tiden kan man se att Vattenfall under hösten 2014, i september månad, släppte ett pressmeddelande med rubriken ”Vattenfall fortsätter analysarbetet om ersättningsreaktorer”. Syftet med arbetet skulle vara att få kunskap om nya säkerhets- och miljökrav på framtida reaktorer, titta på hur olika tänkbara teknologier kan leva upp till den kommande kravbild, undersöka de ekonomiska villkoren för kärnkraft i framtiden och även söka tillstånd för ersättningsreaktorer.

En månad efter den tidpunkten i september släppte regeringen sin budgetproposition, där man var väldigt tydlig med vad man ansåg om Vattenfalls pågående analysarbete kring ersättningsreaktorer. I budgetpropositionen kunde vi läsa att ”Vattenfalls planer på att förbereda för byggandet av ny kärnkraft avbryts”. Det är först därefter, en månad senare, som Vattenfalls vd Magnus Hall meddelar att utredningsarbetet stoppas. Tanken att detta beslut skulle ha fattats i något slags vakuum är tämligen häpnadsväckande då regeringens uppfattning inte på något sätt gick att missuppfatta.

I sin skrivelse hänvisar regeringen till att det avbrutna analysarbetet ska frysas i avvaktan på resultatet från den parlamentariskt sammansatta Energikommissionen. Med tanke på de långa ledtider som föreligger vid en eventuell etablering av en ny kärnkraftsreaktor hade ett fortsatt arbete med att analysera just förutsättningarna varit värdefullt även för Energikommissionen. Det är Sverigedemokraternas uppfattning att Vattenfall inte ska åläggas den typen av restriktioner vare sig det gäller att ansöka, undersöka eller förbereda för uppförande av ny kärnkraft. Vi framför även i år detta i betänkandet.

Lika omsorgsfull har regeringen däremot inte varit när det gäller andra åtgärder som har genomförts och som har en långsiktig påverkan på såväl bolaget som hela kraftsektorn i sig. Där har man inte ens övervägt att först ta upp åtgärderna i Energikommissionen och vänta med att genomföra dem. Det gäller till exempel höjningen av effektskatten, som visserligen mer bidrar på marginalen för de överväganden Vattenfall gjort för sina reaktorer men ändå har en påverkan. Där fanns inte den målbilden. Ambitionshöjningen i elcertifikatssystemet är en annan åtgärd som har påverkat de långsiktiga villkoren för bolaget och även kraftsektorn i stort och där man inte heller har haft målsättningen att först lyfta upp det i Energikommissionen.

En betydligt mindre del av Vattenfalls verksamhet som vi i Sverigedemokraterna har tagit upp i vår motion och som även finns med i betänkandet är bolagets inköp av överskottsel från mikroproduktion till oförsämda överpriser på marknaden. Det är någonting som i sin tur resulterar i en lägre vinst för bolaget och således ger mindre utdelningar till ägaren staten i den mån sådana kan ges. Detta har man från bolagets sida motiverat med att det vid tidpunkten rådde oklarheter om utformningen av ett skattereduktionssystem för mikroproducerad el och att det fanns en osäkerhet om när ett sådant system skulle kunna komma på plats. Även efter införandet har man dock fortsatt med verksamheten.

Sverigedemokraterna har, skattereduktionssystem eller ej, väldigt svårt att se varför just en liten grupp kunder som uppenbart är tillräckligt resurs-

starka för att investera i egna produktionsanläggningar och som exempelvis har rätt boendeförhållanden ska subventioneras av Vattenfalls övriga kunder och varför dessa kunder på bekostnad av övriga ska ersättas med kraftiga överpriser för något som mer eller mindre utgör en hobbyverksamhet.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 2 i betänkandet.

Anf. 45 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! Vattenfall är ett av statens största bolag och en väldigt viktig del i energipolitiken. I Riksrevisionens rapport har man granskat Vattenfalls verksamhet under perioden 2010–2014 och lämnat ett antal förbättringsförslag som alla i näringsutskottet ställt sig bakom.

Regeringen har meddelat åtgärder som kommer att vidtas för en förbättrad och fortlöpande åiterrapportering av bolagets arbete. En ny skandal som Nuonaffären måste undvikas, och transparensarbetet måste bli bättre. Trots en granskning i konstitutionsutskottet är det fortfarande inte klarlagt vem som gjorde vad. Så får det inte gå till när staten agerar.

Statens styrning av Vattenfall sker via de så kallade ägardirektiven. De ägardirektiv som styr Vattenfall i dag beslutades av riksdagen 2010, av en majoritet bestående av de borgerliga partierna. Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet föreslog då en tydligare klimatstyrning men blev nedröstade. I dagens betänkande finns förslag om ändringar i styrningen av Vattenfall, men det fastslås i utskottets underlag att det i dag saknas riksdagsmajoritet för ändrade ägardirektiv.

Herr talman! Jag yrkar bifall till motivreservationen. Miljöpartiet vill att så mycket brunkol som möjligt ska stanna i marken.

I oktober 2014 beslutade Vattenfalls styrelse att inleda en process med en ny ägarstruktur för brunkolsverksamheten. Sedan dess har det förekommit spekulationer i medierna om någon kommer att lägga ett bud för att köpa verksamheten och i så fall till vilket pris.

Om det blir aktuellt för Vattenfall att genomföra en avyttring som omfattar stora värden är det styrelsens ansvar att ta initiativ till en så kallad ägarsamordning med regeringen. En ägarsamordning innebär att såväl styrelse som ägare kan enas om ett eventuellt bud. I dagsläget finns det ingen sådan ägarsamordning att ta ställning till.

Under tiden sker stora förändringar i brunkolsverksamheten i Tyskland. Jag välkomnar att den tyska regeringen beslutat att de äldsta brunkolskraftverken ska fasas ut för att minska klimatutsläppen. Från och med 2017 ska fem brunkolskraftverk sluta sälja el till marknaden och i stället ingå i en tillfällig effektereserv innan de slutligen avvecklas 2021. Ett antal av Vattenfalls brunkolsverksamheter kommer att ingå i den utfasningen.

Brunkol är den elproduktion som har störst klimatpåverkan, och mot bakgrund av att världens ledare nyligen samlats kring ett globalt klimatavtal är det viktigt att den fossila energin fasas ut. Den viktigaste garanten för att minska brunkolet är att varje land fattar beslut om att sådan produktion ska minskas och fasas ut oavsett vem som äger den.

Inom ramen för befintliga ägardirektiv har regeringen arbetat aktivt med Vattenfalls styrning och omställning mot en högre andel förnybar energi. Bolaget verkar på en marknad i snabb förändring, och det behövs en aktiv ägare.

Efter valet skapades en statsrådsgrupp, ledd av närings- och innovationsminister Mikael Damberg, som ansvarar för förvaltningen av Vattenfall. Statsrådsgruppen består också av klimat- och miljöminister Åsa Romson, energiminister Ibrahim Baylan samt finansmarknads- och konsumentminister Per Bolund.

Ett av de viktigaste verktygen för styrningen av de statliga bolagen är rekryteringen av styrelseledamöter. Utvecklingen av energimarknaden och även utmaningen att nå bolagets strategiska hållbarhetsmål i en tid av förändring ställer höga krav på ökad kunskap om energisektorn, teknikförståelse och nytänkande inför omställningen. Staten som ägare beslutade därför förra året att välja in två nya ledamöter i Vattenfalls styrelse: Tomas Kåberger och Viktoria Bergman, som har hög kompetens inom förnybar energi och hållbart företagande.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet fastslog i regeringsöverenskommelsen att ett helhetsgrepp behövs för att göra Vattenfall ledande i omställningen av energisystemet mot en högre andel förnybar energi. Framtiden för bolaget ligger i förnybar energi och inte i kol och gas. Den expansion av brunkol som Fredrik Reinfeldt tillät har nu avbrutits.

I en debattartikel den 30 november 2015 fastslog Vattenfalls vd Magnus Hall sin syn på bolagets framtid. Han skriver att Vattenfall under den kommande femårsperioden avser att möjliggöra investeringar i förnybar produktion motsvarande över 50 miljarder kronor. Målsättningen är att Vattenfall inom tio år ska vara en av de största producenterna av förnybar energi i Europa och ha tredubblat den installerade vindkraftskapaciteten.

Det är ett viktigt steg att Vattenfall uttrycker att det med rätt förutsättningar finns goda möjligheter för Sverige att ha en till 100 procent förnybar energiproduktion inom 25 års tid. Jag tror att det är möjligt mycket tidigare än så, herr talman, men det gör stor skillnad i samtalen om framtidens energisystem att även Vattenfall nu talar om 100 procent förnybar energi.

Anf. 46 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja fråga Lise Nordin följande: När vi kommer till den dag då man kommer att tala om att man kanske behöver en ägarsamordning på grund av situationen i Tyskland, hur kommer Miljöpartiet att agera då? Är man över huvud taget intresserad av en försäljning, eller hur ser man på frågan?

Anf. 47 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Som sagt vet vi inte om det kommer att komma ett bud och i så fall till vilket pris. Men om det kommer till det läget att regeringen tillsammans med Vattenfalls styrelse ska diskutera om man ska säga ja eller nej till ett bud är det inom ramen för de befintliga ägardirektiven som regeringen kan agera.

Miljöpartiet önskar att de ägardirektiven såg annorlunda ut. När riksdagen beslutade om ägardirektiven 2010 föreslog vi en tydligare klimatstyrning. Sedan 2010 har vi sett att Vattenfall har utökat sina investeringar i brunkol. Miljöpartiet har vid alla tillfällen sedan Vattenfall började med brunkolsverksamhet röstat mot den expansionen.

Inom ramen för ägardirektiven kan staten bedöma om ett eventuellt bud är affärsmässigt eller inte. Men som ägardirektiven är utformade i dag

tycks det inte vara möjligt att av klimatskäl säga nej till en eventuell försäljning.

Miljöpartiets önskan är att brunkolsverksamheten fhas ut och inte säljs. Jag beklagar att det inte finns en riksdagsmajoritet för en tydligare klimatstyrning. De fyra borgerliga partierna har samtliga uttryckt att man vill sälja verksamheten. Därmed kan jag se att den klimatstyrning som behövs inte finns i dag. Om det fanns signaler om att fler partier i riksdagen ville se över ägardirektivet för en tydligare klimatstyrning skulle Miljöpartiet välkomna det.

Anf. 48 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik:

Herr talman! Man kan stanna vid att säga att det finns ägardirektiv som gör att man inte kan göra någonting, eller också kan man ta på sig rollen att påverka ägardirektiven om man vill någonting annat.

Arbetar Miljöpartiet aktivt för att koppla ägardirektiven till klimatet och ta bort affärsmässigheten? Det skulle jag vilja veta.

Anf. 49 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Miljöpartiet lade redan 2010 fram förslag på hur vi bedömde att ägardirektiven för Vattenfall behövde se ut för att bolaget skulle vara en av de ledande aktörerna i energiomställningen. Den borgerliga regeringen, som Ann-Charlotte Hammar Johnssons parti var en del av, röstade mot en tydligare klimatstyrning.

Miljöpartiet vill gärna se en tydligare klimatstyrning. Kommer det signaler om att fler partier vill göra en sådan styrning välkomnar jag och Miljöpartiet det.

Jag kan konstatera att under den sista tiden Fredrik Reinfeldt var statsminister utökade Vattenfall sin brunkolsexpansion. Den har nu avbrutits efter att regeringen varit tydlig med att brunkol inte är den verksamhet som den bedömer att Vattenfall ska expandera inom. Tvärtom ska Vattenfall nu vara en aktör som satsar på den förnybara energi som vi ser växer snabbast i världen.

Anf. 50 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till Alliansens reservation 1.

Det statliga bolaget Vattenfalls historia började redan för 100 år sedan. Då var vattenkraften i fokus, och vattenkraftverken byggdes ofta i rena ödemarken. Till byggena behövdes många anläggningsarbetare, och det ledde till att många samhällen snabbt växte upp kring dem. I nybyggsamhällena byggdes skolor, affärer och sportanläggningar. Men, tyvärr, när kraftverken var färdigbyggda monterades samhällena i de flesta fall ned igen.

I dag har Vattenfall, som till 100 procent ägs av staten, ungefär 30 000 anställda. Bolaget är en av Europas största elproducenter och den största värmeproducenten. Det är i sig en fantastisk resa. Jag vill säga det eftersom vi i de här debatten gärna sablar ned Vattenfall. Det finns naturligtvis utmaningar med Vattenfall; det ska vi inte sticka under stol med. Men det är också ett fantastiskt företag med en fantastiskt gedigen historia som vi ska vara stolta över.

I dag ska vi debattera Riksrevisionens rapport om Vattenfall och energiomställningen. Till det kommer också ett antal motioner om Vattenfall från allmänna motionstiden.

Utskottet har efter en följdmotion skriven av allianspartierna föreslagit ett tillkännagivande till regeringen om Vattenfalls roll i energisystemet. Eftersom Vattenfall är en stor och central aktör på den svenska el- och energimarknaden, både nu och i framtiden, bör regeringen på ett lämpligt sätt tydliggöra att den parlamentariskt tillsatta Energikommisionen bör diskutera frågor som rör Vattenfalls roll i energisystemet och bolagets uppdrag och mål.

Herr talman! Det betyder att regeringen inte ska fatta större beslut som rör energipolitiken vid sidan av Energikommisionen. Det innebär i sin tur inte heller, som det ibland har framkommit i medierna, att Energikommisionen ska bestämma och peta i Vattenfalls dagliga verksamhet. Det är viktigt att tydliggöra det.

Herr talman! Under Alliansens tid i regeringsställning infördes hållbarhetsmål för de statligt hel- och delägda företagen. I dag jobbar nästan alla de 49 företagen med dessa mål, vilket är riktigt bra.

Dock delar Alliansen Riksrevisionens kritik av regeringen när det gäller den bristande återrapporteringen till riksdagen av hur Vattenfall lever upp till sina hållbarhetsmål. Här behövs mer transparens och utförlighet. Exempelvis kan man fråga sig på vilket sätt Vattenfall bidrar till att uppnå tvågradersmålet och EU:s 2020-mål.

Dessutom har Vattenfall inte heller ett faktiskt miljörelaterat hållbarhetsmål trots att bolaget har höga koldioxidutsläpp och trots att bolagets uppdrag är att vara ett ledande företag i energiomställningen. De sänkta utsläppen i bolagets produktionsportfölj handlar nästan bara om försäljning och inte om att minska koldioxidutsläppen inom EU via koldioxidreducerande åtgärder.

Herr talman! En del av motionerna från allmänna motionstiden behandlar Vattenfalls verksamhet i Norden och Europa. Därför vill jag vara tydlig med Centerpartiets linje avseende detta.

Vattenfall ska vara ledande i den gröna omställningen. Att sälja den europeiska verksamheten är ett steg i rätt riktning. Det har vi velat göra länge. Vår tanke har varit att en eventuell vinst ska gå till investeringar i förnybar energi.

Centerpartiet vill inte att Vattenfall och svenska staten ska äga och driva kolverksamhet. Därför var vi i regeringsställning drivande i att ändra ägardirektiven så att Vattenfall skulle vara ett av de ledande bolagen i Europa när det gäller förnybar energi.

Det enkla svaret är att kolgruvorna aldrig borde ha köpts. Man ska dock komma ihåg att besluten som ledde till Vattenfalls stora investeringar i tysk kolkraft och kolgruvor fattades redan under 2006, det vill säga när S styrde med hjälp av MP och till exempel nuvarande finansmarknadsminister Per Bolund satt som politiskt sakkunnig i Regeringskansliet med insyn i dessa ärenden.

Det är inte så mycket att göra något åt nu, utan det gäller ju att avyttra kolgruvorna på ett sätt som långsiktigt säkerställer Vattenfalls ekonomi.

I takt med att frågan har dragit ut på tiden har värdet på Vattenfalls tillgångar fortsatt att minska. Det är fortfarande oklart vad regeringen vill eller om och när de tänker fatta beslut om en försäljning.

Det är dock viktigt att påpeka att försäljningen ytterst är en fråga för styrelsen och ägaren, och så som reglerna för de statliga bolagen ser ut är det regeringen som ansvarar. En eventuell affär kommer alltså inte att prövas i riksdagen. Våra möjligheter att påverka är i praktiken mycket små.

Herr talman! Låt mig påpeka att det är Tyskland som tar beslut om sin energipolitik, inte Vattenfall och inte Sveriges riksdag. Vi i Sverige skulle inte tycka att det var okej att Frankrike bestämde att vi skulle ha fler kärnkraftverk eller att Ryssland bestämde att vi skulle göra stora investeringar i gas. På samma sätt måste Tyskland få bestämma om sin energipolitik.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga några ord om mikroproduktion av el. Jag och Centerpartiet är glada för att Vattenfall uppmuntrar elproduktion på småskalig nivå. Bolaget köper överskottsel från mikroproducenter, och det är ett sätt att stötta den småskaliga förnybara elproduktionen. Om vi ska uppnå ett samhälle med 100 procent förnybar energiproduktion behöver vi även uppmuntra enskilda att i högre grad vara med och bidra.

(Applåder)

Anf. 51 BIRGER LAHTI (V):

Herr talman! Lite självkritik vore på sin plats hos representanter för alliansregeringen. Det kommer rubriker om att regeringen har tappat styrningen av energijätten, men samtidigt är det inte mer än sex år sedan den största floppen i Vattenfalls historia, Nuon. Vad det var som hände när näringsministern försökte informera statsministern och finansministern vet vi inte eftersom utfrågningen blev som den blev.

Herr talman! När vi nu debatterar Riksrevisionens rapport och regeringens skrivelse känns en av Vänsterpartiet reservationer extra angelägen, nämligen den om brunkolsverksamheten i Tyskland.

Ingen har väl missat nyheten i Svenska Dagbladets näringslivsbilaga om budet på Vattenfalls brunkolsverksamhet. Som jag har fattat det innehåller det även lite sockrade bud på vattenkraftverken och annat. Vattenfall gick ut med annons, och intresserade aktörer skulle titta på underlaget. Det var i september i fjol. Vattenfall erbjöd dem att lämna icke bindande offerter på den brunkolsverksamhet som Vattenfall har i östra Tyskland.

Det framhövdes att verksamheten genererade intäkter på 21 miljarder kronor 2014. Även om kostnaderna för verksamheten uppgick till hälften av dessa 21 miljarder borde det ändå ha blivit 10 miljarder i nettointäkter 2014.

Alla känner till prisutvecklingen för elenergi, så intäkterna har säkert sjunkit sedan 2014. Man måste ändå reagera på att budet i Svenska Dagbladets artikel är mycket lågt. Att det till och med diskuteras minuspris för dessa kraftverk är än mer anmärkningsvärt.

Att de inte bryr sig om klimatet har jag fått lära mig, men man behöver inte vara raketforskare för att förstå att det inte heller finns någon affärsrämsighet i detta. Det verkar alltså inte bli någon hit. I medierna talades det om en prislapp på över 20 miljarder, kanske uppemot 30.

Det är begränsat vad man hinner ta upp på sex minuter, men jag tänker belysa några saker som berörs i Riksrevisionens rapport. Vänsterpartiet instämmer med Riksrevisionen i att regeringen bör följa upp Vattenfalls uppdrag i bolagsordningen i dess helhet och förtydliga hur bolaget ska

tolka uppdraget för att garantera att bolaget är ledande i energiomställningen och utgör en rimlig risk för staten.

Här finns en tydlig skiljelinje i Vänsterpartiets syn på vad som skulle kunna räknas som marknadsmässig avkastning. Det handlar om att vara det ledande företaget i omställningen till ett hållbart och miljömässigt förnybart energisystem i stället för att vara *ett* av de bolag som leder utvecklingen.

Visst gör det skillnad vilken barometer man mäter avkastningen med. Om maximal avkastning på kvartalsrapporter blir utgångspunkten för all verksamhet vet vi vilka åtgärder som får stå tillbaka. Några investeringar kan faktiskt försvaras i omställningen till det hållbara fast de inte skulle visa resultat på kort sikt.

Här passar det bra att jag yrkar bifall till reservation 3, beslutspunkt 4 i betänkandet, och särskilt lyfter yrkande 1 i motionen.

Med det jag inledde med om brunkolsverksamheten och med det som Riksrevisionen lyfter upp om hur Vattenfall bidrar till EU:s 2020-mål och EU:s antagna 2050-mål blir det svårt för regeringen att påvisa hur bolagets försäljning av brunkolsverksamheten skulle bidra till dessa mål. Lägg därtill de nya målen efter COP 21-mötet i Paris, där ambitionerna skärptes ytterligare till 1,5 graders uppvärmning.

Efter klimatmötet stod följande att läsa på regeringens hemsida: ”Nu har startskottet gått för ett kraftigt ökat klimatarbete för alla världens länder. Det svåra arbetet med att minska klimatutsläppen återstår. Sverige ska fortsätta visa ledarskap genom konkreta åtgärder på hemmaplan i bred samverkan med alla samhällsaktörer. Vi ska bli ett [av] världens första fossilfria välfärdsländer och genom det inspirera och driva på andra, säger Åsa Romson.”

Då undrar jag bara stilla: Beslut om huruvida Vattenfalls brunkolsverksamhet ska säljas eller avvecklas i Vattenfalls regi tas väl på hemmaplan?

Herr talman! Här blir det passande att jag yrkar bifall till reservation 4, beslutspunkt 5 i betänkandet.

När det gäller Vattenfalls stämning av den tyska staten för dess demokratiska beslut att avveckla kärnkraften kan man ta i beaktande det som nu uppdragas i medierna om Vattenfalls kraftverk Moorburg. Där försökte tyska myndigheter skärpa miljökraven på Vattenfalls anläggning. Då stämde Vattenfall tyskarna via ISDS gällande de hårdare miljökraven, och till slut förlikades de i en hemlig överenskommelse.

Vad som händer nu är att EU-kommissionen väljer att stämma tyskarna just när det gäller dessa krav, där de troligen fick ge med sig till Vattenfall. Om EU-domstolen går på kommissionens linje berörs väl Vattenfall inte av själva stämningen men av produktionsbortfall. Det blir restriktioner för kylvatten, som det handlar om i detta fall.

Min bestämda uppfattning är att rättsstater som Tyskland och Sverige inte ska behöva skiljenämnder för att lösa tvister. Det tycker inte vi i Vänsterpartiet.

Anf. 52 MARIA WEIMER (L):

Herr talman! Vattenfall är som vi vet det omsättningsmässigt största statliga bolaget, och bolaget har störst ekonomisk resultatpåverkan på den

statliga bolagsportföljen. Därför är Riksrevisionens granskning av Vattenfalls verksamhet naturligtvis extra viktig, och det är välkommet att vi i utskottet enhälligt står bakom ett tillkännagivande i frågan.

Vattenfall står inför stora utmaningar i att minska koldioxidutsläppen. Vi är alla medvetna om vilka politiska debatter som Vattenfall har varit föremål för under de senaste mandatperioderna. Bolaget fortsätter att toppa den politiska diskussionen. Senast i går hade vi en debatt om kärnkraften här i kammaren där Vattenfalls besked och beslut var centrala element.

Syftet med Riksrevisionens granskning är som vi vet att fokusera på regeringens styrning och Vattenfalls hållbarhetsmål.

Jag vill lyfta fram det som Alliansen skriver i sin reservation om vikten av transparens och god kontroll av de statliga bolagen. Vi delar Riksrevisionens kritik av regeringen när det gäller bristande återrapportering till riksdagen och anser att regeringen bör bli mer transparent, utförlig och kvalitativ i sin redovisning.

Det är en viktig del för att riksdagen ska kunna bedöma om bolaget är ett konkurrenskraftigt och ledande företag i energiomställningen och därigenom bidrar till att uppnå EU:s klimat- och energimål.

Arbetet med hållbarhet inom de statligt ägda bolagen förbättrades 2007 av alliansregeringen. Som det första landet i världen, vilket nämndes här tidigare, systematiserade Sverige detta arbete enligt den allmänt accepterade standarden global reporting initiative.

Vi anser att riksdagen i enlighet med vår reservation bör uppmana regeringen att förbättra sin återrapportering när det gäller Vattenfall samt fortsätta arbetet med hållbart företagande. Jag vill därmed yrka bifall till reservation 1.

Herr talman! Som ett stort statligt bolag ska Vattenfall givetvis bidra till EU:s klimat- och energimål. Riksrevisionens övergripande slutsats är att Vattenfall inte har utformat och regeringen inte har styrt mot ett koldioxidmål som leder till minskade utsläpp.

Här finns utrymme för oss i Alliansen att vara självkritiska. Det gäller även Liberalerna, dåvarande Folkpartiet. Vi kunde ha gjort mer för att styra Vattenfall i rätt riktning.

Klimathotet står nu ännu högre på agendan än då, och det har gått knappt två månader sedan toppmötet i Paris. Självfallet måste ett stort svenskt bolag som agerar på den europeiska marknaden ha som målsättning att långsiktigt bidra till de klimatmål som vi inom EU har satt upp. Därför är det här en central fråga för riksdagen att följa.

Riksrevisionen konstaterar att Vattenfalls plan ursprungligen var att reducera koldioxidutsläpp med hjälp av bland annat lagring av koldioxid och delvis genom försäljning av kolkraftverk. I dag är förutsättningarna förändrade, och huvudstrategin har blivit att sälja tyska kolkraftverk.

Grunden till försäljning har främst handlat om att bolaget ska ha en egen produktionsportfölj som är fossilfri. Men vi får inte glömma att miljöaspekten och frågan om långsiktig hållbarhet också bör finnas med i ett ställningstagande om försäljning.

Precis som Riksrevisionen påpekar finns det i dag en risk för att Vattenfall i syfte att uppnå sitt finansiella exponeringsmål säljer sina tyska kolkraftverk vid en tidpunkt som inte ger maximalt försäljningsvärde.

Herr talman! I maj besökte jag ett av de tyska kolkraftverken, Welzow-Süd, där jag fick gå ned i kolgruvan. Jag fick en tydlig bild av den livliga tyska debatten om kolkraften och även av Vattenfall som ägare, en bild som är väldigt positiv just i dessa trakter. Man ser Vattenfall som en konstruktiv partner och omtyckt arbetsgivare. Detsamma gäller inte de företag som vi hittills har sett är intresserade av att köpa kolgruvorna, långt ifrån – det är företag som inte har så bra rykte.

Herr talman! Klimatfrågan måste stå över allt annat. Perspektivet får inte begränsas bara till Sverige och Vattenfalls eget ägande, utan det måste vara ett europeiskt klimatperspektiv.

Jag kan bara hålla med Riksrevisionen när man uppmanar regeringen att vara bättre förberedd för att hantera den finansiella risken, vare sig det gäller ett fortsatt ägande eller en försäljning av tysk kolkraft. Dagens nyhet om nya miljardförluster för Vattenfall visar hur aktuell denna fråga är.

(Applåder)

Anf. 53 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Jag har en tendens att bli förkyld varje gång vi ska ha debatt här. Jag vet inte om det är ett tecken på något särskilt.

Det som vi debatterar här i dag, Riksrevisionens rapport om Vattenfall och energiomställningen, är synnerligen intressant i dag när Vattenfall har släppt sin bokslutsrapport för 2015. Även om vi inte ska resonera om exakt just det är det bara att beklaga att Riksrevisionens rapport lämnades redan i april förra året. Till riksdagen kom den i oktober, vilket gör att vi ligger nästan ett helt år efter i själva diskussionen.

Herr talman! Det vore mycket värt om vi kunde snabba upp processerna när det handlar om hanteringen av Riksrevisionens rapporter, så att vi håller oss aktuella och kan relatera till innevarande år.

Man har granskat Vattenfalls förutsättningar att bli ett konkurrenskraftigt och ledande bolag i energiomställningen. Med den storlek som bolaget har är det klart att det har ett särskilt ansvar. Det kan man inte komma ifrån.

Vi bör självfallet resonera kring Vattenfall och dess styrning, ledning och utveckling inom Energikommissionen, eftersom företaget också är en stor bärare av kärnkraft och ska ställa om till mer hållbara energislag.

Det kan vara extra intressant att titta på Riksrevisionens skrivning när det gäller avvecklingen av brunkolsverksamheten i Tyskland. De säger att regeringen inte är förberedd på den finansiella risk som föreligger vid en eventuell försäljning *eller* ett fortsatt ägande.

Jag vet inte om någon annan har reflekterat över den meningen, men jag tycker att den är synnerligen intressant. Det blir fel oavsett om vi har det kvar eller om vi säljer. Okej. Men vi kan konstatera att vi äger verksamheten. Vad ska vi då göra med den? Något måste göras. Vi tycker inte att det är bra att den finns i Vattenfalls portfölj, men vi har uppenbarligen inte tänkt att det ska behövas en beredskap för detta.

Ska vi även i fortsättningen tänka att vi nog inte har något finansiellt utrymme för detta? För det är vad Riksrevisionen säger, exempelvis när det gäller kunskapen om vilket eventuellt finansiellt utrymme som finns för att täcka kostnaderna för mer forskning i koldioxidreducerande åtgärder i befintliga anläggningar eller en eventuell förlust vid försäljning.

Vi kan konstatera att det hade varit värt en egen debatt om vad man faktiskt har gjort under det gångna året. Man fick kunskapen redan i april förra året. Vad har man gjort sedan dess? Det låter nästan som om det är läge för en interpellation, herr talman.

Det handlar om att kunna värdera de köpare som eventuellt är tänkta att ta över brunkolsverksamheten. Där har jag efterlyst någon form av due diligence, som man har i alla andra typer av företagande när man ska värdera företag, inte minst genom CSR-arbete eller vad det nu kan vara. Det har även säljare rätt till. Varför är det ingen som gör den typen av värderingar då, när det görs i alla andra sammanhang?

Det är inte bara så att man som köpare kan ställa krav på det som säljs, utan det handlar också om att kunna göra tvärtom. Det tycker jag hade varit intressant. Inte minst kanske det handlar om kunskapen hos regeringen – jag vet inte. Men det vore intressant att höra hur man tänker om det.

Det är ändå Vattenfalls styrelse som ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs enligt de mål som är uppsatta av ägaren, alltså staten. Men som jag har påpekat i andra sammanhang har styrelsen också en överrock. Det kanske passar bra när det handlar om att hålla värmen i bolaget. Men i annat fall undrar jag vilken funktion statsrådsgruppen har, när man tittar på styrningen och ledningen för ett mer energieffektivt sätt att arbeta och skaffa nya verksamheter.

Om vi bara kort, herr talman, roar oss med att titta på utsläppen och de hållbarhetsmål som Vattenfall har kan vi konstatera att det som har minskat är kärnkraften, att vattenkraften har ökat, att vindkraften har ökat lite grann men att det fossila också har ökat. Man drar alltså ned på ett ställe men blir fortfarande inte av med det som ger mest utsläpp. Utsläppen ska minska genom försäljning, står det mycket tydligt.

Då återstår fler frågetecken än utropstecken i slutsatserna kring revisionens rapport. När man verkligen de uppsatta målen genom det sätt som man arbetar på?

Jag ser fram emot att vi i Energikommissionen genom tillkännagivandet enligt betänkandet verkligen får diskutera de här frågorna och komma tillbaka till riksdagen med klargöranden framöver.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 13 En modernare rättegång II

Justitieutskottets betänkande 2015/16:JuU2
En modernare rättegång II (prop. 2015/16:39)
föredrogs.

Anf. 54 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Ordet rättvisa är kanske det mest missbrukade ordet i politiken. Det används för en mängd olika saker och inte sällan för att framhäva den egna politikens förträfflighet, men då närmast och oftast som ett subjektivt begrepp snarare än ett objektivt.

*En modernare
rättegång II*

Rättvisan – den objektiva rättvisan – handlar enligt min uppfattning i stor utsträckning om att kunna få rätt när man har rätt, att få sin sak prövad i domstol. Det är en rätt som är lika gammal som idén om rättsstaten, och den är befast i många organ. FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna omfattar den rätten, liksom både Europakonventionen och vår svenska grundlag.

Den teoretiska möjligheten att få sin sak prövad i domstol är lätt att få på plats. Det är ord på papper. Men att det verkligen fungerar i praktiken och att alla kan känna att man faktiskt kan få rätt när man har rätt är en annan sak.

Centerpartiet välkomnar de förslag som regeringen presenterar för att effektivisera och förbättra domstolsprocessen. Till viss del rör propositionen ökade möjligheter att utnyttja modern teknik. Där tror vi att man kan och bör gå längre.

Det finns redan i dag möjlighet att avgöra mål på handlingarna, så det är ingen udda fågel i svensk rätt. Genom propositionen utökas också möjligheten till detta förfarande när det gäller hovrätten och brottmål.

Vi tror att det skulle finnas ett stort värde i att paketera möjligheten att döma på handlingar i vad vi kallar e-domstolar. Via ett pedagogiskt webbgränssnitt eller via en app ska man kunna lämna nödvändiga handlingar och få sin sak prövad av en lagfaren domare som värderar fakta och dömer utifrån det. Det är då fråga om enklare fall där alla är överens om målets alla ingångsvärden men där det krävs en juridisk bedömning och där man behöver ett domslut.

För den privatperson eller småföretagare som inte sysslar med detta varje dag känns det antagligen överväldigande att dra igång en process, med allt vad det innebär i form av nedlagd tid, energi och även pengar, för att dra någon inför skranket, även om man är säker på att man har rätt. E-domstolen skulle kunna vara den lösning som ger folk och företag rätt till rättvisa. Även belopp som i ett domstolsperspektiv kanske anses litet är för många människor ganska stort.

Herr talman! Lever och verkar man långt från närmaste tingsrätt finns det också en sådan hänsyn att ta. Likhet inför lagen är en central princip, men om man i praktiken får stora besvär med att ta sig till rättsalen blir tvekan sannolikt större inför att söka sin rätt. Detsamma gäller alla människor runt om i vårt avlånga land som har fysiska funktionsnedsättningar.

Som motargument får jag höra att den här möjligheten redan finns, att man kan avgöra mål på handlingarna redan i dag. Ja, den finns – för den som är insatt, för den som är på insidan av detta och som redan vet. Den finns också för den som är stadd vid kassa och har resurser till bra rådgivning. Jag noterar också att ett par av mina med- och motdebattörer här i dag är några av landets absolut mest meriterade jurister och lagmän.

Men själva idén med den lagliga rättvisan är att den ska gälla alla. E-domstolar kommer inte att lösa alla problem för alla men skulle kunna göra stor skillnad för många.

Jag yrkar alltså bifall till min reservation.

Anf. 55 SUSANNE EBERSTEIN (S):

Herr talman! Domstolarna ska präglas av rättssäkerhet och effektivitet. Den här gången – det är nog alla överens om – diskuterar vi effektiviteten.

Det lagförslag som regeringen presenterar i propositionen *En modernare rättegång II* syftar till att effektivisera och förbättra domstolsprocessen. Förslagen innebär bland annat att handläggningen av mål och ärenden i större utsträckning ska kunna anpassas till förhållandena i det enskilda fallet. Flera förslag syftar också till att skapa förutsättningar för en mer ändamålsenlig handläggning i hovrätten utifrån att tyngdpunkten i rättskipningen ska ligga i första instans. Som regeringen anför leder förslagen bland annat till att domstolarnas verksamhet kan bedrivas mer effektivt, till exempel genom att handläggningstiderna förkortas och kostnaderna vid inställda förhandlingar minskar. Medborgarnas krav på att få sin sak prövad inom rimlig tid kan bättre tillgodoses.

Jag konstaterar att det inte har väckts några motioner med förslag till lagändring som står emot regeringens lagförslag. Regeringens lagförslag är ändamålsenligt utformat och bör antas av riksdagen.

Det har noterats att återgivandet i propositionen av den gällande lydelsen av lagstiftningen innehåller smärre felaktigheter. Det rättar vi till genom redaktionella ändringar.

Som vi hört av tidigare talare, ledamoten Hedin, vill han att frågan om införandet av e-domstolar ska utredas. Vi i utskottsmajoriteten tycker inte att den frågan är den som är mest angelägen att utreda för att förbättra effektiviteten. Det finns nämligen redan i dag, precis som ledamoten har sagt, goda möjligheter att avgöra mål på handlingarna. Så sker också i stor utsträckning i flera av de måltyper som nämns i motionerna.

Det kan också konstateras att en stor del av kommunikationen vid domstolarna redan i dag sker på elektronisk väg. Detta kommer att öka alltmer med den domstolsdatalag som trädde i kraft den 1 januari 2016, som syftar till att domstolarna på ett effektivt och rättssäkert sätt ska kunna handlägga och avgöra mål och ärenden med ett rationellt och modernt datorstöd samtidigt som den personliga integriteten skyddas.

Det finns alltså redan ytterligare möjligheter att utveckla det elektroniska förfarandet vid domstolarna. Därför saknas det anledning att göra något tillkännagivande till regeringen med anledning av motionerna.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Anf. 56 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till justitieutskottets förslag.

Att anse sig ha rätt och att få rätt är två skilda saker. Det kanske man inte inser om man är part i en domstolsprocess. Att kunna få rätt är nämligen en fråga om vad som kan bevisas.

Då är det viktigt att man har en effektiv och välfungerande domstolsprocess. Det betänkande som vi diskuterar här och nu handlar om ändringar i rättegångsbalken, en komplettering till den reform som genomfördes i sitt första steg 2008, *En modernare rättegång*.

Jag tycker att en av de viktigaste delarna i denna komplettering är den ökade möjligheten för domstolarna att utnyttja ljud- och bildupptagningar bättre. Det finns nämligen ett ganska stort problem med inställda huvudförhandlingar som uppmärksammas rent allmänt i samhället. Förhörspersoner, målsägande och vittnen, inställer sig till en förhandling som sedan ställs in därför att den tilltalade inte kommer. Om den tilltalade är frihetsberövad är detta inte något större problem, eftersom det då inte finns något

val för den tilltalade som måste inställa sig till huvudförhandlingen. Men om den tilltalade inte är frihetsberövad drabbas andra aktörer.

Man kan uppfatta det som orimligt att vittnen och målsägande då inställer sig och tvingas gå hem och sedan komma tillbaka, kanske flera gånger, utan att målet blir avgjort. Denna typ av problem brukar sluta med att den tilltalade häktas. Då är det inte längre ett problem.

Enligt detta förslag ökar möjligheterna till bevisupptagning vid en inställd huvudförhandling. Har man som målsägande eller vittne infunnit sig ska man kunna lämna sina uppgifter vid det tillfälle då man faktiskt kommer till domstolen och inte behöva komma tillbaka vid senare tillfälle i samma utsträckning som har varit fallet tidigare. Detta är ett sätt att minska de negativa konsekvenserna av inställda huvudförhandlingar.

De bevis som har upptagits i samband med den inställda huvudförhandlingen ska som utgångspunkt kunna användas vid den egentliga huvudförhandlingen senare, men endast om ytterligare frågor inte behöver ställas eller om det inte finns särskilda skäl att ändå hålla ett förhör. Det bygger på grunden att man måste kunna ha en rättvis rättegång med utgångspunkt från bland annat Europakonventionens artikel 6.

Det finns även andra delar i detta som är bra kompletteringar till den ursprungliga reformen. Det handlar om större möjligheter för hovrätterna att avgöra mål. Parterna kan till exempel inte förfoga över ett brottmål. Om det finns förutsättningar att avgöra målet utan att den tilltalade är närvarande kan man göra det, även om ett motiverat yttrande till varför man ändå bör hålla huvudförhandling ska beaktas.

Det skapas också utökade möjligheter till prejudikatbildning i Högsta domstolen därför att det finns möjlighet att pröva vissa frågor som gäller tvistemål genom att de lyfts direkt i Högsta domstolen eller att man inte behöver avvakta en process i hovrätten.

Jag ska slutligen säga att det är viktigt med en teknikneutral lagstiftning. Självklart är det viktigt att man utnyttjar de möjligheter som finns att avgöra mål på handlingarna. Som domare kan jag säga att man redan har gjort det i domstolarna under lång tid. Jag har förståelse för de ambitioner som Centerpartiet uttrycker. Det är ett vällovligt syfte. Men jag tycker inte att det finns skäl att gå så långt att en särskild e-domstol inrättas.
(Applåder)

Anf. 57 MATS PERTOFT (MP):

Herr talman! När vi nu ska ta beslut om en modernare rättegång II – det är faktiskt åtta år mellan rättegång I och rättegång II – gläds jag åt denna breda parlamentariska enighet i frågan.

En rättegång är en av de grundläggande faktorerna i vårt samhälle. Om man inte upplever att en rättegång görs korrekt och att man kan lita på den sakliga behandlingen av ärendet vittrar förtroendet för samhället sönder.

När jag har satt mig in i detta betänkande måste jag säga att jag verkligen uppskattar denna balansakt. Detta är lite grann som när man ändrar riksdagsordningar. Det handlar om att modernisera men att göra det med måtta. Det handlar om att gå framåt, göra det mer rationellt och se till att vittnen och andra delaktiga i domstolen inte behöver berätta samma sak på samma sätt en gång till. Det som sägs spelas in och kan användas. Samtidigt säkerställer man att när det är fråga om att nya fakta kommer till ska även det kunna ändras.

Det handlar alltså om att försiktigt gå framåt och samtidigt vara beredd med förnyelse. Det är denna balansakt som jag anser utförs väl i detta förslag och betänkande.

Även om jag personligen kan hålla med om mycket av det som Johan Hedin säger när det gäller e-domstol, e-rättegångar och så vidare tror jag att det vore att gå för långt i dag, eftersom det handlar om en balans mellan trygghet och förnyelse. Denna balans uppnår vi med detta betänkande, annars skulle det finnas många fler motioner och motförslag i denna kammar i dag.

Att ta till sig de digitala medierna, ljud och bild, och använda dem mer brett i domstolar och även förändringarna när det gäller Högsta domstolens möjlighet att prejudikatpröva olika ärenden tidigare och tydligare är grundläggande förnyelse som jag tror att vi alla kan ställa oss bakom.

Därför yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande. Jag hoppas att detta kommer att bidra till att svenska domstolar blir effektivare och mer rättvisa.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 14 Postfrågor och grundläggande betaltjänster

Trafikutskottets betänkande 2015/16:TU6
Postfrågor och grundläggande betaltjänster
föredrogs.

Anf. 58 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Betänkandet om postfrågor och grundläggande betaltjänster är kanske inte ett av de betänkanden som kommer att förorsaka mest uppmärksamhet i etermedierna och i pressen. Det är kanske inte heller det betänkande som flest kommer att uppmärksamma i sociala medier. Men för stora delar av landet och även för storstäder spelar detta en mycket viktig roll. Det är en grundläggande samhällsservice som vi har kommit överens om ska tillhandahållas.

I en av de första riksdagsdebatter som jag lyssnade på som tonåring diskuterades den mycket laddade frågan om avståndet mellan tomtgräns och brevlåda. Någoting som har etsat sig fast i mitt minne är att jag då tyckte att det kanske inte var den absolut viktigaste debatten. Men med ålder kommer visdom.

Herr talman! Låt mig ett ögonblick få diskutera de frågor som rör detta. Det är en verksamhet som har ställts inför stora påfrestningar av den digitalisering som sker i samhället och som självfallet också måste få fortsätta utvecklas i harmoni med denna digitalisering.

Regeringen har tillsatt en utredning för att möta just detta, vilket vi självfallet välkomnar. Vi anser att det ska kunna innebära att vi får säkrade samhällstjänster i hela landet på post- och betaltjänstområdet. Men vi får inte heller ducka för utmaningarna.

En viktig fråga som vi ser är frågan om samdistribution. När man kan få sin tidning och sin post samtidigt tror vi att det säkrar förutsättningarna för att en distribution över hela landet som är värd namnet upprätthålls på

Prot. 2015/16:62
3 februari

*En modernare
rättegång II*

*Postfrågor och
grundläggande
betaltjänster*

ett kostnadseffektivt sätt och till ett konkurrenskraftigt pris. Vi tror också att det kan vara ett sätt att bättre knyta ihop landet och se till att samtliga delar av landet får likvärdiga förutsättningar. Därför yrkar jag bifall till reservation 4.

Låt mig avslutningsvis nämna några ord om det som kallas övernatts-befordranskravet, som man ofta använder som argument mot att samdistribution skulle vara möjlig. Vi ser självfallet att det finns ett behov av att snabbt kunna föra även substantiv över hela vårt lands yta, gärna över natt. Det är något som utredningen kommer att behöva titta på, men det finns också möjlighet att genom att samdistribuera post och tidningar, på tidningarnas villkor i stället för postens, till och med få snabbare distribution beroende på hur man arbetar. Vi upplever inte från Alliansens sida att de test som har genomförts på området har varit riktigt helhjärtade. De har avbrutits efter kort tid, och argumentationen om avbrytandet har varit diskutabelt – minst sagt.

Vi tror att det även i fortsättningen finns stora möjligheter att skapa en bättre tjänst. Det är därför vi gör detta ställningstagande.

(Applåder)

I detta anförande instämde Edward Riedl och Jessica Rosencrantz (båda M), Göran Lindell (C), Christina Örnebjär (L) samt Robert Halef (KD).

Anf. 59 JIMMY STÅHL (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till motion 2015/16:1919, *Postservice på glesbygden*, av Saila Quicklund.

De flesta av oss, merparten av svenskarna, har i dag en god tillgång till postservice. Vi som bor nära eller i städer, större städer eller större orter, har god tillgång till postservice. Vi har samtidigt under senare år upplevt än bättre service i och med att postutdelningen har flyttat in i butiken med bekvämare öppettider. Samtidigt har företag fått fler alternativ gällande utskick och annonsering. Detta ser vi sverigedemokrater som positivt.

Men i takt med urbaniseringen och att gruppen stadsbor ökat har gruppen landsbygdsbor minskat. De har på senare tid fått stå tillbaka. Denna glesbygdsfientliga politik märks på så många områden att man i dag lätt kan tro att ingen alls bor i glesbygden. Det gäller från bränslepriser till it-tillgänglighet – för att nämna några områden. Det syns att fokus har flyttats mot staden och att stadsbornas intressen väger tyngst.

Vi sverigedemokrater är ett landsbygdsvänligt parti. Vi ser med oro på den polarisering som ständigt växer mellan stad och glesbygd. Känslan av att vara bortglömd och att inte få komma fram i samhällsdebatten är förödande för samhällskroppen. Det är ofta inte ett enskilt förslag som framkallar denna känsla, utan det är fråga om en större genomgående trend där små ständiga justeringar till glesbygdens nackdel spelar in. Det är därför positivt att Quicklund vill lyfta fokus till ett Sverigeperspektiv med sin motion angående postservicen i våra glesbefolkade landsdelar.

I detta anförande instämde Per Klarberg och Tony Wiklander (båda SD).

Anf. 60 GÖRAN LINDELL (C):

Herr talman! I dessa tider när vi diskuterar om vi är etta, tvåa eller möjligen trea i världen på att snabbt bygga ut bredband och digitala förbindelser över hela vårt land är det väl på sin plats att påminna om att även i fråga om postservice – som vi talar om i dag – var vi en gång i tiden föregångare. Om jag är rätt underrättad är Sverige det land som en gång i tiden var först i världen om att ha en ordnad postservice. Ibland kan det låta som att postservice också tillhör en svunnen tid, men posten har sin självklara plats i ett fungerande samhälle även i dag.

Olika tekniker, i detta fall tekniken att distribuera skriftliga meddelanden, åter delvis upp förutsättningarna för gamla invanda institutioner. Det är lätt att jämföra med telefoni, betalningssystem eller något liknande.

Politiken måste vara med och ta ansvar för att garantera grundläggande funktioner av samhällsviktiga system. Postservice är ett sådant system och kommer säkert att finnas länge än. Inte minst har politiken ansvar för att se extra till de grupper av människor eller delar av landet som av olika skäl har bekymmer att delta i teknikövergången.

Utmaningen med postservice ökar, särskilt på landsbygden. Det beror på att färre och färre vanliga brev skickas i takt med att mejl och andra system tar över. Detta kan låta självklart, men jag nämner det därför att det i formuleringarna ofta talas om en tilltagande avfolkning av landsbygden. Då finns det anledning att markera att det inte råder någon tilltagande avfolkning av landsbygden. Landsbygden har under många år ökat sin befolkning sett över hela Sverige. Sedan ser det naturligtvis olika ut i olika delar av landet. Huvudproblemet i det här sammanhanget, och utmaningen, är att vi sänder mindre mängd post. Det blir helt enkelt färre brev i varje brevlåda.

Allianspartierna har gemensamt reserverat sig när det gäller frågan om samdistribution av dagstidningar och brev. Vi har noterat att frågan har lyfts fram i direktiven till en utredning. Utredningen har dessutom fått förlängd tid. Vi vill inte vänta, utan vi tycker att det är hög tid att komma till skott med lagförslag som gör det möjligt att brev kan delas ut kommande morgon tillsammans med dagstidningen i stället för att som i dag tvingas köras ut separat, eventuellt tillsammans med en morgontidning som kommer fram på eftermiddagen. Jag har själv många års erfarenhet av det systemet.

I dagens samhälle där mejlen kan användas när det är bråttom skulle en sådan ordning definitivt passa de flesta berörda bättre. Det skulle gynna både ekonomi och miljö. Lösningar som annars ligger nära till hands är att det blir allt längre till brevlådan eller andra förändringar som försvårar för den enskilde när distributören söker sig mot mer kostnadseffektiva lösningar och metoder.

Herr talman! Centerpartiet yrkar alltså avslag på utskottets förslag under punkten 4, och vi yrkar bifall till den gemensamma reservationen 4 om samdistribution.

(Applåder)

I detta anförande instämde Sten Bergheden, Erik Ottoson, Edward Riedl och Jessica Rosencrantz (alla M), Christina Örnebjär (L) samt Robert Halef (KD).

Prot. 2015/16:62

3 februari

*Postfrågor och
grundläggande
betaltjänster*

Anf. 61 EMMA WALLRUP (V):

Herr talman! Både privatpersoner och näringslivet är i stor utsträckning fortfarande beroende av en väl fungerande postservice, även i vårt alltmer digitaliserade samhälle. Många företag är för sin verksamhet helt beroende av en hög och jämn nivå på postservicen. Det gäller inte minst situationen på landsbygden. Om servicenivån inte kan garanteras missgynnas det lokala näringslivet, jobben och privatpersoner i redan utsatta områden på landsbygden.

Därför finns den samhällsomfattande posttjänsten som Postnord utför. Uppdraget är att just tillhandahålla en sådan service. Tyvärr fungerar det inte så bra i dag. Det sker ofta felsortering, och tillförlitligheten i tjänsten har tunnats ut eftersom arbetsmiljön har försämrats. De som arbetar med sorteringen har svårt att hinna med.

Det försvinner brev alltför ofta. Senast den här månaden har ett paket försvunnit till min egen hemadress, och vi får ofta springa tillbaka med brev som har kommit fel. Denna gång var det en present. I andra fall kan det röra sig om räkningar som inte kommer fram och som i dagens läge kan gå till inkasso när marknaden driver på så att betalningstiden inte går ut efter en månad utan snarare efter tio dagar. Det kan drabba de mest utsatta – de som inte har pengar att röra sig med.

Jag vill påminna om att Postnord inte får något statligt stöd för att tillhandahålla den samhällsomfattande tjänsten. Samtidigt har brevvolymerna minskat kontinuerligt under en lång rad av år. Det är en minskning som påverkar intäkterna. Men trots detta har staten fastställt ett högt avkastningskrav på Postnord. Det ställer sig Vänsterpartiet mot.

Det pågår just nu en kampanj från Seko Posten som driver frågor om arbetsförhållanden. Man lyfter upp den tuffa situation som råder i verksamheten och det utbredda missnöje som råder bland de anställda inom företaget.

Jag anser att det är riksdagens uppgift att uppmärksamma sådana saker som hur människor lever och vilken arbetsmiljö de har i sin vardag. Det är vår uppgift och vårt ansvar att se till att det fungerar.

Avkastningskravet ligger på 10,5 procent. Man borde se över det, beroende på hur tufft verksamheten har det beroende på digitaliseringen. Vi måste få till en mjuk övergång i den här samhällsförändringen, så att människor som jobbar med den här servicen och människor som är beroende av den inte drabbas.

Det är Vänsterpartiets ståndpunkt att staten som ägare bör garantera bra arbetsförhållanden för de anställda och att det i detta också ingår att minska andelen otrygga anställningar och användandet av bemanningsföretag. Vi vill se över lagen och titta på de här sakerna för att samhällsuppdraget ska kunna garanteras.

I Sekos upprop till Sveriges politiker och Postnords ledning lyfter man just upp att postverksamheten är under stark förändring, att digitaliseringen medför minskade intäkter i takt med att brevvolymerna faller och att de lagstadgade servicemålen och de ekonomiska målen inte går ihop.

Företaget ges inte rätt förutsättningar. Nuvarande postlagstiftning är dessutom utformad på ett sätt som missgynnar de postföretag som har ansvar för att upprätthålla samhällsuppdraget. Följden blir, som jag sa tidigare och som Seko själva skriver rakt upp och ned, att de anställda utsätts för orimliga effektiviseringar, underbemanning och en hög andel med

otrygga anställningar och att det är väldigt vanligt i verksamheten. Det är hög stress, med andra ord, precis som i så många verksamheter i vårt samhälle i övrigt där man i första hand tittar på vinst i stället för att sätta människan, funktionen och kvaliteten i fokus.

Det är dags för förändring. Vi bör styra om skutan och sätta rätt perspektiv i centrum. Det är inte så att ekonomin är till för ekonomin och några få fickor, utan ekonomin är till för människan. Det är utifrån det vi måste planera våra verksamheter. Det här är återigen ett område där vi inte har lyckats på senare år.

Jag vill läsa upp vad Seko skriver till regeringen: Vi påminner gärna regeringen om de vackra orden i regeringsförklaringen: Ny teknik och effektivare arbetssätt ska inte leda till stress eller utslitning.

Det här skulle jag vilja uppmana regeringen att titta på igen, för det verkar inte vara så som är fallet just inom den här verksamheten.

Jag yrkar bifall till vår reservation 3, där vi tar upp just den här problematiken och kräver att postlagen ses över för att tillgodose de här behoven.

Från Vänsterpartiets sida ser vi allvarligt på problemet som många upplever med att inte ha tillgång till kontanter i dagens Sverige, särskilt i glesbygden där det ofta råder brist på uttagsautomater. På de bankkontor som finns kvar minskar kontanthantering och har i många fall helt och hållet upphört.

Den lägesbeskrivning som redovisas i Länsstyrelsen i Dalarnas återrapportering till regeringen lyfts en rad orosmoment fram, bland annat tekniska utmaningar och svårigheter för inte minst de äldre att behärska tekniken för elektroniska betalningar.

Därför anser vi i Vänsterpartiet att det är angeläget att staten tar sitt ansvar och även fortsättningsvis säkerställer tillgången till betalmedel för alla i Sverige. Regeringen skulle kunna överväga möjligheten att ge tilläggsdirektiv till de utredningar som just nu pågår på området. Ett förslag är att den parlamentariskt sammansatta kommitté som regeringen beslutade om i juni 2015 ska lämna förslag till inriktning och utformning av en sammanhållen politik för en långsiktigt hållbar utveckling i Sveriges landsbygder. Här finns det möjlighet att tillgodose dessa behov.

Jag stöder alla mina reservationer, men jag yrkar bifall endast till reservation 3.

Anf. 62 ERIK OTTOSON (M) replik:

Herr talman! Tack, Emma Wallrup, för ett intressant inlägg i debatten!

Jag har läst Vänsterpartiets reservationer, och Emma Wallrup och jag har debatterat postfrågor tidigare. Det är väldigt tydligt att man vill få till en förändring, framför allt vad gäller arbetssituationen på ett visst företag som måhända är statligt ägt, genom förändringar i postlagen.

Min fråga till Emma Wallrup är om det inte vore mer lämpligt att diskutera arbetsplatslagstiftning och om det verkligen är något som ska diskuteras specifikt för ett statligt företag.

Sedan förstår jag den mjuka övergången som Emma Wallrup vill uppnå till ett mer digitaliserat sätt att förhålla sig till verkligheten. Det kan väl låta sympatiskt, men det jag är lite orolig för är att vi riskerar att landa i någon form av hämmande av digital utveckling. Jag tror att den digitala

utvecklingen snarare är vägen framåt för landsbygden. Sedan är det självfallet så att de som känner att de inte bemästrar den formen av betalningslösningar ska ha en fortsatt god samhällsservice.

Min fråga till Emma Wallrup blir också: Vore inte samdistribution av tidningar och post ett sätt att möjliggöra den mjukare övergången till ett digitaliserat samhälle, utan att för den sakens skull lägga någon hämsko på digitaliseringen i sig?

Anf. 63 EMMA WALLRUP (V) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågorna.

Vi vill självklart också se över arbetsplatslagstiftningen. Den är väldigt viktig, och där finns mycket att göra på grund av de stora avregleringar som har skett de senaste åren och som har orsakat oerhörda problem både i kvalitet och i livskvalitet för de anställda.

Vi måste ha ett markperspektiv och titta på hur människor har det. Vi kan inte leva här i vår bubbla, välbetalda och i en enkel tillvaro, och sedan stänga av, när väldigt många människor i Sverige har en fruktansvärt tuff situation på sin arbetsplats, där kanske nästan alla på avdelningen äter Omeprazol. Det finns många sådana exempel.

Vi måste ha ett markperspektiv, och då behöver vi både se över arbetsmiljölagstiftningen och se till att det finns tillräckligt med pengar för att utföra de verksamheter som man ska.

Vi kan inte fortsätta att öka klyftorna som vi har gjort de senaste åren. Vi har rekordmånga miljardärer i Sverige nu samtidigt som vi ser hur välfärden och många arbetsplatser, till exempel posten, går på knäna.

Vi har ett jättehögt avkastningskrav på Postnord. I stället kanske vi skulle se över fördelningen i Sverige så att vi har råd att göra den mjuka övergången, för vi kommer fortsatt att ha behov av posten. Det kommer fortsatt att skickas väldigt många brev och paket via internetförsäljning och så vidare, så det här är ju funktioner som vi fortsatt kommer att vara beroende av. Vi måste få det att fungera. Men just nu pågår den här omställningen. Då måste vi se över det här och göra det på ett bra sätt, samtidigt som vi överlag i samhället behöver öka marginalerna där människor vistas, där våra barn och gamla vistas, på arbetsplatser, för dem som utför servicen så att det här landet kan byggas och vi kan stå här nu och ha den här byggnaden omkring oss. Det är människor som bygger det med sina händer, och de har rätt till betalning. Det är inte antalet miljardärer som ska öka i Sverige, utan vi ska fördela resurserna så att vi kan ha bra och goda funktioner.

Anf. 64 ERIK OTTOSON (M) replik:

Herr talman! Jag blir lite tagen av den väldigt omfattande retoriken och märker att Emma Wallrup brinner för de här frågorna. Det är väldigt bra.

Det som slår mig är att ingenstans längs vägen upplevde jag några konkreta förslag om hur det här ska uppnås mer än att vi ska spola tillbaka bandet. På något sätt ska vi tvinga upp brevvolymerna så att det blir mer lukrativt att bedriva postverksamhet, alternativt bara förstatliga hela rasket och då inte bekymra oss över hur mycket post folk egentligen behöver skicka utan ha ett oförändrat postväsen i alla fall. Att det inte behöver finnas någon direkt koppling mellan hur posten arbetar och hur mycket post

man ska behöva skicka är då den andra varianten. Jag ställer mig själv väldigt frågande till båda delarna.

Jag tror att vi kommer att behöva acceptera att posten genomgår en stor förändring. Och ibland svider förändring; det är helt riktigt. I en bransch som sakta men säkert håller på att krympa, beroende på en större samhällsförändring, kommer det att bli stora förändringar. Man kan inte garantera samma nivå som tidigare.

Vad sedan gäller arbetsmiljölagsstiftningen ska man självfallet inte behöva må dåligt av att gå till jobbet, men det är ju ett arbetsgivaransvar som vi i den här kammaren inte riktigt bär. Vårt främsta verktyg där är antingen lagstiftning eller ägardirektiv. Lagstiftningen på området är väldigt tydlig, och ägardirektiven tror jag är fel väg att gå.

Jag tror att det finns en fara med att Emma Wallrup står i riksdagens talarstol och förespeglar att vi på något sätt kan lösa det här genom ett klubbslag från herr talmannen. Det skapar förväntningar som vi aldrig kan infria.

Jag återgår till frågan. Skulle det inte kunna vara så att samdistribution skapar bättre förutsättningar för den här mjuka övergången och också skapar bättre förutsättningar för en bra situation på arbetsmarknaden?

Anf. 65 EMMA WALLRUP (V) replik:

Herr talman! Jag har pratat med Seko om samdistribution. Det de lyfter fram är att risken finns att de måste gå upp klockan fem och sortera posten för att det ska funka. Det är det som är problemet. Annars låter det smart, så att säga. Jag tror att man behöver vara så effektiv som möjligt i sina lösningar, men just här verkar det finnas en del problem att lösa.

Det som jag vill lyfta fram, och som också Posten och Seko lyfter fram, är att det helt enkelt behöver vara bättre balans mellan ekonomiska krav och servicemål. Det handlar bland annat om att minska avkastningskravet i den här övergången för att få verksamheten att fungera. Sedan handlar det också om ett beslut om en ny postlag som ger tydligare direktiv till företagen samt om att som ägare ställa krav på goda arbetsförhållanden och sjysta anställningar, både för företagen och för anställda hos underleverantörer. Det är sådant som vi kan sätta riktlinjer för Postnord att genomföra.

Anf. 66 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! För Kristdemokraterna är det viktigt att människor ska kunna bo och leva i hela Sverige. Vi vill att hela vårt land ska leva. Människor ska själva välja var de vill leva och bo.

Det förutsätter dock att det i hela landet finns en grundläggande service av tjänster, oavsett om man lever i Värmlands skogar eller i Stockholms skärgård. Kristdemokraterna vill ha fungerande service, såsom barnomsorg, skola, sjukvård och infrastruktur, i hela landet. Det är likaså nödvändigt att ha tillgång till posttjänster av god kvalitet, och det behövs lättanvändbara och fungerande betaltjänster. Detta är grundläggande behov som har stor påverkan på människor och näringsliv på landsbygden och i samhället i övrigt.

Herr talman! Vårt samhälle blir alltmer digitaliserat. Det är viktigt att även människor och företag på landsbygden inkluderas i den digitala sam-

hällsutvecklingen. Därför är det viktigt att glesbygdens tillgång till elektroniska betaltjänstlösningar och postservice säkerställs. Om inte samhällsservicen på landsbygden möter människornas och företagens behov kommer fler att välja att flytta från landet till staden.

Åtgärder för att säkerställa en god och tillgänglig samhällsservice har stor betydelse för befolkningens möjligheter att stanna kvar och arbeta i glesbygden. PTS har ett stort ansvar för att säkerställa en välfungerande postservice i hela landet.

Herr talman! Samdistribution av tidningar och post är viktigt, eftersom det skapar bättre förutsättningar för att upprätthålla servicenivån på landsbygden. Samdistributionen har både miljömässiga och samhällsekonomiska fördelar.

Kristdemokraternas uppfattning är att samdistribution av tidningar och post är särskilt angeläget på landsbygden. En samordnad distribution av post och tidningar skapar bättre förutsättningar för att upprätthålla servicenivån på landsbygden trots minskande volymer för både tidningar och brev.

Herr talman! Jag yrkar bifall till Alliansens gemensamma reservation nr 4.

(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Ottoson och Jessica Rosencrantz (båda M).

Anf. 67 KARIN SVENSSON SMITH (MP):

Herr talman! Posten, som är en väldigt viktig funktion för många, är ganska reglerad lagmässigt. Det finns ett mål. Det finns också sagt vilket pris den ska ha. Ibland när jag har läst postlagen och sett målsättningarna har jag funderat på hur kollektivtrafiklagen ser ut. Jag skulle önska att man kunde titta över om en del av regleringarna för postverksamheten kanske borde gälla även för kollektivtrafiken i fråga om klara mål för service och leverans till kunderna. Men det är inte riktigt meningen att jag ska prata om det nu, eftersom betänkandet handlar om postfrågor och grundläggande betaltjänster.

Jag tycker att det är viktigt att vi låter den utredning som nu finns jobba färdigt, och jag har höga förväntningar på den. I väntan på att den blir klar yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Det är inte bara Alliansen som är intresserad av att prova möjligheterna med samdistribution. Vi lever alla i en värld där vi vet att mängden brev minskar. Utmaningen att leverera en fullgod postservice i hela landet blir större i samband med det, och då måste man prova innovativt nya möjligheter. Det är inte heller så att leverans av dagstidningar är en ökande marknad. Jag förutsätter att utredningen provar de möjligheter som finns och hittar möjligheter att förbättra servicen utan att försämra för de anställda.

Jag hade nöjet och äran att ta emot den namninsamling som Seko-anställda inom Posten gjort med upprop och krav om bättre arbetsvillkor. Jag har själv i min bekantskapskrets människor som berättat för mig hur de får springa allt längre. Deras utdelningsområden ökar, liksom konkurrensen. De ökade områdena gör att förslitningen ökar. Frånsett att det förstås är väldigt dåligt för de anställda ökar det också sjukskrivningsposterna i sam-

hället. Oavsett vilket parti vi tillhör borde det ligga i vårt intresse att förebygga sjukskrivningar och se till att människor kan utföra sitt arbete utan att bli förslitna i förtid och kanske tvingas gå innan de uppnått pensionsålder. Då är det väldigt viktigt att Postnord är ett effektivt företag sett ur samhällets perspektiv, ägarens perspektiv och även de anställdas perspektiv.

Det är viktigt att återupprätta möjligheten till yrkesstolthet. Och då är kanske målet att minst 85 procent av posten ska komma fram i tid lite väl lågt. Jag fann till min förvåning häromveckan att jag fått ett personligt brev adresserat till en moderat kollega hem i min brevlåda. Sådant ska nog inte förekomma. Det ska vara mer än 85 procent av posten som kommer rätt och kommer fram i tid.

I ett lite större perspektiv har vi från olika håll enats om att vi måste minska oljeinnehållet i våra transporter. Också ur det perspektivet måste man fundera på vad digitaliseringen innebär. Den innebär självklart vissa uppenbara fördelar, att man inte rent fysiskt distribuerar lika mycket, men det är faktiskt också vissa saker som ökar. Från fönstret där jag sitter och arbetar i hemmet kan jag se diverse paketbilar som kommer med saker som mina grannar beställt på nätet. De kommer efter varandra. Jag undrar i mitt stilla sinne om leveransen alltid är så effektiv.

Vi ska utreda saken och fundera på hur vi kan förbättra samhällsservicen. Hur kan post- och paketdistributionen – den senare tror jag ökar – uppfylla kraven på goda villkor för de anställda, minskat oljeinnehåll i transporterna och så stor ekonomisk effektivitet som möjligt? Det är en stor utmaning, men jag är alldeles tvärsäker på att vi från samarbetsregeringen kommer att tackla den så ambitiöst som möjligt.

Anf. 68 TERES LINDBERG (S):

Herr talman! Vår förmåga att kommunicera är någonstans grunden för mänskligheten. Det är genom att kommunicera med varandra som vi för utvecklingen framåt. Genom att kommunicera med varandra skapar vi både förändring och utveckling, och vi förverkligar drömmar. Inte minst är det genom att kommunicera som vi bildar oss på olika sätt.

Vårt sätt att kommunicera förändras hela tiden. Just nu kanske det går fortare än någonsin, i samband med teknikutvecklingen. År 1632 dog Gustav II Adolf vid slaget vid Lützen. Det tog tre veckor för hovet att få reda på att konungen hade avlidit. Om detta hade skett i dag hade vi antagligen fått informationen livesänd eller streamad över nätet direkt, helt utan urskiljning.

Tekniken förändrar vårt sätt att kommunicera, men den ändrar inte vårt behov av att meddela oss med varandra. Jag är övertygad om att det även i framtiden kommer att finnas ett behov av en väl fungerande postservice i hela vårt land.

Digitaliseringens hastighet innebär förändringar i hur vi organiserar samhällsservicen. Det är såklart nödvändigt att vi ser över den. Just nu pågår en översyn av postlagstiftningen. Det ligger i tiden, särskilt med tanke på hur snabbt förändringar sker.

Vi har ett stort land med många invånare, och det är många som inte bor i städer utan i glesbygd. Dagens postlagstiftning tar hänsyn till detta, och vi utgår också ifrån att regeringen och Post- och telestyrelsen fortsätter

att bevaka samhällets behov av posttjänster och postservice över hela landet, till alla landets invånare.

Vänsterpartiet lyfter i sin reservation fram frågor om arbetsförhållandena för de anställda i Postnord. Det är inte så länge sedan fackförbundet Seko lämnade in ett uppdrag om detta. Personligen är jag väldigt oroad över utvecklingen och situationen, särskilt efter den fusion som gjordes mellan den svenska staten, eller den svenska posten, och den danska posten och som resulterade i Postnord.

För mig handlar det inte bara om den situation som har uppstått som en konsekvens för de anställda, utan snarare om den samhälleliga verksamhet som i Sverige har fungerat väldigt bra både organisatoriskt och ekonomiskt. Men efter fusionen tycks den mindre välfungerande danska postens verksamhet ha smittat ned även verksamheten i Sverige.

Vi socialdemokrater följer frågorna nogsamt, för de är både viktiga och angelägna. Frågan om arbetsmiljön är naturligtvis central särskilt för dem som jobbar inom Postnord, men den hör inte riktigt hemma här. Det är arbetsmiljölagstiftningen som reglerar de här frågorna, och därtill kommer Arbetsmiljöverkets föreskrifter och såklart överenskommelsen mellan parterna. Det kanske också är där som frågorna ska ligga, och inte i trafikutskottet.

Herr talman! Jag måste nämna något om den reservation som Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har lämnat om samdistributionen. Detta har påtalats för regeringen, som också har tagit frågan på allvar och lyft in den i den pågående Postutredningen. Jag har därför svårt att se vad som egentligen eftersträvas i denna reservation och vad regeringen skulle kunna göra ytterligare i dagsläget. Vi får väl helt enkelt återkomma till det när utredningen är färdig.

Herr talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Johan Andersson, Lars Mejern Larsson, Pia Nilsson, Leif Pettersson och Suzanne Svensson (alla S).

Anf. 69 EMMA WALLRUP (V) replik:

Herr talman! Det gläder mig att du lyfter fram arbetsrätten, Teres Lindberg, att du tydligt ser att man behöver komma till rätta med den här saken och att ni bevakar vad som händer vid sammanslagningen mellan den svenska och den danska posten.

Man kan dock inte fly från sitt ansvar när man sitter på en position och har ett ansvar. Motionen väcktes här i riksdagen och kom upp i vårt utskott därför att tjänstemän i riksdagen ansåg att den hör till vårt utskott. Då kan inte vi som politiker skicka iväg den till andra utskott. Sedan kommer detta säkert också upp i arbetsmarknadsutskottet, och de ska titta på sina delar.

I vårt utskott skulle vi till exempel kunna titta på avkastningskravet och lagstiftningsförfarandet. Vi skulle kunna se till samhällsuppdraget och hur man kan stärka det och utformningen av det hela så att vi kan tillgodose postens behov när det gäller att kunna utföra en bra verksamhet och samtidigt ha en bra arbetsrätt.

Anf. 70 TERES LINDBERG (S) replik:

Herr talman! Det kanske är detta som gör det hela komplicerat. Vårt ansvar i trafikutskottet är att tillgodose samhällsservicen med postutdelning till svenska folket. Det är klart att vi emellanåt hamnar nära intresset för både postdistributörer och de anställda som jobbar inom postal verksamhet.

Dilemmat när det gäller avkastningskravet är att inte heller detta är en fråga för trafikutskottet. Det är näringsutskottet som handhar de statliga bolagen. Inte heller den frågan hör alltså riktigt hemma här. Jag vet dock att det förs en ständigt pågående diskussion i näringsutskottet, och jag förutsätter att de diskuterar avkastningskraven också för Postnord precis som för alla andra bolag. Men fortfarande hör inte frågan riktigt hemma här.

Anf. 71 EMMA WALLRUP (V) replik:

Herr talman! Jag håller med om att det kan vara lite diffust. Det är flera utskott som har ansvar för frågan, och det är inte helt självklart på vilket utskott ansvaret faller. Men motionen har hamnat här, och vi måste hantera den och ta ansvar för detta.

Vi tittar ju på arbetsmiljön när det gäller till exempel åkerinringen. Om vi ska ha en god samhällsservice som fungerar måste vi se till att förhållandena i produktionen fungerar, och det är det de inte gör här. Det är därför också vi i trafikutskottet, som har ansvar för posten, behöver se över det här ordentligt.

Anf. 72 TERES LINDBERG (S) replik:

Herr talman! Grundproblematiken är egentligen denna: Vi har haft en postverksamhet i Sverige som till och med har varit lönsam för staten. Men nu har vi en fusion som gjordes under den förra regeringen med den danska posten, och den danska posten har varit en verksamhet som de facto blöder. Den resultatvinst man gör i Sverige slås ihop med den resultatförlust man gör i Danmark, vilket blir ett stort problem. Detta är också en effekt av att man pressar de anställda inom Postnord i Sverige.

Detta är såklart ingenting som vi tycker är bra på något sätt. Men det är så här verksamheten ser ut i dag, och det är väl snarare det man behöver se över. Vad är det egentligen som har hänt, och på vilket sätt är det rimligt att en förhållandevis välfungerande verksamhet i Sverige slaktas på grund av en dålig affär som en före detta regering har gjort?

Anf. 73 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Vi pratar stort och vi pratar smått här i kammaren, men vad det än är vi debatterar är det frågor som berör människor. Ibland är det många, och ibland är det färre, men oavsett vilket är varje enskild fråga viktig för någon. Att servicen behålls på landsbygden berör möjligen i första hand dem som bor i glesbygd och på landsbygd, och en och annan sommargäst, men det gör inte frågan mindre angelägen för dem det berör.

Många gånger är de platser i landet där postservicen dras ned samtidigt de där digitaliseringen har gått långsammast – med andra ord de ställen där det finns allra först alternativ.

Prot. 2015/16:62
3 februari

*Postfrågor och
grundläggande
betaltjänster*

Karin Svensson Smith nämnde det här med brev som kom från en moderat kollega och som hamnade fel. Jag känner igen det där. Det händer mig också att post kommer fel; vi är många med liknande namn. Som kuriosa kan jag nämna en händelse. Vi hade tagit kort på barnen inför julen och skickat iväg till släkt och vänner. De blev kvar i de röda jultrevlådorna när de plockades in för vintern. De delades ut först julen efter med ett mycket ursäktande brev från posten, till stor munterhet för släkt och vänner och med en moralisk vinst för mig och maken som så falskeligen hade anklagats för att inte ha skickat några julkort. Det året fick folk två julkort. Detta händer alltså, absolut!

Det är jättebra att utredningen görs, men frågan är hur länge vi ska vänta. För oss liberaler är det viktigt att människor ska kunna välja var de vill leva, bo och verka. För att hela landet ska vara ett alternativ behöver viss grundläggande service finnas. Samdistribution är ett sätt att se till att postservicen på landsbygden finns kvar. Det är i sin tur ett sätt att få hela Sverige att leva.

Jag yrkar därför bifall till reservation 4.
(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Ottoson och Jessica Rosencrantz (båda M) samt Robert Halef (KD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

Cykelfrågor

§ 15 Cykelfrågor

Trafikutskottets betänkande 2015/16:TU7
Cykelfrågor
föredrogs.

Anf. 74 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Dansbandsmusikern och artisten Danne Stråhed har skrivit en hyllningssång till cykeln där han upprepar fem gånger på bred skånska: Cykeln är nyckeln till friheten, cykeln är nyckeln till allt.

Han har rätt i mycket, Danne Stråhed. Kanske är inte cykeln lösningen på alla problem, men den ger mycket frihet, särskilt i storstäderna där det oftast är lättare att ta sig fram med cykel än med bil. Att använda cykeln som transportmedel ger också en större ekonomisk frihet, då man inte har dyra bränslekostnader, parkeringsutgifter, fordonsskatt, reparationsutgifter och så vidare.

För en grupp människor, invandrarkvinnor från muslimska länder, har cykellektionerna, som många kommuner i samarbete med Röda Korset och andra organisationer ordnat, verkligen banat vägen till friheten. Dessa kvinnor har utmanat uråldriga normer och har på kuppen kunnat få jobb, exempelvis inom hemtjänsten. De har blivit självförsörjande och oberoende av sina män eller samhället.

Cykeln ger alltså både frihet och understöder arbetslinjen, vilket är något som tilltalar oss moderater.

Cykling ger också bra motion och är positivt för miljön. Många har upptäckt fördelarna med att cykla, och därför blir cyklisterna fler och fler för varje dag.

Men är allt frid och fröjd så att vi politiker kan luta oss tillbaka? Naturligtvis inte. Förra året gav riksdagen ett skarpt tillkännagivande till regeringen att snarast återkomma med en nationell strategi som tar hänsyn till viktiga frågor för att få fler att välja cykeln som färdmedel. Idén bakom tillkännagivandet var att cykling ska vara ett så tillgängligt, säkert, funktionellt och attraktivt trafikslag att människor väljer att cykla. Vi som politiker ska skapa förutsättningar för människor att göra kloka val, inte nödvändigtvis med pekpinna, förbud och tvångsåtgärder.

Att se cykling som ett eget, likvärdigt transportsätt med specifika behov i infrastrukturen är en grundläggande förutsättning för att möta dagens, och ännu mer framtidens, transportutmaningar.

Elcyklar och snabba cyklar förutspås vara ett framtidskoncept, och andra länder i Europa har redan sprungit om, eller snarare cyklat om, Sverige när det gäller användandet av elcyklar. I Holland till exempel säljs 200 000 elcyklar varje år. Elcykeln har en stor fördel i jämförelse med en vanlig cykel: Den är lättare att framföra i uppförsbacke och i motvind. Cyklisten som arbetspendlar behöver inte bekymra sig för att komma till jobbet trött och svettig. Nackdelen är förstås priset, men i takt med att fler väljer elcykel i stället för, eller som komplement till, en bil kommer begagnatmarknaden på elcyklar att växa och priserna därmed att sjunka.

I Alliansens reservation understryker vi vikten av att det skapas förutsättningar för användandet av elcykel, främst när det gäller infrastruktur. Är det optimalt att elcyklar och snabba cyklar delar cykelbana med vanliga cyklar och gående? Funktionell infrastruktur är en av de frågeställningar som vi lyft fram och som vi förväntar oss att den nationella strategin ger svar på.

I Alliansens gemensamma reservation pekar vi på en viktig fråga, nämligen säkerheten. Det är oroande att antalet cykelolyckor har ökat det senaste året. Kan det vara så att antalet cykelolyckor ökar för att cyklandet ökar? Nej, något sådant samband finns inte. På uppdrag av Cykelfrämjandet undersöktes sambandet mellan cykelresor, säkerhet för cyklisterna och antalet skador. Studien visade att ju fler som cyklade desto säkrare var cykelvägarna. Det blir som frågan om hönan och ägget. Vad kom först – ökningen av antalet cyklister eller förbättringen av cykelvägarna?

Bra cykelinfrastruktur leder till att fler använder cykel. Och ju fler som använder cykel, desto mer motiveras kommunerna att förbättra cykelinfrastrukturen ytterligare och hålla en hög standard på drift och underhåll, inklusive vinterväghållning och halkbekämpning. Det behövs fler cykelbanor där de cyklade separeras från de gående samt fler cykelmotorvägar som kan minska barriäreffekter från korsande spår och vägar.

I den av förra alliansregeringen tillsatta Cykelutredningen föreslogs det bland annat en del förbättringar för cyklister i stadsmiljö, till exempel möjligheten för cyklister att göra en högersväng vid rödlys för biltrafik.

Förutom de konkreta åtgärderna för att uppnå målsättningen att ingen ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken bör mer forskning och statistik vad gäller cykling prioriteras för att öka både användande och säkerhet. Vi hoppas att den kommande cykelstrategin ska fokusera på fortsatt och kraftfullt arbete för att minska antalet cykelolyckor.

Herr talman! Naturligtvis står vi bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservationerna 1 och 4.
(Applåder)

I detta anförande instämde Sten Bergheden, Erik Ottoson, Edward Riedl och Jessica Rosencrantz (alla M), Göran Lindell (C) samt Robert Halef (KD).

Anf. 75 GÖRAN LINDELL (C):

Herr talman! Även Centerpartiet ser flera perspektiv där cykeln som transportsätt tillför mycket positivt för såväl den enskilde och folkhälsan som för samhället på andra sätt.

De motioner med anknytning till cykelfrågor som vi här har att behandla handlar till stor del om två områden: behovet av att samhället på ett strukturerat sätt stimulerar och underlättar för cykling samt hur vi ska åstadkomma en säkrare trafikmiljö för den som cyklar.

I både motioner och kansliets skrivelser hänvisas ofta till Kent Johanssons cykelutredning från 2012, och vi tycker också att den innehåller mycket som är värt att ta hänsyn till och ytterligare mycket att implementera i cykelmiljön.

Till att börja med är bara det faktum att cykeln behandlas som ett eget transportsätt med sina egna behov och förutsättningar en viktig utgångspunkt. Även utredningens slutsats om att det inte är genomgripande lagändringar utan förhållningssättet från nationell, regional och inte minst lokalpolitisk nivå som kan göra skillnad. Även detta är en viktig utgångspunkt.

Just därför behövs en samlad cykelstrategi. Det tillkännagivande som riksdagen riktat i frågan verkar nu vara på väg att åtminstone börja leda till handling, och det är något som vi otåligt väntar på.

En förutsättning för att cykeln ska bli ett vinnande transportsätt i längden är att vi får bukt med olycksutvecklingen. Cykling måste på samma sätt som bilkörning styras i en tydlig riktning mot nollvisionen. Här finns mycket kvar att göra.

Centerpartiet menar att ett brett angreppssätt är nödvändigt och att ovan nämnda cykelstrategi saknas. Det handlar om att planera på ett bättre sätt för säkrare kommunikationsleder för cykel, i såväl ny och gammal stadsbebyggelse som på landsbygdsvägar. Men det är också viktigt att riskerna uppmärksammas i alltifrån trafikregler och information till andra mjuka faktorer samtidigt som cyklingens fördelar lyfts fram.

Herr talman! Vi i Centerpartiet står naturligtvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till reservationerna 1 och 4.
(Applåder)

I detta anförande instämde Sten Bergheden, Edward Riedl, Erik Ottoson och Jessica Rosencrantz (alla M) samt Robert Halef (KD).

Anf. 76 EMMA WALLRUP (V):

Herr talman! Klimatförändringarna gör sig alltmer påmind, inte bara här i form av denna vinter med blidväder utan också genom de snöstormar

vi såg i USA i mitten av januari. I New York utlystes katastroftillstånd. Invånarna i de värst drabbade områdena av delstaten fick undsättas.

Runt om på jorden sker i dag regelbundet stora katastrofer på grund av extrema väderhändelser. Det handlar om alltifrån en rekordstark El Niño förra året till exempelvis en rekordstark orkan i sydvästra Mexiko. Den dödade 14 personer och orsakade skador för 300 miljoner dollar. Runt om i världen kan vi se att torka och översvämningar drabbar människor hårt.

Det är skrämmande saker. Men vi kan fortfarande agera, enligt forskningen. Vi har fortfarande möjligheter att påverka utvecklingen. Om det går lite längre kommer vi inte att ha det. Men vi kan fortfarande påverka utvecklingen.

Det lägger ett oerhört ansvar på oss, särskilt på oss transportpolitiker. Vi har nämligen stor möjlighet att påverka utsläppen i Sverige. Vi har möjlighet att vara en förebild för andra länder. Ett litet lands starkaste möjlighet att påverka världen är att vara en förebild. Kina är till exempel ofta här och tittar på våra lösningar och så vidare.

Vi bör därför mer än någonsin prioritera satsningar på kollektivtrafik och cykel. Då är det fint att cykelstrategin är på gång. Vi ser verkligen fram emot en bra cykelstrategi, som ska leda oss framåt, som tar rejäla kliv och där man nogsamt tittar på hur man kan lösa de stoppklossar som finns för att utveckla cyklingen. Det är väldigt positivt.

I Vänsterpartiet är vi också glada över att innehållet i vår motion togs till vara när det gäller ett konkret mål för med hur mycket cyklingen ska öka. Det är positivt att ha något att styra mot, och vi kommer att kunna utvärdera arbetet på ett tydligare sätt.

I en utredning som blev klar ungefär 2014 konstaterar statens utredare att det inte behövs särskilt många lagförändringar, vilket sas här tidigare. Det är snarare planeringsprocesserna som man behöver jobba med. Men det behövs också resurser. De räknar med att man skulle behöva lägga till ungefär 1 miljard.

Det talas också mycket om cykelparkeringar. I cykelstäder runt om i världen kan det vara problematiskt med cykelparkeringar. Man bör titta strategiskt på det, vid kollektivtrafiknoder men också vid större arbetsplatser. Man bör se på det på ett strategiskt sätt över lag. Det kan nämligen ställa till det.

Stora samhällsvinster kan göras med cykling, helt enkelt i fråga om att rädda vår planet – som ju är det största ansvaret vi har i vår tid – men också när det gäller att gynna människors hälsa. Genom att cykla kan man transportera sig på ett hälsosamt sätt. Det är också gynnsamt för låginkomsttagare eftersom det är ett billigt transportmedel. Det finns alltså många fördelar med cykling. Det tror jag att alla här i kammaren tycker.

När man jobbar med strategin skulle man kunna titta på intressanta exempel runt om i världen. Jag tycker att Groningen i Holland är väldigt intressant. Där har medveten stadsplanering lett till att det går dubbelt så fort att ta sig genom staden till vissa centrum med cykel som det gör med bil. Man kan alltså göra oerhört mycket för att gynna att vi transporterar oss på rätt sätt.

Jag vill också lyfta fram vår reservation. Jag yrkar bifall till reservation 2. I den tar vi upp behovet av att se över hur man gör när man bygger om till två-plus-ett-vägar. Problemet är att cykelvägarna försvinner då.

Möjligheten att över huvud taget färdas med cykel eller att gå kan försvinna när två-plus-ett-vägar byggs. Det kan skapa problem på landsbygden där barnen inte ens kan besöka grannen. Jag har lyft fram det här tidigare i talarstolen. Vi har nämligen tryckt på om det här ganska länge.

Trafikverket ser inte till att det finns cykelvägar, där det egentligen borde finnas, vid varje ombyggnad av två-plus-ett-väg. Därför vill vi att man lägger in ett tydligare uppdrag till Trafikverket om det. Det är ganska mycket cykelväg i landet som försvinner, just i glesbygd, när vi bygger om två-plus-ett-vägarna.

Med det yrkar jag bifall till reservation 2.

Anf. 77 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! När jag började i gymnasiet flyttade vi från Örebro till Kumla. De flesta av mina kompisar bodde alltså kvar i Örebro. Jag ville självklart åka dit så ofta jag kunde. Problemet var att busskortet inte gällde på kvällar och helger. Vad gjorde då en 16-åring som hade alla kompisar drygt två mil bort? Det blev många telefonsamtal, vilket inte var inte jättepopulärt. Det här var på det glada 90-talet, internets barndom. Jag har försökt förklara för mina barn vad som hände när man använde internet, att telefonerna inte fungerade och att det inte fanns någon Skype som man kunde umgås genom. Det är obegripligt för dem.

Vad gjorde jag för att inte bara kunna prata med kompisarna i telefon utan även träffa dem? Jag hade inget val. Jag satte mig på cykeln och cyklade längs gamla E3:an till Örebro. Det tog ungefär en timme dit. Det tog väldigt mycket längre tid på hemvägen eftersom det nästan bara var uppförsbackar.

Jag vet många som cyklar den vägen än i dag. De cyklar mellan kommunerna eftersom de jobbar i den ena och bor i den andra. Nu går det dessutom hyfsat att cykla där. Man har nämligen byggt ett cykelstråk, längs hela gamla E3:an. När jag cyklade där som tonåring var det mer eller mindre livsfarligt. Jag cyklade i vägrenen, och bilarna blåste förbi mig i 70–80 – om jag hade tur. För det mesta körde de betydligt fortare än så; det var långa raksträckor.

Tyvär ser det ut på det sättet på många ställen. Cykelstråk är inte något som prioriteras. Om fler ska våga använda cykeln måste det bli säkrare att cykla. Trafiksäkerheten för cyklister och gångtrafikanter bör lyftas fram tydligare redan i infrastrukturplaneringen. Man ska inte bara låta den bit som förhoppningsvis blir över mellan bilväg och dike vara till för cyklisterna. Det är inte bara styvmoderlig behandling utan dessutom farligt.

Ja, det är en i huvudsak kommunal eller regional fråga. Men staten kan bidra, genom att röja upp i regelverket. Att till exempel göra cykeln till ett eget trafikslag skulle kunna vara ett annat sätt. I dag är det snarast en sorts mellanvariant. Det handlar också om att reda ut krångliga trafikregler och att skylta så att det blir begripligt och tydligt. Vi låter inte bilisterna gissa sig till vilka regler som gäller i en ny stad. Varför ska då cyklisterna göra det?

Just otydligheten skapar irritation och leder till farliga vägar. Trafikreglerna för cyklister bör ses över och skärpas. I takt med att cykelhastigheten i pendlingstrafiken till och från jobbet ökar måste det finnas ett fungerande trafikregelsystem.

En annan del är underhållet. Där staten ansvarar för vägarna ska det givetvis finnas ett tydligt uppdrag om underhåll och drift av cykelvägar. Ett bra exempel från mitt eget hemlän är jämställd snöröjning, där Karl-skoga kommun var först ut. Man såg att snöröjningen fick olika konsekvenser för kvinnor och män. Män åker oftare bil. Kvinnor går och cyklar mer och åker mer kollektivtrafik. Vård- och sjukskrivningar till följd av halkolyckor kostar samhället fyra gånger mer än vad vinterväghållningen gör. Och de flesta singelolyckorna drabbar gångtrafikanter och cyklister. Ändå plogar man bilvägarna först och cykel- och gångvägarna sist. De senare leder dessutom ofta till busshållplatserna.

Även om det är fler som dör när de sitter bakom ratten eller är passagerare i en bil är det cyklister som dominerar slutenvården. 23 000 personer behöver varje år söka sig till ett akutsjukhus för vård efter att ha varit med om en olycka med cykel. Då har vi inte räknat alla de som så att säga bara tar sig till vårdcentralen. Det allra vanligaste är singelolyckor som ofta har orsakats av dåligt underhåll av vägarna. Det går med andra ord att förebygga med bra planering.

Nej, staten ska inte och kan inte göra allt. Men om vi tittar på framgångsrika länder kan vi se att man samverkar på alla nivåer där.

Vi ska inte tvinga folk att cykla, men om vi menar allvar med att man ska kunna välja cykel före bil måste cykeln ju också vara ett riktigt alternativ. Då måste infrastrukturen finnas på plats. Frågan om hur vi ska planera för dem som tar buss, cyklar eller går bör ställas mycket oftare. Vi ska ta bort hinder och framför allt ska man inte bygga nya hinder när det byggs nytt.

Vi liberaler står givetvis bakom alla våra reservationer, men för tidsvinnande yrkar jag bifall till reservationerna 1 och 4.
(Applåder)

I detta anförande instämde Sten Bergheden, Edward Riedl och Jessica Rosencrantz (alla M) samt Robert Halef (KD).

Anf. 78 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Ett långsiktigt och hållbart transportsystem har stor betydelse för många delar av vårt samhälle. Det handlar om miljön, resandet, hälsan och inte minst landets konkurrenskraft som bidrar till utveckling av vårt samhälle.

En väl fungerande och tillgänglig infrastruktur är viktig för person- och godstrafiken, för turismen och är en förutsättning för att det ska fungera för alla som bor på landsbygden att bo och även verka i olika delar av landet.

Herr talman! Cykeln är ett viktigt transportmedel. Om vi lyckas att få fler att använda sig av cykeln som transportmedel och även åka mer kollektivt så bidrar det både till bättre hälsa och till bättre miljön.

Kommuner och regioner bär det stora ansvaret för den lokala och regionala cykeltrafiken och staten bör stötta med lagar och regler som underlättar för cykling och även bidra med en nationell övergripande nationell cykelstrategi för att främja cykling.

Herr talman! Jag vill framhålla att vi kristdemokrater vill öka resurserna för cykelfrämjande åtgärder under de närmaste åren och vi har avsatt extra medel för detta i vårt budgetförslag.

Jag vill också påminna om att våren 2015 gjorde riksdagen, på initiativ av allianspartierna, ett tillkännagivande till regeringen om att arbeta fram en nationell cykelstrategi.

Och vi kan konstatera att regeringen nu jobbar med att ta fram en nationell cykelstrategi. Det är positivt!

För oss kristdemokrater är det viktigt att fortsätta att arbeta för att förbättra förutsättningarna för att det ska bli säkrare att cykla och motverka trafikolyckor där cykeln är inblandad.

Herr talman! En tredjedel av de resor som görs i dag är kortare än fem kilometer och cykeln är därför ett bra alternativ till andra färdmedel.

Ett ökat cyklande är positivt för att minska trängseln i våra städer. Därför är det viktigt att vi underlättar framkomligheten för cyklister i städerna.

Det är mycket positivt att intresset för cykeln som transportmedel har ökat på senare tid.

Det är också glädjande att det generella trafiksäkerhetsarbetet går framåt. Men tyvärr har antalet som skadas eller dör i cykelolyckor ökat, och det är en utveckling som vi måste ta på allvar. Vi behöver arbeta för att förebygga cykelolyckor så att det blir säkrare att cykla.

Det handlar exempelvis om trafikregler, tydlig skyltning, plogning av snö och sand under vinterhalvåret och att uppmuntra till att allt fler använder cykelhjälm.

Kristdemokraterna anser att det är viktigt att transportsystemets utformning, funktion och användning fortsätter att anpassas till målsättningen att ingen ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken. Trafiksäkerheten för cyklister och framkomligheten för cyklister ska prioriteras vid stadsplanering, och arbetet med regelförändringar som underlättar för cykling i våra städer bör prioriteras.

Herr talman! Kristdemokraterna välkomnar att regeringen efter det tillkännagivande som riksdagen gjorde våren 2015 har aviserat att det kommer att tas fram en nationell cykelstrategi.

Vi anser att detta arbete är värdefullt eftersom mer cykling sänker utsläppen, minskar trängseln på våra vägar och ökar folkhälsan.

Vi vill samtidigt framhålla att det finns flera förbättringar att göra för cyklister och att detta gäller bland annat stadsmiljön.

Det är viktigt att vi arbetar för en sammanhängande och säker cykelinfrastruktur över kommungränser och över regiongränser som bland annat förbättrar framkomligheten för cyklister och underlättar för arbetspendling.

Ett av de områden som vi anser att det behöver riktas fokus på är att det bör arbetas fram riktlinjer som närmare belyser möjligheterna för cyklister att göra en högersväng vid rödljus för biltrafik.

Även om det är glädjande att cykelns betydelse som transportmedel ökar kan vi samtidigt se att när andra trafikantkategorier drabbas av färre dödsfall och allvarliga olyckor än tidigare är utvecklingen dessvärre inte lika gynnsam för cyklister.

Strategin för säkrare cykling som har tagits fram av Trafikverket och berörda aktörer är en viktig del i arbetet för att öka trafiksäkerheten för cyklisterna.

Fokus i den kommande cykelstrategin bör vara att göra cykling säkrare med fokus på att minska på antalet olyckor och underlätta framkomligheten.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis framhålla att det behövs ett fortsatt och kraftfullt arbete för att öka säkerheten för cyklister i trafiken och att det behövs mer av strategiskt och förebyggande arbete för att minska antalet cykelolyckor.

Vi bedömer att detta ska ske med utgångspunkt från det övergripande målet som gäller för allt trafiksäkerhetsarbete: Ingen ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken.

Herr talman! Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas reservation och till allianspartiernas gemensamma reservation nr 4.
(Applåder)

I detta anförande instämde Sten Bergheden, Edward Riedl och Jessica Rosencrantz (alla M) samt Göran Lindell (C) och Christina Örnebjär (L).

Anf. 79 KARIN SVENSSON SMITH (MP):

Herr talman! Jag ska ta min utgångspunkt i ett sommarprogram som sändes sommaren 2015. Det var det sommarprogram som spreds mest, och det var Johan Rockström som pratade. Han betonade allvaret i klimatfrågan och det ansvar som vi nu har. Han sa att vi måste ställa om till att blir planetskötare.

Programmet delades mycket och utgjorde en väldigt bra infallsvinkel till de diskussioner som fördes inför det globala klimatmötet i Paris.

Sveriges åtagande följer den förhöjda ambition som klimatmötet mynnade ut i. Man enades om att i stället för att arbeta för att stabilisera växthusgaserna så att vi åstadkommer en temperaturhöjning på max två grader, skulle man försöka att nå en och en halv grad. Jag tror att det är få av oss som anar hur ambitiöst det målet är, men tyvärr pekar den faktiska utvecklingen fortfarande snarare mot fyra grader än mot en och en halv grad.

Men samarbetsregeringen har ett åtagande, och vi har en ambition som är avancerad. Sveriges bidrag till klimatförhandlingarna var att vi ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Jag har goda förhoppningar om att vi kan enas kring det, så att det inte bara blir samarbetsregeringens åtagande. Fossilfrihet var ett begrepp som myntades av den förra regeringen som tog initiativ till att utreda en fossilfrihet på väg.

Målet i den utredningen var att minst 80 procent av CO₂ ska vara borta senast 2030. Det är i ljuset av den som jag ser dagens cykelbetänkande.

Cyklern är alldeles oöverträffad när det gäller fordon för att åstadkomma resultat både ur samhällets perspektiv och för den enskildes klimatansvar. Därför är det glädjande att vi i utskottet förra gången när vi debatterade cykelfrågor kunde enas kring två tillkännagivanden, dels ett om en nationell strategi för cykeln med infrastruktur i centrum, dels ett som myndiggör vuxna cyklister att själva välja var man vill cykla.

Det är också glädjande att samarbetsregeringen levererar och har responderat. Man har satt igång ett arbete med nationell cykelstrategi. Man har också reserverat 100 miljoner för cykelfrämjande åtgärder 2016–2017. Mot den bakgrunden är jag lite förvånad över de reservationer som nu finns. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

När jag talar med cykelorganisationer är de snarare bekymrade över den snäva tidshorisont som departementet har när det gäller att ta fram den nationella cykelstrategin. Man har talat om att man ska leverera den redan

i maj i år. Jag hoppas att arbetet i första hand blir grundligt. Kan det också gå fort är det väl ingen nackdel. Men det viktigaste är att det blir bra.

Jag är också rätt nöjd med att vi i utskottet tydligt skriver vad vi har för förväntningar på arbetet med den nationella cykelstrategin. Vi ger inget tillkännagivande men skriver att vi förväntar oss att man återkommer med ett mål. En strategi är inte så mycket värd om man inte har en tydlig målsättning. Vad ska hela arbetet resultera i? Är det något som är mätbart och kan följas upp?

För mig är ett föredöme för sådana mål arbetet med nollvisionen. Där satte man politiskt ett tydligt mål som först blev ganska hånat av omgivningen. Ha, kan man sätta som mål att ingen ska dödas i trafiken! Jo, det kan man, om man samtidigt förser myndigheterna med de verktyg som behövs för att uppnå det.

I dag är Sverige ett land som i princip alla nationer som vill höja sina ambitioner i trafiksäkerhet besöker för att se: Hur gjorde ni? Jag hade nöjet att vara med under i princip hela den resan och vet vad man gjorde. Regeringen gav väldigt tydliga instruktioner till både Rikspolisstyrelsen och dåvarande Vägverket: Det är detta ni ska göra. Ni ska titta på hastighet, och ni ska bygga två-plus-ett-vägar med mittvajer.

Men man gjorde inte bara ett isolerat arbete inom ramen för statsapparaten. Man hade en nationell samling där man hade med kommuner, fackliga organisationer, intresseorganisationer och trafiksäkerhetsorganisationer där man systematiskt stämde av sitt arbete. Gör vi rätt saker? Har vi folk med oss? Är det rätt åtgärder? Jag menar att varenda död människa på vägen är en människa för mycket. Men jämfört med andra länder har vi få dödsfall per körd kilometer i vägsystemet.

Nu tror jag att man ska jobba lika systematiskt med cykelarbetet. Det gäller att vi i politiken är förankrade runt omkring och framför allt i Sveriges kommuner. Det är väldigt glädjande att organisationen Sveriges Cykelstäder har bildats, eftersom kommuner är en av nyckelaktörerna i detta. I vårt betänkande konstaterar vi att merparten av skadorna sker i det lokala cykelnätet. Vad är det man kan göra för att förhindra att olyckorna uppstår? Hur förhindrar vi framför allt de allvarliga incidenterna?

Vi ska kanske återkomma till det när vi diskuterar trafiksäkerhet i kammarerna. Man måste fundera över om vi kanske ska revidera inriktningen på vårt trafiksäkerhetsarbete. Det finns en viss motsägelse när man tittar på det övergripande målet.

Vi säger att vi ska åstadkomma åtgärder som leder till bättre hälsa men vidta försiktighetsåtgärder. Har vi stämt av att de försiktighetsåtgärderna inte leder till att människor fastnar i ett gammalt och traditionellt beteende därför att de är rädda för att skadas? Vi måste ha en öppen diskussion. Hur uppmuntrar vi fler att cykla? Det är så väldokumenterat bra för hälsan att vi rör på oss mer och samtidigt ser till att det blir färre skador.

Jag tror att hastigheten i våra städer är en nyckelfråga i sammanhanget. Jag ser det från flera skånska städer, i min egen hemstad, i Malmö och i andra. Kan man få ned bilarnas hastighet ökar det människors vilja att cykla. Det lindrar också de skador som trots allt uppkommer i trafiken.

Jag var i morse på ett seminarium som var väldigt uppmuntrande. Det var ett seminarium som handlade om stadskärnor. Hur ska vi få mer attraktiva stadskärnor? Där finns en klar koppling till vilket transportslag människor väljer.

I dag tror jag att väldigt få människor skulle framhålla en stadskärna med många bilrörelser och många bilparkeringsplatser som ideal för den stad de vill erbjuda sina medborgare. Tvärtom talar väl alla från olika håll om att vi vill ha levande stadskärnor där människor vill vistas utomhus, där de handlar och där de mår bra.

Det var väldigt intressant att få ta del av en undersökning från Melbourne. Tittar man på parkeringsytor och hur mycket vinst de genererar levererar cyklisterna tre gånger så mycket intäkter till handlarna än bilisterna om man räknar intäkt per yta.

Det är inte så att cyklisterna i genomsnitt är rikare än bilister. Men vid cykelparkeringsplatserna sker ett mycket större ombyte. Människor väljer var de handlar, och de drar till sig fler människor. Har man en stadskärna överbelupen med bilar är den inte attraktiv och drar inte till sig nya människor.

Motsvarande undersökning har genomförts i Göteborg. Där har man tittat på kronor per vecka och parkeringsyta. Återigen visar man att en klok planering om man vill ha en levande stad och ett rikt handelsliv i stadens kärna är att planera för cyklisterna och gångtrafikanter i första hand.

Självklart kommer det att behövas några bilar. Men tidens utveckling och det ambitiösa klimatkravet vi har lagt på oss själva innebär att mer av det bilarbetet måste ske i form av bildelning och mindre av att man äger en privat bil och upptar mycket plats med parkering.

Vi behöver ändra fördelningen. Hela vårt cykelarbete är ett oerhört konstruktivt arbete som både kan gynna mindre klimatpåverkan och bättre hälsa hos människor.

Anf. 80 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till betänkandet TU7 *Cykelfrågor* och avslag på reservationerna.

Cykel är ett gammalt fortskaffningsmedel. År 1817 uppfanns cykeln av Karl Drais, en tysk. Det var ett tvåhjuligt fordon likt dagens cyklar men utan pedaler och kedja. Den moderna cykeln med pedaler och kedja uppfanns 1885 av en engelsman som hette John Kemp Starley.

Sedan dess har cyklingen vuxit sig stark i Sverige och i hela världen. Att cykla är miljövänligt. Cykel är utifrån ett folkhälsoperspektiv ett väldigt bra fortskaffningsmedel med effekter på välbefinnandet vid regelbunden användning.

En studie från Nederländerna som publicerades för en tid sedan påvisar att de som cyklar till och från arbetet har en lägre sjukfrånvaro än de som åker kollektivt eller per bil.

Det finns en väldigt stor politisk samsyn om värdet och vikten av stärka cyklingen. Det tycker jag är glädjande. Det kommer att underlätta det fortsatta arbetet med den nationella cykelstrategin som vi nu är inne i.

Jag vill också passa på att ta upp Kent Johanssons utredning, som jag tyckte var en väldigt bra utredning när den landade. Dessvärre tog som jag ser det inte den borgerliga regeringen tag i den utredningen. Det är vad vi nu gör i den nationella cykelstrategin. Men det är ett väldigt bra faktamaterial som jag tror att vi kommer att ha stor nytta av i det fortsatta arbetet.

Arbetet med den nationella cykelstrategin är precis nu igång. Jag har fått förmånen att delta i det vid något tillfälle. Precis som Karin Svensson Smith redogjorde för pågår arbetet. Det kommer att vara leverans till sommaren. Det är till och med så att cykelorganisationerna tycker att det går lite väl snabbt. Det är också någonting som vi får ta hänsyn till när det sedermera gäller slutleveransen.

Vi har i samarbetsregeringen pekat på att vi vill sätta cykling på agendan och framför allt sätta cykelmål. Det finns medel avsatta. Det är totalt 100 miljoner kronor. Det är 25 miljoner 2016 och 75 miljoner 2017 till cykelfrämjande åtgärder.

Det kan vara nationella cykelleder. Det kan vara mål och uppföljbara delar som vi kan använda de här pengarna till. Vi får återkomma till vad det kan vara för något. Men målsättningen är naturligtvis att få så många som möjligt att välja cykel som ett alternativ i vardagspendlingen.

Ansvarsfördelningen när det gäller cykelinfrastrukturen är väldigt tydlig. Trafikverket ansvarar för drift och underhåll av det statliga nationella vägnätet, och kommunerna ansvarar för de kommunala vägarna och gatorna. Regionerna tar fram planeringen när det gäller det regionala nätet. Alla måste kunna samverka. Annars spricker möjligheten att nyttja cykeln som ett bra sätt att pendla.

De motioner som tar upp de enskilda vägobjekten måste behandlas i de nationella infrastrukturplanerna och inte minst i de regionala länstransportplanerna. Vi får naturligtvis ta med det i det arbete som kommer att ske.

Många kommuner har varit framgångsrika i att ta fram kommunala cykelplaner, vilket jag tycker är väldigt värdefullt. Numera finns det ett nätverk som heter Svenska Cykelstäder. Vi har i riksdagen, som jag hoppas att de flesta av er känner till, ett cykelnätverk som jobbar framgångsrikt med alla de cykelorganisationer som finns. Jag vill också passa på att framhäva ett nätverk som har bildats som heter Svensk Cykling. Där har vi aktörer från Cykelfrämjandet till cykelstäderna. Däremellan finns Vätternrundan och andra aktörer. Det är väldigt bra för oss som jobbar med de här frågorna att ha en part att kunna prata med och få respons från. Vi har en cykelfrukost nästa torsdag, som jag vill passa på att bjuda in er till om ni inte har anmält er till den.

Christina Örnebjär tog i sitt anförande upp snöröjningen. Jag vill bara ge ett exempel. I min hemkommun, Motala, införde vi för ett tiotal år sedan att gång- och cykelvägar skulle ha prioritet nummer ett vid snöröjningen. Det var ett liv utan dess like till att börja med. Det var många bilister, företrädesvis män i min ålder, som var riktigt förbannade. Varför skulle man ta cykel- och gångvägen först? Men nu, efter ett antal år, har man insett att det finns ett värde i det, inte minst för att det, precis som Christina sa, är väldigt många kvinnor som nyttjar cykel. Det är också barnfamiljer som ska ta sig fram på gångvägen. I dag funkar det bra just med den delen. Där ser man att det kommunala inflytandet och den kommunala politiken kan göra skillnad om viljan finns.

Jag upplever faktiskt att det har blivit ett helt annat samtalsklimat i dag i våra kommunala församlingar när det gäller cykel. Man ser cykel som en väldigt viktig framgångsfaktor för att kunna nå ett kollektivt mål när det gäller pendlingen.

Jag vill avslutningsvis kommentera reservationen från Alliansen om trafiksäkerhet och trafikregler. Det är naturligtvis också en del som kommer att omfattas av cykelstrategin. Det är ett avsnitt som man diskuterar. Hittills har man haft en väldigt stor diskussion kring säkerheten. Jag håller det för troligt att det verkligen kommer fram någonting i samband med strategin. Exakt hur den ska utformas får vi återkomma till.

Sedan gäller det elcyklar. Det är något som har kommit väldigt snabbt. Jag håller med Borian. Jag tror att det kommer att växa väldigt snabbt framöver. Vi kommer framöver att behöva behandla frågan: Hur ska vi hantera elcyklarna? Det är också en del som tas upp i den nationella cykelstrategin och som vi lär få återkomma till i kammaren framgent om det kommer att krävas lagstiftning som gör att man behandlar det på ett annat sätt. Det är en fråga som är lite tidigt väckt men som vi kommer att få behandla framöver.

Med det, herr talman, yrkar jag återigen bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.
(Applåder)

I detta anförande instämde Lars Mejern Larsson, Pia Nilsson, Jasenko Omanovic, Leif Pettersson och Suzanne Svensson (alla S).

Anf. 81 JIMMY STÅHL (SD):

Herr talman! Mycket har redan sagts om cykling, så det blir inte mycket för mig att tillföra. Men jag tänkte i alla fall prata lite grann om cykel.

Vi sverigedemokrater är positiva till att människor blir mer aktiva i sin vardag genom att cykla till och från sitt arbete och sina fritidsaktiviteter eller bara till affären. Cykeln är ett bra transportmedel, och det finns många fördelar med ett ökat användande av cykeltransporter, bland annat ur ett folkhälsoperspektiv.

Cyklandet har tagit fart de senaste åren. Bland annat genom Cykelutmaningen har man arbetat hårt för att öka cyklandet. När det gäller Cykelutmaningen har man haft som mål att på arbetsplatser få ihop lag bland de anställda som tävlar om att använda alternativa färdmedel till och från sina arbeten. Det är en rolig lagtävling där deltagarna samlar poäng till lagen genom att gå, cykla och åka kollektivt till och från sina arbeten. För att motivera lagen att kämpa delar vinster ut, ofta i form av värdebevis.

Att ta sig fram med cykel är inte alltid lätt då infrastrukturen i städer och på landsbygden ofta är byggd för motorfordon och lämpar sig dåligt för cyklister. Flera av de motioner vi behandlar i utskottet och i det här betänkandet handlar om att främja ett ökat cyklande och om hur man ska underlätta, så att det går att ta sig fram enklare, snabbare och säkrare. Det handlar om allt från cykelmotorvägar till enskilda små sträckor i kommunerna. Sverigedemokraterna ser gärna att man tar med cykeln när man gör sin stadsplanering och tänker på alla transportslag då det planeras för infrastruktur.

Allt fler använder cykeln. Det beror på många faktorer. Man vill öka den personliga motionen. Man vill kanske, som i Göteborg, slippa trängselskatt. Det kanske är svårt att få parkering. Man kan till och med tjäna tid genom att cykla. Skälen till att man väljer att använda cykel är många.

För att främja att fler människor cyklar kan man med fördel bygga ut hyrcykelsystemet. Det handlar även om att utöka sortimentet. Man skulle kunna erbjuda elcyklar. För pendlare är det många gånger svårt att transportera sin cykel på kollektiva färdmedel. Hyrcyklar vid stationerna skulle vara mycket positivt. Det finns redan. Tyvärr förstörs och stjäls många hyrcyklar, vilket gör det olönsamt för de företag som tillhandahåller dessa. Men för att undvika förstörelse kan man vara kreativ och bygga cykelgarage där cyklarna är mer skyddade.

Herr talman! Säkerheten är mycket viktig i trafiken. Då allt fler väljer cykel som färdmedel för att pendla från och till sina arbeten blir det fler oskyddade trafikanter på våra gator. Jag har försökt ta fram statistik. Jag fann mycket statistik, och statistiken visade väldigt olika saker. Mellan 80 och 100 personer dödas och närmare 6 000 personer skadas varje år – ungefär 30 procent av dem råkar ut för detta vid övergångsställen.

Vad gäller i trafiken? Du ska cykla på höger sida av körbanan. Om det finns en cykelbana ska du normalt använda den. Du får dock cykla på körbanan även om det finns en cykelbana när det är lämpligare med tanke på färdmålet. Och i så fall måste du vara mycket försiktig.

Fler och fler som cyklar nyttjar just denna möjlighet att ge sig ut på gatorna, då de vill ta sig fram fort. Gång- och cykelbanor kanske inte är tillfredställande att ta sig fram på med tanke på de hinder som finns, såsom barnvagnar och hundägare som håller i långa koppel. Genom att man befinner sig på vägen ökar risken för allvarliga olyckor dramatiskt. Vi måste hitta möjligheter att separera dessa trafikslag i så stor utsträckning som möjligt.

Sverigedemokraterna ser en ökad olycksrisk när fler cyklister väljer att använda gatorna. Om cyklisterna väljer vägarna i stället kanske kommunerna inte anser att det är lika motiverat att bygga fler cykelbanor.

Vi sverigedemokrater ser också möjligheten att eventuellt göra en större och gedignare körkortsutbildning där man tar mer hänsyn till cykling och att man redan i skolan undervisar mer om cyklar, dess utrustning och hur man tar sig fram i trafiken utan att skadas.

Många cyklister kanske inte ens har körkort, och de har ingen förståelse för hur bilisterna kör, ser och verkar. Kunskaperna om cyklar och hur de får framföras är troligtvis ganska dåliga både hos cyklister och bilister. Vi riksdagsledamöter har fått bevis på detta i ett mejl från en person som skriver att cykelpassager är livsfarliga för cyklister, och många cyklister skadas där de tror att de har rätt att ta sig fram.

(Applåder)

I detta anförande instämde Angelika Bengtsson, Sara-Lena Bjälkö, Per Klarberg och Cassandra Sundin (alla SD).

Anf. 82 CARL SCHLYTER (MP):

Herr talman! Det är inte varje gång man sitter på sin kammare, hör en debatt och känner att nej, nu vill jag gå dit och vara med i debatten!

Det här med cykling engagerar ju så fantastiskt, och när man läser det här betänkandet kan man tro att det är lite ogint här i riksdagen, att alla motioner ska avslås och så. Men när man hör debatten förstår man att vi i riksdagen gillar cykling. Det är helt fantastiskt, och det sprider sig utanför våra gränser.

I dag blev jag intervjuad av brasiliansk tv. Han undrade lite grann hur demokratin här funkade. När jag berättade att jag brukar låna en tjänstecykel var det det han absolut ville ha bild på. Tjänstecyklar i parlamentet! Hemma hos oss har vi svindyra – ursäktat språket, herr talman – mycket dyra limousiner i stället, sa han.

Då ser man att det här kan vara en framtidsbild. För vad är cykeln? Den är energisnål. Det finns inget annat transportslag som använder så lite energi i stadstrafik per personkilometer. 10 kilo stål och grejer för att förflytta 85, kanske snart 90 kilo människa i stället för ett och ett halvt ton plåt, stål och skrot som ska dra i väg en stackars människa!

Ytineffektivt är det också med bilar jämfört med cyklar. Tänk så mycket cyklar det får plats på samma yta! Och det är tyst! Inga bullerproblem! Vi undrar var vi ska bygga, för det är buller överallt och vi har konflikter om det. Men gud vad tyst det är när cyklarna kommer! Ibland kan man till och med bli lite rädd för dem när de svischar förbi på trottoarerna.

Varför inte ha tvåfiliga cykelbanor? Fantastiskt – en snabbfil för herrar i trikåer som svischar förbi och en för oss vanliga dödliga!

Dessutom är det snabbt med cykeltrafik i staden. Det finns inget som går fortare. Det är det absolut effektivaste sättet på alla sätt. Vilken härlig stadsmiljö, och lite kostar det också! Om man bygger en cykelbana för 74 miljarder kan man ta ett varv runt jorden nästa, eller hur? Man får inte mycket vägtunnel för de pengarna i jämförelse.

Det är alltså en otroligt penningeffektiv och miljöeffektiv hälsovinstgrej, på alla sätt fantastiskt. Så är det då vi här i riksdagen som säger att nu vill vi satsa på det här. Vi inväntar vår härliga nationella strategi, och sedan kör vi igång – pling, pling!

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 17.)

§ 16 Kultur och fritid för barn och unga

Kulturutskottets betänkande 2015/16:KrU4

Kultur och fritid för barn och unga

föredrogs.

Anf. 83 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Man skulle kunna säga att trafikutskottet var ute och cyklade i det förra betänkandet, men det är väl för göteborgskt för att det ska vara riktigt på sin plats.

Vi övergår till kulturfrågorna i betänkande KrU4 *Kultur och fritid för barn och unga*. Detta är det mest prioriterade kulturområdet för oss moderater och för Alliansen. Jag står bakom alla reservationer i betänkandet men yrkar bifall endast till reservation 4.

Kulturen angår oss alla genom hela livet. Genom att ge barn så stor tillgång som möjligt till kultur ger vi dem de främsta framtidsmöjligheterna. Barns utveckling sker via lek, dans och fantasi. Genom läsande får vi ett språk som vi kan använda som ett verktyg för att tillgodogöra oss

*Kultur och fritid
för barn och unga*

utbildning, lära känna andra världar och ta del av det demokratiska samtalet. Böcker, film, musik och eget skrivande hjälper många barn genom tonårstidens existentiella grubblerier och sorger.

De barn som kommer från hem där litteratur och konst inte spelar någon framträdande roll riskerar att få en sämre språkutveckling, svårare att tillgodogöra sig kunskap i skolan och i förlängningen sämre förutsättningar att kunna hävda sig som vuxna på en mer kunskapsintensiv svensk arbetsmarknad.

Det är därför vi i Alliansen prioriterar barnens rätt till kultur.

Förståelsen för vad kulturen betyder för en människas språkliga, intellektuella och emotionella utveckling är viktig. Det är i det sammanhanget som alliansregeringens reform Skapande skola och satsandet på barns läsande är så viktig. Vi är glada att allt fler har anslutit sig till dessa satsningar. Antalet bokhyllor i hemmet eller i vilken mån föräldrarna besöker museer och teatrar får aldrig bli avgörande för barns möjligheter att ta del av kulturen.

Vi har i det här betänkandet ett förslag om att utöka Skapande skola också till gymnasieskolan. Det kommer vi att återkomma till flera gånger framöver.

Herr talman! För att anknyta till mitt yrkande gällande reservation 4 är det viktigt att vi håller minnena levande mellan generationerna av vad som hände under 30- och 40-talet och också vad som händer i dag när nazismen och främlingsfientligheten dominerar Europas utveckling.

Mona Sahlin har i Aftonbladet i dag en väldigt bra artikel som alla bör läsa. Det är viktigt att vi vaccinerar de uppväxande generationerna mot de totalitära ideologierna, att man på plats i Auschwitz och andra koncentrationsläger kan se vad mänskligheten är förmögen till när vi släpper spårarna.

Det är viktigt att motarbeta främlingsfientligheten, och det är därför vi tycker att det är så viktigt att se över möjligheten till bidrag för att genomföra skolresor till koncentrationsläger. Vi hoppas att vi kan få till en utredning, och vi önskar att fler partier stod bakom denna satsning mot främlingsfientligheten.

Jag övergår nu till den nuvarande minoritetsregeringens politik för barn och unga. Deras prioriteringar är helt obegripliga om man har barns bästa för ögonen.

Herr talman! Låt mig ta två exempel. För det första har Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet valt att satsa 100 miljoner kronor på en maxtaxa i kommunala kulturskolor, trots att all erfarenhet visar att detta kommer att gynna barn som redan går i kommunala kulturskolor med höga avgifter i kommuner runt storstäderna – med andra ord, barn från ekonomiskt starka och ofta kulturintresserade hem. Denna insats hjälper inte dem som står i kö, som inte kommer till och inte får tillgång till möjligheten att utöva kultur.

Jag hoppas att ni som är ansvariga kommer att förklara i denna debatt hur ni har tänkt så att vi kan se ljuset.

Det andra exemplet, herr talman, är att från och med i förrgår, den 1 februari, kan vi som är över 18 år fritt promenera in på de statliga museerna – på deras basutställningar.

Denna 80-miljonerssatsning gynnar framför allt tillresta utländska turister och dem som redan besöker museerna. Hur den ska gynna barn och unga är skrivet i stjärnorna. Vi är oroade att den försämrar barns och ungas tillgång till samtliga utställningar, då inte ens kulturministern har kunnat ge besked om den så kallade fria entrén också ska gälla specialutställningarna. Jag uppmanar Anna Wallentheim, Niclas Malmberg och Rossana Dinamarca, som står bakom detta, att förklara vad som kommer att gälla för barn upp till 18 år angående specialutställningar.

När Alliansen tillträdde gjordes tillgången till museer om i grunden. Det blev möjligt för museerna att ta ut en entréavgift för vuxna, samtidigt som barn och unga upp till 19 års ålder fick gratis tillträde till alla utställningar – *alla* utställningar, herr talman. Det var en betydande kvalitetsökning och en rättvis och rimlig reform som har utvärderats av Myndigheten för kulturanalys med flera.

Vi vet att med kvalitetsutställningar kan museerna lyckas locka besökare, unga som gamla, i samma om inte högre utsträckning än när det var fritt inträde.

Hur tänker Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet se till att kvaliteten inte försämras med satsningen man har gjort?

En sista fråga till er: Hur ska museiovana personer hitta till museerna? Det finns ju ingenting skrivet om det. Det är bara prat. Jag avslutar med att säga som Mona Sahlin säger i dagens Aftonbladet: Det gäller att agera rätt, inte bara prata rätt.

(Applåder)

Anf. 84 ARON EMILSSON (SD):

Herr talman! Jag yrkar inledningsvis bifall till Sverigedemokraternas reservation 2 om ungdomars rätt att välja partner. I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.

Vi har i det här betänkandet en rad frågor av vikt för barn och unga. Jag instämmer med utskottsmajoriteten – mycket görs på många av dessa områden.

Från Sverigedemokraternas sida har vi flera förslag för att tillgängliggöra och levandegöra kultur för barn och unga, något som kommer att återkomma i olika skepnader i betänkanden under våren. Men jag tänkte uppehålla mig vid något som fått stor uppmärksamhet det senaste året och den senaste tiden.

I vårt kulturområde är det i dag snarare regel än undantag att äktenskap ingås av kärlek och på frivillig basis mellan de båda makarna. För oss i Norden är det en självklarhet. I många länder i Mellanöstern är det snarare en utopi.

I dessa dagar av folkvandring till Europa och Sverige uppstår naturligtvis kulturkrockar, till exempel på grund av skillnader i synen på äktenskapet. Bristande styrning och bristande kulturell självkänsla banar väg för en ålderdomlig äktenskapssyn och sexuella övergrepp, vilket vi har sett i accelererande omfattning det senaste året. Det är en riktigt allvarlig situation för många barn och unga.

I vårt land är det brottsligt med barn- och tvångsäktenskap. Trots det förekommer de. Det är tid att agera, markera och lära dessa människor att ta seden dit de kommer. Om inte gör andra det. Gör vi det inte på ett klokt

och genomtänkt sätt i den här kammaren ser vi att grupper kan göra det på andra sätt, och det vill vi inte vara med om.

En undersökning från 2009 visade att det då kunde vara över 70 000 unga i Sverige som var utsatta för tvångsäktenskap eller begränsningar vad gäller val av partner, oftast på grund av den närmaste familjens förväntningar eller krav.

Den senaste tiden har vi sett en omfattande bevakning av och debatt om fenomenet tvångsäktenskap och då särskilt barnäktenskap i Sverige.

Den centerpartistiske kommunpolitikern Thomas Lindberg uttryckte det så här i ett uttalande i Smålandsposten: ”Om de kommer hit som asylsökande ska deras kultur gälla.” Det kan man tycka är häpnadsväckande och fullständigt oacceptabelt. Vilka andra i Sverige kriminaliserade handlingar ska vi ursäkta med att de är etablerade i andra kulturer? I Sverige gäller svensk lag; så enkelt är det.

Juno Blom, som är ansvarig för den stömlinje som finns på nationell nivå, förklarade i Svenska Dagbladet i juli förra året att problemet är omfattande. Närmare 500 fall hade man fångat upp, varav 93 rörde frågor om barn- och tvångsäktenskap. Man visste att minst 11 hade blivit bortgifta mot sin vilja och kanske fått hela livet fördärvat.

Blom efterlyser omfattande granskning och löpande nationella undersökningar. Det är steg i rätt riktning, men det är beklagligt att vi inte kan ta ett större grepp om detta i utskottet genom att möjliggöra löpande nationella undersökningar som kan leda till slutsatser om vilka ramar och verktyg som behövs. Många efterfrågar till exempel skarpare lagstiftning.

Länsstyrelsen i Östergötland har ett nationellt uppdrag, ett myndighetsuppdrag, att arbeta med de här frågorna. I *Delrapport – Nationella Kompetensteamet* redovisar man resultatet av en begränsad och tidsbegränsad undersökning. Samtidigt visar färskare statistik från Brottsförebyggande rådet att problematiken fortgår. Det visar på behovet av löpande nationella undersökningar och analyser. Det skulle i förlängningen kunna ge oss skarpare verktyg och underlag för lagstiftning som eventuellt kan behöva förstärkas eller komma till stånd.

(Applåder)

I detta anförande instämde Angelika Bengtsson, Sara-Lena Bjälkö och Cassandra Sundin (alla SD).

Anf. 85 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Alliansregeringens och Centerpartiets tydliga prioritering under de senaste mandatperioderna har varit barns och ungas rätt till och tillgång till kultur i hela landet. Det manifesterades inte minst i en tydlig och konsekvent kulturpolitik där Skapande skola och kultursamverkansmodellen var två viktiga byggstenar – två byggstenar med tydliga centerpartikännemärken.

Skapande skola är en viktig insats för barns och ungdomars möjlighet till kontakt med kultur men också till att utöva kultur. I Skapande skola, som är sprungen ur en centerpartimotion, får alla elever i en klass uppleva och delta i kulturskapande under ledning av professionella kulturarbetare. Oavsett om det är genom att skriva, måla, dansa, spela musik eller något annat kulturellt uttryck utvecklas individen på många olika sätt.

Utvärderingar av Skapande skola visar på hur barns och ungas delaktighet och inflytande utvecklas när kulturen får ta plats i skolan. Det visar också att Skapande skola är en unik satsning som måste få fortsätta att leva och utvecklas på sina egna villkor.

Det är bra att en utredning nu tittar på hur nationella program på gymnasiet ska kunna innefatta estetiska ämnen. Men ett estetiskt ämne på gymnasiet kan inte likställas med Skapande skola. Just mötet mellan eleverna och den professionella kulturskaparen, som annars kanske inte skulle hamna i detta möte, är en kärna i Skapande skola. Det är ett möte som sker under lektionstid men inte enbart som ett estetiskt ämne.

Jag ser gärna att det estetiska ämnet åter blir obligatoriskt inom gymnasieskolan, om det praktiskt går att genomföra. Men det kan inte ersätta vad Skapande skola skulle kunna betyda för gymnasieeleven. Skapande skola har heller ingen läroplan eller betygsskala.

Att få utveckla sin talang i en friare kulturell verksamhet stärker ens tro på sig själv och förståelsen för andra. Det bidrar också till ett förbättrat arbetsklimat på skolorna, och elevernas självkänsla och självförtroende stärks. Nästa naturliga steg borde därför vara att även gymnasiet på sikt får ta del av Skapande skola.

Herr talman! I FN:s barnkonvention erkänns bland annat barnets rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. En särskild utredare tillsattes av alliansregeringen för att se över hur tillämpningen av lagar och andra föreskrifter överensstämmer med barnets rättigheter. I slutet av denna månad ska utredaren redovisa sitt uppdrag.

I FN:s barnkonvention kan vi läsa att varje barn har rätt att ta del av det kulturutbud som finns för vuxna men också rätt till ett eget kulturutbud skapat särskilt för barn och unga.

Barns och ungas rätt till kultur är alltså en prioriterad fråga i den nationella kulturpolitiken – och det alltsedan alliansregeringens två mandatperioder.

Myndigheterna inom kulturområdet ska därför enligt sina instruktioner också integrera ett barnperspektiv i sin verksamhet. Som en del i Alliansens prioritering av barns och ungas rätt till kultur var också barns och ungas läsande en viktig del i Alliansens kulturpolitik. Många av de läsfrämjande insatserna gjordes i nära samarbete mellan kultursektorn och utbildningssektorn.

Herr talman! Möjligheten att ta del av kultur och själv skapa genom digital teknik måste tas till vara. Att som barn eller ung ha möjlighet att använda nätet för skapande och bildning liksom för sociala kontakter är i dag en självklarhet och samtidigt en fördel vi ska se positivt på. Att som land ligga i framkant inom detta område är viktigt, och vi kan också se exempel på vad det kan leda till. Vi har till exempel en framgångsrik svensk bransch för dataspel och apputveckling, ett kreativt entreprenörskap som engagerar många.

Vi vet inte vilka nya kulturella yttringar som kommer att uppstå när tekniken utvecklas. Med det krävs ett öppet förhållningssätt från offentligt håll så att även ungas aktiviteter på internet kan få stöd.

Vi måste dock vara medvetna om att det förekommer kränkningar såsom mobbning, hot och trakasserier på nätet. Det är i ökande omfattning

då alltmer av interaktion sker på nätet. Då är det viktigt med ett aktivt arbete för att motverka detta, inte minst när det gäller hot och mobbning mot barn och unga, som ofta är i en utsatt position.

Mycket arbete kring detta initierades av alliansregeringen, och det fortgår. Det har vi hört redovisas i dag.

Vi får dock inte slå oss till ro utan hela tiden fortsätta att ta ansvar och i ord och handling visa att vi inte på något sätt kan tolerera kränkningar i någon form. Det är vi skyldiga våra barn och ungdomar.

Herr talman! Jag står bakom reservationerna 5 och 7, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 5.
(Applåder)

Anf. 86 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Jag står självklart bakom de reservationer jag har yrkat på i utskottet, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 6. Jag stöder naturligtvis de övriga yrkanden som mina alliansvänner har gjort och kommer att göra i debatten.

Herr talman! Barn behöver konst, berättelser, dikter och musik precis lika mycket som de behöver kärlek, mat, frisk luft och lek. Det säger Philip Pullman, som tog Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne, ALMA-priset, 2005.

Herr talman! Barnkultur av hög kvalitet stimulerar fantasi och kreativitet. Samhället, det offentliga, *vi* har ett särskilt ansvar för att alla barn och unga får växa genom professionella kulturupplevelser och eget skapande, oavsett bakgrund.

Därför beslutade alliansregeringen 2009 att ge frågan högsta politiska prioritet. För första gången någonsin fastställdes barns och ungas rätt till kultur som ett nationellt kulturpolitiskt mål. Det innebar att de statliga kulturinstitutionerna fick i uppdrag att utforma barn- och ungdomsstrategier och att prioritera barn och unga när resurser och bidrag ska fördelas inom kulturområdet, precis som Per Lodenius nyss var inne på.

Hälften av stödet till de fria teatergrupperna går till projekt och verksamheter som riktar sig till barn och unga. Men det räcker inte. Vi behöver gå vidare med riktade insatser för att garantera att övrig konst, övriga berättelser, poesi, musik och scenkonstupplevelser blir ett naturligt och stående inslag under uppväxt och skolgång.

Skolan har en unik förmåga i samhället att nå alla barn och ungdomar. Därför satsade alliansregeringen 170 miljoner kronor per år på kultur i skolan genom projektet Skapande skola. Här samarbetar dansare, författare, skådespelare, konstnärer och filmare långsiktigt med skolan för att integrera kulturella och konstnärliga uttryck i skolans arbete.

Barn, föräldrar, pedagoger och kulturskapare runt om i Sverige kan vittna om de positiva effekterna av Skapande skola. Självkänsla, kreativitet och kritiskt tänkande är något som ofta tar sin början när barn för första gången spelar ett instrument, tar plats på scen, skriver en berättelse eller framför ett egenkomponerat musikstycke.

Ett samhälle där alla barn får uttrycka sig och delta i kulturlivet är ett samhälle där allas livsvillkor och berättelser får plats. Därför kommer vi liberaler enträget att fortsätta att prioritera barns och ungdomars plats i kulturpolitiken. Därför står jag bakom reservationerna 5 och 7 även om jag inte yrkar bifall till dem.

Givetvis är det så som Per Lodenius beskrev: Det vore en ynnest om det goda Skapande skola kunde vidgas till att också omfatta gymnasieskolan. Det är viktigt.

Herr talman! Scenkonst kan vara en otroligt stark och omvälvande upplevelse för ett barn. Scenkonst är att göra det svåra talbart. Det får oss att utvecklas som människor, vilket är viktigt för att vi ska förstå varandra och kunna bygga ett samhälle tillsammans – att vi har förmåga att se oss själva i andra och inte bara identifiera oss med det som är likt oss utan också med det som är olikt oss. Konst kan vara något som är olikt verkligheten, men den kan bli en sannare bild av verkligheten än den direkta avbildningen.

Scenkonsten skapas i ögonblicket. Det är en kollektivt delad upplevelse som kan stimulera vår fantasi till att se en annan möjlig verklighet. Det gör en barndom rikare och roligare. Därför har vi motionerat om att scenkonst ska vara en självklarhet i barns uppväxt och skolgång.

Långt ifrån alla barn får i dag möjlighet att möta scenkonst. En elev kan gå igenom hela sin skolgång, nio år, utan att se en enda teaterföreställning.

Därför, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 6.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag gå in på den viktiga motionen om skolresor till förintelselägren. Vi möter dagligen olika antidemokratiska yttringar i form av rasism och främlingsfientlighet, och via medierna tvingas vi tyvärr alltför ofta ta del av information om brott och övergrepp med rasistiska och nazistiska förtecken – år 2016. Därför är det viktigt att vi arbetar med vår demokrati och de rättigheter och skyldigheter den ger oss. Ett sätt är att resa till de platser där vår tids värsta ohyggligheter hände för inte alls länge sedan.

Vi vet att för dem som deltagit i studieresor till dessa viktiga minnesplatser har det varit upptakten till ett aktivt arbete på olika sätt på hemmaplan – såväl arbete av förebyggande karaktär som mer akuta insatser när något händer på den egna skolan, i den egna kommunen. Vi liberaler är övertygade om att arbete mot rasism, nazism och främlingsfientlighet börjar hos den enskilda individen, och det måste ske lokalt. Men stödet till detta, herr talman, kan mycket väl vara nationellt. Därför stöder jag reservation 4.

Herr talman! Det var inte de få människornas ondska utan de många människornas tystnad som gjorde Förintelsen möjlig.
(Applåder)

I detta anförande instämde Christina Örnebjär (L).

Anf. 87 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Vi debatterar kultur och fritid för barn och unga. Jag står bakom de reservationer som jag har yrkat bifall till i utskottet – 3, 5 och 7 – men för tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservation 7.

Jag vill ta upp tre områden i betänkandet utifrån mina reservationer. Det första är barn och unga på nätet. Alliansregeringen tillsatte en utredning som skulle analysera bland annat det straffrättsliga skyddet när personer utsätts för hot och kränkningar av olika slag, och i dag presenteras den på DN Debatt av lagmannen Gudrun Antemar. Hon har tittat på detta och vill förbättra straffskyddet för integriteten när det gäller hat och hot på internet.

Det görs utredningar, insatser, kartläggningar, kampanjer och särskilda webbsidor för att sätta fokus på de problem som finns i samband med användandet av internet. Fokus har också riktats på föräldrarnas ansvar, bland annat genom Safer Internet Day, en dag som firas i 90 länder den 9 februari, alltså om några dagar.

Sverige kommer, som uppmärksammats i medierna, att få en åldersgräns för sociala medier i samband med att Sverige införlivar EU:s nya dataskyddsförordning. Den kommer enligt uppgift att träda i kraft om cirka två år.

För många barn och unga är nätet en positiv plats, en plats där de kan hålla kontakten med kompisar, söka information till skolarbeten, spela spel, se på film, lyssna på musik och upptäcka världen. Nätet har också betydelse för barns och ungas språkutveckling.

Men som vi hörde tidigare här finns det undersökningar som visar att så många som 66 000 ungdomar kränks på internet. Hot, kränkningar och mobbning är med andra ord ett omfattande problem som drabbar enskilda barn och ungdomar och skapar rädsla, ensamhet, förtvivlan och sår för livet i många unga människors liv.

Vi kristdemokrater föreslår att arbete påbörjas för att skyndsamt ta fram en strategi för att stärka arbetet med att åtgärda kränkningar och trakasserier som barn och unga utsätts för.

Herr talman! Det andra området jag vill ta upp är Skapande skola. Jag minns att när jag arbetade som lärare på högstadiet under 70-talet och början av 80-talet hade vi ganska många besök av professionella kulturarbetare i skolan. Jag minns särskilt Eva Rydberg och Lasse Kühler. Lasse var dansare, och vi var väldigt imponerade. Eleverna tyckte att det var roligt när de kom och visade sina konster. Jag minns Galenskaparna, som alldeles i början av sin karriär kom till vår skola i Uddevalla.

Sedan var det nog så att mycket av detta försvann. När Skapande skola infördes under alliansregeringen öppnades möjligheten på nytt, nu med betoning på att kulturarbetare, elever och personal är aktiva och skapande. Som professionell kulturskapare under många år anser jag att det är helt suveränt.

Detta är också en hjärtefråga för oss kristdemokrater. Forskningen visar att barn som regelbundet har kontakt med kulturell verksamhet får en större förmåga att känna igen och uttrycka sina känslor. Den förmågan är avgörande för att förstå andra människors känslor och känna empati. På så sätt utvecklas barnets kognitiva förmåga och kompetens.

Vi anser att det är dags för Skapande skola att även omfatta eleverna i gymnasieskolan. Elever bör få mer tillgång till kultur, inte mindre. Vi vill se över möjligheten att förlänga Skapande skola så att den även gäller gymnasieskolan.

Herr talman! Det tredje området är barns och ungas rätt till kultur. Vi som allianspartier menar i vår reservation att alliansregeringens satsningar på kultur för barn och unga bör beaktas i utformningen av den framtida politiken – Skapande skola, läsfrämjande och betoningen på vårt gemensamma kulturarv.

Jag vill tala om ”det öppna rummet” för att beskriva min och Kristdemokraternas syn på kulturarvet. I skollagen står det så här: ”Medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg

identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar.”

Vi står i vårt land vid en kulturpolitisk skiljeväg där det finns två ytterligheter: på ena sidan en aggressiv nationalism och på andra sidan total assimilering. Däremellan finns ett öppet rum som präglas av ett anständigt sätt att argumentera för kulturarvet, det som binder oss samman. Den som invandrar till Sverige måste förhålla sig till det.

I det svenska kulturarvet har vi någonting gemensamt. Det handlar om grundläggande värderingar, om respekt för varje individ och om demokrati. Det handlar om tankefrihet, samvetsfrihet, yttrandefrihet och frihet att utöva religion. Det motsäger inte att vi respekterar den som kommer hit med en annan uppfattning. Tvärtom – det bejakar och är en garant för det. Så kan jag sammanfatta min och Kristdemokraternas syn på det öppna rummet.

Vi har alla något gemensamt – vi är människor och ska forma en framtid för landet och världen tillsammans. Poängen är att det inte är ytterligheterna som ska fylla det öppna rummet, utan i detta öppna rum ska vi kristdemokrater, tillsammans med andra demokrater, finnas med argument och förslag som skapar gemenskap och framtidstro.

(Applåder)

Anf. 88 ANNA WALLENTHEIM (S):

Herr talman! Kulturutskottet befinner sig i dag i kammaren för att bland annat debattera det betänkande som går under namnet *Kultur och fritid för barn och unga*.

Att ständigt ha ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv är för oss socialdemokrater en självklarhet, framför allt när vi ska diskutera frågor som berör olika former av insatser, ställningstaganden och idéer som rör just dessa grupper.

För att de nationella kulturpolitiska målen ska uppnås ska barns och ungas rätt till kultur särskilt uppmärksammas. Det vi i dag diskuterar i kammaren, det vill säga barns och ungas rätt till kultur och fritid, är inte bara något önskvärt eller något vi ska beakta i våra ställningstaganden, utan det är en prioriterad fråga för att uppnå den nationella kulturpolitiken.

Utöver de nationella kulturpolitiska målen diskuterar flera av FN:s artiklar i barnkonventionen just barns rätt till kultur – att barn fritt ska kunna delta i det kulturella och konstnärliga livet. Barn och unga ska inte bara ha rätt att ta del av den kultur som finns för vuxna, utan de ska också ha rätt till kultur som är skapad särskilt för dem.

Herr talman! I regeringens budget, som klubbades igenom i december 2015, finns flera satsningar som fokuserar på just barn och unga. Till min och många andras glädje finner vi en del av dessa satsningar just inom kulturutskottets verksamhet. Tyvärr säger dock de borgerliga partierna nej till de här satsningarna, som vi anser gör stor skillnad för just barn och unga.

I budgetpropositionen för 2016 har regeringen bland annat en årlig satsning på 100 miljoner till den kommunala musik- och kulturskolan, en satsning som bland annat ska hålla de höga taxorna nere, för de är tyvärr ett hinder för många barn och unga att kunna delta i den här typen av verk-

samhet. Men de har också till syfte att öka tillgängligheten, öka jämlikheten samt se till att vi har en försörjning av kompetenta lärare som ska kunna verka inom musik- och kulturskolan.

Detta är en satsning som har ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv och som ska främja barns och ungas möjlighet att aktiva delta i det kulturella livet. Vi socialdemokrater anser nämligen att inga barn och inga ungdomar ska hållas utanför den här verksamheten på grund av höga taxor eller att risk för brist på lärare ska göra att man inte kan delta.

En annan viktig satsning i budgeten är den satsning regeringen gör på idrotten. Vi anser nämligen att det är viktigt med en stark idrottsrörelse för att ge så många barn och unga som möjligt chans till en aktiv fritid. Att idrottsverksamhet för barn och unga bedrivs ur ett barnrättsperspektiv är ett måste för att man ska ha rätt till stöd från staten. Det innebär bland annat att vi har en förståelse för vad barndomen i sig innebär, att vi inte ska se våra barn som framtida senior- eller elitidrottare utan att vi ser dem här och nu och förstår att det är dagens aktivitet som är det viktiga.

Idrotten är och ska vara öppen för alla. Men det finns tyvärr fortfarande grupper som inte deltar i idrotten i samma utsträckning som andra. Därför är det glädjande för oss socialdemokrater att idrottsrörelsen just nu ser över hur man ska kunna nå fler och nya grupper som gemensamt ska kunna delta i idrottsgemenskapen. För att hjälpa till i det arbetet har regeringen bland annat ökat det statliga stödet till idrotten med fokus på bland annat barn- och ungdomsidrotten. Dessutom ger vi mer resurser till idrotten för att man bland annat ska kunna hjälpa till i etableringen av nyanlända.

Utöver de två satsningar som jag har förklarat lite mer ingående har vi tre ytterligare satsningar som jag vill nämna. Vi har fri entré på de statliga museerna, vi har kulturverksamheter i vissa bostadsområden, och vi har gett mer resurser till Skapande skola, så att även förskolan ska kunna inkluderas i ramen för detta. Det är tre satsningar som inte bara är viktiga satsningar utan som också har ett kulturvärde. Men vi ser också att de har ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv.

Herr talman! Om vi fokuserar lite på de motioner som har diskuterats tidigare i debatten finner vi motioner som behandlar barns rätt till kunskap om barnkonventionen och en del motioner kring Skapande skola. Det har diskuterats ungdomars rätt att välja partner, barn och unga på nätet och barns och ungas rätt till kultur med mera. Jag ser dock på klockan att jag inte kommer att hinna diskutera det så ingående. Jag hoppas att Niklas, som kommer efter mig, hinner ta upp några av dem. Jag kan säga att läraren i mig är lite besviken, för jag ville gärna prata om just barn och unga på nätet men har inte tid att göra det.

Jag vill dock påpeka att många av de här motionerna innehåller intentioner som regeringen redan jobbar med. Vi har utredningar på gång. Vi har dialogmöten med berörda parter. Vi har vissa lagförändringar, till exempel när det gäller barnkonventionen. Det är ett arbete som redan är igång. Mycket av motionerna står vi i grund och botten bakom.

Dock finns det en motion som jag ställer mig lite frågande till, och det är den som handlar om utvidgning av Skapande skola till gymnasiet. Som gymnasielärare anser jag att ett av de största misstagen var att plocka bort de estetiska ämnena från gymnasiet. Att utvidga Skapande skola anser jag inte är tillräckligt för att kompensera den förlusten.

Med det sagt, herr talman, vill jag avsluta med att yrka bifall till kulturutskottets förslag i betänkande KrU4 och därmed också yrka avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 89 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Herr talman! Ni missade mitt inledningsanförande. Där ställde jag ett antal frågor till bland andra Anna Wallentheim. Jag har knappast fått några svar, och det är därför som jag har begärt replik.

Först måste jag ändå kommentera att detta betänkande inte berör idrott, som Anna Wallentheim uppehöll sig länge vid. Vi kommer senare att ha möjlighet att tala om det. Men så är det: Tomma tunnor som skramlar måste prata om annat än de viktiga frågor som det här betänkandet innehåller.

Anna Wallentheim inledde med att säga att man ständigt har ett barn- och ungdomsperspektiv men inte att det var den främsta prioriterade frågan. Det är skillnaden mellan oss i Alliansen och er i Socialdemokraterna. Ni har ett ständigt perspektiv – inte den främsta kulturprioriteringen.

Så till de här två satsningarna: Hur ska maxtaxa i kommunal kulturskola ge fler lärare i kulturskolorna? Hur ger det högre tillgång till kulturskolan för de barn som i dag står i kö? Det skulle vara väldigt skönt att få det klargjort, om Anna Wallentheim kan ge oss svar på detta. Det är faktiskt viktigt för de barn som i dag har behov av att komma in på de kommunala kulturskolorna.

Anna Wallentheim talade om att barn har rätt till kultur, att skapa för barn. Men förklara för svenska folket vad fri entré för utländska turister och vana museibesökare i Stockholms innerstad, som har införts sedan två dagar tillbaka, har för samband med det!

Anf. 90 ANNA WALLENTHEIM (S) replik:

Herr talman! Jag hoppas att tiden ska räcka, så att jag hinner svara på så många som möjligt av dina frågor, för det blev ganska mycket.

Jag vill börja med själva kulturdelen. Jag vill poängtera att vi satsar mer pengar på kulturen än vad allianspartierna gör. Vi har dessutom fler satsningar som kommer att gynna barn och unga.

Du tog upp att jag pratade om idrott. Men jag tycker att idrotten är en hyfsat viktig satsning, eftersom det också handlar om kultur och fritid för barn och unga.

När det gäller musik- och kulturskolan är det ett problem som du nämner, Cecilia. Visst finns det vissa områden där det är mycket höga avgifter. De kommunerna är dock oftast moderatledda. Där har man valt att ha låga skatter, vilket har gjort att man har trissat upp avgifterna till musik- och kulturskolan.

När vi satsar 100 miljoner är det inte självklart att alla de pengarna ska gå till de kommunerna. Det finns fantastiska kommuner som inte bara har låga avgifter, utan i vissa kommuner är det till och med gratis att kunna delta. Självklart ska även de få ta del av dessa pengar. Om man har vågat satsa på musik- och kulturskolan vore det konstigt om man sedan inte får ta del av den satsning som vi gör nu. Den ska kunna leda till mer kompetenta lärare men också till bredare utbud av alternativ.

Fri entré har jag mycket jag vill säga om. Oftast får vi som kritik, när vi vill ha fri entré på våra museer, att det handlar om människor som redan går på museer eller turister. Men då anser jag att Cecilia Magnusson och Moderaterna missar det breda perspektivet, hur vi ska kunna nå fler barn och unga. Jag anser nämligen att det är en jättestor vinst att man, när man får gå på ett skolbesök och blir intresserad och entusiastisk över det man har sett, kan gå hem till sin familj och säga: Jag vill dit igen.
(Applåder)

Anf. 91 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Herr talman! Det var inte särskilt mycket till svar som Anna Wallentheim lyckades åstadkomma, framför allt inte beträffande hur vi med en maxtaxa ska få bättre tillgång till kommunala musikskolor eller fler lärare. Det behöver alla barn i detta land få klart för sig.

Jag skulle – eftersom Anna Wallentheim inte kan svara på mina tidigare frågor – vilja ställa en tredje fråga. Om man nu står bakom våra motioner, till exempel möjligheten att utreda skolresor till förintelsläger, varför gick man inte med på det? Varför gick man inte med på de övriga förslag som Alliansen kom med?

Mona Sahlin sa mycket riktigt i dagens Aftonbladet att det gäller att agera, Anna Wallentheim, inte bara att prata. Att prata rätt är bra, men att agera rätt är mycket bättre, tycker jag.

Ge nu svar på frågan om hur fri entré för vuxna, utländska turister och medelålders äldre damer på Östermalm ska gynna barn och unga och framför allt museiovana äldre människor. Hur ska denna satsning komma dem till del? Ge besked i dessa viktiga frågor nu, tack!

Anf. 92 ANNA WALLENTHEIM (S) replik:

Herr talman! När det gäller musik- och kulturskolan borde Cecilia Magnusson, precis som resten av partierna, vara medveten om att vi, förutom denna satsning som nu direkt ska kunna gå till en sänkning av vissa avgifter, har tillsatt en utredare som har fått i uppdrag att se över och ta fram en nationell strategi för den kommunala musikskolan. Bland annat vill man titta på tillgänglighetsperspektivet. Precis som du säger, Cecilia Magnusson, måste vi nå fler. Hur ska vi kunna nå fler? Det ska denna utredning titta på.

När det gäller Förintelsen och resorna till koncentrationsläger är jag en av de första som vill poängtera hur viktigt det är att vi aldrig glömmer vår historia. Jag har jobbat som gymnasielärare och högstadielärare och vet hur extremt viktigt det är att vi jobbar med detta i skolan. Jag var en av dem som hade turen att få besöka ett koncentrationsläger under en av mina skolresor.

Det är dock så att många kommuner redan har satsat pengar för att skolorna ska kunna åka till dessa koncentrationsläger. Utöver det finns det redan bidrag att söka. Det är därför som vi i nuläget säger att vi inte behöver se över detta eftersom det redan har gjorts satsningar. Men jag lovar att vi kommer att försöka titta på detta, eftersom jag också anser att det är viktigt. Men det finns bidrag att söka.

När det gäller fri entré är det precis som jag sa. Är man på besök med en skolklass och går från ett museum med ett brinnande intresse vill jag att alla barn ska känna att de kan komma hem och säga till sina föräldrar: Vet ni vad, jag vill dit igen.

Alla barn och unga i vårt land som har ett intresse för konst, kultur och historia ska kunna säga till sin mormor, till sin farfar och till sina äldre syskon: I dag kan vi gå på ett museum.

Alla barn och unga har inte haft denna möjlighet när det var avgifter. Dessutom får fler föräldrar möjlighet att ta med sina barn på museum.
(Applåder)

Anf. 93 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Herr talman! Löften inför ett val är naturligtvis mycket viktiga. Löften är någonting som människor tar på allvar. Det ger väljare, och man får ett underlag att skapa en regering. Man ger löften till människor, och de går och röstar.

Ett löfte kan lätt bli en målsättning, det har vi lärt oss. Men för mig är ett löfte ett löfte.

En mig närstående person sa följande inför valet 2014: Jag kan tänka mig att rösta på Socialdemokraterna om de sänker avgifterna i kulturskolan.

Jag räknar ju med att en närstående ska rösta på mig. Därför blev det lite jobbigt. Men det var tydligen så pass viktigt för denna person. Denna person kunde tänka sig att rösta på S om de, som de har sagt, sänker avgiften i kulturskolan.

Min fråga är: Vad säger du, Anna Wallentheim, till min närstående och andra som inte får besked om detta? De undrar vad som hände och händer med dessa pengar och den utlovade sänkningen av avgiften till kulturskolan. Vad säger du till dem?
(Applåder)

Anf. 94 ANNA WALLENTHEIM (S) replik:

Herr talman! Precis som Roland Utbult nämner är vallöften extremt viktiga. Jag tycker att det är viktigt att kunna se sina väljare i ögonen efter ett val och säga: Vi jobbar så mycket vi kan för att uppnå så många av våra vallöften som möjligt.

Vi är dock i ett läge där det handlar om att ge och ta när vi inte har egen majoritet. Det är något som jag tror att även Kristdemokraterna fick upptäcka under sina år vid makten under den borgerliga alliansregeringens tid.

När det gäller musik- och kulturskolan har jag inget problem med att se mina väljare i ögonen och säga: Äntligen kommer något att ske.

100 miljoner kronor årligen kommer såklart att kunna leda till att vi kan sänka avgifterna där de är höga. Samtidigt ska de kommuner som är duktiga på att hålla nere dessa avgifter självklart kunna få ta del av pengarna.

Det är viktigt att musik- och kulturskolorna kan verka i hela landet och att alla barn ska kunna ta del av deras verksamhet.

Vi har sett att ett första hinder är de höga taxorna, som är en av anledningarna till att alla barn inte kan ta del av denna verksamhet. Vi tycker att det är jätteviktigt att hålla nere dessa kostnader. Men jag vill därför också poängtera att kommuner som i dag är duktiga inte ska behöva lida av det.

Jag vill självklart inte se att vi har kommuner som helt plötsligt höjer sina taxor för att få ta del av pengarna. De måste kunna få ta del av dessa resurser på andra sätt.

Anf. 95 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar Anna Wallentheim för svaret. Jag är dock inte alls säker på att min närstående är helt nöjd med det som du beskriver. Här blev löftet till en målsättning. Det sägs att man får ge och ta. Vem är det då som ni inte är överens med i regeringen? Någon av er måste ha gett bort någonting för att ta någonting annat.

Hur är det tänkt när det gäller dessa 100 miljoner per år under tre års tid? Kan du beskriva det? Jag vet att det kommer en utredning i september. Men hur har ni tänkt här? Det är 100 miljoner som nu ligger i potten, och utredningen kommer i slutet av september. Sedan ska 100 miljoner användas inför nästa år. Du måste ge mig en förklaring om hur ni tänker med de 100 miljoner som nu ligger och skvalpar någonstans.

Anf. 96 ANNA WALLENTHEIM (S) replik:

Herr talman! Precis som Roland Utbult säger är det en utredning på gång som vi får svar från senare i år. Men som han också nämner finns det en pott pengar redan nu. Vi talar om 100 miljoner redan 2016.

Självklart har vi redan sagt att en av de första prioriteringarna är att se över de höga avgifterna. Det är någonting som vi kan börja ta tag i ganska direkt. Vi kan se till att de kommuner som har höga avgifter kan sänka dem.

Sedan hoppas och tror jag, utifrån vad jag har hört från departementet, att denna utredning också kommer att visa hur pengarna kan användas effektivt för hela landet. Jag ser möjligheten att vi ska se till att ha fler kompetenta lärare, att vi ska bredda utbudet i de kommuner som har låga avgifter och att vi ska se till att använda dessa pengar så att barn och unga runt om i hela Sverige ska vara en del av denna verksamhet.

Men det finns 100 miljoner kronor för i år, och vi anser därför att dessa pengar ska kunna användas för att minska de höga avgifterna.

(Applåder)

Anf. 97 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! I statsminister Stefan Löfvens första regeringsförklaring lyfte han fram ambitionen att föra in barnkonventionen i svensk lagstiftning. Regeringen har arbetat vidare med frågan, och om några veckor kommer vi att få se utredningsresultatet. Senast den 28 februari ska det presenteras.

Trots detta yrkar nu Bengt Eliasson och Liberalerna på ett tillkännagivande från riksdagen till regeringen om att den ska arbeta med frågor kopplade till barnkonventionen. Det är väl detta som brukar kallas att slå in öppna dörrar. Men jag hoppas att detta innebär att det inte är bara munväder från Bengt Eliassons sida utan att Liberalerna kan tänka sig att stödja en kommande proposition om att faktiskt införliva barnkonventionen i svensk lagstiftning. Det vore fint om Bengt Eliasson kunde ge ett konkret besked på den frågan. Kommer Liberalerna att stödja en kommande proposition?

Jag ska gå in på den konkreta barn- och ungdomskulturpolitiken och börja med att svara på en fråga från Roland Utbult. Han frågade varför avgiftsnivåerna inom musik- och kulturskolan inte redan har sänkts.

Svaret som Roland Utbult kan ta hem till sin närstående är att allianspartierna tillsammans med Sverigedemokraterna sköt den första rödgröna budgetpropositionen i sank. Reformen har fördröjts ett år på grund av att allianspartierna och Sverigedemokraterna agerade gemensamt.

Sedan den 1 januari finns äntligen den rödgröna kulturpolitiken på plats. Ambitionshöjningen för musik- och kulturskolan är naturligtvis en viktig pusselbit. Komplettera debatten lite grann! Cecilia Magnusson lyfte fram som en av de viktiga bitarna i den rödgröna kulturpolitiken att stärka anslaget till musik- och kulturskolan. Så är det. Men Cecilia Magnusson har fått reformen helt om bakfoten. Syftet är att ge barn och ungdomar en likvärdig tillgång till musik- och kulturskolan oavsett uppväxtkommun. Det ska inte spela någon roll var i landet ett barn växer upp. Tillgång till musik- och kulturskolan ska finnas.

Det ser olika ut i landets olika kommuner. På vissa håll är det problem med långa köer. På andra håll är det problem med höga avgifter. I ytterligare andra kommuner är problemet att verksamheten är begränsad. Därför är det en mycket viktig utredning som arbetar för hur vi ska kunna säkerställa tillgängligheten till musik- och kulturskolan i hela landet. Jag ser fram emot resultatet av utredningen senare under året.

Skapande skola har också debatterats här. Från rödgrönt håll har vi utökat ambitionsnivån för Skapande skola genom att inkludera förskolan i verksamheten. Där vill allianspartierna göra precis tvärtom. I stället för att inkludera förskolan vill man inkludera gymnasieskolan. Samtidigt anslår inte allianspartierna mer resurser till Skapande skola. Vissa av allianspartierna ger till och med lägre resurser än vad som fanns i regeringens budgetproposition.

Genom att inkludera gymnasieskolan i Skapande skola skulle vi i så fall få en situation där vi är tvungna att skära ned på verksamheten i grundskolan. Det talar helt emot vad Bengt Eliasson säger om vikten av det första kulturmötet. Bengt Eliasson lyfter upp problemet med att ett barn kan gå nio år genom grundskolan utan att ha kontakt med till exempel teaterkonsten. Samtidigt går Liberalerna tillsammans med övriga Alliansen fram med ett förslag som innebär att man sänker anslagsnivån till Skapande skola i grundskolan och försämrar den möjligheten ytterligare. Det är naturligtvis helt fel väg att gå. Principiellt är jag mycket positiv till att inkludera Skapande skola i gymnasieskolan, men då måste det finnas budgetresurser.

Jag är övertygad om att vad som gnager här är ett dåligt samvete från allianspartiernas sida efter att de estetiska ämnena avvecklades som obligatoriska ämnen i samtliga gymnasieutbildningar utom för just det estetiska programmet. Jag är tacksam för Per Lodenius 180-gradiga omsvängning. Per Lodenius säger att han faktiskt kan tänka sig att tillmötesgå en kommande proposition om att återföra estetiska ämnen till gymnasieskolans samtliga kurser.

Jag skulle önska besked även från andra allianspartier om hur de står i frågan. Är ni beredda att återföra de estetiska ämnena till gymnasieskolans samtliga program? Även här får vi se en kommande utredning. Den ska

presenteras i juni. En proposition kan läggas fram om det finns politisk majoritet i riksdagen.

Allianspartiernas argumentation när de estetiska ämnena avskaffades från gymnasieskolans program var att de stal tid från de mer teoretiska ämnena, trots att forskningen visar att det är precis tvärtom. Tillgång till estetiska ämnen befruktar och gör att förutsättningarna blir ännu bättre för att tillgodogöra sig de teoretiska ämnena.

Jag ser fram emot möjligheten att återinföra de estetiska ämnena på gymnasieskolans samtliga program. Per Lodenius måste ändå hålla med om att det på något sätt är viktigare med en verksamhet som når alla gymnasieelever än en verksamhet som bara kommer vissa av gymnasieeleverna till del.

Jag yrkar bifall till förslaget i kulturskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 98 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Herr talman! Jag hade förväntat mig att Niclas Malmberg lite mer skulle försvara betänkandet. I stället pratar han om frågor som inte ens behandlas i betänkandet eller som vi har yrkat bifall till i fråga om reservationer.

Jag ställde ett antal frågor i mitt anförande, och jag hoppades att miljöpartisten Niclas Malmberg, med närheten till makten i Kulturdepartementet, kunde svara på några enkla frågor. Hur ska fler barn få tillgång till kommunal musikskola med maxtaxa? Anna Wallentheim kunde inte svara på den frågan, så jag hoppas på Niclas Malmberg.

I frågan om att alla ska få fri entré till de statliga museerna, hur ska specialutställningarna vara tillgängliga? Ska alla barn få fri entré på specialutställningarna, som det har varit hittills, eller kommer ni att försämra kvaliteten? Hur ska ni försäkra er om att kvaliteten bibehålls och förbättras på de statliga museerna med mindre pengar? De 80 miljoner kronorna kommer inte ens att räcka till ökad städtjänst. Hur ska museerna få museiovana människor att ta sig dit? Det finns inte några extrapengar för sådant.

Det vore tacksamt om maktens man Niclas Malmberg, herr talman, kunde svara på dessa enkla frågor.

Anf. 99 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag tyckte att jag gav Cecilia Magnusson svar angående musik- och kulturskolorna. Det handlar inte om en ensidig fokusering på maxtaxa, så som Cecilia Magnusson vill få det till. Cecilia Magnusson borde i stället läsa underlaget för beslutet. Här finns en pågående utredning som kommer att komplettera det beslut som redan har fattats.

Vad gäller museerna kan jag tillföra en del information. Cecilia Magnusson frågar sig hur vi ska nå de museiovana. Det är faktiskt så att blotta beslutet om att införa fri entré på museer har fått fantastiskt stor uppmärksamhet. Det står om det i tidningarna, och det syns på tv och hörs på radio. De grupper som inte är vana vid att gå på museum ser nu att det är fritt fram att gå på museer utan att behöva betala stora avgifter. Det är ett framgångsrikt sätt att nå de museiovana.

Cecilia Magnusson inser inte riktigt att avgiftsfrihet för små barn inte gör att små barn kan ta sig till museerna. De små barnen behöver ha föräldrarna med sig för att över huvud taget komma till museerna. Nu när vi inför fri entré även för vuxna öppnar det tillgängligheten för de yngre barnen.

Prot. 2015/16:62

3 februari

*Kultur och fritid
för barn och unga*

Anf. 100 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Herr talman! Det var inte mycket till svar.

Niclas Malmberg pratade i sitt anförande om likvärdig tillgång till musikskolan. Men hur gör man för att få fler lärare? Hur gör man för att få bort köerna? Hur gör man för att få mer tillgång? Det är ett faktum att verkligheten ser helt annorlunda ut i dag än vad Niclas Malmberg beskriver. Det är mycket möjligt att denna utredning som Niclas Malmberg hänger sig fast vid kommer att ge en del svar och visa verkligheten för Niclas Malmberg och kulturministern. Men till dess tror många människor att det ska bli en lägre taxa i kulturskolan.

Jag tycker att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet sysslar med lurendrejeri.

Jag ställde en fråga vad gäller specialutställningarna för barn på de statliga museerna. Kommer det att vara fritt inträde för barn, precis som i dag, på specialutställningar på de statliga museerna? Kulturministern har inte svarat. Kan Niclas Malmberg svara i riksdagens kammare i dag?

Anf. 101 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Kulturministern har givit ett klart och tydligt svar på frågan. Museerna har frihet att själva bestämma över frågan. Det kan bli så att vissa museer har fritt fram på specialutställningar, men sannolikt kommer inte samtliga museer att ha det. Men tillgången till de statliga museerna över huvud taget blir fantastiskt mycket bättre genom att vi har fri entré för alla åldersgrupper.

Återigen: De yngre barnen, en sju- eller åttaåring, kan inte gärna besöka ett museum på egen hand. Åttaåringen behöver en vuxen som följer med. Med allianspartiernas politik innebär det de facto en avgift för barn, för barnen har en medföljande förälder.

För att gå tillbaka till musik- och kulturskolorna vilseleder Cecilia Magnusson väljarna genom att tala högljutt om någonting där man själv inte har en politik över huvud taget. Det är de rödgröna partierna som nu anslår 100 miljoner kronor till musik- och kulturskolorna. Det kan inte på något sätt försämra verksamheten.

Sedan är situationen, som jag nämnt tidigare, väldigt olika i de olika kommunerna. Och vad utredningen slutgiltigt kommer till för slutsats vet vi inte än. Det kanske är så att vi behöver en lagstiftning som slår fast att en musik- och kulturskola ska finnas på plats i alla kommuner. Det kan vara så att det räcker med en nationell strategi för att tillsammans kunna samverka för att få till stånd en musik- och kulturskola i samtliga kommuner. Den politiska ambitionen är att det inte ska spela någon roll vilken uppväxtkommun man har. Barn och ungdomar ska, oavsett var de växer upp, ha tillgång till en musik- och kulturskola.

Sedan kan vi se det i ett större perspektiv. Sverige är det enda land i Norden som inte har en statlig politik som reglerar tillgången till en musik-

och kulturskola. Det kanske är dags att Sverige ansluter sig till den politik som förs i de andra nordiska länderna.

Anf. 102 BENGT ELIASSON (L) replik:

Herr talman! Niclas Malmberg! Ibland är det inte så bra att skriva för mycket av sitt anförande före debatten. Jag nämnde inte vår partimotion om barnkonventionen över huvud taget i mitt anförande. Det kommer däremot Christina Örnebjär att göra i slutet av debatten. Nu var Niclas Malmberg i denna fråga före oss. Men vi har lett arbetet sedan 2009, så möjligtvis kan vi ha överseende med detta, herr talman.

När jag ändå har möjlighet att ha ordet i en replik vill jag ställa ett par frågor till Niclas. De handlar dels om barnkonventionsfrågan, som Niclas lyfte fram, dels om varför utbildningsministern, naturligtvis med Miljöpartiet bakom sig, gång på gång har lyft fram vikten av barnkonventionen men inte alls lyft fram vikten av att stödja barn- och ungdomsorganisationerna i folkbildningen och i skolan utan i stället bara ser det som en lagstiftningsfråga. Jag förstår inte riktigt hur man tänker att det sedan ska genomföras. Vi får väl se när utredningen alldeles strax kommer.

Anf. 103 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag hänvisade i mitt anförande till Bengt Eliassons och Liberalernas reservation, där Liberalerna reserverar sig till förmån för ett tillkännagivande till regeringen om att arbeta vidare med frågan. Utifrån den reservationen ställde jag då frågan tillbaka till Bengt Eliasson och Liberalerna om Liberalerna är beredda att ställa sig bakom en proposition som handlar om att införliva barnkonventionen i svensk lagstiftning. Det tycker jag inte att jag fick ett tydligt svar på. Jag hoppas att Bengt Eliasson kan ge mig det nu.

Ambitionen att införliva barnkonventionen i svensk lag tydliggjordes i regeringsförklaringen, och en utredning har tillsatts. Nu måste vi låta utredningen presentera sitt förslag till hur detta ska lösas. Vi får se svaret om några veckor. Den 28 februari ska det presenteras. Efter det kan vi gå vidare med detaljerna kring hur en proposition kan utformas.

Anf. 104 BENGT ELIASSON (L) replik:

Herr talman! För att gå vidare lite med frågorna runt Niclas anförande nämnde han övriga delar i betänkandet. Och jag måste fråga: Vad gör Kulturdepartementet och vad gör Niclas Malmberg för att arbeta med det som tas upp i motionen om att stödja skolresor till exempelvis Auschwitz med flera minnesplatser för att arbeta för antirasism, antinazism och så vidare?

Den andra frågan gäller, och det är något som flera talare varit inne på, fri entré till statliga museer. Hur ska fri entré till statliga museer – de flesta ligger här i staden inom de så kallade tullarna – nå de nya grupper som regeringen mycket vällovligt vill nå och sprida detta så att museerna kan arbeta i de områden där barnen bor och lever? Och hur ska en ensidig satsning på statliga museer nå dem som är ute i landet? Det skulle jag vara intresserad av att få veta. Vi har lagt fram skarpa förslag om hur man kan stödja museiverksamhet i hela landet och stödja besöken av barn och unga men också vuxna i hela landet på alla typer av museer.

Anf. 105 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Först, Bengt Eliasson, har jag inte upplevt att det över huvud taget finns något problem med att få resurser för den skola som vill göra en skolresa. Det finns pengar för att stödja, även om de inte är öronmärkta för ändamålet. De skolor som aktivt väljer att besöka ett koncentrationsläger har möjlighet att göra det.

Den stora utmaningen är att möta alla de grupper som inte aktivt försöker hantera situationen så. Där har vi i budgetpropositionen stärkt resurserna till Forum för levande historia, så att man kan arbeta mer för att tydliggöra inte minst nazismens brott men också andra övergrepp under 1900-talet. Det arbetet är oerhört viktigt, och det kommer vi att fortsätta prioritera.

Sedan är frågan om hur museerna ska arbeta för att nå nya grupper är i huvudsak naturligtvis en fråga som museerna arbetar med själva. Jag sitter nu i den jury som ska utse Sveriges bästa museum och får ta del av hur museerna arbetar för att nå grupper. Det är fantastiskt hur många kreativa idéer som finns runt om på museerna. Jag ser inte här något direkt akut behov av att komma in med politiska riktlinjer för hur man ska möta detta. Från politiskt håll har vi ökat anslaget till museerna och gjort det möjligt för museerna att införa fri entré. Men hur museerna konkret ska nå nya grupper är de professionella nog att själva arbeta med.

Det är också så att de regionala museerna naturligtvis inte möts direkt i den budget som är beslutad. Men vi har ju sett hur fri entré till statliga museer har spillt över till att regionerna också tar sådana grepp. Det är många landsting och kommuner som nu inför fri entré också till de regionala och lokala museerna, bland annat i Uppsala som jag själv kommer ifrån. Vi har till och med sett exempel på ett privat museum som nu inför fri entré. Och när ett privat museum inför fri entré måste det betyda att det här är något som man har sett många positiva effekter av.

(forts. § 18)

§ 17 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SfU10 Utlänningsdatalag

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Ändamålen för behandling av personuppgifter och sökbegrepp)

1. utskottet

2. res. 1 (M, SD)

Votering:

179 för utskottet

118 för res. 1

14 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2015/16:62

3 februari

*Kultur och fritid
för barn och unga*

Prot. 2015/16:62
3 februari

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 102 S, 24 MP, 21 C, 3 V, 16 L, 13 KD
För res. 1: 75 M, 43 SD
Avstod: 14 V
Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 3 KD, 1 -
Amineh Kakabaveh (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 3 (Direktåtkomst och uppgiftsskyldighet)

1. utskottet

2. res. 3 (V)

Votering:

293 för utskottet

17 för res. 3

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 75 M, 43 SD, 24 MP, 21 C, 16 L, 13 KD

För res. 3: 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Carin Jämtin (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 4 (Utvärdering av lagen)

1. utskottet

2. res. 4 (M, SD)

Votering:

176 för utskottet

118 för res. 4

16 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 24 MP, 21 C, 16 L, 13 KD

För res. 4: 75 M, 43 SD

Avstod: 16 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 5 V, 3 L, 3 KD, 1 -

SoU4 Bidrag för glasögon till barn och unga

Punkt 1 (Bidrag för glasögon till barn och unga)

1. utskottet

2. res. 1 (KD, C, L)

Votering:

261 för utskottet

50 för res. 1

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 75 M, 43 SD, 24 MP, 17 V

För res. 1: 21 C, 16 L, 13 KD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Punkt 2 (Vissa utläningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

268 för utskottet

43 för res. 2

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 75 M, 24 MP, 21 C, 17 V, 16 L, 13 KD

För res. 2: 43 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Prot. 2015/16:62

3 februari

Punkt 3 (Barn i åldern noll till sju år)

1. utskottet

2. res. 3 (KD, C)

Votering:

275 för utskottet

34 för res. 3

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 75 M, 43 SD, 24 MP, 16 V, 16 L

För res. 3: 21 C, 13 KD

Frånvarande: 12 S, 9 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 5 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Veronica Lindholm (S) och Håkan Svenneling (V) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 8 (Tilläggsdirektiv om subventionering av glasögon)

1. utskottet

2. res. 7 (KD, L)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU15 Värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU27 Subsidiaritetsprövning av Europaparlamentets förslag till ändringar i EU:s valrättsakt

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU4 Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism

Punkt 2 (Nationell samordnare)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

268 för utskottet

43 för res. 1

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 75 M, 24 MP, 21 C, 17 V, 16 L, 13 KD

För res. 1: 43 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Punkt 9 (Beredskap för att hantera avhoppare)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

267 för utskottet

43 för res. 4

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 75 M, 24 MP, 20 C, 17 V, 16 L, 13 KD

För res. 4: 42 SD, 1 C

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Kerstin Lundgren (C) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU6 Riksrevisionens rapport om digitalradio

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU9 Nya regler för att öka Europadomstolens effektivitet

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU7 Riksrevisionens rapport om Vattenfall och energiomställningen

Punkt 2 (Förvaltningen av Vattenfall AB och statliga företag i övrigt)

1. utskottet

2. res. 1 (M, C, L, KD)

Votering:

185 för utskottet

125 för res. 1

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 43 SD, 23 MP, 17 V

För res. 1: 75 M, 21 C, 16 L, 13 KD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 2 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Prot. 2015/16:62

3 februari

Punkt 4 (Vattenfalls uppdrag och mål)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

3. res. 3 (V)

Förberedande votering:

43 för res. 2

17 för res. 3

251 avstod

38 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

251 för utskottet

43 för res. 2

16 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 75 M, 24 MP, 21 C, 16 L, 13 KD

För res. 2: 43 SD

Avstod: 16 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 5 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Linda Snecker (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Punkt 5 (Frågor om avyttring av Vattenfalls brunkolsverksamhet)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet

2. res. 4 (V)

Votering:

286 för utskottet

17 för res. 4

5 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 75 M, 43 SD, 20 MP, 21 C, 16 L, 13 KD

För res. 4: 17 V

Avstod: 4 S, 1 MP

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 4 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Paula Holmqvist (S) och Anna-Lena Sörenson (S) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 5 (S, MP)

Votering:

169 för utskottet

124 för res. 5

18 avstod

38 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 M, 43 SD, 1 MP, 21 C, 16 L, 13 KD

För res. 5: 102 S, 22 MP

Avstod: 1 MP, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Elisabet Knutsson (MP) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Rickard Persson (MP) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU2 En modernare rättegång II

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (E-domstolar)

1. utskottet

2. res. (C)

Votering:

290 för utskottet

21 för res.

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 75 M, 43 SD, 24 MP, 17 V, 16 L, 13 KD

För res.: 21 C

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 3 KD, 1 -

TU6 Postfrågor och grundläggande betaltjänster

Punkt 1 (Postservice)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

251 för utskottet

43 för res. 1

17 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 75 M, 24 MP, 21 C, 16 L, 13 KD

För res. 1: 43 SD

Avstod: 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Punkt 2 (Arbetsmiljön för postanställda)

1. utskottet

2. res. 3 (V)

Votering:

294 för utskottet

17 för res. 3

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 75 M, 43 SD, 24 MP, 21 C, 16 L, 13 KD

För res. 3: 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Punkt 4 (Samdistribution)

1. utskottet

2. res. 4 (M, C, L, KD)

Votering:

186 för utskottet

124 för res. 4

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 43 SD, 24 MP, 17 V

För res. 4: 74 M, 21 C, 16 L, 13 KD

Frånvarande: 11 S, 10 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU7 Cykelfrågor

Punkt 2 (Infrastruktur och förutsättningar för cykling)

1. utskottet

2. res. 1 (M, C, L)

3. res. 2 (V)

4. res. 3 (KD)

Förberedande votering 1:

17 för res. 2

13 för res. 3

281 avstod

38 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

111 för res. 1

18 för res. 2

182 avstod

38 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

169 för utskottet

112 för res. 1

30 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 43 SD, 24 MP

För res. 1: 75 M, 21 C, 16 L

Avstod: 17 V, 13 KD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 3 KD, 1 -

Punkt 3 (Trafiksäkerhet och trafikregler för cykling)

1. utskottet

2. res. 4 (M, C, L, KD)

Votering:

186 för utskottet

124 för res. 4

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 43 SD, 24 MP, 17 V

För res. 4: 75 M, 21 C, 15 L, 13 KD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 4 L, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Kultur och fritid
för barn och unga*

§ 18 (forts. från § 16) **Kultur och fritid för barn och unga** (forts. KrU4)

Anf. 106 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Herr talman! Om man sitter på regeringsmakten får man också klä skott här i kammaren för de förslag som man lägger fram och det som man genomför eller inte genomför. Därför tänkte jag ställa dig till svars lite grann här, Niclas Malmberg.

Det hördes applåder från kulturskolorna runt om i landet. I budgettexten fastställdes 100 miljoner till sänkta avgifter generellt för elever runt om i landet. Så upptäckte man att en del av de här pengarna går till rika kommuner som har höga avgifter och som då får del av den här subventionen. Det klarar inte riktigt vänsterregeringen av att hantera. Man tycker att det här inte är bra.

Nu är det alltså 100 miljoner i sjön, och man vet inte hur de ska användas. Jag tänker mig att hanteringen av detta borde vara omvänd, nämligen

att man först prioriterar vad man tänker göra och därefter beslutar hur mycket pengar som ska användas.

Nu frågar jag dig, Niclas Malmberg, om du tycker att det är en riktig ordning att först ta fram 100 miljoner och därefter bestämma vart pengarna ska gå.

Prot. 2015/16:62

3 februari

*Kultur och fritid
för barn och unga*

Anf. 107 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Först vill jag understryka det som jag också sa i mitt inledningsanförande, nämligen att hela den här reformen har skjutits upp ett år på grund av allianspartiernas agerande. Man lät Sverigedemokraterna stödja alliansbudgeten, och därmed hade vi inte de här resurserna för förra året på det sätt som vi skulle ha önskat.

Nu finns resurserna på plats. Det är 100 miljoner kronor. Roland Utbult, liksom Cecilia Magnusson, läser detta väldigt snävt och menar att det enbart skulle kunna handla om sänkningar av taxor. Det handlar inte enbart om att sänka taxorna. Det handlar också om andra åtgärder.

Sedan är det självklart angeläget att sänka taxorna i kommuner som i dagsläget har höga taxor så att alla barn och ungdomar i de kommunerna får en möjlighet att delta i musik- och kulturskolan. När det är höga avgifter har vissa socioekonomiskt svaga grupper inte möjlighet att delta i verksamheten, och den problematiken vill vi komma åt.

En utredning kommer att bli färdig senare under året, och den långsiktiga ambitionen är att barn och ungdomar i hela vårt land, oavsett uppväxtkommun, ska ha tillgång till musik- och kulturskola.

Jag ställde en fråga i mitt anförande tidigare. Jag frågade Roland Utbult om han är beredd att gå på samma linje som Per Lodenius, nämligen att nu ställa sig bakom en proposition om att återinföra estetiska ämnen på samtliga gymnasieprogram. Ett dåligt samvete lyste igenom hos flera av allianspartiernas företrädare här när man pratade om hur olyckligt det var att reformen som innebar att plocka bort de estetiska ämnena från gymnasieprogrammen genomfördes av alliansregeringen.

Vi kommer att se en utredning senare under våren. En proposition hoppas jag kommer att innebära att vi får tillbaka de estetiska ämnena i gymnasieskolans samtliga program. Är Roland Utbult och Kristdemokraterna också beredda att stödja en sådan proposition?

Anf. 108 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Herr talman! Jag uppfattar det som att Niclas Malmberg tycker att det är okej att man tar fram 100 miljoner och inte riktigt vet hur man ska använda dem. Det blir en omvänd prioritering, så att säga.

Jag skulle vilja ta upp det här med statliga museer och fri entré till dem. För det avsätter regeringen 80 miljoner, och här uppstår det ett antal frågetecken. Vem ska få komma in gratis och till vad? 19 museer, varav 16 i Stockholms innerstad, ska i någon utsträckning införa fri entré på några eller alla utställningar. Vilka är oklart.

Min fråga till Niclas Malmberg är: Varför väljer Niclas Malmberg och Miljöpartiet en reform som enbart gynnar storstäderna?

Sedan vill jag svara att när det gäller detta betänkande och gymnasieskolan är det just Skapande skola som vi vill införa i gymnasiet.

Anf. 109 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Först vill jag slå fast att även om de flesta av de statliga museerna naturligtvis finns i storstäderna, i Stockholm i huvudsak, innebär det inte att reformen är begränsad till att bara gynna människor som bor i Stockholm. Det handlar om att människor som är på besök i Stockholm och andra städer får möjlighet att gå på de här museerna. Det är framför allt när man kommer som besökare till en stad som man vill kunna gå på museer. Då ska man också ha möjlighet att göra det, även om man till exempel har en stor familj och det tidigare har inneburit stora kostnader.

Det här är alltså en reform som även om man bara ser till de statliga museerna gynnar människor i hela landet.

Genom att de statliga museerna nu får fri entré är det många regioner som tar efter och inför fri entré även på de regionala och lokala museerna. Det lyfte jag fram tidigare här i debatten. Uppsala är ett exempel. Där har vi fått fri entré på flera av de kommunala museerna. Vi ser nu också exempel på privata museer som inför fri entré. Det här är alltså en reform som ger effekter långt utanför de statliga museerna.

Jag tycker att det är tråkigt att Roland Utbult inte kan ge ett rakt svar på frågan om hur Kristdemokraterna ser på att återinföra estetiska ämnen på gymnasieskolorna. Från Centerpartiet fick vi ett klart besked, men inte från Kristdemokraterna.

Det är skenheligt av Kristdemokraterna att prata om att man vill öka Skapande skolas verksamhet för gymnasieskolan när man samtidigt lägger sig på en lägre budgetnivå än vad regeringen gör i sin budgetproposition. Det innebär i sin tur att man skär ned på resurserna i grundskolan och förskolan. Om vi utökar Skapande skola till att inkludera gymnasieskolan innebär det mindre verksamhet för de yngre barnen, som är de som är i störst behov av den här verksamheten. Varför vänder Kristdemokraterna de yngre barnen ryggen?

Anf. 110 ROSSANA DINAMARCA (V):

Herr talman! Det har varit en ganska intressant debatt. De borgerliga har talat om vikten av att ge barn och unga tillgång till kultur och vad det betyder för deras framtidsmöjligheter. Men om man studerar lite närmare vad de borgerliga partierna vill och har budgeterat för kan man, för att använda Cecilia Magnussons ord, höra tomma tunnor skramla.

En av de stora och viktiga reformer som Vänsterpartiet har bidragit till har redan diskuterats ganska mycket, nämligen sänkningen av avgifterna till kulturskolan. Det är klart att det behövs många fler satsningar på kulturskolan. Att sänka avgifterna har varit ett första steg för oss. Det har också varit viktigt för oss att de 100 miljonerna, som inte är en överdrivet stor summa, ska användas till just sänkta avgifter.

Det finns stora behov inom kulturskolan. Jag ser fram emot att kunna göra fler saker framöver, för att öka tillgängligheten ytterligare. Men det här är en viktig möjlighet för många av dem som faktiskt inte har råd i dag att ge sina barn möjlighet att ta del av de aktiviteterna – dans, teater, musik, konst.

Många oroade röster på högerkanten har gett uttryck för att det här skulle gynna de allra rikaste. Den oron delar vi. Därför har det varit viktigt för Vänsterpartiet att fördelningen av pengarna inte ska gynna de kommuner som inte har varit särskilt intresserade av att hålla låga avgifter. Det

ska komma de kommuner till del som har satsat på det här, till exempel Malmö där man har sänkt avgifterna.

En annan viktig reform för barns och ungas kulturintag – eller vad man ska säga – är de fria entréerna. Det är viktigt att det är en reform som gäller för alla. Som tidigare debattörer har lyft fram går barn inte till ett museum helt ensamma. Mindre barn behöver ha någon vuxen med sig. Det är därför viktigt att det är en reform som gäller för alla.

Jag kan tillägga att när reformen genomfördes 2005 ökade antalet besökare till de statliga museerna med 2,9 miljoner under det året. Det var en ökning med 159 procent. Jag tror att ni som sitter där borta i kammaren och som jag nu tittar på kan ta det med ro. Nyheten om att den här möjligheten finns har nått ut till människor.

En tredje och sista sak som jag tänker ta upp är motionen om att Skapande skola ska gälla även på gymnasiet. Det här visar återigen hur de borgerliga försöker ge sken av att vara intresserade av de estetiska verksamheterna eller kultur. När man tar med ena handen försöker man dutta tillbaka lite med den andra.

Den borgerliga regeringen tog bort de estetiska ämnena som kärnämnen. Det var en degradering av hela området i sig som även sipprade ned på grundskolan. Man ville till och med gå så långt som att lägga ned de estetiska programmen. Men då möttes man av så stort motstånd att man inte vågade fullfölja planen.

Det viktigaste när det gäller att ge eleverna tillgång till estetiska ämnen handlar dock inte bara om att någon ska komma utifrån. Det som har varit problematiskt med Skapande skola är att det främst utnyttjas av dem som är intresserade, som har lärare eller skolor som har ett särskilt engagemang. Vi vet att det finns flera skolor som aldrig tar del av de pengar som har med Skapande skola att göra. Därför är det viktigt att vi, om vi kan få en majoritet för det, ser till att de estetiska ämnena återigen blir kärnämnen, även på gymnasiet.

(Applåder)

Anf. 111 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Herr talman! Det är roligt att ens uttryck återanvänds. Det är väldigt bra. Bra kan väl även karakterisera Rossana Dinamarca. Till skillnad från tidigare talare har hon ändå svarat på en del av mina frågor, även om inte hon heller hörde mina frågor i mitt inledningsanförande eftersom hon inte var i kammaren då.

Jag ska börja denna replik med att tala om Skapande skola. När det gäller våra förslag om Skapande skola i gymnasiet är det självklart att det ska tillföras mer pengar. Det vi nu kräver är att man ska undersöka möjligheterna. Niclas Malmberg försökte påskina, och uttryckte osporiskt i sin slutreplik, att det här skulle utarma verksamheter inom Skapande skola för grundskolan. Det stämmer inte. Under alliansregeringen tillförde vi också medel varje gång vi utökade Skapande skola. Men Miljöpartiet har ju inte varit med på de turerna alla gånger.

När det gäller kulturskolorna måste jag fråga Rossana Dinamarca: Hur ska den satsning som ni står bakom ge fler elever möjlighet att ta del av kulturskolan? De höga avgifterna finns i rika kommuner runt storstäderna. Hur ska fler elever som i dag står i kö få tillgång till de kommunala kulturskolorna med en hjälp av en maxtaxa? Det är vad ni vill ha. Ni vill ha

sänkta avgifter för dem som redan har. Men hur ska de som inte har tillgång till de kommunala kulturskolorna få det med det förslag som i dag föreligger?

Anf. 112 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Även om jag inte befann mig i lokalen tidigare hörde jag Cecilia Magnussons frågor mycket väl. Vi har ju nymodigheter som gör att vi kan titta på kammarens debatter i våra telefoner och surfplattor. Jag kunde alltså höra dem.

När det gäller Skapande skola är det, precis som jag sa tidigare, en pott pengar som skolor söker. Det är skolor som är intresserade som gör det. Vi har tyvärr sett den effekten; det är de grundskolor som är intresserade som söker. Det finns skolor som aldrig någonsin har något projekt med anknytning till Skapande skola.

Vi menar att det här är viktigt för alla elever. De estetiska ämnena är viktiga för alla, inte bara för de elever vars lärare är intresserade av det. Därför vore det mycket bättre att återigen göra de estetiska ämnena till kärnämnen i gymnasiet. Det skulle också kunna få efterverkningar ned i grundskolan eftersom det prioriteras upp som ett viktigt ämne.

När ni tog bort de estetiska ämnena som kärnämnen i gymnasieskolan, Cecilia Magnusson, signalerade ni till grundskolan att de ämnena inte är så viktiga. Det vill ni nu lägga lite plåster på, för att låtsas som att ni är intresserade av de sakerna.

När det gäller kulturskolan är detta, återigen och precis som jag sa i mitt anförande, *ett* steg för att göra kulturskolan mer tillgänglig. Sedan är vi medvetna om att det behövs mycket mer. Vi behöver ha fler platser, och vi behöver fler lärare. Vi behöver göra det möjligt att hyra instrument och så vidare. Men det här är ett steg, och vi menar att det är viktigt att man använder de här pengarna till *en* sak så att det inte blir alldeles för spretigt och inte får någon som helst effekt.

Återigen, Cecilia Magnusson: Det handlar om att satsa på de kommuner som prioriterat kulturskolan.

Anf. 113 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Herr talman! Det är helt otroligt att höra Rossana Dinamarca tala om maxtaxan i kulturskolan utan att kunna ge ett enda svar om hur fler ska få tillgång till den. De som redan har ska få mer. Det om något tror jag väl är osolidariskt för en vänsterpartist, men så kanske inte är fallet.

Jag måste också tala om för Rossana Dinamarca att alla kommuner har haft Skapande skola-projekt. Inte alla skolor – och framför allt inte friskolor – har använt sig av detta, men under den korta tid Skapande skola har varit i kraft och under den utvecklingsfasen är det den reform som har fått bredast spridning i sin implementering någonsin. Det kan väl ändå Rossana Dinamarca erkänna. Det är klart att ju längre Skapande skola kommer att finnas, desto fler skolor kommer att använda sig av det. Det är självklart. Det är en ambition från Alliansen, och jag hoppas att det är det också från Vänsterns sida.

Rossana Dinamarca nämnde möjligheten för alla oss över 18 år att komma in på statliga museer och berömde sig om att det var ett ökat antal besökande. Ja, men det är ju nästan lika många i dag som besöker museer

med avgifter, och det beror på den ökade kvaliteten. Jag måste fråga Rossana Dinamarca, för jag trodde att Vänstern stod bakom kvalitet: Hur ska man kunna bevara och utöka kvaliteten med den så kallade fri-entré-reformen? Nu blir det ju svängdörr och värmestuga.

Prot. 2015/16:62
3 februari

*Kultur och fritid
för barn och unga*

Anf. 114 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Det där sista förstår jag inte riktigt vad Cecilia Magnusson menar med. Ska inte museerna vara öppna för vem som helst? Är det vad Cecilia Magnusson menar med att det skulle bli en värmestuga? Det vore väldigt intressant att få höra det svaret. Jag vet att Cecilia Magnusson inte har möjlighet till en ytterligare replik, men jag tycker att det har varit lite magstarkt från Cecilia Magnusson – också i flera av de tidigare replikskiftena – när det gäller sättet att prata om vilka besökare som skulle komma till museerna.

Vi menar att fri entré gör det möjligt för alla människor att ta del av utställningarna på våra statliga museer. Det är sådant vi bidrar till att hålla uppe men som inte har varit tillgängligt för alla människor. Det är det vi återigen vill öppna upp, eftersom vi ser kulturen som en del av välfärden. Alla människor ska kunna ha tillgång till den.

När det gäller de andra delarna är det samma sak och samma resonemang, det vill säga att kultur är välfärd. Vi ska göra det tillgängligt för alla. När det gäller kulturskolan handlar det om att göra det i steg. Vänsterpartiet vill gå mycket längre när det gäller kulturskolan och avgifterna. Vi skulle gärna se en nolltaxa för kulturskolan, för att alla barn faktiskt ska ha den möjligheten.

Nu ger vi 100 miljoner till kulturskolan för att sänka avgifterna. Sedan finns det andra steg vi också bör ta för att ytterligare öka tillgängligheten, men när Cecilia Magnusson säger att kostnaden inte spelar någon roll och att det skulle vara att ge till dem som redan har är hon väldigt felinformerad om hur det fungerar.

Jag ser att min talartid är slut, så jag hinner inte svara när det gäller Skapande skola. Det lär vi dock få tillfälle att diskutera fler gånger.
(Applåder)

Anf. 115 BENGT ELIASSON (L) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Rossana Dinamarca för ett klagörande huvudanförande. Även om jag naturligtvis inte håller med om allting i sak var det klagörande på många sätt.

Jag skulle dock ändå vilja ha några förtydliganden. Rossana Dinamarca ägnade en ganska god stund åt att debattera just frågan om fri entré, och hon underströk vikten av att fri entré är för alla. Jag håller med om att det är viktigt att det ska vara för alla, men hur kan Vänsterpartiet och Rossana Dinamarca säga att det är för alla när 16 av de 19 museerna ligger i Stockholms innerstad? Jag förstår inte. Robertsfors, Trelleborg och Laholm – hur gynnas de av fri entré på statliga museer? Vore det inte viktigare att precis som vi föreslår göra satsningen på de museer i hela landet som vill jobba med entréfrågan, och bredda det här förslaget betydligt?

Jag vill alltså ha ett klagörande av hur fri entré på statliga museer gynnar alla.

Anf. 116 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Bengt Eliasson för frågan. Det jag tycker är lite anmärkningsvärt när man försöker attackera en reform som den med fri entré är att man från borgerlighetens sida faktiskt inte gör särskilt mycket större satsningar på att öka tillgängligheten till kultur.

Nu är det här en del – en reform. Sedan kan man önska sig många andra reformer, till exempel att vi skulle kunna ha fri entré på regionala museer eller titta på hur vi sprider ut våra statliga museer över landet. Det finns flera frågor, men det jag ser är ändå att detta är en viktig reform. Det går inte att komma ifrån. Man kan inte säga att den är oviktig bara för att de flesta museerna ligger i Stockholm. Detta är ett viktigt steg och en viktig tillgänglighetsfråga.

Sedan kanske vi kan samarbeta vidare för att utöka reformen till att bli ännu större – vad vet jag?

Anf. 117 BENGT ELIASSON (L) replik:

Herr talman! Vi har redan skarpa förslag. Vi lägger mer pengar, och vi lägger dem för hela landet i stället. Jag håller med om att det kan vara en viktig reform, men därmed gör det den inte rätt.

Min andra fråga efter ett klagörande handlar om de sänkta avgifterna i kulturskolan. Jag kan inte låta bli att komma tillbaka till det, precis som mina kamrater har gjort i inlägg efter inlägg. Hur ska sänkningen av avgifterna i kulturskolan nå dem som verkligen behöver den? Det finns ett antal kommuner i landet som har jobbat väldigt bra med avgiftsfrågan. Det finns de kommuner som inte har någon avgift alls, och sedan finns det olika nivåer upp till dem som har väldigt höga avgifter.

Jag har inte kunnat gräva riktigt djupt efter om det finns stora forskningsrapporter, men det finns enkla sammanställningar som jag har tagit del av och som visar att de kommuner som har sänkt avgifterna och de som har haft nolltaxa har gynnat konsumtionen av kulturskolan. Det är jättebra, men det har gynnat dem som redan konsumerar den. Man har inte nått de grupper som egentligen borde gå i kulturskolan och som behöver den allra mest, nämligen de utsatta barnen och de som av olika skäl inte har föräldrar som stöder dem och tar dem dit.

Min fråga är alltså hur detta ska nå dem som verkligen behöver det. Är det en enhetstaxa eller en nolltaxa i Sverige som är målet? Jag ser faktiskt paralleller till fritidspengen. Den här satsningen blir en bred och ganska dyr satsning som slår blint, i stället för en satsning på dem som verkligen behöver det och en satsning som pinpointar de barn som är mest utsatta.
(Applåder)

Anf. 118 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! För bara ett par veckor sedan var jag i Malmö och besökte kulturskolan där. Jag träffade personal och chefer för kulturskolan. Det man har gjort där är att arbeta väldigt aktivt med var man har kulturskolan någonstans – var man har sin verksamhet. Man närmar sig dem som man vill ska ha tillgång till kulturskolan. Det är ett sätt jag ser som viktigt, men för att det också i verkligheten ska kunna vara tillgängligt för dem man riktar sig till är avgiftsfrågan en viktig del.

Jag tycker alltså inte riktigt att Bengt Eliassons farhåga när det gäller hur man ska nå dessa människor har med avgifterna att göra. Avgifterna

är en viktig del, men sedan handlar det också om det arbete man gör på kulturskolorna för att nå rätt personer. Att avfärda sänkta avgifter i kulturskolan med att säga att det inte kommer att komma dem till del tycker jag kanske är lite konstigt.

Det handlar ju också om vilket sätt som kulturskolorna arbetar på. Där finns ett tydligt uppdrag om att man ska rikta sig till de elever som annars inte hade kommit i kontakt med kulturskolan. Men de sänkta avgifterna gör att möjligheten blir större, men sedan har vi många fler steg att ta.

Anf. 119 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD):

Herr talman? I kulturutskottets betänkande nr 4 behandlas motioner med temat kultur och fritid för barn och unga. Det är ett tema som jag tror att vi alla, oavsett parti, fäster högt värde vid och tycker är viktigt, vilket tidigare talare också har nämnt.

Jag vill i dag lyfta fram satsningen på barn- och ungdomskultur, en samverkan mellan skola och professionella kulturaktörer, nämligen Skapande skola, som många av er redan har nämnt.

Jag tycker att det är glädjande att se att fler är öppna för det som vi sverigedemokrater är och har varit drivande i tidigare år, så vi kan alltså påverka.

I dag har Skapande skola byggts ut och omfattar förskoleklass till och med årskurs 9. Skapande skola växer ute bland elever, vilket bör glädja oss alla. Huvuddelen av verksamheten är skapande, bild, form, skrivande, berättande och så vidare där eleverna skapar något tillsammans med kulturaktörer.

Det är inte bara detta som är det fina. Den andra poängen med Skapande skola är att en viss procent av stödet går direkt till arvoden till kulturutövare, som vi inte får glömma. De kan alltså arbeta och få ersättning för det de är utbildade till.

Vi sverigedemokrater, som ni tidigare har hört, vill att även förskolan kan ta del av Skapande skola, vilket vi föreslog senast i höstbudgeten, precis som även Moderaterna har föreslagit. På förskolan är det särskilt viktigt att ta del av kulturens stimulans, och det måste man prioritera högre än gymnasium.

Därför ser vi det som mer rimligt att förskolan tar del av Skapande skola. Vi får dessutom medhåll från pedagoger i verksamheten. Förskollärare och barnskötare hade förr en viss kompetens i musikämnet. Det får man inte i dag i sin utbildning.

Vi får signaler från pedagoger i branschen om att detta är något som saknas, och Skapande skola hade fyllt ett tomrum här.

Barns kunskaper formas i tidig ålder och blir så mycket bättre av det skapande och den utveckling som sker när man tar del av till exempel konst och musik.

Politik handlar om att prioritera, och här väljer vi att prioritera unga barn som inte har samma valmöjligheter som andra ungdomar har senare i livet.

Vi anser, herr talman, att det redan finns en hel del alternativ att ta del av på gymnasiet vad gäller kulturkurser. Bland annat kan man välja en linje med estetisk inriktning eller välja kurser genom "elevens val".

Den risk med satsningen Skapande skola på gymnasienivå som synts i delar av landet är att den konkurrerar ut musik- och kulturskolorna, och

det är inte det som är poängen eller syftet med Skapande skola, det tror jag att vi alla här kan hålla med om. Men som jag sa inledningsvis tycker jag och vi att det är glädjande att vi blir fler som öppnar upp för Skapande skola. Snart har vi hela vägen bakom oss.

Herr talman! Jag vill även beröra motion 2060 om motorhobbyn. Som många vet är motorhobbyn ett stort intresse för mig privat, och det finns en anledning att se över hur motorhobbyn kan stärka långsiktigt, även om just denna motion går långt in i detaljer. Värdet av motorsport och motorhobby är stort, men många gånger motarbetas utövarna från andra intressen i samhället.

Därför anser vi att det finns stor anledning att lyfta fram och visa på alla de goda sidor och den samhällsnytta som motorhobbyn för med sig. Motorintresse är en gemenskap som delas av gamla såväl som unga och män såväl som kvinnor med olika bakgrund. Få verksamheter kan visa upp en sådan mångfald och gemenskap som det finns hos oss motorentusiaster. Det är en arena där människor från olika generationer kan mötas och där många unga får en tydlig koppling till vuxenvärlden.

Herr talman! Motorsport och motorhobby ger ett stort utbyte till de aktiva. Det är för många en livsstil som tar upp det mesta av den lediga tiden och är en del av den egna identiteten.

För att ha möjlighet att satsa helhjärtat på motorsporten krävs det mycket även i det övriga livet, såsom att man sköter om både sig själv och sin situation i till exempel arbetslivet. Idrott i allmänhet och motorsport i synnerhet hjälper samhällets unga till skötsamhet och en meningsfull fritid.

Då motionen 2060 är bred i sitt tänk ska vi grotta ned oss mer så att vi tillsammans med er kan komma fram till bra förslag för motorintressesets bästa.

Herr talman! Jag ser att jag har överskridit den tid som jag skrev upp mig för. Jag ber om ursäkt för det.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation 2 om ungdomars rätt att välja partner. I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 120 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! När man läser betänkandet och kommer till s. 6 sätter man onekligen lite i halsen. Där står det: "Utskottets förslag i korthet: Riksdagen avslår motionsyrkanden om barns rätt till kunskap om sina rättigheter och om att stärka alla barns rätt till kunskap om barnkonventionen."

I den partimotion som vi liberaler väckt skriver vi att barn bör ha tillgång till målgruppsanpassad och tillgänglig information om sina rättigheter. I betänkandet hänvisar man till Barnrättighetsutredningen som snart kommer och menar att man bör invänta vad den har att säga. Jag undrar: Varför?

För att kunna påverka sin situation och vara delaktig är det viktigt att ha tillgång till information, inte minst gällande vilka rättigheter man har. Barn vet sällan vilka deras rättigheter är, vad deras rättigheter innebär eller hur de ska få information.

Det är vi vuxna som bär ansvaret för att säkerställa att det finns målgruppsanpassad – alltså barnanpassad – och tillgänglig information, dels

om barnets rättigheter, dels kring den situation barnet befinner sig i, dels om hur barnet ska använda informationen.

Rättigheterna som finns inskrivna i barnkonventionen innebär att de stater som skrivit under också ska se till att barnen de facto har en möjlighet att utnyttja sina rättigheter.

Det står i barnkonventionen att alla barn har rätt att känna till sina rättigheter, och att det är staten som ansvarar för det.

Men – och här kommer det ett stort men – det verkar som man tror att alla barns rättigheter finns att hitta i FN:s konvention om barnets rättigheter, och så länge man informerar om den är man hemma. Det görs mycket riktigt i skolan.

När man talar om barns rättigheter är det lätt att bara använda sig av barnkonventionen, men barnets rättigheter skyddas också i svensk lagstiftning, till exempel i föräldrabalken och i socialtjänstlagen. Var får barnen kunskap om detta? Och var får barnen kunskap om vart de ska vända sig? Var får de den praktiska tillämpningen av vad rättigheterna innebär? Fråga de barn ni har i er närhet om de vet hur man gör när man behöver hjälp, var man hittar telefonnumret till socialtjänsten och när och varför man kan tänkas behöva ringa dit!

Fru ålderspresident! Vi är stolta över att barn har det så bra i Sverige. Självklart ska vi vara det. Mycket är bra, men många barn diskrimineras i Sverige. Ofta handlar det om barn som är i särskilt utsatta situationer: barn med funktionsnedsättningar, barn i ekonomiskt utsatta familjer, asylsökande barn och barn placerade i samhällets vård.

Vi liberaler vill att information anpassad till barn och unga om vart de kan vända sig om de behöver hjälp och stöd ska finnas tillgänglig där barn och unga är, exempelvis på skola, idrottsplatser och ungdomsgården – för att inte tala om på nätet.

Det handlar alltså inte bara om att veta att barnkonventionen finns och vad den innehåller utan vad den innebär i praktiken och hur man tillämpar den. När man frågar elever i årskurs 8 om de känner till sina rättigheter svarar en av fem att de har hört talas om barnkonventionen, och endast 6 procent vet vad den innehåller.

Vad hade hänt om det hade stått något annat än ”barn” i att-satsen – om det till exempel hade handlat om kvinnor: Riksdagen avslår motionsyrkanden om kvinnors rätt till kunskap om sina rättigheter. Eller tänk om det hade handlat om samer eller romer! Jag tror inte att vi hade gått med på det. Det låter helt orimligt, vilken utredning som än ligger i pipeline. Varför skulle det vara rimligare när det handlar om barn?

Jag ser fram emot att ta del av Barnrättighetsutredningen eftersom jag ser fram emot att barnkonventionen ska bli lag. Vi liberaler har önskat detta länge, åtminstone sedan 2009 – adress Miljöpartiet. Men först vill vi se hur förslaget är utformat. Vi skriver inte på in blanco.

Att säkerställa att alla barn får tillgänglig och målgruppsanpassad information om alla sina rättigheter och hur de ska tillämpa dem står inte på något sätt i motsats till detta eller slår in öppna dörrar. Tvärtom! Det är vårt ansvar som vuxna att se till att barn har verktyg.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

(Applåder)

Prot. 2015/16:62

3 februari

*Kultur och fritid
för barn och unga*

Anf. 121 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Fru ålderspresident! Jag ställde tidigare en fråga till Bengt Eliasson om Liberalerna var beredda att ställa sig bakom en kommande proposition om att införliva barnkonventionen i svensk lag.

Jag tackar för att Christina Örnebjär nu besvarar denna fråga på ett positivt sätt. Liberalerna är givetvis inte beredda att skriva på en proposition in blanco, men en inriktning om att införliva barnkonventionen i svensk lag tycks vara något som Liberalerna är beredda att ställa upp på.

Jag vill få bekräftat att det är Liberalernas intention.

Christina Örnebjär frågar varför vi inte går vidare med Liberalernas förslag om tillkännagivande av informationsinsatser. Först måste vi ha strukturen klar. Vi kan inte börja med informationsinsatser innan vi vet vad vi ska informera om. Först måste vi ha en utredning och en proposition och i det se det som naturligt att vi också ska stärka informationsinsatserna.

På Christina Örnebjär låter det som att vi lever i ett vakuum. Men så är inte fallet. Barnombudsmannen och länsombudsmännen gör ett fantastiskt jobb för att föra ut information om barns rättigheter. Men det ser nog olika ut i olika kommuner, och det är säkert så att vi nationellt behöver stärka dessa insatser mer framöver.

Anf. 122 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L) replik:

Fru ålderspresident! Jag vet inte hur jag skulle ha kunnat vara tydligare i talarstolen än jag var, så jag upprepar det jag sa tidigare.

Vi har inskrivet i vårt partiprogram sedan 2009 att vi vill att barnkonventionen ska vara lag. Bengt Westerberg och Maria Leissner drev det tidigt. Redan när man skulle ratificera barnkonventionen skrev dåvarande Folkpartiet i sin barnmotion att man ville ratificera den. Man var extremt tydlig med att den skulle inkorporeras och hur man skulle förändra lagarna. Liberaler och folkpartister har varit drivande i detta i många år.

Huruvida vi kommer att vara beredda att stödja regeringen beror återigen på hur förslaget utformas. Liberalerna vill att barnkonventionen ska vara lag. Sedan beror det helt på hur regeringen väljer att lägga fram förslaget.

Anf. 123 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Fru ålderspresident! Svaret var föredömligt tydligt. Jag ser fram emot att samverka med Liberalerna för att uppnå en parlamentarisk majoritet för att införliva barnkonventionen i svensk lag.

Anf. 124 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L) replik:

Fru ålderspresident! Jag ser också fram emot det, för vi har jobbat för detta länge. Jag hoppas dock att Miljöpartiet i regeringsställning förstår att barn har rättigheter även innan vi ser till att det blir lag. Det är som sagt bara 6 procent av barnen i årskurs 8 som vet vad barnkonventionen innehåller, så vi måste jobba *nu*. Vi kan inte vänta till sedan. Vi skulle ha gjort det för länge sedan.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 februari.)

Kulturutskottets betänkande 2015/16:KrU5

Radio och tv i allmänhetens tjänst
föredrogs.

Anf. 125 ARON EMILSSON (SD):

Fru ålderspresident! I dag behandlar vi kulturutskottets betänkande om radio och tv i allmänhetens tjänst.

I dagens turbulenta och föränderliga tid finns det anledning att reflektera över dels begreppet ”radio och tv”, dels begreppet ”allmänhetens tjänst”.

Tv har funnits i allmänhetens tjänst sedan 1950, och radio ännu längre. År 1927 infördes en radioavgift och 1943 en bilradioavgift. Det var många gånger den enda mediekanalet för många av landets hushåll och invånare och har bidragit till nationell sammanhållning och gemenskap. Det har gett en gemensam referensram för både nyheter och underhållning, alltifrån *Hylands hörna* och *På spåret* till de nationella och regionala nyhetsprogrammen.

Medielandskapet är i dag satt i förändring genom teknik, kritik och statistik. Vi har en teknikutveckling där digitaliseringen gör stora steg och bidrar till stora förändringar. Vi hör en kritik där många av landets invånare anser att public service-bolag, tidningar och andra medier är stelbenta och vänsterorienterade. Vi ser i statistiken att antalet nyhetsundvikare, alltså de som är ointresserade av att följa dagsnyheter och journalistik, ökar och att alternativa medier ökar.

Att vara i allmänhetens tjänst förpliktar. Vi ska alltid vara noga med att sätta sakens framst. Det åligger public service-bolagen att vara noga med det.

Allmänhetens otjänst oroar. Många kontaktar oss politiker, inte sällan med massiv kritik mot hur medielandskapet fungerar och hur politiska händelser och politisk utveckling rapporteras.

Att det skapas olika referensramar inom vårt samhälle, både mellan olika åldersgrupper och mellan infödda och utrikes födda medborgare är ett framtidsproblem. Det är viktigt att värna public services oberoende, saktighet och opartiskhet.

Det har en oerhörd betydelse för att vi i framtiden ska kunna ha en garant för tilliten till oberoende medier, ett demokratibegrepp som håller och medier som kan granska den beslutande och verkställande makten.

Omvärlden oroar och har oroat genom medielagar i bland annat Polen och Ungern som går för långt åt ena hållet när det gäller detaljstyrning. En obalans i åsiktskorridorernas bredd oroar kanske på hemmaplan. Balans kommer att vara det enda långsiktiga, det enda vi kan sätta vår tilltro till i framtiden.

Sverigedemokraternas mediemotion bygger på eftertanke och folkvilja. Sverige vill skattefinansiering, visar undersökningar av SVT, och Sverigedemokraterna likaså. Men vi är pragmatiska och säger ja till utredning och ja till öppenhet för lika bra eller kanske till och med bättre alternativ.

Det är dock viktigt med ett ingångsvärde. Vi vet sedan tidigare att det troligtvis finns en majoritet för någon form av framtida skattealternativ för finansiering av radio och tv.

Sverige vill ha en djup nordisk samverkan och Sverigedemokraterna likaså. Public service har gjort mycket och kan göra mer tillsammans inom Norden genom ett uppdrag om fördjupad nordisk public service-samverkan där vi lämnar förslag till de berörda aktörerna, som själva har mandat att utforma vad, var och hur man kan stärka detta på armlängds avstånd. Samtidigt kan det också vara en metod att möta kritik på ett genomtänkt vis. Norden är oss nära – tillsammans är vi starkare och transparenta.

Vårda, värna och visa – annars finns risk för annan visa, har jag skrivit. Om vi inte vårdar, värnar och visar det värde som klassisk mediefrihet och public service har är risken att vi förlorar det värdet när en stark opinion vänder sig emot det. Därför är det viktigt att bolagen självkritiskt och självvranssakande inser sitt värde och sitt uppdrag.

Studien *Allt fler står utanför nyhetsvärlden* visar att icke-nyhetskonsumenterna ökar. Risken för ökad ojämlikhet stiger. När det gäller vissa nyhetshändelser har alternativmedierna slagit public service-medierna i antal delningar och rapportering.

Jesper Strömbäck hävdar att nyhetsundvikarna i Sverige har ökat från 8 till 17 procent mellan 1986 och 2013. Public service har ett ansvar att själv hitta nycklarna till att förtjäna förtroendet. Då finns ett behov, då finns en attraktion.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas reservationer 1 och 3 gällande finansiering respektive uppdrag.
(Applåder)

I detta anförande instämde Sara-Lena Bjälkö (SD).

Anf. 126 ROLAND UTBULT (KD):

Fru ålderspresident! Jag yrkar bifall till reservation 2 i betänkandet *Radio och tv i allmänhetens tjänst*.

Kristdemokraternas reservation gäller radio- och tv-avgiften och hur den ska betalas. Det fanns en möjlighet att lösa detta under alliansregeringen, men så blev det inte. Kristdemokraterna ville ändra en gammaldags ordning, men alla var inte med på det trots att Public service-utredningen från september 2012 föreslog att en individuell radio- och tv-avgift skulle kunna beräknas utifrån beskattningsbar förvärvsinkomst och inte ha någon koppling till innehav av viss teknisk utrustning.

Skatteverket skulle få till uppgift att sköta uppbörderna. Riksdagen skulle besluta om medlen för hela tillståndsperioden vid ett tillfälle, och de årliga besluten i samband med budgetprocessen skulle tas bort.

Riksdagen beslutade i april förra året om ett tillkännagivande till regeringen att en blocköverskridande och parlamentariskt sammansatt utredning av radio- och tv-avgiften bör komma till stånd i god tid, inför nästa tillståndsperiod 2020. Riksdagen vill se en solidariskt finansierad och långsiktigt trygg modell som garanterar fortsatt oberoende för radio och tv i allmänhetens tjänst.

Regeringen meddelar i budgetpropositionen för 2016 att den avser att återkomma i frågan. När? Var? Hur? Man frågar sig: Vart är vi på väg?

Vi kristdemokrater vidhåller givetvis vår tidigare ståndpunkt att göra om och modernisera finansieringsmodellen genom att ersätta tv-avgiften med en public service-avgift som är individuell, teknikneutral och går vid sidan om budgeten, via skattsedeln.

Betydelsen av oberoende och reklamfria radio- och tv-kanaler utan vinstintressen är stor. Public service ska tillhandahålla oberoende och saklig nyhetsförmedling liksom ett brett och högkvalitativt kulturutbud. En viktig del av uppdraget är också att göra utbudet tillgängligt för personer med funktionsnedsättning och möta minoriteters behov och önskemål. När vi från utskottet besökte SVT för inte så länge sedan såg vi att mycket har hänt på detta område.

Fru ålderspresident! Den största påverkan på mediemarknaden ligger i den pågående digitaliseringen och globaliseringen. Givetvis ska vi vara noggranna med att som medlem i EU se till att subsidiariteten efterlevs, inte minst på medieområdet. Men ett område är viktigt att harmonisera, som jag ser det, och det är upphovsrätten.

Inte sällan blir bilden av upphovsrätten ganska skev. Jag menar att upphovsrätten gör verken fria. Utan upphovsrätt försvinner äganderätten till skyddade verk. Med upphovsrätten följer att verken blir fria att använda för vem som helst, i princip. Poängen är att upphovsmannen, eller -kvinnan, får ersättning för sitt skapande.

Under många år har konsumenter och upphovspersoner framställts som två grupper med motsatta intressen. Det är långt från verkligheten. De som skapar innehåll och de som tar del av det har samma intresse av en väl fungerande lagstiftning och en transparent bransch. Den som vill göra allting fritt att ladda ned är helt ute och cyklar i cyberrymden.

Vi kristdemokrater välkomnar EU-kommissionens förslag till handlingsplan för en mer modern ram för upphovsrätt – en enhetlig, harmoniserad EU-lagstiftning på upphovsrättsområdet. Den ska analyseras och synas, men intentionen är bra och riktig.

Upphovsrätten har tjänat Sverige väl när det gäller allt från musikproduktioner till olika industriella innovationer.
(Applåder)

Anf. 127 OLOF LAVESSON (M):

Fru ålderspresident! Så har det blivit dags för det årliga motionsbetänkandet om radio och tv i allmänhetens tjänst, eller public service som vi oftast kallar det.

Jag vill inledningsvis säga att jag är både stolt och glad över den ganska stora enighet som råder i denna kammare när det gäller betydelsen av public service. Utskottet betonar också i betänkandet vilken betydelse en stark och oberoende radio och tv i allmänhetens tjänst har för det svenska medielandskapet och ytterst för vår demokrati samt hur viktigt det är att public service förblir oberoende och skyddas från påtryckningar i utförandet av sin verksamhet.

Fru ålderspresident! Detta är ett viktigt ställningstagande. Händelser i vår omvärld både skrämmer och förfärrar, nu senast genom den oroande utvecklingen i Polen. Den nya regeringen där har bland annat antagit en ny medielag med syfte att omvandla de statsägda medierna till nationella kulturinstitut. Det politiska greppet om public service har stärkts. Chefer

kan anställas och avskedas av regeringsföreträdare, och den polske kulturministern har hotat med att säga upp samtliga journalister vid public service-bolagen.

Reaktionerna har inte uteblivit. Europarådet har vädjat till den polske presidenten att inte godkänna lagen, och EU-kommissionen har inlett en preliminär granskning om huruvida Polen åsidosätter unionens grundläggande värderingar.

Mediepolitiken är förvisso nationell, men demokrati och mänskliga rättigheter är universella, och där har vi ett ansvar. Sverige har ett ansvar för att agera genom EU men också i våra direkta kontakter. Cheferna för de tre svenska public service-bolagen har vädjat till regering och riksdag att agera, och det förstår jag. Vad grannländer säger och vad grannländer gör är viktigt. Sverige har dessutom en tung tradition av fria medier och en stark yttrande- och tryckfrihet, en tryckfrihet som i år firar 250 år.

Public service berör. Public service stör. Och det ska också public service göra. Även i Sverige väcker public service engagemang och debatt, men då – för det mesta – mer kring hur public service kan utvecklas än avvecklas.

Vi är nu halvvägs inne i nuvarande sändningstillståndsperiod, och det börjar bli dags att förbereda nästa tillståndsperiod, som ska ta sin början 2020. Att det är just inför sändningstillstånden som den parlamentariska diskussionen om formerna för public service förs är viktigt. Det är genom tillstånden och avstämningen av tillstånden som den politiska prövningen ska göras. Sedan är det upp till bolagen att utföra sin verksamhet inom ramen för dessa tillstånd, utan vare sig påtryckningar eller pekpinnar från politiskt håll.

Att en samhällsdebatt förs är däremot helt naturligt. Många har också gett sig in i den debatten. Som ett exempel kan nämnas den public service-kommission som har bildats av sex stora bolag och organisationer inom medieområdet. Syftet är att göra en analys av hur public service fungerar i dag och presentera ett förslag till hur public service borde fungera i framtiden. Jag välkomnar såväl detta som andra initiativ. Debatten om public service behöver många röster. Jag är också övertygad om att såväl status som position för public service stärks av att verksamheten debatteras.

Fru ålderspresident! Många av motionerna vi behandlar i dag rör finansieringen av public service. Radio- och tv-avgiften – eller tv-licensen, som den ofta heter i folkmun – har länge varit omdiskuterad. Samtidigt är betalningsviljan stor, och det har varit ett väl fungerande system som har tjänat oss väl och som också har borgat för public services oberoende.

Med detta sagt står nuvarande finansieringsmodell inför stora utmaningar. Framför allt finns det stora problem när det gäller teknikneutraliteten. I dag betalar den som äger en tv-mottagare avgift, men vad som är ägnat att vara en tv-mottagare blir allt svårare att definiera, särskilt när utsändningar i dag görs i nästan lika hög grad på webben eller genom mobilapplikationer som via traditionell broadcasting. När samtalet om public services finansiering handlar mer om definition av tekniker än om vikten av en fri och oberoende radio och tv riskerar också förtroendet för finansieringen att urholkas.

Men det finns också en mer principiell invändning mot dagens sätt att finansiera public service, och det är att radio- och tv-avgiften i allt högre grad har kommit att betraktas som en betal-tv-avgift, något man betalar för

att konsumera de program som Sveriges Television, Utbildningsradion och Sveriges Radio producerar och tillgängliggör. Allt oftare hörs argumentet: Ja, men jag tittar ändå inte på SVT, så varför ska jag betala? I viss mån kan jag känna förståelse för det argumentet, men det måste mötas av att vi tar debatten om vad som faktiskt är public service.

En av public services viktigaste uppgifter är att granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna, och denna granskning ska ske utan påtryckning eller styrning från vare sig politiska eller kommersiella krafter. Alla vi som lever i ett öppet och demokratiskt samhälle är betjänta av denna granskning, oavsett om vi själva tittar eller lyssnar på själva programmet där granskningen utförs. Även den som inte upplever att hen konsumerar public service är beroende av att public service finns och fungerar.

Fru ålderspresident! Förra året gjorde därför kulturutskottet ett tydligt tillkännagivande i bred enighet om att en blocköverskridande och parlamentariskt sammansatt utredning av radio- och tv-avgiften bör komma till stånd *i god tid* inför nästa tillståndperiod.

Utskottet lyfter åter detta tillkännagivande och påpekar tydligt att det nu bara är sex månader kvar innan halva tiden för innevarande tillståndperiod har passerat. Utskottet finner det därför mycket angeläget att regeringen återkommer i frågan och förväntar sig att regeringen snarast gör det.

Jag menar, fru ålderspresident, att orden ”i god tid” inte nog kan betonas. En stabil och långsiktig finansiering är en av grundpelarna för en oberoende radio och tv i allmänhetens tjänst. Det är en fråga om såväl legitimitet som förtroende. Från moderat sida har vi därför förespråkat en finansiering via skattsedeln men också betonat att denna finansiering måste utformas på ett sätt som värnar både långsiktighet och fortsatt oberoende. Andra förslag har väckts från andra partier. Dessa är vi givetvis beredda att lyssna till och diskutera. Det kräver dock att regeringen agerar och tar utskottets tillkännagivande på allvar.

Fru ålderspresident! Debatten om public service kommer att fortgå, såväl om form som om innehåll. Det är bra och självklart. Som jag tidigare nämnde varken kan eller bör alla debatter föras av politiker i denna kammar – principen om oberoende från det politiska beslutsfattandet är fundamental. Men att det finns åsikter i samhället om huruvida våra public service-företag gör rätt eller fel är naturligt. Det vilar också ett ansvar på bolagen att ta den debatten och att vid sidan om orden ”public service” också kunna motivera sin verksamhet utifrån begrepp som ”public value” och ”public relevance”. Det tycker jag också att man gör i dag på ett väldigt bra sätt.

Politiskt kommer vi att återkomma till frågan om public service inför att nya sändningstillstånd ska tas fram inför 2020 och också inför att det nu är hög tid för en halvtidsavstämning av nuvarande sändningstillstånd. Vi ser fram emot snara besked från regeringen om formerna för den avstämningen.

Med detta, fru ålderspresident, yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Prot. 2015/16:62
3 februari

*Radio och tv
i allmänhetens tjänst*

Anf. 128 GUNILLA CARLSSON (S):

Fru ålderspresident! Precis som Olof Lavesson sa nyss känner också jag den oro som man nu kan följa beträffande vad som händer inom public service i några av våra grannländer i Europa. Ett exempel som också Olof uppmärksammade är vad som händer i Polen. Där har regeringen just infört en ny medielag som innebär att regeringen kan kontrollera tillsättningarna av anställda inom public service. Detta innebär en politisk styrning av medierna som absolut inte tillhör en demokrati.

Det är regeringspartiet Lag och rättvisa som har drivit fram den nya lagen. Det handlar om att ta kontrollen över innehållet i medierna då regeringspartiet anser att public service ställer för kontroversiella frågor och tar upp tid från deras politiska representanter i tv och radio samt att medierna fylls av ”fel” innehåll.

Ett annat land är Ungern, där det ungerska regeringspartiet har genomfört liknande förändringar de senaste åren, dock utan att anta nya lagar. Här har man plockat bort anställda inom public service men även chefer och anställda på kulturinstitutioner som har fel bakgrund eller åsikter.

För mig som socialdemokrat är detta ett tydligt hot mot demokratin. Just därför är det så viktigt för mig att vi som politiker avhåller oss från att styra innehållet.

I dagens betänkande om radio och tv i allmänhetens tjänst kan man läsa att utskottet vill betona just vilken betydelse en stark och oberoende radio och tv i allmänhetens tjänst har för det svenska medielandskapet och ytterst för vår demokrati. Det känns bra att utskottet gemensamt gör ett så tydligt ställningstagande, också utifrån de händelser som sker runt om i Europa.

Den konstruktion som vi har med en förvaltningsstiftelse som ägare till de tre public service-bolagen Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB syftar just till att vara en buffert – det armlånga avståndet – mellan statsmakterna och radio och tv i allmänhetens tjänst. Det är viktigt att man förblir den oberoende part som kan granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna.

I dagens betänkande finns det många motioner som tar upp frågan om finansieringsformen för public service. Majoriteten av motionerna handlar faktiskt om det. Här hade vi, som även tidigare talare har lyft fram, under förra riksdagsåret ett tillkännagivande till regeringen om att tillsätta en parlamentarisk utredning i god tid före nästa tillståndperiod, som börjar 2020. Detta ställningstagande står utskottet fortfarande bakom.

Fru ålderspresident! Det är lätt att tro att alla riksdagsledamöter i denna riksdag tycker att det är självklart att man i Sverige ska ha en stark, bred och oberoende public service, men så är det inte. När man tittar på motionerna i dagens betänkande ser man att det finns ett tydligt exempel som säger något annat. Det är en motion från sverigedemokraten Martin Kinunen. Han har skrivit att han tycker att finansieringen ska gå in i statsbudgeten. Den ska som vilken budgetpost som helst regleras årligen, och det ska göras en bedömning.

Då uppkommer frågan: Hur oberoende känner man sig då? Vågar man då från public service-bolagen ifrågasätta politikerna, om man vet att man också riskerar att få mindre anslag i budgeten?

Han pekar också på att han vill smalna av uppdraget till public service. Public service ska inte göra det som de kommersiella bolagen kan göra. Med andra ord ska public service också där styras utifrån vilket innehåll man ska ha och om det kan finnas någon kommersiell aktör som gör detta i stället.

För mig luktar detta klart och tydligt en politisk styrning av public service.

Här i kammaren står Sverigedemokraternas representant Aron Emilson och talar om att han värnar public service. Men bland hans partikamrater här i riksdagen finns det helt andra tankar. Detta är, fru ålderspresident, viktigt att veta om.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 129 OLOF LAVESSON (M) replik:

Fru ålderspresident! Både jag och Gunilla Carlsson tog upp det mycket viktiga tillkännagivande som utskottet gjorde för ett år sedan och som vi nu upprepar. Jag är glad för den enighet som råder kring detta tillkännagivande.

Samtidigt är vi mycket noga med att regeringen följer de beslut som fattas i riksdagens kammare och agerar i enlighet med dem. Jag tänker inte säga att regeringen inte avser att göra det. Jag uppfattar ändå att regeringen avser att göra det med tanke på de skrivningar som finns i budgetpropositionen.

Jag vill fråga Gunilla Carlsson, som företrädare för Socialdemokraterna och ett av regeringspartierna: När kommer regeringen att agera på utskottets tillkännagivande, och hur definierar hon och Socialdemokraterna orden ”i god tid” före nästa sändningsperiod?

Det är också hög tid för en halvtidsavstämning av nuvarande sändningstillstånd. Som vi konstaterade närmar vi oss nu verkligen tidpunkten då halva tiden har gått.

Då vill jag fråga Gunilla Carlsson, som företrädare för regeringspartiet Socialdemokraterna: När kommer vi att få se en halvtidsavstämning, och vad kommer denna halvtidsavstämning att omfatta?

(Applåder)

Anf. 130 GUNILLA CARLSSON (S) replik:

Fru ålderspresident! Jag är också glad över att vi har en gemensam syn på vikten av en fri och oberoende public service. Men vi har också ett tillkännagivande när det gäller finansieringsfrågan. Det gjordes bland annat utifrån att det för några år sedan kom en förvaltningsdom. Där pekades det på att den lagstiftning som vi hade och som vi trodde var teknikneutral, det vill säga att det inte skulle spela någon roll om man tittade på tv via sin padda, telefon eller vanliga tv, inte visade sig fungera på det sätt som vi trodde. Då var jag en av dem som också ville att vi skulle se vidare på denna fråga.

Olof Lavesson frågade när halvtidsavstämningen kommer att göras och vad jag bedömer som god tid. Det är alltid svårt att säga exakt. Vi har kommit överens om att säga att det ska vara i god tid inför nästa sänd-

ningstillstånd 2020. Det är ändå ganska många år kvar till det nya sändningstillståndet. Jag vet inte exakt hur många år innan som det ska göras. Men vi har två tillkännagivanden till regeringen, och jag förutsätter att regeringen kommer att ta tag i denna fråga relativt snart.

Anf. 131 OLOF LAVESSON (M) replik:

Fru ålderspresident! Jag tackar Gunilla Carlsson för att hon utvecklade anledningen till tillkännagivandet. Det uppskattas.

När vi i enighet fattar ett beslut om ett tillkännagivande förväntar jag mig att regeringen också agerar med anledning av detta.

Då kan man fundera på hur lång tid det ska behöva ta. Ingenting har hänt tolv månader senare. Därför lyfter vi fram detta tillkännagivande igen i betänkandet. Då kan jag tycka att en viss tidsram redan har passerats.

Dessutom påpekar utskottet i betänkandet att det bara är sex månader kvar innan halva tiden har gått. Ska vi hitta en långsiktighet där vi kommer överens om bra förutsättningar för public services finansiering framöver skulle jag vilja säga, om jag får hjälpa Gunilla Carlsson med definitionen, att det som är i god tid kommer att ha passerats om vi ska stå här många gånger till och ställa denna fråga. Jag kan lova Gunilla Carlsson att vi kommer att följa upp detta tillkännagivande liksom alla andra. Vi förväntar oss både att regeringen agerar och att den gör det med det snaraste och inom kort.

Jag ska också ge Gunilla Carlsson möjlighet att utveckla den andra frågan, det vill säga halvtidsavstämningen. Man kan tycka att en halvtidsavstämning bör komma när halva tiden har gått, och den har snart gått.

Jag upprepar därför frågorna. När kommer vi att få se en halvtidsavstämning? Jag vill fråga om något som kanske är ännu viktigare med tanke på den ändrade mediesituationen och det ändrade medieklimatet. Vad kommer halvtidsavstämningen att omfatta, och vad anser Socialdemokraterna att halvtidsavstämningen bör omfatta?

(Applåder)

Anf. 132 GUNILLA CARLSSON (S) replik:

Fru ålderspresident! Egentligen säger väl ordet halvtidsavstämning att det är i halvtid som det ska ske. Det brukar vara så, i alla fall i sportsammanhang. Men även i detta fall ska det väl ske när halva tiden har gått, och då är det i en ganska snar framtid. Jag förutsätter därför att man kommer att göra det ganska snart.

Sedan är frågan vad man ska titta på. Just nu pågår Medieutredningen. Den har också fått i uppdrag att se över vilka frågeställningar som man behöver ha inför nästa sändningstillstånd. Vad behöver man titta på i Public service-utredningen? Kanske är det någon fråga där som man ska ha med även i halvtidsavstämningen.

När det gäller det beslut som fattades i samband med sändningstillståndet förra gången kan man titta på vad som har uppnåtts och inte uppnåtts. Det är detta som själva avstämningen handlar om. Det är alltså dessa frågeställningar som jag ser.

Vad är i god tid? När vi gör ett tillkännagivande här i Sveriges riksdag tycker vi väl alltid att det ska åtgärdas direkt. Både jag och Olof Lavesson vet att vi ibland har tillkännagivanden som har hängt med under ganska lång tid.

Jag förutsätter att vi i denna fråga inte kommer att behöva göra många tillkännagivanden, kanske inte ens ett enda tillkännagivande till, utan att man inom detta år kommer att titta på denna fråga.

Prot. 2015/16:62
3 februari

*Radio och tv
i allmänhetens tjänst*

Anf. 133 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru ålderspresident! Jag började mitt inledningsanförande med att lyfta fram vår omvärld och den problematik som finns med Polens och Ungerns förändrade medielagar och det tillkännagivande som utskottet gjorde om en ny utredning om framtida finansiering och så vidare. Det är skönt någonstans att vi har en enighet om dessa två viktiga mediefrågor.

Det finns också anledning att tydliggöra vad Sverigedemokraternas uppfattning om finansieringen är. Det har vi uttryckt i vår reservation. Men för alla andra som följer debatten ska jag säga följande.

Vi ser, liksom Kristdemokraterna, en framtida lösning i form av att samtliga betalar en tv- och radioskatt som tas in separerad från den direkta statsbudgeten, i likhet med till exempel begravningsavgiften.

Sverigedemokraternas uppfattning är, för tydlighetens skull, inte att knyta en framtida skattefinansiering direkt till statsbudgeten. Det kan vara viktigt att förtydliga.

Vad enskilda ledamöter motionerar om i enskilda motioner är ingenting som vi som parti styr över. Men jag vet att både Martin Kinnunen och andra tidigare ledamöter, däribland borgerliga ledamöter, har motionerat om att både snäva in uppdraget och knyta finansieringen mer direkt till statsbudgeten.

Jag vill fråga Gunilla Carlsson och Socialdemokraterna om de förstår den problematik som visar sig i att ledamöter vill ta till denna typ av verktyg och hur vi fångar upp den kritikstorm och den frustration som finns i samhället kring detta för att värna public services oberoende och saklighet.

I detta anförande instämde Sara-Lena Bjälkö (SD).

Anf. 134 GUNILLA CARLSSON (S) replik:

Fru ålderspresident! Jag ville tydligt peka på att även om det finns en reservation från Sverigedemokraterna i avgiftsfrågan ska man vara medveten om att det finns ledamöter som representerar Sverigedemokraterna i kammaren som ser på public service på ett annat sätt än vad vi ger uttryck för i betänkandet. Det kanske hade spelat en roll om ledamoten som har skrivit motionen hade varit er representant i kulturutskottet. Det vet vi inte, men det kan ha en betydelse.

Jag tycker absolut att vi ska vara medvetna om problemen, inte minst vad gäller finansieringsfrågan. Det är därför alla partier i utskottet gör ett tydligt tillkännagivande.

Vi vet också att under förra mandatperioden var frågan med i den public service-utredning som gjordes inför det nya sändningstillståndet. Den förra regeringen valde att inte ändra på finansieringsmodellen. Finansminister Anders Borg undrade varför en finansieringsmodell som faktiskt fungerar ska ändras.

Vi måste återigen titta på modellen. För mig som socialdemokrat är det otroligt viktigt att hitta en modell som gör att det fortfarande finns en fri och oberoende public service. Om det går att hitta en modell som gör att det även i fortsättningen finns en fri och oberoende public service är jag

absolut beredd att ändra modellen. Om jag redan hade låst mig fast vid exakt hur modellen ska se ut hade jag inte varit beredd att säga att det ska ske en utredning. Det får utredningen titta över.

Anf. 135 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru ålderspresident! Jag tänker lämna de hypotetiska resonemangen därhän. Det är ett faktum att nuvarande finansieringsmodell inte fungerar optimalt. Därför finns också utskottets tillkännagivande om att mer omfattande än tidigare utreda frågan på nytt.

Sverigedemokraterna har efterlyst vilka nya grepp regeringspartierna och allianspartierna vill ta. Föregående public service-utredning tog bland annat upp finansieringen, som Gunilla Carlsson mycket riktigt påpekade.

Vad lägger Socialdemokraterna i begreppet solidarisk finansiering av public service, som ändå skrevs in i det nya tillkännagivandet? Det andas någonstans att ett licenssystem inte är långsiktigt hållbart utan man vill i förlängningen se någon form av gemensam skattelösning.

Public service har under hösten och året som gått kritiserats kraftigt av ett antal olika debattörer och medieprofiler inte minst från ett flertal politiska kulörer. Det är sällan sverigedemokrater men många gånger borgerliga kulörer och till och med vänsterorienterade kulörer. De frågar sig om det är rimligt att public service framför åsikter på nyhetsplats. Är det rimligt att inte titta på varför public service-bolag i grannländer inte lika ofta möter den kritik som public service kan möta i Sverige? Det här är viktiga frågor.

Någonstans är det vårt uppdrag som politiker och förtroendevalda att fånga upp den typen av frågor men mycket riktigt samtidigt inte gå in i detalj och styra och ställa hur frågorna ska hanteras. Vi måste förstå fenomenet, vi måste förstå frustrationen och vi måste förstå den kritikstorm som finns. Om vi inte hanterar den på ett klokt, vist och genomtänkt sätt med rätt verktyg i kammaren får vi en situation där det glappar mellan förtroendevalda och public service och landets invånare i övrigt.

I detta anförande instämde Sara-Lena Bjälkö (SD).

Anf. 136 GUNILLA CARLSSON (S) replik:

Fru ålderspresident! Det är intressant att Aron Emilsson viftar bort frågan och säger att den är hypotetisk. För mig är det mycket viktigt att ha en fri och oberoende public service. Det är klart att jag blir orolig när jag ser att motioner väcks i riksdagen om att strama åt public service och att börja styra den på ett helt annat sätt än vad jag står upp för och tycker att vi ska göra.

Aron Emilsson lyfter fram ifrågasättandet av public service. Det är bra att man vågar ifrågasätta. Då blir det än viktigare att se till att ha det armslånga avståndet mellan oss som beslutsfattare och det som är public service-bolagen.

Public service-bolagens verksamhet har ett stort förtroende bland svenska folket. Sveriges Radio toppar förtroendelistan. Det ska vi vara stolta över, och vi ska se till att det är så även fortsättningsvis.

Sedan ställde Aron Emilsson frågan om vad jag tolkar in i begreppet solidarisk finansieringsmodell. Det är klart att det inte är solidariskt om man tar del av public service men inte är med och finansierar den. Det var

också därför det gjordes en förändring i lagstiftningen, som innebär att när tekniken utvecklas ska man ändå vara med och finansiera via sin radio- och tv-avgift – även om man tittar på sin platta eller i telefonen. Nu var inte den lagstiftningen så stark som vi trodde. Det är också en fråga för utredningen att se på om den lagstiftningen behöver ses över. Det får utredningen titta på. Ska det vara den nya modellen eller ska det vara någon annan modell?

Anf. 137 NICLAS MALMBERG (MP):

Fru ålderspresident! För att demokratin ska fungera räcker det inte med fria allmänna val, en konstitution som skiljer mellan den lagstiftande makten och den exekutiva makten samt ett rättssamhälle där vi alla är lika inför lagen. Vi behöver också fria och oberoende nyhetsredaktioner. Annars finns ingen möjlighet för medborgarna att göra initierade val, och annars skulle risken för maktmissbruk och korruption öka. Den fria pressen och oberoende public service är hörnsten för vår demokrati.

En riksdagsdebatt om public service är därför också mycket annorlunda än de flesta andra riksdagsdebatter. Vi diskuterar inte innehållet i public service. Det som är huvudfokus för debatten är hur vi kan värna public services oberoende.

Däremot välkomnar jag, precis som Olof Lavesson, att debatten om public services innehåll förs på många andra arenor. Precis som Olof Lavesson och Gunilla Carlsson är jag också orolig över situationen i Polen och i en del andra länder. Utvecklingen där förskräcker. Det är viktigt att EU visar kraft mot den typen av utveckling. Annars riskerar EU att utvecklas till en union som inte består av fullt ut demokratiska stater utan något helt annat.

De grundläggande krav på demokratiska institutioner som ställs på ett land för att gå med i EU måste rimligtvis också ställas på ett land om det ska kunna fortsätta vara med i EU.

Vi måste vara helt på det klara i debatten att utvecklingen i Polen inte är fjärran Sverige. Det är en utveckling som också kan ske i Sverige. Vi ser samma tendenser här i samma typ av politiska strömningar. Sverigedemokraternas omedelbara reaktion på händelserna i Polen var att man förstod den polska regeringens agerande. Man menade att det på något sätt skulle vara samma problem med public service i Sverige som den polska regeringen tycker sig ha i Polen. Sverigedemokraternas ursprungliga reaktion var att man förstod hur Polens regering agerade.

Jag hade därför hoppats att Aron Emilsson skulle ta avstånd från det synsättet i sitt anförande, men det gör inte Aron Emilsson. Han pratar i termer om att det finns en obalans i åsiktskorridorerna i Sveriges Televisions nyhetsinslag. Vad menar Aron Emilsson med obalans i åsiktskorridorerna?

Aron Emilsson framställer ett förtäckt hot om att vi ska ändra oss. Annars kommer de att göra det. Aron Emilsson pratar om att det finns ett allt större missnöje med hur public service agerar, men som Gunilla Carlsson framhåller har Sveriges Radio och Sveriges Television fortfarande höga förtroendesiffror. Det finns ingen tendens till att de minskar.

Låt oss gå vidare och titta på Sverigedemokraternas reservation. Man vänder sig mot Sveriges Televisions mångfaldsambition. Man pratar om att man vill se en ökad fokusering på ett gemensamt samhällssystem, språk

och kultur. Man menar att det skulle minska risken för en snäv nyhetsbevakning. Det är naturligtvis en logisk orimlighet.

Liksom Gunilla Carlsson vill jag peka på en motion som vi har behandlat i det här betänkandet där Sverigedemokraterna helt vill gå in och styra public service. De pratar i termer som att public service inte ska ägna sig åt verksamhet som kommersiella aktörer kan göra. Jag kan konstatera att med den logik som anförs i Sverigedemokraternas motion skulle inte Sveriges Television kunna fortsätta med sina nyheter.

Absolut längst tycker jag ändå att Angelika Bengtsson går när vi i Medieutredningens referensgrupp har diskussioner och Angelika Bengtsson ifrågasätter att Sveriges Television rekryterar personer som har bakgrund i, som hon säger, politiskt färgade tidningar som Upsala Nya Tidning och Aftonbladet. Hon menar att det skulle införas någon sorts karenstid innan en journalist kan rekryteras från en dagstidning till public service. Det skulle ju totalt minska public services möjlighet att rekrytera erfarna journalister.

Med den här typen av politiska strömningar är det faktiskt hög tid att vi börjar diskutera hur vi kan vaccinera public services oberoende för framtiden. Det kanske är hög tid att diskutera ett grundlagsskydd för public services oberoende, så att det åtminstone behövs ett riksdagsval före den typen av maktövertagande som vi har sett i Polen och som vi kan komma att se i Sverige framöver.

Även frågan om public services finansiering hänger naturligtvis starkt samman med oberoendet. Ett finansiellt beroende är också allvarligt. Med den motion som Sverigedemokraterna har väckt skulle vi ha en situation där public service hamnade i direkt beroendeställning till riksdagen, vilket skulle väcka ifrågasättande av om nyhetsbevakningen sker på ett oberoende sätt eller om man tar hänsyn till risken att eventuellt få minskade resurser.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 138 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru ålderspresident! Niclas Malmberg från Miljöpartiet kan ha något svårt att hålla sig till sanningen ibland. För att påminna vill jag säga att bland det första jag lyfte fram i mitt anförande var att omvärlden oroar, däribland Polens och Ungerns nya medielagar. Jag vet inte riktigt hur det kan missförstås.

Bland annat jag lyfte fram var att det finns en problematik med en obalans inom mediesektorn. Det är många människor i vårt land, inte bara vanliga invånare och medborgare med andra typer av yrken utan också verksamma i samhällsdebatten och medieaktörer, som menar att den vänsterorientering av mediesektorn som i dag råder inte speglar befolkningens och allmänhetens åsiktsbredd, åsiktsmångfald, vilket är ett väldigt viktigt uppdrag för till exempel public service, som många gånger gör det mycket bra. Men i medielandskapet generellt sett finns det en problematik i detta.

Sedan vet jag inte hur Malmberg resonerar när han säger att jag skulle ha uttryckt något slags förtäckt varning om inte public service skärper sig. Det vet jag inte att jag ens uttryckte. Däremot tryckte jag flera gånger på att public service är en oerhört viktig institution, aktör och idé i det demokratiska samhället och samtalet och att vi behöver armlängds avstånd. Men

lyfter vi inte upp en kritik och en diskussion som finns utanför den här kammarens väggar till politisk nivå och funderar på hur vi kan hantera detta i samverkan, i samråd och i samarbete med public service-bolagen gör vi oss själva en otjänst som folkvalda.
(Applåder)

Prot. 2015/16:62
3 februari

*Radio och tv
i allmänhetens tjänst*

I detta anförande instämde Sara-Lena Bjälkö (SD).

Anf. 139 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Fru ålderspresident! Jag tycker inte att Aron Emilsson besvarade min fråga. Frågan är: På vilket sätt finns det en obalans i åsiktskorridorerna? På vilket sätt menar Aron Emilsson att public service inte bedriver en verksamhet som är objektiv?

När vi tittar på de anmälningar som görs till Granskningsnämnden ser vi att det naturligtvis görs vissa snedsteg, att man har hamnat snett. Det finns exempel där man har gjort avsteg från objektiviteten. Men det är oerhört få ärenden som kommer till ett fällande. I den absoluta merparten av granskningsärendena kan Granskningsnämnden konstatera att Sveriges Television och Sveriges Radio har agerat på ett objektivt sätt. Hur kan då Aron Emilsson säga att det finns en obalans i åsiktskorridorerna när det är i försvinnande få fall som man på något sätt har agerat felaktigt från public services sida?

Återigen: Vad är det för obalans i åsiktskorridorerna som Aron Emilsson ser?

I reservationen pratar ni om att ni ogillar Sveriges Televisions mångfaldsambition. Ni vill se en ökad fokusering på ett gemensamt samhällssystem, ett gemensamt språk och en gemensam kultur. På vilket sätt skulle det minska risken för en snäv nyhetsbevakning?

Det är på något sätt som att Sverigedemokraterna ser en vänsterdominans i public service och då vill gå in och korrigera det. Men på vilket sätt finns det en felaktig inriktning på objektiviteten i public services agerande?

Anf. 140 ARON EMILSSON (SD) replik:

Fru ålderspresident! Vi kan börja med den obalans som forskare som Kent Asp har uttryckt kring att en övervägande del av journalister har en tydlig politisk bakgrund och markering. Och så är det naturligtvis och ska så få vara i ett fritt demokratiskt samhälle. Men det är ändå ett faktum som måste förstås när det gäller hur nyheter publiceras, väljs ut, vad som skuggas, vad som väljs. Det är en grundläggande princip inom journalistiken, inom medier och inom en rad andra områden, vet vi som tidigare har studerat källkritik och liknande, att man väljer ut och väljer bort och att det kan ha påverkan. Sedan ska naturligtvis alla ha rätt att ha sin politiska åsikt, men man måste förstå faktumet. Det här har konstaterats i vetenskapliga rapporter, så det är ingenting som Sverigedemokraterna hittar på.

Anledningen till att det inte blir särskilt många fällningar i Granskningsnämnden har mycket att göra med vad public service-bolagen själva har uttryckt, däribland Sveriges Television, nämligen att man måste börja arbeta med programetiken tidigare. Man har etiska råd och ett programetikarbete som börjar långt innan anmälningar ska behöva komma till Granskningsnämnden. Det är något som bolagen själva får ta till sig och

arbeta med. Diskussionen om hur det ska ske tänker inte jag som förtroendevald och politiker, som inte ska lägga mig i detta, fördjupa mig i.

Nej, Niclas Malmberg, jag tror inte att etnisk kvotering och mångfaldskvotering av olika slag, oavsett om det handlar om att spegla alla typer av sexuell läggning eller alla typer av etniciteter, är ett verktyg för att spegla åsiktsmångfald i samhället. Jag tror inte att det är särskilt konstruktivt. Det kan säkert ha många fördelar. Men jag tror snarare på att man kan ta intryck genom både omvärldsanalys och idéutveckling i hur vi, som till exempel program som *Debatt* har tagit upp, kan spegla hela den svenska åsiktskorridoren.

Anf. 141 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Fru ålderspresident! Jag tycker att det är häpnadsväckande att Aron Emilsson som svar på min fråga hänvisar till en undersökning om journalisters partitillhörighet. Den frågan har inte med saken att göra. En professionell journalist agerar ju inte utifrån sin partitillhörighet utan försöker agera så objektivt som det bara är möjligt. Jag skulle tro att det ofta snarare är tvärtom, att man utifrån medvetenheten om sin egen partitillhörighet är noggrann med att inte på något sätt prioritera eller lyfta fram det parti som man själv sympatiserar med utan anstränger sig för att vara objektiv.

Vad journalister har för partitillhörighet har ingenting att göra med hur objektivt en nyhetsredaktion agerar. Och vi kan absolut inte driva det till att det ska ske en registrering av journalisters partitillhörighet vid anställning av journalister på nyhetsredaktioner inom public service. Ändå är det ditåt Sverigedemokraterna pekar när de säger att en person som har en bakgrund på en politiskt färgad tidning inte ska vara anställbar inom public service. Jag tycker att det är ett fruktansvärt ingrepp i public services oberoende. Självklart måste public service kunna anställa de journalister som man själv menar är bäst och som kan göra ett bra jobb.

Jag vill också påminna Sverigedemokraterna om att politiskt färgade tidningar inte är liktydigt med politiskt färgade redaktioner. En nyhetsredaktion försöker alltid att agera professionellt utan att ta politisk hänsyn. Att tidningen sedan har en politisk färg är en helt annan sak.

Anf. 142 PER LODENIUS (C):

Fru ålderspresident! En betydande förändring de senaste åren är att andelen nyhetsundvikare har ökat från 8 procent till 17 procent mellan 1986 och 2013. Med stor sannolikhet är siffran ännu högre i dag. Det handlar om personer som undviker traditionella nyhetsmedier.

Det här riskerar att skapa en stor kunskapsklyfta. Dessutom finns en tendens att medierna blir smalare och att man som nyhetskonsument vänder sig till medier som bara bekräftar den egna världsbilden. Båda dessa tendenser gör det demokratiska samtalet svårare att föra. Det går inte att på samma sätt som tidigare utgå ifrån att det finns en bred baskunskap om samhället som grund för det demokratiska samtalet.

Med detta kommer också ett allt större behov av förståelse av källkritik. Public service spelar en stor roll för speglingen av hela landet. Den behövs sida vid sida med de privata aktörerna för att ha en mångfald av perspektiv. Centerpartiet värnar en stark public service med en mångfald av olika programtyper.

Om uppdraget för public service skulle snävas av och public service-bolagen enbart skulle tillåtas att sända smala program som andra aktörer på mediemarknaden inte sände, då skulle folkligheten falla bort. Färre skulle sannolikt ta del av utbudet, och då skulle också folkbildningsfunktionen minska.

Många kommersiella medier tar ett stort ansvar för granskningen av makten och det demokratiska samtalet i stort. Den nya världen med digitala medier gör också att tillgången på information och journalistik från olika källor blir enorm. Det här är oerhört berikande. Samtidigt är det tyvärr på stora delar av mediemarknaden svårt att få lönsamhet i fördjupande journalistik. Det är ett problem, och villkoren för medier i stort behöver följas noga. Mångfalden måste värnas.

Det är i detta sammanhang betydelsefullt att också värna den public service-verksamhet som finns med sitt breda uppdrag. Den skapar en grund för den granskande journalistik som är av största vikt i vårt samhälle. Det finns också en bred uppslutning i samhället kring idén om behovet av radio och tv i samhällets tjänst, oberoende av såväl politiken som marknaden.

Fru ålderspresident! En finansiering som är stabil och förutsägbar över tiden är grunden för oberoende radio och tv. Det finns en hög betalningsvilja för tv-avgiften som den ser ut i dag, men även kritik mot den nuvarande modellen. Olof Lavesson och Roland Utbult tog i sina anföranden upp finansieringen av public service. Jag vill bara instämma i att det viktiga nu är att regeringen tillsätter den utredning av radio- och tv-avgiften som riksdagen genom ett tillkännagivande tagit beslut om. Utredningen måste tillsättas snabbt. Redan nu är det egentligen för sent, om man ska kunna göra utredningen på ett bra sätt inför nästa tillståndperiod.

En förändring av tv-avgiften är något jag och Centerpartiet länge propagerat för. Det är i ett längre perspektiv inte hållbart att koppla tv-avgiften till hushållet och eventuellt innehav av en tv-mottagare när mottagningsapparaten kan vara tv:n i vardagsrummet men lika gärna datorn på jobbet eller varför inte mobiltelefonen.

Att i stället finansiera public service via skatten, som ibland tas upp i debatten, har också sina komplikationer. Det finns en tydlig risk att oberoendet för public service undermineras om anslaget bestäms politiskt i den ordinarie statsbudgeten.

Ett alternativ kan i stället vara att man tar ut en public service-avgift – vi kan också kalla det en medieavgift – av alla skattebetalare, som man gör med till exempel begravningsavgiften, oavsett människors medlemskap i Svenska kyrkan, utan några liknelser i övrigt. Med det förslaget skulle vi alltså betala för vår gemensamma public service via en public service-avgift, lika för alla oberoende av inkomst.

Fru ålderspresident! Vi har också att behandla en motion om möjligheten för invånarna på Åland att ta del av hela utbudet på SVT Play. Man kan kanske fråga sig varför det är så viktigt att just ålänningarna ska kunna ta del av hela SVT:s utbud och inte bara de vanliga tv-sändningarna. Jag skulle vilja ge en kort historisk tillbakablick.

Åland är ett självstyrt enspråkigt svenskt landskap i Finland, faktiskt det enda enspråkiga landskapet i hela Finland. Så länge man vet har ålänningarna talat svenska och haft en kultur som varit snarlik den svenska kulturen. År 1917 utropade sig Finland till en självständig republik. Ålands

tillhörighet skapade då en debatt som slutade med att Nationernas förbund 1921 beslöt om en kompromiss, där Finland fick suveränitet över Ålandsöarnas befolkning men måste förbinda sig att garantera Ålands befolkning dess svenska språk, kultur och lokala sedvänjor samt ett självstyrelsesystem som Finland erbjudit Åland redan 1920. Beslutet kompletterades sedan med ett avtal mellan Finland och Sverige om hur garantierna skulle förverkligas.

Sverige har genom åren infriat sin del av avtalet genom att bland annat se till att ålänningarna haft tillgång till Sveriges Televisions och Sveriges Radios utbud. Man byggde till och med speciella tv-master under 50-talet och 60-talet för att kunna sända svensk television och radio över till Åland.

Under de senaste åren har dock utbudet från våra public service-företag kompletterats med sändningar av extramaterial och annat via internet. Problemet är då att mycket av materialet som sänds via internet av upphovsrättsliga orsaker inte kan ses utanför Sveriges gränser, vilket gör att ålänningarna inte kan ta del av detta material. En ytterligare komplikation för Ålands befolkning är att möjligheten att ta del av sportsändningar från större idrottsevenemang på svenska, som OS och VM, begränsas av att kommersiella kanaler har tagit över sändningsrättigheterna för flera av dessa evenemang och att de då bara får sända dessa till tittare i Sverige.

Det är alltså upphovsrättsliga knutar som hindrar den som är på Åland från att ta del av sändningar och material från Sveriges Television och Sveriges Radio via internet liksom sportsändningar från andra medieaktörer. Jag förutsätter att regeringen är medveten om detta och driver frågan, inte minst på EU-nivå. Jag har själv tagit upp frågan vid flera tillfällen.

Fru ålderspresident! Speciallösningar för Åland borde gå att hitta, inte minst vad gäller tillgång till material på nätet, bland annat då Åland har egna ip-nummer och en egen domän: ax. Men i förlängningen handlar egentligen inte denna fråga enbart om Åland, utan om gränstrakter där språkliga och kulturella områden går över länders gränser – i hela Europa. (Applåder)

Anf. 143 BENGT ELIASSON (L):

Fru ålderspresident! Vill du ha en snigel på ögat?

Ta det nu inte personligt! Vissa av oss här inne kommer ihåg den gamla sloganen från Radiotjänsts rätt så uppmärksammade kampanj från 1994. Syftet var att öka den då väldigt låga och skakiga betalningsgraden för radio och tv-licensen. Även om kampanjen i sig är minnesvärd kvarstår grundproblemet. Betalningsviljan varierar över tid och beroende på vem man är. Att finna en varaktig finansieringsmodell som garanterar både oberoende och opartiskhet för public service och en stabil finansiering är grundläggande och viktigt. Vi liberaler, vi i Alliansen och vi i riksdagen är eniga när vi menar att det är dags att avskaffa det nuvarande systemet och ersätta det med något nytt. Vi kan naturligtvis ha olika nyanser i vad vi menar med ”något”, men vi är överens om att vi behöver ett nytt system i och med det tillkännagivande som kom förra året.

Fru ålderspresident! Utvecklingen har gått snabbt framåt. I dag kan man, precis som föregående talare har påpekat, se på tv bland annat genom smartphone, läsplatta och dator. För inte så hemskt länge sedan befann vi oss i ett oklart rättsläge om vilka mottagare som egentligen var licenspliktiga. Debattens vågor om detta gick höga. Mot bakgrund av den snabba

teknikutveckling som vi ser är det inte orimligt att tro att vi snart hamnar där igen om vi inte gör någonting.

Samtidigt blir public service-medierna dag för dag allt viktigare för det gemensamma samtalet i samhälleligt viktiga demokratiska frågor. I en allt snabbare värld behöver vi också ett långsamt public service som med eftertanke granskar verkligheten. Det finns även en inte helt obefogad oro att ett system där avgiften tas in via skattsedeln på sikt skulle kunna hota oberoendet för public service. Här gäller det alltså, precis som Per Lodenius lyfte fram, att balansera på eggen för att hitta ett system där oberoendet garanteras och där inte klåfingriga finansministrar – oberoende av färg – varje år kan göra ändringar. Det vore förödande.

För oss i Liberalerna är oberoendet centralt. Det är av yttersta vikt att detta verkligen är en avgift och inte en skatt. Nivån på avgiften ska gälla för en lång period och inte påverkas av beslut här i denna kammare. Public service ska fortsatt ha ett brett uppdrag och sträva efter kvalitet och relevans. Allt detta är givet.

Fru ålderspresident! För oss i Liberalerna och för oss gemensamt här inne är det viktigt att finansieringen av public service ska vara teknikberoende och ge public service-medierna ett skydd från kortsiktiga politiska beslut. Detta är riksdagens åsikt och beslut sammanfattat i det tillkännagivande till regeringen som gjordes för knappt ett år sedan.

En utredning ska i god tid före nästa tillståndsperiod – det vill säga *nu* – pröva, analysera och ta fram ett nytt förslag för finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst. Det är dags att vi inför en modernare, mer ändamålsenlig och politiskt oberoende lösning. Liberalerna och Alliansen anser att utredningen bör tillsättas skyndsamt. ”Skyndsamt” känns i det här fallet snart som ”i går”. Om regeringen ska följa tillkännagivandet är det viktigt att en så här stor utredning får tid på sig. Det är bara två och ett halvt år kvar till dess att den måste ut på en remissrunda.

Med respekt för riksdagens beslut och för de instrument som rikets högsta beslutande organ äger menar vi, fru ålderspresident, att vi väntar på att regeringen ska agera. Slutligen kan man undra: Vill regeringen ha en snigel på ögat?

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkande KrU5.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 februari.)

§ 20 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

KOM(2015) 598 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén En luftfartsstrategi för Europa

Prot. 2015/16:62
3 februari

*Radio och tv
i allmänhetens tjänst*

§ 21 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 2 februari

2015/16:353 Försvarsanslaget i tider av krigsrisk

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:354 Åtgärder för ett bättre brottsförebyggande arbete

av *Beatrice Ask* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 2 februari

2015/16:717 SRHR-perspektiv

av *Sofia Arkelsten* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2015/16:718 Inställda rättegångar

av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:719 Minskat stöd till vaccin

av *Sofia Arkelsten* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2015/16:720 Tillfälliga baseringsmöjligheter för sjöstridskrafter på Gotland

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:721 Situationen i Turkiet

av *Roza Güçlü Hedin* (S)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:722 EU:s gemensamma gränsbevakning

av *Tina Acketoft* (L)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:723 Fler doggybags även i Sverige

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:724 Effekterna av sänkningen av ROT-avdraget

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:725 Kostnad för tältläger

av *Markus Wiechel* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:726 Socialtjänstens utsatta situation

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:727 Avrättningar i Iran

av *Isabella Hökmark* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:728 Avrättningar i Saudiarabien

av *Isabella Hökmark* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:729 Avrättningar i Kina

av *Isabella Hökmark* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:730 Avrättningar av barn i Iran

av *Isabella Hökmark* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:731 System för flyttanmälan och eftersändning av post

av *Anders Åkesson* (C)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

§ 23 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 29 januari

2015/16:651 Förbud mot heltäckande slöja

av *Richard Jomshof* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

den 3 februari

2015/16:680 Den samhällsomfattande posttjänsten enligt postlagen

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:678 Bredbandsstrategins tidsplan

av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:683 Körkortslösa som kan köra bil utan att bli straffade

av *Kent Ekeröth* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:695 Öresundsintegrationen och id-kontrollerna

av *Hans Wallmark* (M)
till statsrådet Kristina Persson (S)

2015/16:692 Regelförändringar inom plan- och bygglagen

av *Hans Rothenberg* (M)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

Prot. 2015/16:62
3 februari

§ 24 Kammaren åtskildes kl. 18.13.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med § 9
anf. 27 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 13 anf. 56 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 16 anf. 85 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 18 anf. 120 (delvis) och
av tjänstgörande ålderspresidenten Beatrice Ask därefter till sammanträ-
dets slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 5 Utlänningsdatalag	2
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2015/16:SfU10	2
Anf. 1 MIKAEL CEDERBRATT (M)	2
Anf. 2 MARKUS WIECHEL (SD)	3
Anf. 3 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	3
Anf. 4 ANNA VIKSTRÖM (S).....	5
Anf. 5 MARIA FERM (MP)	6
Anf. 6 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L)	7
(Beslut fattades under § 17.).....	7
§ 6 Bidrag för glasögon till barn och unga	8
Socialutskottets betänkande 2015/16:SoU4	8
Anf. 7 CARINA HERRSTEDT (SD).....	8
Anf. 8 STAFFAN DANIELSSON (C).....	9
Anf. 9 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	10
Anf. 10 MIKAEL DAHLQVIST (S).....	11
Anf. 11 SOFIA FÖLSTER (M).....	13
Anf. 12 JAN LINDHOLM (MP).....	14
Anf. 13 KARIN RÅGSJÖ (V).....	15
Anf. 14 EMMA HENRIKSSON (KD).....	17
Anf. 15 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	18
Anf. 16 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	18
Anf. 17 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	18
Anf. 18 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	19
(Beslut fattades under § 17.).....	19
§ 7 Värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument.....	20
Finansutskottets betänkande 2015/16:FiU15.....	20
(Beslut fattades under § 17.).....	20
§ 8 Subsidiaritetsprövning av Europaparlamentets förslag till ändringar i EU:s valrättsakt	20
Konstitutionsutskottets utlåtande 2015/16:KU27	20
Anf. 19 JONAS GUNNARSSON (S)	20
Anf. 20 PATRICK RESLOW (M)	21
Anf. 21 JONAS MILLARD (SD).....	23
Anf. 22 AGNETA BÖRJESSON (MP).....	24
Anf. 23 PER-INGVAR JOHNSON (C)	24
Anf. 24 MIA SYDOW MÖLLEBY (V).....	25
(Beslut fattades under § 17.).....	25
§ 9 Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism	25
Konstitutionsutskottets betänkande 2015/16:KU4	25
Anf. 25 JONAS MILLARD (SD).....	25
Anf. 26 ANDREAS NORLÉN (M).....	27

Anf. 27 EMILIA TÖYRÄ (S).....	30
Anf. 28 AGNETA BÖRJESSON (MP)	32
Anf. 29 PER-INGVAR JOHNSSON (C).....	33
Anf. 30 MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	34
Anf. 31 ROGER HADDAD (L).....	35
Anf. 32 JONAS MILLARD (SD) replik.....	37
Anf. 33 ROGER HADDAD (L) replik	37
Anf. 34 JONAS MILLARD (SD) replik.....	38
Anf. 35 ROGER HADDAD (L) replik	38
Anf. 36 TUVE SKÅNBERG (KD).....	39
(Beslut fattades under § 17.)	41
§ 10 Riksrevisionens rapport om digitalradio.....	41
Konstitutionsutskottets betänkande 2015/16:KU6	41
Anf. 37 BERIT HÖGMAN (S)	41
Anf. 38 ANNICKA ENGBLOM (M)	42
Anf. 39 NICLAS MALMBERG (MP).....	43
Anf. 40 PER-INGVAR JOHNSSON (C).....	44
Anf. 41 BENGT ELIASSON (L).....	45
(Beslut fattades under § 17.)	45
§ 11 Nya regler för att öka Europadomstolens effektivitet	46
Konstitutionsutskottets betänkande 2015/16:KU9	46
(Beslut fattades under § 17.)	46
§ 12 Riksrevisionens rapport om Vattenfall och energiomställningen.....	46
Näringsutskottets betänkande 2015/16:NU7	46
Anf. 42 INGEMAR NILSSON (S)	46
Anf. 43 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	47
Anf. 44 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	49
Anf. 45 LISE NORDIN (MP)	51
Anf. 46 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M) replik.....	52
Anf. 47 LISE NORDIN (MP) replik.....	52
Anf. 48 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M) replik.....	53
Anf. 49 LISE NORDIN (MP) replik.....	53
Anf. 50 HELENA LINDAHL (C).....	53
Anf. 51 BIRGER LAHTI (V)	55
Anf. 52 MARIA WEIMER (L).....	56
Anf. 53 PENILLA GUNTHER (KD).....	58
(Beslut fattades under § 17.)	59
§ 13 En modernare rättegång II.....	59
Justitieutskottets betänkande 2015/16:JuU2.....	59
Anf. 54 JOHAN HEDIN (C).....	59
Anf. 55 SUSANNE EBERSTEIN (S).....	60
Anf. 56 ANTI AVSAN (M)	61
Anf. 57 MATS PERTOFT (MP).....	62
(Beslut fattades under § 17.)	63
§ 14 Postfrågor och grundläggande betaltjänster.....	63
Trafikutskottets betänkande 2015/16:TU6.....	63

Anf. 58	ERIK OTTOSON (M)	63
Anf. 59	JIMMY STÅHL (SD)	64
Anf. 60	GÖRAN LINDELL (C)	65
Anf. 61	EMMA WALLRUP (V)	66
Anf. 62	ERIK OTTOSON (M) replik	67
Anf. 63	EMMA WALLRUP (V) replik	68
Anf. 64	ERIK OTTOSON (M) replik	68
Anf. 65	EMMA WALLRUP (V) replik	69
Anf. 66	ROBERT HALEF (KD)	69
Anf. 67	KARIN SVENSSON SMITH (MP)	70
Anf. 68	TERES LINDBERG (S)	71
Anf. 69	EMMA WALLRUP (V) replik	72
Anf. 70	TERES LINDBERG (S) replik	73
Anf. 71	EMMA WALLRUP (V) replik	73
Anf. 72	TERES LINDBERG (S) replik	73
Anf. 73	CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L)	73
	(Beslut fattades under § 17.)	74
§ 15	Cykelfrågor	74
	Trafikutskottets betänkande 2015/16:TU7	74
Anf. 74	BORIANA ÅBERG (M)	74
Anf. 75	GÖRAN LINDELL (C)	76
Anf. 76	EMMA WALLRUP (V)	76
Anf. 77	CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L)	78
Anf. 78	ROBERT HALEF (KD)	79
Anf. 79	KARIN SVENSSON SMITH (MP)	81
Anf. 80	JOHAN ANDERSSON (S)	83
Anf. 81	JIMMY STÅHL (SD)	85
Anf. 82	CARL SCHLYTER (MP)	86
	(Beslut fattades under § 17.)	87
§ 16	Kultur och fritid för barn och unga	87
	Kulturutskottets betänkande 2015/16:KrU4	87
Anf. 83	CECILIA MAGNUSSON (M)	87
Anf. 84	ARON EMILSSON (SD)	89
Anf. 85	PER LODENIUS (C)	90
Anf. 86	BENGT ELIASSON (L)	92
Anf. 87	ROLAND UTBULT (KD)	93
Anf. 88	ANNA WALLENTHEIM (S)	95
Anf. 89	CECILIA MAGNUSSON (M) replik	97
Anf. 90	ANNA WALLENTHEIM (S) replik	97
Anf. 91	CECILIA MAGNUSSON (M) replik	98
Anf. 92	ANNA WALLENTHEIM (S) replik	98
Anf. 93	ROLAND UTBULT (KD) replik	99
Anf. 94	ANNA WALLENTHEIM (S) replik	99
Anf. 95	ROLAND UTBULT (KD) replik	100
Anf. 96	ANNA WALLENTHEIM (S) replik	100
Anf. 97	NICLAS MALMBERG (MP)	100
Anf. 98	CECILIA MAGNUSSON (M) replik	102
Anf. 99	NICLAS MALMBERG (MP) replik	102
Anf. 100	CECILIA MAGNUSSON (M) replik	103
Anf. 101	NICLAS MALMBERG (MP) replik	103
Anf. 102	BENGT ELIASSON (L) replik	104

Anf. 103 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	104
Anf. 104 BENGT ELIASSON (L) replik.....	104
Anf. 105 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	105
(forts. § 18).....	105
§ 17 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	105
SfU10 Utlänningsdatalag	105
SoU4 Bidrag för glasögon till barn och unga	106
FiU15 Värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument	107
KU27 Subsidiaritetsprövning av Europaparlamentets förslag till ändringar i EU:s valrättsakt	107
KU4 Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism	108
KU6 Riksrevisionens rapport om digitalradio.....	108
KU9 Nya regler för att öka Europadomstolens effektivitet.....	108
NU7 Riksrevisionens rapport om Vattenfall och energiomställningen	108
JuU2 En modernare rättegång II	110
TU6 Postfrågor och grundläggande betaltjänster	110
TU7 Cykelfrågor	111
§ 18 (forts. från § 16) Kultur och fritid för barn och unga (forts. KrU4)	112
Anf. 106 ROLAND UTBULT (KD) replik.....	112
Anf. 107 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	113
Anf. 108 ROLAND UTBULT (KD) replik.....	113
Anf. 109 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	114
Anf. 110 ROSSANA DINAMARCA (V)	114
Anf. 111 CECILIA MAGNUSSON (M) replik	115
Anf. 112 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	116
Anf. 113 CECILIA MAGNUSSON (M) replik	116
Anf. 114 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	117
Anf. 115 BENGT ELIASSON (L) replik.....	117
Anf. 116 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	118
Anf. 117 BENGT ELIASSON (L) replik.....	118
Anf. 118 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	118
Anf. 119 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD)	119
Anf. 120 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	120
Anf. 121 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	122
Anf. 122 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L) replik	122
Anf. 123 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	122
Anf. 124 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L) replik	122
(Beslut skulle fattas den 10 februari.)	122
§ 19 Radio och tv i allmänhetens tjänst	123
Kulturutskottets betänkande 2015/16:KrU5	123
Anf. 125 ARON EMILSSON (SD).....	123
Anf. 126 ROLAND UTBULT (KD).....	124
Anf. 127 OLOF LAVESSON (M)	125
Anf. 128 GUNILLA CARLSSON (S)	128
Anf. 129 OLOF LAVESSON (M) replik.....	129

Anf. 130 GUNILLA CARLSSON (S) replik	129	Prot. 2015/16:62
Anf. 131 OLOF LAVESSON (M) replik	130	3 februari
Anf. 132 GUNILLA CARLSSON (S) replik	130	-----
Anf. 133 ARON EMILSSON (SD) replik.....	131	
Anf. 134 GUNILLA CARLSSON (S) replik	131	
Anf. 135 ARON EMILSSON (SD) replik.....	132	
Anf. 136 GUNILLA CARLSSON (S) replik	132	
Anf. 137 NICLAS MALMBERG (MP)	133	
Anf. 138 ARON EMILSSON (SD) replik.....	134	
Anf. 139 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	135	
Anf. 140 ARON EMILSSON (SD) replik.....	135	
Anf. 141 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	136	
Anf. 142 PER LODENIUS (C)	136	
Anf. 143 BENGT ELIASSON (L)	138	
(Beslut skulle fattas den 10 februari.).....	139	
§ 20 Bordläggning.....	139	
§ 21 Anmälan om interpellationer.....	140	
§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	140	
§ 23 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	141	
§ 24 Kammaren åtskildes kl. 18.13.....	142	